

Projekts LIFE-IP LatViaNature

C.2: Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tostarp *Natura 2000*, dabas aizsardzības plānošanas pilnveide

Dabas aizsardzības plānu JAUNAIS IETVARŠ un nepieciešamie uzlabojumi dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols”

Versija 2.0

Atbildīgais par aktivitāti: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
Iesaistītie partneri: Dabas aizsardzības pārvalde, Vidzemes Augstskola, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte (iepriekš – Latvijas Lauksaimniecības universitāte)

2023



Ziņojumā “Dabas aizsardzības plānu JAUNAIS IETVARIS un nepieciešamie uzlabojumi dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols”” konsolidēti divi projekta ietvaros sagatavojamie nodevumi: “Report on a new framework for site management planning system” un “Report on the necessary improvements in the Nature Data Management System OZOLS” (linked to Action C.9.).

Konsolidācija veikta ar mērķi novērst informācijas dublēšanos, kā arī tam par pamatu kalpo dabas aizsardzības plānu jaunā ietvara ciešā saistība ar dabas datu pārvaldības sistēmu “Ozols”. Nepieciešamās izmaiņas datu pārvaldības sistēmā “Ozols” atsevišķi aprakstītas dokumenta 6. nodaļā, tomēr, ņemot vērā plānu e-formas izstrādes sasaisti ar nepieciešamajiem uzlabojumiem “Ozolā”, arī citas dokumenta nodaļas tiešā vai pastarpinātā veidā attiecināmas uz abiem augstāk minētajiem dokumentiem.

Versija 2.0. sagatavota 2023. gada vasarā, precizējot sadaļu “Tūrisms un rekreācija: apmeklētāju plūsmas plānošana”, atbilstoši Vidzemes Augstskolas izstrādātajām vadlīnijām.

SATURS

Summary	4
Ievads	7
1. Natura 2000 teritorijas plāns vai ĪADT pārvaldības plāns?	9
1.1. Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzība	9
1.2. Ainaviskās kvalitātes novērtēšana	10
1.3. Tūrisms un rekreācija	11
1.4. Ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana	11
1.5. Kultūras mantojums	12
1.6. ĪADT, kas nav Natura 2000 teritorijas	12
2. Natura 2000 teritorijas plāns	13
2.1. Natura 2000 teritorijas plāna saturs	14
2.1.1. Vispārēja informācija par ĪADT	16
2.1.2. Teritorijas izmantošana	19
2.1.3. Dokumenti un institūcijas	29
2.1.4. Sugu un biotopu novērtējums	31
2.1.5. Apsaimniekošanas pasākumi	41
2.2. Izmaiņu Natura 2000 teritorijas aizsardzības un izmantošanas noteikumos plānošana	54
2.3. Kompensācijas un atbalsta maksājumi	55
2.4. Sabiedrības un institūciju iesaiste, plāna apstiprināšana	57
2.5. Priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem	62
3. ĪADT pārvaldības plāna izstrādes procedūra	64
3.1. Sabiedrības un institūciju iesaiste	64
3.2. Priekšlikumi normatīvajam regulējumam	64
4. DAP darba uzdevums ĪADT pārvaldības plānam	66
4.1. Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas plānošana	66
4.2. Ainaviskās kvalitātes novērtējums	67
4.3. Tūrisms un rekreācija: apmeklētāju plūsmas plānošana	67
4.4. Ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana	68
4.5. Kultūras mantojuma saglabāšanas plānošana	69
5. Testa plānu izstrāde	71
6. Nepieciešamās izmaiņas Dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols”	73
7. Kopsavilkums/Secinājumi	74
1. pielikums	76
2. pielikums	89
3. pielikums	112
4. pielikums	128
5. pielikums	133
6. pielikums	134
7. pielikums	143
8. pielikums	152

Summary

This report has been prepared within the LIFE Integrated Project: Optimising the Governance and Management of the Natura 2000 Protected Areas Network in Latvia LIFE19 IPE/LV/000010, Action C..2. The aim of this action is to improve site management planning system to make it more effective in providing better conservation status to species and habitats, more flexible, to decrease the costs of plan development, and make them user-friendly, linked to the GIS-based National Nature Data Management System OZOLS. Aspects of sustainable tourism in Natura 2000 sites and landscape assessment will be taken into consideration.

Provided new framework for site management planning system includes plans of two stages and volumes of detail: Natura 2000 site plan and specially protected nature territory's (SAC's) management plan. The Natura 2000 site plan focuses on achieving site level conservation objectives for species and habitats. The SACs management plan includes a Natura 2000 site plan and addresses a wider range of issues involving the wider public. According to an individual task prepared by the NCA, the SACs management plan may include sections on the protection of specially protected species and habitats of Latvia, planning of tourism development and visitor flows, landscape assessment and planning, assessment of ecosystem services, conservation of the cultural heritage.

This report provides guidance on how to assess whether a site needs only a Natura 2000 plan or a SACs management plan. The content of the Natura 2000 site plan, which is based on a geodatabase and will be prepared as the e-form with the possibility of integration of geospatial data layers in Nature Data Management System OZOLS, is discussed below. The report describes the procedure for public involvement and approving of a Natura 2000 site plan. The report provides guidance for the preparation of the individual task for the SACs management plan. The individual task will include both the content of the management plan and the procedure for its development.

Partners involved in the Action C.2.: Ministry of Environmental Protection and Regional Development, Nature Conservation Agency, Vidzeme University of Applied Sciences, Latvia University of Life Sciences and Technologies (previously - Latvian University of Agriculture).

Projekts "Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija" (LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature) tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un VRAA finansiālu atbalstu.

Informācija atspoguļo tikai projekta LIFE IP LatViaNature īstenotāju redzējumu, Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra nav atbildīga par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu.



LATVIJAS
UNIVERSITĀTE



DAUGAVPILS
UNIVERSITĀTE



VIDZEMES
AUGSTSKOLA



Latvijas
Lauksaimniecības
universitāte

Lietotie saīsinājumi

Biotopu direktīva – Padomes 1992. gada 21. maija Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību

BVZ – bioloģiski vērtīgs zālājs

DA plāns – dabas aizsardzības plāns

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde

DB – datubāze

ES – Eiropas Savienība

ĪADT – īpaši aizsargājama dabas teritorija

ĪADT likums – likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”

IAIN – individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

ID – identifikators

LĢIA – Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra

LLU – Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte, iepriekš – Latvijas Lauksaimniecības universitāte

MK – Ministru kabinets

Natura 2000 – Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *Natura 2000* iekļauta teritorija

Ozols – Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”

Plānu noteikumi – MK 2007. gada 9. oktobra noteikumi Nr. 686 “Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību”

Putnu direktīva – Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra direktīva 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību

SDF – *Natura 2000* teritorijas standarta datu forma (*Standard Data Form*), kur standartizētā formā tiek uzkrāti un publicēti dati par katru *Natura 2000* tīklā iekļauto teritoriju (teritorijas karte, nosaukums, atrašanās vieta, platība un dati, kas izriet no teritorijas izvēlei izmantoto kritēriju piemērošanas)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011D0484&from=EN>

TAPIS – Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēma

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

ViA – Vidzemes Augstskola

VMD – Valsts meža dienests

VZD – Valsts zemes dienests

Terminu skaidrojumi

Atribūti, atribūtu dati – jebkuru objektu aprakstošo datu kopums, datubāzes tabulās tās ir kolonnas jeb tabulas lauki.

Ģeodatubāze – datubāze, kas sastāv no *shapefile* datnēm – vektordatu uzglabāšanas formāts ģeogrāfisko atrašanās vietu, formu un atribūtu uzglabāšanai; *shapefile* datnes satur vienu funkciju klasi un sastāv no vairāku savstarpēji saistītu datņu kopas.

ĪADT pārvaldības plāns – ĪADT pārvaldības un apsaimniekošanas plāns, kura saturs un izstrādes procedūra sagatavota šīs projekta aktivitātes ietvaros.

Natura 2000 teritorijas plāns – *Natura 2000* teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas plāns, kura saturs un izstrādes procedūra sagatavota šīs projekta aktivitātes ietvaros.

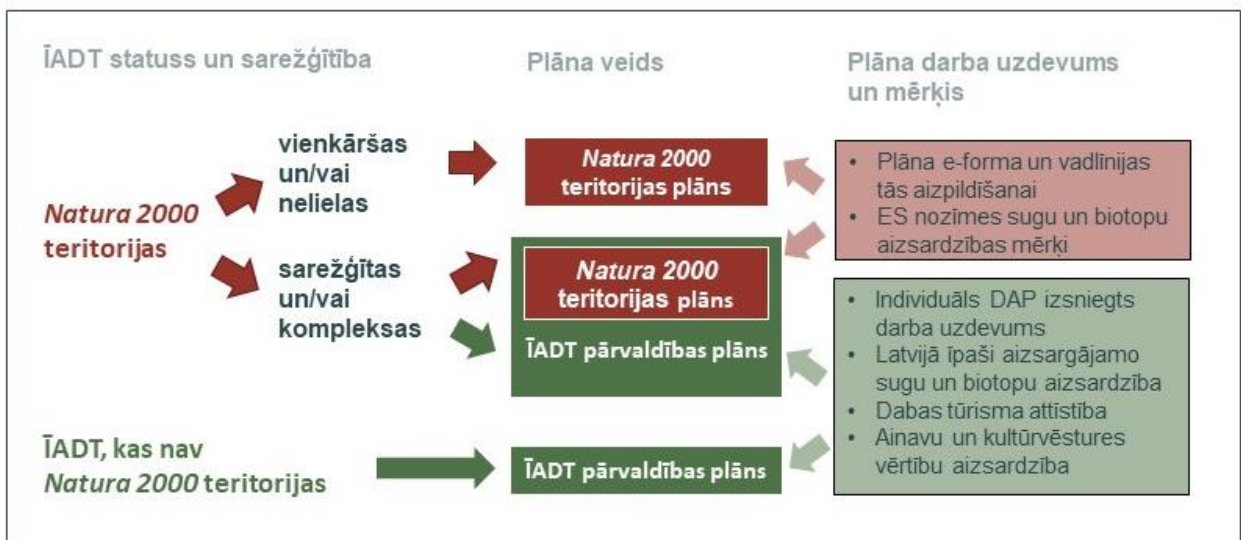
Portāls – uz ArcGIS bāzes izveidots portāls *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes testēšanai, kurā tiks sagatavota plāna e-forma un būs atrodama arī pamatinformācija par aizsargājamo teritoriju, ortofoto un citi dati.

IEVADS

LIFE-IP projekta *LatViaNature* aktivitātē C.2. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tostarp *Natura 2000*, dabas aizsardzības plānošanas pilnveide tika uzsākta 2022. gadā. Aktivitātes pirmais uzdevums ietver DA plānu jaunā ietvara sagatavošanu, balstoties uz A.4 aktivitātē notikušo aptauju, interviju, darba grupas sanāksmju un diskusiju rezultātiem.

DA plānu jaunajā ietvarā, kas detalizēti aprakstīts šajā ziņojumā, dabas aizsardzības plānošanai ĪADT paredzēta divu līmeņu plānu izstrāde. Tie ir *Natura 2000* teritoriju plāni un ĪADT pārvaldības plāni. Tām ĪADT, kas iekļautas *Natura 2000* teritoriju tīklā, izstrādājams *Natura 2000* teritorijas plāns, kura galvenais uzdevums ir plānot pasākumus, kas vērsti uz teritorijas līmeņa ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzības mērķu sasniegšanu. Minētie plāni veidojami pēc iespējas lakoniski, izmantojot tiem speciāli sagatavotu e-formu un vadlīnijas šīs formas aizpildīšanai.

Ja ĪADT aizsardzībā būtiska ir ne tikai *Natura 2000* teritorijas līmeņa ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzības mērķu sasniegšana, bet arī Latvijā īpaši aizsargājamo sugu un biotopu saglabāšana un/vai dabas tūrisma attīstība, ainavas un kultūrvēsturisko vai citu vērtību aizsardzība, tad šai ĪADT izstrādājams pārvaldības plāns. Pārvaldības plāns izstrādājams arī tām ĪADT, kas nav *Natura 2000* teritorijas. Katras ĪADT pārvaldības plāna izstrādei tiek sagatavots individuāls darba uzdevums, kurā tiek norādīti ar plānu sasniedzamie mērķi un jomas, kurās nepieciešams veikt izpēti un/vai plānošanu (skat. 1. attēlu).



1. attēls. Perspektīvā ĪADT plānošanas shēma.

Šajā ziņojumā aprakstīti gan *Natura 2000* teritorijas plāna, gan arī ĪADT pārvaldības plāna saturs un izstrādes, saskaņošanas un apstiprināšanas procedūra. Pateicoties *Natura 2000* teritorijas plāna e-formai, kas koncentrēta ģeodatu bāzes formātā, un vienkāršotai *Natura 2000* plāna saskaņošanas un apstiprināšanas procedūrai, tiktu saīsināts plāna izstrādei, saskaņošanai un apstiprināšanai nepieciešamais laiks. Apsaimniekošanas pasākumu plānošana kļūtu mērķtiecīgāka, jo tiktu tieši saistīta ar sugu un biotopu, kuru aizsardzībai izveidota *Natura 2000* teritorija, aizsardzības mērķu sasniegšanu. Apsaimniekošanas pasākumu labāku ieviešanu sekmētu tas, ka *Natura 2000* teritorijas plānā ir gan iespējams noteikt vai ierosināt līgumiskus vai normatīvus obligātus apsaimniekošanas pasākumus, gan arī plāna e-formā tiek norādītas par

aprobežojumiem, kas nodrošina ES nozīmes biotopu saglabāšanu, noteiktās kompensācijas un par biotopu apsaimniekošanu pieejamie atbalsta maksājumi. Pirms izstrādāt plašāku ĪADT pārvaldības plānu, kurā tiktu iekļautas sadaļas par Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzību, tūrisma attīstību, ainavu saglabāšanu vai ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanu, tiktu veikts izvērtējums, vai šādu sadaļu sagatavošana konkrētajai teritorijai ir nepieciešama. Tādējādi šīs sadaļas netiktu izstrādātas visām ĪADT, kā tas paredzēts pašreizējos DA plānos, bet gan tikai tajos gadījumos, kad tas ir nepieciešams, sagatavojot individuālu darba uzdevumu ĪADT pārvaldības plānam. Tas samazinātu tādu apsaimniekošanas pasākumu, kuri netiek ieviesti, skaitu, jo nereti, piemēram, tiek plānota teorētiski iespējama tūrisma infrastruktūra, kuras izbūve konkrētajā ĪADT nav nepieciešama. ĪADT pārvaldības plānā tūrisma attīstība tiktu plānota tikai tajās ĪADT, kur tā tiešām ir nepieciešama atbilstoši šī ziņojuma 1. nodaļā aprakstītajam izvērtējumam.

Nākamais C.2 aktivitātes uzdevums ietver testa plānu izstrādi, kur atbilstoši jaunajam plānu ietvaram tiktu sagatavoti vismaz divi plāni – viens *Natura 2000* teritorijas plāns un viens ĪADT pārvaldības plāns. Pēc testa plānu izstrādes jaunais plānu ietvars izvērtējams un precizējams atbilstoši testa rezultātiem. Ir izvērtējama un pilnveidojama plānu e-forma un tajā uzkrājamo datu struktūra, ir izvērtējamas nepieciešamās izmaiņas Ozolā vai nu ieviešot jaunus, e-formā iekļautus datu slāņus, vai arī veicot izmaiņas pašlaik Ozolā iekļauto datu slāņu atribūtos un klasifikatoros.

1. NATURA 2000 TERITORIJAS PLĀNS VAI ĪADT PĀRVALDĪBAS PLĀNS?

Visām *Natura 2000* teritorijām ir izstrādājams *Natura 2000* teritorijas plāns atbilstoši 2. nodaļā aprakstītajam. Lai noteiktu, vai konkrētajai ĪADT ir nepieciešams izstrādāt ĪADT pārvaldības plānu, vai arī tai izstrādājams tikai *Natura 2000* teritorijas plāns, ir jāveic sekojoši izvērtējumi:

- vai ir nepieciešama Latvijā īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, kuriem nav atbilstošu ES nozīmes aizsargājamo biotopu un sugu, aizsardzība un apsaimniekošana,
- vai ir nepieciešams ainavisko vērtību novērtējums,
- vai ir nepieciešama tūrisma un rekreācijas plānošana,
- vai ir nepieciešama ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana,
- vai ir nepieciešama kultūras mantojuma saglabāšana.

Galvenais priekšnosacījums, lai ĪADT būtu nepieciešams veikt ainaviskās kvalitātes un ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanu, tūrisma un rekreācijas, kultūras mantojuma saglabāšanas plānošanu, ir konkrētās ĪADT pieejamība sabiedrībai un tās nozīmība būtisku sabiedrības funkciju nodrošināšanā.

1.1. Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzība

Pirms uzsākt ĪADT plānošanu, jāizvērtē, vai ĪADT ir sastopamas īpaši aizsargājamās sugas un/vai biotopi, kas nav minēti ĪADT likuma pielikumā kā *Natura 2000* teritorijas izveidošanas mērķis. Ja ir dati par tādu ES nozīmes sugu un/vai biotopu, kas līdz šim nav iekļauti *Natura 2000* teritorijas izveidošanas mērķos, sastopamību *Natura 2000* teritorijā, tad šo ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzība ir plānojama *Natura 2000* teritorijas plānā. Savukārt to Latvijā īpaši aizsargājamo sugu un/vai biotopu, kas vienlaikus nav arī ES nozīmes sugas un/vai biotopi, aizsardzību var plānot ĪADT pārvaldības plāna ietvaros.

Latvijā īpaši aizsargājamo biotopu un sugu, kurām nav atbilstošu ES nozīmes aizsargājamo biotopu un sugu, aizsardzību un apsaimniekošanu ir nepieciešams plānot, ja konkrētā ĪADT atbilst vienam vai vairākiem no sekojošiem kritērijiem:

- šo sugu un/vai biotopu aizsardzības nepieciešamība ir minēta ĪADT IAIN kā visas teritorijas vai tās funkcionālās zonas izveidošanas un aizsardzības mērķis,
- šīs sugas un/vai biotopi ir minēti iepriekš izstrādāto DA plānu īstermiņa un ilgtermiņa apsaimniekošanas mērķos,
- šo sugu un/vai biotopu aizsardzībai ir plānoti speciāli apsaimniekošanas pasākumi iepriekš izstrādātajos DA plānos un minēto apsaimniekošanas pasākumu vai tiem līdzīgu pasākumu īstenošana joprojām ir aktuāla,
- ĪADT ir atrodamas ekspertu vērtējumā Latvijas, Eiropas vai pasaules mērogā unikālas šo sugu un/vai biotopu atradnes.

Ja iepriekš ir ticis sagatavots sertificēta sugu un biotopu ekspertu atzinums par Latvijā īpaši aizsargājamās sugas un/vai biotopa, kas vienlaikus nav ES nozīmes suga vai biotops,

aizsardzību un apsaimniekošanu konkrētajā ĪADT, tad šajā atzinumā noteiktās prasības sugas un/vai biotopa aizsardzībai un apsaimniekošanai ir izvērtējamas un iekļaujamās ĪADT pārvaldības plānā, ja tāds tiek izstrādāts.

Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, kas vienlaikus nav ES nozīmes sugas vai biotopi, saraksti atrodami šī dokumenta [1. pielikumā](#).

1.2. Ainaviskās kvalitātes novērtēšana

Atbilstoši LLU sagatavotajām vadlīnijām, lai atlasītu ĪADT, kurās nav nepieciešams sagatavot ainavu novērtējumu, jānoskaidro ĪADT atbilstība vairākiem kritērijiem (skat. 2. attēlu).

Kritēriju grupa	Kritērijs	Datu un informācijas avots
ĪADT izveides un aizsardzības mērķis	Aizsardzība noteikta tikai bioloģiskajām un ekoloģiskajām vērtībām	<i>Dabas aizsardzības pārvaldes dati</i>
Pieejamība un infrastruktūra	ĪADT izveides un aizsardzības mērķis neparedz apmeklētāju brīvu piekļuvi teritorijai VAI Teritorijā nav iespējams izmantot tūrismam un rekreācijai (teritorijā nav ceļu tīkla, nav esošu vai plānotu tūrisma infrastruktūras elementu, nenotiek aktivitātes)	<i>Dabas aizsardzības pārvaldes dati</i> <i>Dabas aizsardzības pārvaldes dati (ĪADT robežu shēma)</i>
Ainavas struktūra	Ne mazāk kā 85% no teritorijas veido noslēgta, viendabīga viena veida ainavas struktūra (vai nu mežs, vai purvs, vai mitrājs)	<i>Dabas aizsardzības pārvaldes dati (ĪADT robežu shēma)</i>
Ainavu elementi	Teritorijā nav aizsargājamu kultūras un dabas pieminekļu	<i>Dabas aizsardzības pārvaldes dati</i> <i>Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes dati</i> https://mantojums.lv/ <i>Kultūras pieminekļu karte</i> https://karte.mantojums.lv/

2. attēls. Kritēriji un tiem nepieciešamo datu avoti ĪADT atlasei, kurām nav nepieciešams piemērot ainavisko novērtējumu

Pārējās ĪADT ainavu novērtēšana ir vēlama, šāda novērtējuma veikšanai DAP sagatavo individuālu darba uzdevumu. Detalizētāka informācija atrodama šī ziņojuma 2. pielikumā – Metodika ainaviskās kvalitātes novērtēšanai ĪADT.

Ainaviskās kvalitātes novērtējums pirmām kārtām nepieciešams tajās ĪADT daļās, kur ir vai tiek plānota tūrisma un rekreācijas infrastruktūra. Integrētie kritēriji ainavu un tūrisma plānošanas nepieciešamībai ĪADT pārvaldības plānos aprakstīti šī ziņojuma [8. pielikumā](#).

1.3. Tūrisms un rekreācija

Lai izvērtētu, vai ĪADT ir nepieciešams veikt tūrisma un rekreācijas plānošanu un izstrādāt apmeklētāju plūsmas vadības sadaļu un līdz ar to ĪADT pārvaldības plānu, ir jāizvērtē konkrētās ĪADT atbilstība šādiem nosacījumiem:

- 1) ĪADT kategorija ir nacionālais parks, biosfēras rezervāts, dabas parks vai aizsargājamo ainavu apvidus,
- 2) ĪADT atrodas populāras tūristu piesaistes un atpūtas vietas, tās atbalstoša infrastruktūra vai labiekārtojums (datu avots – Dabas apmeklētāju monitorings ViA un cita uzticama informācija),
- 3) ĪADT ir regulāra apmeklētāju plūsma un novērojama sistemātiska antropogēnās slodzes ietekme (datu avots – apmeklētāju monitoringa dati un tūristu mītnu statistika vai cita uzticama informācija),
- 4) ĪADT ir viegli pieejama: tā atrodas blīvi apdzīvoto vietu tuvumā (vērtējot ikdienas rekreācijas apmeklējumu zonu līdz 2,5 km attālumam no blīvi apdzīvotas vietas) vai tās apmeklētību brīvdienās nosaka intensīvāk izmantoti koplietošanas piebraucamie ceļi.

Ja izpildās kāds no šiem kritērijiem, tad ĪADT ir izstrādājama sadaļa par tūrisma un rekreācijas plānošanu un apmeklētāju plūsmas vadību. Detalizētāka informācija atrodama šī ziņojuma [3. pielikumā](#).

1.4. Ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana

Ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana var palīdzēt dažādu plānošanas uzdevumu risināšanā, bet šāds novērtējums ir resursu ietilpīgs un izmantojams tajos gadījumos, kad tas var sniegt būtisku pienesumu ĪADT plānošanas procesā un plāna risinājumu pamatošanā. Atkarībā no mērķa un pamatojuma ĪADT plānošanas procesā var ietvert gan kvalitatīvu, gan kvantitatīvu ekosistēmu pakalpojumu novērtējumu. Lai izvērtētu, vai ir nepieciešama ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana, ir jānosaka, vai ĪADT plānošanas procesā ir jārisina kāds no šiem uzdevumiem:

- 1) jāparedz dažādi ĪADT vai tās daļas, vai konkrētas ekosistēmas attīstības scenāriji un/vai ekosistēmas pārvaldības veidi,
- 2) jāaprēķina dabas saglabāšanā ieguldītie un/vai ieguldāmie līdzekļi un jānosaka to efektivitāte,

- 3) jāapzina konkrētās ĪADT dabas vērtību ekonomiskā vērtība un devums sabiedrībai,
- 4) argumentēti jādiskutē ar dažādām sabiedrības grupām (vietējiem iedzīvotājiem, uzņēmējiem, politiķiem, nevalstisko organizāciju pārstāvjiem) par konkrētās ĪADT dabas vērtību nozīmi un aizsardzības režīma izmaiņām.¹

Ja ĪADT plānošanā ir jārisina vismaz divi no šiem uzdevumiem, tad DAP ĪADT pārvaldības plāna darba uzdevumā iekļauj prasību veikt kvalitatīvu vai kvantitatīvu ekosistēmu pakalpojumu novērtējumu un izpildīt augstāk minētos uzdevumus, kuru risināšanā izmantojams ekosistēmu pakalpojumu novērtējums.

1.5. Kultūras mantojums

Kultūras mantojuma saglabāšanas plānošana ir nepieciešama tajās ĪADT, kurās:

- ir noteikta kultūrvēsturiskā zona (šobrīd kultūrvēsturiskā zona ir noteikta tikai Gaujas Nacionālajā parkā, iespējams, ka šādas funkcionālās zonas noteikšana ĪADT nav lietderīga, jo šo funkciju pilda kultūras pieminekļu aizsardzības zonas),
- tiek plānota tūrisma attīstība un kultūras mantojumam ir būtiska loma tūrisma piedāvājumā,
- pastāv pretrunas starp kultūras mantojuma un sugu un biotopu aizsardzības prasībām.

1.6. ĪADT, kas nav Natura 2000 teritorijas

Tām ĪADT, kuras neietilpst *Natura 2000* teritoriju tīklā, izstrādā ĪADT pārvaldības plānu. DAP sagatavo darba uzdevumu ĪADT pārvaldības plāna izstrādei, izmantojot gan *Natura 2000* teritorijas plāna e-formu, ciktāl tas ir iespējams, gan arī izvērtējot nepieciešamību plānot Latvijā īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzību un apsaimniekošanu, ainavu saglabāšanu un tūrisma attīstību, kā arī novērtēt ekosistēmu pakalpojumus.

¹ Rekomendācijas ekosistēmu pakalpojumu pieejas izmantošanai, izstrādājot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānus. Dabas parka “Piejūra” un Ķemeru Nacionālā parka piemērs. Projekts “Ekosistēmu un to sniegto pakalpojumu novērtējuma pieejas pielietojums dabas daudzveidības aizsardzībā un pārvaldībā” (LIFE Ecosystem Services, LIFE13 ENV/LV/000839). Dabas aizsardzības pārvalde, biedrība “Baltijas krasti” un Saulkrastu novada pašvaldība, 2019.

2. NATURA 2000 TERITORIJAS PLĀNS

Natura 2000 teritorijas plāna galvenais uzdevums ir sagatavot teritorijas apsaimniekošanas pasākumu plānu, kas nodrošinātu to ES nozīmes sugu un biotopu, kuru aizsardzībai izveidota *Natura 2000* teritorija, teritorijas līmeņa aizsardzības mērķu sasniegšanu. Lai izpildītu šo uzdevumu, nepieciešams apkopot vispārējo informāciju par ĪADT, informāciju par esošo teritorijas izmantošanu, novērtēt sugu un biotopu stāvokli, pozitīvās un negatīvās ietekmes. Datu avoti *Natura 2000* teritorijas plānam ir Ozolā uzkrātā informācija, t. sk. par sugām un biotopiem, apsaimniekošanu, infrastruktūru, citās valsts informācijas sistēmās uzkrātā informācija, valsts vides monitoringa programmas īstenošanā iegūtie dati, iepriekš izstrādātie DA plāni, dažādi pētījumi, inventarizācijas un *Natura 2000* plāna izstrādē iesaistīto speciālistu un sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu lauka apsekojumi. Balstoties uz apkopoto informāciju un ekspertu sniegtajiem novērtējumiem, iespējams plānot nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus un infrastruktūras objektus.

Plāna izstrādātājs var būt gan DAP, piesaistot sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertus – DAP darbiniekus vai ārvalsts ekspertus, gan arī *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādei var piesaistīt ārvalsts ekspertu. Abi minētie varianti tiks testēti C.2 aktivitātes ietvaros 2023.–2025. gadā.

Natura 2000 teritorijas plāna izstrādes testēšanai tiks sagatavota plāna e-forma, kuras pamatā ir plānošanas gaitā rediģējama ģeodatatubāze un kura tiks publicēta uz ArcGIS bāzes izveidotā portālā (turpmāk – Portāls). Portālā būs atrodamā arī pamatinformācija par aizsargājamo teritoriju, ortofoto un citi dati, kas netiks rediģēti plānošanas gaitā. Portālā publicējama arī pārskata karte, kurā attēlotas visas ĪADT, kuru DA plāni, *Natura 2000* teritoriju plāni vai ĪADT pārvaldības plāni ir izstrādes stadijā, ar iespēju pievienot informāciju arī par iepriekš apstiprinātajiem plāniem (skat. 3. attēlu). Pēc testa plānu izstrādes un testēšanas rezultātu izvērtēšanas plānu e-forma tiks pilnveidota, un visa e-forma vai tās daļa, un arī atsevišķas izmaiņas datu slāņos tiks integrētas Ozolā.



3. attēls. ĪADT plānošanas portāla shēma.

2.1. Natura 2000 teritorijas plāna saturs

Natura 2000 teritorijas plānu paredzēts sagatavot datubāzes veidā, plāna e-formas shēma skatāma 4. attēlā. Paredzēts, ka ar sagatavoto *Natura 2000* teritorijas plānu būs iespējams iepazīties gan Portālā interaktīvu karšu, diagrammu un tabulu veidā, gan arī, izveidojot *.pdf datni vai to izdrukājot papīra formā.

Natura 2000 teritorijas plāna ievadā tiek sniegta pamatinformācija par ĪADT un par tās plānu: ĪADT nosaukums un kategorija, *Natura 2000* teritorijas kods, kā arī plāna darbības periods. Pievienojama arī informācija par plāna izstrādātāju, tajā skaitā par plāna izstrādē iesaistītajiem sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertiem, norādot sugu un/vai biotopu grupu, par kuru katrs eksperts ir atbildīgs, un par plāna apstiprināšanu. Informācija par ĪADT, par tās esošo un plānoto izmantošanu un apsaimniekošanu e-formā tiek apkopota vairākos blokos:

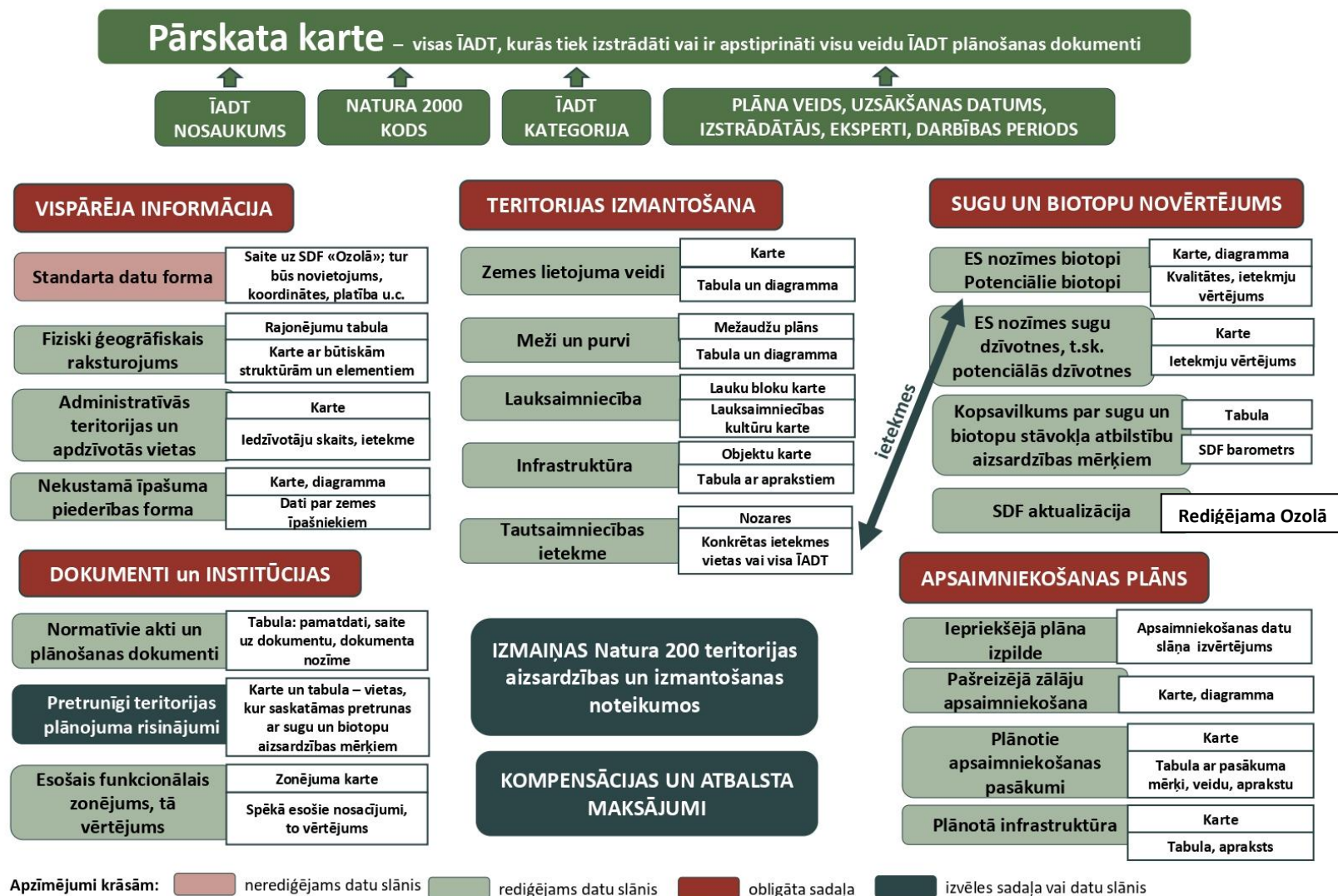
- 1) vispārēja informācija par ĪADT,
- 2) teritorijas izmantošana,
- 3) dokumenti un institūcijas,
- 4) sugu un biotopu novērtējums,
- 5) apsaimniekošanas pasākumi.

Tālāk šo bloku saturs aprakstīts detalizētāk.

Natura 2000 teritorijas plānā iekļaujama sadaļa par nepieciešamajām izmaiņām teritorijas robežās vai zonējumā, vai aizsardzības un izmantošanas kārtībā, ja šādas izmaiņas ir nepieciešamas.

Natura 2000 plānam ir ieteicams sagatavot sadaļu par pieejamajiem atbalsta maksājumiem un kompensācijām, kur iespējams pievienot plāna izstrādes laikā līgumiski vai ar administratīvu aktu noteiktos aprobežojumus un obligātos apsaimniekošanas pasākumus, kā arī perspektīvos aprobežojumus un obligātos apsaimniekošanas pasākumus.

Turpmāk apskatīta katra no sadaļām, raksturojot datubāzē ietilpstošās tabulas, kartes un ģeodatu slāņus, kā arī sniedzot vadlīnijas tabulu un ģeodatu slāņu aizpildīšanai. Pārskats par visām plānu e-formā iekļautajām tabulām un DB sniegts šī ziņojuma [7. pielikumā](#). Plānu e-formas izveidošanas laikā iespējams precizēt DB tehnisko specifikāciju.



2.1.1. Vispārēja informācija par ĪADT

Vispārējās informācijas sadaļā iekļauti sekojoši datu slāņi:

- 1) saite uz *Natura 2000* teritorijas SDF,
- 2) teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums,
- 3) administratīvās teritorijas un apdzīvotās vietas,
- 4) nekustamo īpašumu piederības formas.

Šī ziņojuma tapšanas laikā izstrādes stadijā ir Ozola datu slānis, kurā tiks iekļauta visa informācija, kas saskaņā ar Eiropas Vides aģentūras vadlīnijām² ietilpst *Natura 2000* teritorijas SDF. Plānu e-formā tiks iekļauta saite uz datu slāni, kas sagatavots atbilstoši SDF realizācijas specifikācijai³. Minētajā datu slānī ir iekļauta visa pamatinformācija par *Natura 2000* teritoriju.

Teritorijas **fiziski ģeogrāfiskais raksturojums** sastāv no īsa apraksta (skat. 1. tabulu), kur apkopota informācija par ĪADT dabas rajonu, par pamatiežiem, par sastopamajiem ģeomorfoloģiskajiem veidojumiem, klimata rajonējumu, augšņu grupām, upju baseiniem un ainavu rajonējumu, īsi raksturojot katru rajonu saistībā ar ĪADT īpatnībām un dabas vērtībām. Informācija ir tālāk izmantojama *Natura 2000* teritorijas novērtēšanai un apsaimniekošanas plānošanai.

1. tabula

Fiziski ģeogrāfiskais un ainavu rajonējums

Rajonējuma veids	Rajona nosaukums	Īss raksturojums	Datu avots	Piezīmes
Dabas rajons/i un apvidus/i				
Pamatieži*				
Ģeomorfoloģiskie veidojumi*				
Klimata rajons/i*				
Augšņu grupa/as, augsnes cilmieži*				
Upju baseins/i				
Ainavzeme/es, ainavu apvidus/i, ainavu areāls/i				
...				

*Šīs sadaļas jāaizpilda tikai tādā gadījumā, ja ir pieejami attiecīgie dati un ja šie fiziski ģeogrāfiskie faktori nosaka ĪADT dabas vērtību pastāvēšanu.

² <https://cdr.eionet.europa.eu/help/natura2000>

³ Dabas aizsardzības pārvalde, 2022. Dabas datu pārvaldības sistēma „Ozols”. Standarta datu formas realizācijas specifikācija. Versija 0.1

Ja ĪADT novērtēšanai ir būtisks dalījums vairākos fiziski ģeogrāfiskajos rajonos, kas jāattēlo kartē, vai arī pastāv fiziski ģeogrāfiskās struktūras vai elementi, kas ir nozīmīgi konkrētās *Natura 2000* teritorijas dabas vērtību pastāvēšanai un jāattēlo kartē, tiek sagatavots 1^l. tabulā aprakstītais ģeotelpisko datu slānis, norādot, kā konkrētais rajons, struktūra vai elements nosaka vai ietekmē dabas vērtību pastāvēšanai nepieciešamos procesus. Piemēram, dabas liegumā “Grebļukalns” esošā osu grēda ir būtisks ģeomorfoloģisks veidojums, kas nosaka specifiska biotopa veida “Skujkoku meži uz osveida reljefa formām” pastāvēšanu, bet īpaši aizsargājamo augu sugu dzīvotņu pastāvēšanai būtiska ir osa izsauļotā dienvidu nogāze, kas nosaka specifiskus mikroklimatiskus apstākļus. Ja iepriekš minētās struktūras vai elementi nav konstatēti, tad 1^l. tabula nav jāaizpilda un ģeotelpisko datu slānis nav jāgatavo.

Natura 2000 plāna izdrukas formā ir pieejama 1. tabula, bet 1^l. tabulā aprakstītais ģeotelpisko datu slānis pieejams gan tabulas veidā, gan arī karšu veidā, veidojot vienu karti vai arī vairākas kartes atsevišķi katram poligona veidam vai poligonu veidu grupai.

Šeit un turpmāk datu slāņus aprakstošās tabulas noformētas atbilstoši Ozola datubāzes projektējuma aprakstā⁴ esošajām tabulām, lai būtu iespējams integrēt Ozolā šajā ziņojumā aprakstītos datu slāņus. Pamatojoties uz šīm tabulām sagatavojama plānu e-formas tehniskā specifikācija, papildinot tās ar DB un klasifikatoru nosaukumiem un citu tehnisko informāciju.

1^l. tabula

Būtiskas fiziski ģeogrāfiskās struktūras un elementi

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Poligona veids		Klasifikators Short integer 0 – nav definēts 1 – dabas rajons 2 – pamatieži 3 – ģeomorfoloģisks veidojums 4 – klimata rajons 5 – mikroklimata zona 6 – augšņu grupa vai tips 7 – sateces baseins 8 – ainavzeme 9 – ainavu apvidus 10 – ainavas areāls 11 – Baltijas ledus ezera teritorija 12 – cits, iepriekš nedefinēts	Obligāti aizpildāms
Poligona nosaukums		Text[100]	
Poligona apraksts		Text[500]	
Poligona nozīme konkrētajā ĪADT		Text[500]	
Datu avots		Text[200]	Obligāti aizpildāms
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

Datu slānī “**Administratīvās teritorijas un apdzīvotās vietas**” apkopojama informācija par ĪADT teritorijā ietilpstošajām administratīvajām teritorijām, kā arī par ĪADT un tās tiešā tuvumā (tādā attālumā, kas tieši ietekmē ĪADT, ne tālāk par 5 km no ĪADT robežas)

⁴ Dabas aizsardzības pārvalde, 2022. Dabas aizsardzības plāns. Datu ievadišana. Datu bāzes projektējuma apraksts. Versija 2.00. [Dabas datu veidnes](#) | [Dabas aizsardzības pārvalde](#)

esošajām apdzīvotām vietām: viensētām, mazciemiem, ciemiem, pilsētām⁵, norādot iedzīvotāju skaitu katrā no tām, ja šāda informācija ir pieejama. Vēlams pievienot datus par faktisko iedzīvotāju skaitu, nevis par deklarētajiem iedzīvotājiem⁶. Izvērtējama konkrētās apdzīvotās vietas ietekme uz *Natura 2000* teritorijas dabas vērtībām. Piemēram, pozitīva ietekme ir apdzīvotajai vietai, kuras iedzīvotāji sniedz ieguldījumu atbilstošā biotopu apsaimniekošanā, bet negatīva ietekme – ja antropogēnā slodze, ko rada minētās apdzīvotās vietas tuvums, atstāj negatīvu ietekmi uz biotopu kvalitāti. Dotajā datu slānī aizpildāmie atribūti apkopoti 2. tabulā.

Plāna izdrukas formā datu slānis pieejams gan tabulas veidā, gan arī kartes veidā.

2. tabula

Administratīvās teritorijas un apdzīvotās vietas

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Administratīvās teritorijas vai apdzīvotās vietas veids		Klasifikators Short integer 0 – nav definēts 1 – novads 2 – pagasts 3 – pilsēta 4 – ciems 5 – mazciems 6 – viensēta	Obligāti aizpildāms
Nosaukums		Text[100]	Obligāti aizpildāms
Iedzīvotāju skaits		Long integer	
Pazīme, vai atrodas ĪADT		Klasifikators Short integer 0 – atrodas ārpus ĪADT 1 – atrodas ĪADT 2 – atrodas gan ĪADT, gan ārpus ĪADT	
Piezīmes par apdzīvotās vietas ietekmi uz ĪADT		Text[500]	
Datu avots		Text[200]	Obligāti aizpildāms
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

Datu slānī “**Nekustamā īpašuma piederības forma**” apkopojama informācija par ĪADT teritorijā esošajiem nekustamajiem īpašumiem un to robežām, norādot katra īpašuma piederības formu. Īpašuma piederības formu var nenorādīt tiem īpašumiem, kas atrodas pilsētu un ciemu apbūves teritorijās. Obligāti norādāma īpašuma piederības forma valsts un pašvaldību īpašumiem, pārējās īpašumu piederības formas – fiziskas personas, juridiskas personas, jaukta statusa – var apvienot vienā. Kā datu avots izmantojama VZD Nekustamo īpašumu valsts kadastra informācija. Dotajā datu slānī aizpildāmie atribūti apkopoti 3. tabulā.

Plāna izdrukas formā datu slānis pieejams gan tabulas veidā, izņemot informāciju par zemes īpašnieku, gan arī kartes un diagrammas, kur attēlots zemes sadalījums pa īpašuma

⁵ Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 7. pants

⁶ Iespējams izmantot eksperimentālās statistikas datus par faktisko iedzīvotāju skaitu un blīvi apdzīvotām teritorijām, šāds pētījums publicēts 2020. gadā: [Blīvi apdzīvotas teritorijas - dpa 2019 public.zip - Latvijas Atvērto datu portāls \(data.gov.lv\)](#)

piederības formām, veidā. Informācija izmantojama apsaimniekošanas pasākumu plānošanai un par pasākuma ieviešanu atbildīgās personas noteikšanai, kā arī zemes īpašnieku informēšanai par plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem, aprobežojumiem, kompensācijām un atbalsta maksājumiem.

3. tabula

Nekustamā īpašuma piederības forma

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Kadastra apzīmējums		Long integer	Obligāti aizpildāms
Nekustamā īpašuma piederības forma		Klasifikators Short integer 0 – nav definēts 1 – valsts mežs 2 – citas valstij piederošas zemes 3 – pašvaldībai piederoša zeme 4 – fiziskai personai piederoša zeme 5 – juridiskai personai piederoša zeme 6 – fiziskai vai juridiskai personai piederoša zeme, vai arī jauktas piederības zeme	Obligāti aizpildāms
Īpašnieka vārds, uzvārds vai nosaukums		Text[200]	Dati pieejami tikai plāna izstrādātājiem, kuru kvalifikācija ir atbilstoša personas datu apstrādes prasībām
Īpašnieka adrese			Dati pieejami tikai plāna izstrādātājiem, kuru kvalifikācija ir atbilstoša personas datu apstrādes prasībām
Īpašnieka kontaktinformācija			Dati pieejami tikai plāna izstrādātājiem, kuru kvalifikācija ir atbilstoša personas datu apstrādes prasībām
Īpašuma nosaukums		Text[100]	
Piezīmes par īpašuma nozīmi konkrētajā ĪADT		Text[500]	
Datu avots		Text[200]	Obligāti aizpildāms
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

2.1.2. Teritorijas izmantošana

Teritorijas izmantošanas sadaļā iekļaujama informācija par zemes lietojuma veidiem, meža inventarizācijas dati, lauku bloku karte, infrastruktūras objektu karte, tautsaimniecības nozaru saraksts, ĪADT zonējums un izmantošanas nosacījumi.

Zemes lietojuma veidu karte tiek sagatavota, pamatojoties uz LĢIA topogrāfiskās kartes M 1:10 000 datiem, izmantojot datu slāņos “object_A”, “road_A”, “build_A”,

“swamp_A”, “landus_A”, “hidro_A” esošos datus par laukumveida objektiem⁷. Dotajā datu slānī aizpildāmie atribūti apkopoti 4. tabulā.

4. tabula

Zemes lietojuma veidi

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Zemes lietojuma veids		Klasifikators Short integer 0 - nav definēts 1 - mežs 2 - jaunaudze 3 - skrajmežs 4 - izcirtums 5 - krūmājs 6 - caurejams purvs 7 - necaurejams purvs grīslājs 8 - necaurejams purvs melnrājs 9 - necaurejams purvs sūnājs 10 - smiltājs 11 - paugurains smiltājs 12 - grants 13 – pļava 14 – melnrājs 15 - grīslājs 16 - zāliens 17 - augļudārzs 18 - sūnājs 19 - ogulājs 20 - sakņudārzs 21 - krūmaugu plantācija 22 - zāļaugu plantācija 23 - kūdra 24 - parks 25 - kapi 26 - meža kapi 27 - izdegums 28 - grīslājs ūdenī 29 - melnrājs ūdenī 30 - ūdens 31 - pārējās zemes, t. sk. aramzeme 32 - ceļš ar cietu segumu 33 - ceļš ar grants segumu 34 - brauktuve 35 - atsevišķa ēka vai būve 36 - vidēji blīva apbūve 37 - vasarnīcu apbūve 38 - blīva apbūve 39 - viensētu apbūve	Obligāti aizpildāms
Poligona nozīme konkrētajā ĪADT	SPOT_IMPORT	Text[500]	
Datu avots	REC_SOURCE	Text[200]	Obligāti aizpildāms
Saite uz ĪADT (vietas kods)			

⁷ [Legend \(Topo10_080113\) \(lgia.gov.lv\)](#)

Saistītās ĪADT nosaukums			
--------------------------	--	--	--

Plāna izdrukas formā datu slānis pieejams gan topogrāfiskās kartes M 1:10 000 veidā, gan arī diagrammas veidā ar platību sadalījumu pa zemes lietošanas veidiem. Ja nepieciešams, veidojot diagrammu, topogrāfiskajā kartē norādītos objektus var apvienot grupās, piemēram, mežus, jaunaudzes, skrajmežus un izcirtumus apvienojot zem viena nosaukuma “meži”. Datu slānis pieejams tabulas veidā par tiem poligoniem, kuros ir aizpildīts atribūts “Poligona nozīme konkrētajā ĪADT”.

Meža datu kartē tiek attēlota informācija par mežaudzēm atbilstoši Meža valsts reģistra kadastra datiem un Meža valsts reģistram pievienojamo inventarizācijas datu atribūtu tabulai⁸. Dotajā datu slānī aizpildāmie atribūti apkopoti 5. tabulā.

Plāna izdrukas formā datu slānis pieejams gan mežaudžu plāna un/vai citas konkrēto situāciju raksturojošas kartes veidā, gan arī diagrammas veidā ar platību sadalījumu pa zemju kategoriju, meža augšanas apstākļu tipu, vecuma klašu, valdošo sugu, mežaudzes izcelsmes veidiem. Datu slānis pieejams tabulas veidā par tiem poligoniem, kuros ir aizpildīts atribūts “Poligona nozīme konkrētajā ĪADT”. Šo datu slāni iespējams arī eksportēt no Ozola (datu slānis “meža nogabali”), ja tiek nodrošināta iespēja sagatavot karti un diagrammas.

5. tabula

Meži

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Zemes vienības kadastra apzīmējums	KAD	Long integer	Obligāti aizpildāms
Meža inventarizācijas gads	[GTF]	Long integer	Obligāti aizpildāms
Kvartāla numurs	KV	Short integer	Obligāti aizpildāms
Nogabala numurs	NOG	Short integer	Obligāti aizpildāms
Nogabala platība	PLAT	Long integer	Obligāti aizpildāms
Meža zemes veids meža apsaimniekošanā	ZKAT	Klasifikators 10 Mežaudze 12 Iznīkusi mežaudze 14 Izcirtums 16 Sēklu plantācijas 21 Sūnu purvs 22 Zāļu purvs 23 Pārejas purvs 31 Meža lauce 32 Meža dzīvnieku barošanas lauce 33 Virsājs 34 Smiltājs 41 Pārplūstošs klajums 42 Bebru appludinājums	Obligāti aizpildāms

⁸ [Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi \(likumi.lv\);
https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.vmd.gov.lv%2Fpublic%2Fck%2Ffiles%2FDBF_specifikacija\(10\).xls&wdOrigin=BROWSELINK](https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.vmd.gov.lv%2Fpublic%2Fck%2Ffiles%2FDBF_specifikacija(10).xls&wdOrigin=BROWSELINK)

		542 Rekultivēta zeme 543 Kokmateriālu krautuves vieta 544 Rekreatīvas platība	
Mežaudzes formula		Text[100]	Obligāti aizpildāms
Audzes vecums	A10	Short integer	Obligāti aizpildāms
Koku suga, 1. stāva viena suga		Koku sugu klasifikators 1 Priede P 3 Egle E 4 Bērzs B 6 Melnalksnis M 8 Apse A 9 Baltalksnis Ba 10 Ozols Oz 11 Osis Os 12 Liepa L 13 Lapegle Le 14 Citas priedes Pc 15 Citas egles Ec 16 Goba, vīksna G 17 Dižskabārdis Ds 18 Skabārdis Sk 19 Papele Pa 20 Vītols Vi 21 Blīgzna Bl 22 Ciedru priede Cp 23 Baltegle Be 24 Kļava K 25 Saldais ķirsis K 26 Mežābele Me 27 Bumbiere Bu 28 Duglāzija Du 29 Īve I 32 Pilādži Pilādži 35 Ievas Ievas 50 Dzeltenā akācija Dz_akācija 61 Citi ozoli Ozc 62 Citas liepas Lc 63 Citas kļavas Kc 64 Citi oši Osc 65 Citas gobas, vīksnas Gc 66 Riekstkoki R 67 Zirgkastaņi Z 68 Hibrīdā apse Ha	Obligāti aizpildāms
Meža tips	MT	Klasifikators Sl – sils Mr – mētrājs Ln – lāns Dm – damaksnis Vr – vēris Gr – gārša Gs – grīnis Mrs – slapjais mētrājs Dms – slapjais damaksnis Vrs – slapjais vēris Grs – slapjā gārša Pv – purvājs Nd – niedrājs Db – dumbrājs Lk – liekņa Av – viršu ārenis	Obligāti aizpildāms

		Am – mētru ārenis As – šaurlapju ārenis Ap – platlapju ārenis Kv – viršu kūdrenis Km – mētru kūdrenis Ks – šaurlapju kūdrenis Kp – platlapju kūdrenis	
Poligona nozīme konkrētajā ĪADT	SPOT_IMPORT	Text[500]	
Datu avots	REC_SOURCE	Text[200]	Obligāti aizpildāms
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

Lauksaimniecības kartē tiek attēlota LAD aktuālā informācija par lauku bloku platībām un izvietojumu konkrētajā ĪADT. Tiek attēlota arī informācija par konkrētajā gadā pieteiktajām lauksaimniecības kultūrām, ar citu apzīmējumu izdalot platības, kas konkrētajā gadā pieteiktas ES atbalsta maksājumiem kā pastāvīgās pļavas un ganības (kods 710) un kā augļu koki un ogulāji (kodi 910, 911, 912, 913, 914, 920, 921, 922, 923, 924, 927, 928, 929)⁹. Dotajā datu slānī aizpildāmie atribūti apkopoti 6. un 7. tabulā.

Plāna izdrukas formā datu slānis pieejams kartes veidā, kur attēloti gan lauku bloki, gan konkrētajā gadā pieteiktās lauksaimniecības kultūras, atsevišķi izdalot pastāvīgās pļavas un ganības, kā arī augļu kokus un ogulājus. Sagatavojamas arī diagrammas par lauku bloku īpatsvaru ĪADT, kā arī par pastāvīgo pļavu un zālāju īpatsvaru lauku blokos. Datu slānis pieejams tabulas veidā par tiem poligoniem, kuros ir aizpildīts atribūts “Poligona nozīme konkrētajā ĪADT”. Šo datu slāni iespējams arī eksportēt no Ozola (datu slānis “lauku bloki”), ja tiek nodrošināta iespēja sagatavot kartes un izmantot datus apsaimniekošanas pasākumu plānošanai.

6. tabula

Lauku bloki

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Lauku bloka numurs		Short integer	
Poligona platība		Long integer	Obligāti aizpildāms
Poligona nozīme konkrētajā ĪADT		Text[500]	
ĪADT nosaukums			Obligāti aizpildāms
Datu avota aktualitāte (gads)		Short integer	Obligāti aizpildāms
Datu avots	REC_SOURCE	Text[200]	Obligāti aizpildāms

7. tabula

Lauksaimniecības kultūras

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	

⁹ Atbilstoši kultūru kodu klasifikatoram, https://www.lad.gov.lv/files/kulturu_kodi.pdf

Lauksaimniecības kultūra		Klasifikators Atbilstoši LAD kultūru kodiem ¹⁰	
Poligona platība		Long integer	Obligāti aizpildāms
Poligona nozīme konkrētajā ĪADT	SPOT_IMPORT	Text[500]	
Datu avota aktualitāte (gads)		Short integer	Obligāti aizpildāms
Datu avots	REC_SOURCE	Text[200]	Obligāti aizpildāms
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

Infrastruktūras objektu karte tiek sagatavota, pamatojoties uz DAP un LVM datiem par dabas tūrisma infrastruktūru. Izmantojama arī LĢIA topogrāfiskās kartes M 1:10 000 dati par dažāda veida ēkām un būvēm, kas atrodas konkrētajā ĪADT vai tās tiešā tuvumā. pamatojoties uz LĢIA topogrāfiskās kartes M 1:10 000 datiem, izmantojot datu slāņos “object_A”, “road_P”, “road_L”, “rail_L”, “build_P”, “build_L”, “bridge_P”, “bridge_L”, “hidro_P”, “hidro_L” esošos datus par infrastruktūras objektiem¹¹. Slānim pievienojami dati par infrastruktūras objektiem arī no citiem informācijas avotiem. Dotajā datu slānī aizpildāmie atribūti apkopoti 9. tabulā, kur par pamatu ņemts pašreizējais Ozola Infrastruktūras objektu datu slāņa apraksts, to papildinot. Plāna izdrukas formā datu slānis pieejams gan kartes veidā, gan arī tabulas veidā par tiem poligoniem, kuros ir aizpildīts atribūts “Objekta nozīme konkrētajā ĪADT”.

8. tabula

Infrastruktūras objekti

Nosaukums	Infrastruktūra
DB nosaukums	Infrastructure_point Infrastructure_poly Infrastructure_line
Apraksts	Infrastruktūras objekti (punkti) Infrastruktūras objekti (laukumi) Infrastruktūras objekti (līnijas)
Veids	Point / Polygon / Line
Versionēšana	
Vēsture	X
Auditēšana	X
Web labošana	X
Topoloģija	
Pielikumi (<i>attachm.</i>)	X

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Piederība	OWNERSHIP	DM50_ONWERTYPE 0 - nedefinēts 1 - DAP infrastruktūra 2 - AS LVM infrastruktūra 3 - cita infrastruktūra	Default: 1 Obligāti aizpildāms

¹⁰ Kultūru kodi, https://www.lad.gov.lv/files/kulturu_kodi.pdf

¹¹ [Legend \(Topo10_080113\) \(lgia.gov.lv\)](#)

		4 – Pašvaldības infrastruktūra	
Veids	GROUPING	SUBTYPEFIELD Short integer 1 – Informācijas infrastruktūra 2 – Atpūtas infrastruktūra 3 – Labiekārtojuma elementi 4 – Biotopu apsaimniekošanas infrastruktūra 5 – Cita infrastruktūra	No Pārvaldes izstrādātā infrastruktūras objektu klasifikatora, 1. līmenis Obligāti aizpildāms
Objekta apraksts	TYPE_DETAIL	Text[100]	Obligāti aizpildāms
Novērtējums	ASSESSMENT	DM51_ASSESSMENT 0 - nedefinēts 1 - labs 2 - slikts 3 - apmierinošs 4 – avārijas stāvoklī	Obligāti aizpildāms Obligāti aizpildāms DAP objektiem
Statuss	STATUS	DM49_INFRASTAT Short integer 1 – esošs 2 – slēgts vai demontēts	Default: 1 Obligāti aizpildāms
Izveides izmaksas, EUR	ACT_COST	Double	
Uzturēšanas izmaksas, EUR	MAINT_COST	Double	
Ekspl. no (gads)	EXP_FROM	Short integer	Obligāti aizpildāms
Atbildīgā institūcija vai persona	RESPONS_AUTH	Text[200]	Obligāti aizpildāms
Vides pieejamība	ACCESSIBILITY	DM52_ACCESSIBILITY 0 - nedefinēts 1 - pieejams 2 - nav pieejams 3 – pieejams atsevišķām grupām (piem., cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām, neredzīgajiem, vājdzirdīgajiem, intelektuālās attīstības traucējumi u.c.)	Cilvēkiem ar īpašām vajadzībām Obligāti aizpildāms
Grupas, kurām infrastruktūra ir pieejams		Text[200]	
Atbilstība vienotajam stilam	ACCORDING_STYLE	DM53_UNISTYLE 0 - nedefinēts 1 - atbilst 2 - daļēji atbilst 3 - neatbilst	
Piezīmes	NOTES		
Veida klase	FIGURATION	SUBTYPE „1” DM120_INFO_infra StL1 -Informācijas stends lielais vertikāls viendaļīgs StL2 -Informācijas stends lielais vertikāls divdaļīgs StL3 -Informācijas stends lielais vertikāls trīsdaļīgs StMv -Informācijas stends mazais, vertikāls StMk -Informācijas stends mazais, katedras tipa Robz -Robežzīme (ozollapa) NorL -Norāde - lielā (autobraucējiem) virziena dēlis	Obligāti aizpildāms

		NorM -Norāde - virziena dēlis INos -Informācijas zīme (teritorijas nosaukums, aizsardzības kategorija, teritorijas Mark -Taku marķējuma zīme Pikt -Piktogramma Cz -Ceļazīme SUBTYPE „2” DM121_RECREAT_infra AtUL -Atpūtas vieta kompleksa (nojume,galds, soli, ugunsкура vieta, atkritumu urna) AtUM -Atpūtas vieta kompleksa (galds, soli, ugunsкура vieta, atkritumu urna) AtM -Atpūtas vieta galds un soli Noj -Nojume NojL -Nojume lapene NojP -Nojume pusvīgvama tipa PltA -Skatu platforma takas līmenī PltH -Skatu platforma augstāk par takas līmeni Torn -Skatu tornis Skat -Skatu vieta SUBTYPE „3” DM122_UPGRADE_infra TuWC -Tualetes slāpja Tual -Tualetes sausā VelN -Velonovietne Atkr -Atkritumu tvertne VUg -Ugunsкура vieta Sols -Atsevišķs sols Aka - aka, urbums SUBTYPE „1” DM123_ROAD_infra Ceļi Cels -Autoceļš, brauktuve Taka -Taka GTaka -Mežtaka JTaka -Jūrtaka Laip -Laipas Tilt -Tilts, tiltiņš Parc - pārceltuve Kapn -Kāpnes CLai -Ceļi laivu novilkšanas ceļš Caur -Caurteka SLcels – Slēgts ceļa posms SUBTYPE „2” DM124_BARRI_infra Barj -Barjera Apl -Aploks Zogs -Žogs StgA -Stīga (apsaimniekojamā) StgM -Stīga (apsaimniekojamā) ar mineralizētu virsmu JosM -Mineralizētās joslas gar ceļiem, objektiem – ugunsdrošībai Aizspr – Aizsprosts Sluzas – slūžas Dambis – aizsargdambis, valnis Mols - mols SUBTYPE „1” DM125_POLIG_infra Apgr -Apgriešanās vieta Stav -Stāvlaukums	
--	--	---	--

		Telt -Telts vietu laukums Trei -Treileru laukums Plai -Laivu piestātne Lug -Ugunsкура laukums Dzvn -Dzīvnieku aploks Peldv. -Peldvieta Cits – cits, iepriekš neminēts objekts	
Materiāls	BASE_MATH	Text [50]	
Info nesēja materiāls	COVER_MATH	DM126_COVER_MATH 1 – metāls 2 – lamināts 3 – koks 4 – saplāksnis	Obligāti aizpildāms informācijas stendiem
Virziens (1-12)	DIRECTION	Short	
Segums (ir/nav)	COVER	DM127_COVER Short integer 1 – ir 2 – nav 0 - bez vērtējuma	Obligāti aizpildāms ceļiem, takām un laipām
Seguma materiāls (līnijveida un poligona objektiem)	COVER_MATH	DM128_COVER_MATH_lin_pol 0 - nedefinēts 1 - garendēļi 2 - šķērsdēļi 3 - šķelda 4 - grants 5 - asfalts 6 -bruģis	Obligāti aizpildāms
Finanšu avots	MONEY_SOURCE	Text[200]	
Garums, m	LENGTH	Double	
Platums, m	WIDTH	Double	
Augstums, m	HEIGHT	Double	
Objekta nosaukums	OB_NAME	Text[150]	Obligāti aizpildāms
Infrastruktūras nozīme konkrētajā ĪADT		Text[500]	
Kadastra Nr.	KAD_NR	Text[16]	
Grāmatvedības invent. Nr.	INVENT_NR	Text[50]	
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

Pamatojoties uz zemes lietojuma veidu un infrastruktūras objektu kartes informāciju, meža un lauku bloku datiem, kā arī apkopojot citu vietējā pašvaldībā un citur pieejamo informāciju, tiek sagatavots konkrēto ĪADT tieši ietekmējošo tautsaimniecības nozaru saraksts, izvērtējot katras nozares ietekmi atbilstoši ietekmju klasifikatoriem, kas tiek izmantoti ziņojumam atbilstoši Biotopu direktīvas 17. pantam¹² (skat. 9. tabulu). Ja ir iespējams, kā poligons tiek norādītas konkrēto objektu atrašanās vietas vai to ietekmētā teritorija. Ja nav iespējams norādīt konkrētu vietu, tad ietekmes poligons ir visa ĪADT teritorija.

Plāna izdrukas formā datu slānis pieejams gan kartes veidā, gan arī tabulas veidā.

¹² [Habitats Directive reporting resources \(europa.eu\)](https://europe.europa.eu/habitats-directive-reporting-resources)

Tautsaimniecības nozares un to ietekme uz ĪADT

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Tautsaimniecības nozare		Klasifikators 1. Augļu koku un ogulāju audzēšana 2. Augkopība aramzemēs 3. Ilggadīgo zālāju audzēšana 4. Mājdzīvnieku audzēšana ganībās 5. Mājdzīvnieku audzēšana novietnēs 6. Mežkopība 7. Mežizstrāde 8. Meža produktu vākšana 9. Medniecība 10. Saldūdens zvejniecība 11. Makšķerēšana 12. Jūras zvejniecība 13. Saldūdens akvakultūra 14. Jūras akvakultūra 15. Derīgo izrakteņu ieguve karjeros 16. Kūdras ieguve 17. Apstrādes rūpniecība 18. Elektroenerģijas ražošana 19. Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde (Ūdenssaimniecība) 20. Notekūdeņu savākšana un attīrīšana (Ūdenssaimniecība) 21. Atkritumu saimniecība 22. Piesārņoto vietu sanācija 23. Ēku būvniecība 24. Inženierbūvniecība 25. Tūrisms un rekreācija	Obligāti aizpildāms
Poligona veids		Klasifikators 0 – nav definēts 1 – objekts 2 – objekta ietekmētā teritorija	Obligāti aizpildāms
Ietekmes nosaukums		Text[150]	Obligāti aizpildāms
Ietekmes veids		Klasifikators N – negatīva P – pozitīva	Obligāti aizpildāms
Ietekmes pakāpe		Klasifikators L – zema M – vidēja H – augsta	Obligāti aizpildāms
Ietekmes kods		Klasifikators , skat. šī dokumenta 4. pielikumā	Obligāti aizpildāms
Piesārņojuma kods		Klasifikators 0 – nav definēts N – slāpekļa ienese; P – fosfora/fosfātu ietekme; A – skābju ienese/paskābināšanās; T – toksiskas neorganiskās ķīmiskās vielas; O – toksiskas organiskās ķīmiskās vielas; X – jaukts piesārņojums	Obligāti aizpildāms
Ietekmes vieta		Klasifikators i – teritorijā;	Obligāti aizpildāms

		o – ārpus teritorijas; b – teritorijā un ārpus teritorijas	
Piezīmes		Text[500]	
Ietekmētie biotopi		Text[150]	
Ietekmētās sugas		Text[150]	
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

2.1.3. Dokumenti un institūcijas

Šajā sadaļā apkopota informācija par būtiskākajiem normatīvajiem aktiem (ĪADT izveidošanu, aizsardzību un izmantošanu reglamentējošie normatīvie akti), plānošanas dokumentiem (vietējās pašvaldības teritorijas plānojums vai citi pašvaldības vai plānošanas reģiona plānošanas dokumenti, kas nozīmīgi konkrētajā ĪADT) vai cita veida dokumentiem, kas nosaka konkrētās ĪADT pastāvēšanu un aizsardzību, t. sk. arī par vēsturiskajiem (skat. 10. tabulu), kā arī par nozīmīgākajām institūcijām, kas ir atbildīgas par konkrētās ĪADT aizsardzību un izmantošanu (skat. 11. tabulu). Informācija par dokumentiem apkopota vienkāršas tabulas veidā, jo tā parasti attiecas uz visu ĪADT, savukārt informācija par institūcijām apkopota ģeodatu bāzes veidā, norādot, kāda ir konkrētās institūcijas vai tās reģionālās struktūrvienības ietekmes vai atbildības teritorija – visa ĪADT vai tās daļa. Tas ļautu zemes īpašniekiem uzzināt, kura institūcija ir atbildīga par kāda zemes īpašnieku interesējoša jautājuma risināšanu saistībā ar ĪADT apsaimniekošanu.

Plānu e-formā kā nerediģējamu datu slāni var iekļaut telpiskos datus par pašvaldības teritorijas plānojumā plānoto funkcionālo zonējumu, ja vien šādi dati ir pieejami TAPIS portālā. Ja tiek konstatēts, ka teritorijas plānojuma risinājumi ir pretrunā vai var nonākt pretrunā ar sugu un biotopu aizsardzības prasībām, tad tiek izdalītas teritorijas plānojuma funkcionālās zonas un konkrētās teritorijas, kur konstatētas iepriekš minētās pretrunas. Tādā gadījumā jāapraksta šo pretrunu raksturs (skat. 11¹. tabulu). Ja iepriekšminētās pretrunas netiek konstatētas, tad šāds datu slānis netiek veidots.

Šajā sadaļā arī sniedzama informācija par normatīvajos aktos noteikto ĪADT funkcionālo zonējumu un par aizsardzības un izmantošanas nosacījumiem katrā zonā, izvērtējot, vai esošais funkcionālais zonējums un spēkā esošie nosacījumi katrā zonā nav pretrunā ar sugu un biotopu aizsardzības prasībām (skat. 12. tabulu).

10. tabula

Normatīvie akti un plānošanas dokumenti, kas nosaka ĪADT pastāvēšanu, aizsardzību un izmantošanu

Dokumenta veids (likums, MK noteikumi, pašvaldības saistošie noteikumi, politikas plānošanas dokuments u.c.)	Dokumenta nosaukums	Dokumenta juridiskais spēks (spēkā esošs, zaudējis spēku, rekomendējošs)	Saite uz dokumentu	Dokumenta nozīme šajā ĪADT
--	---------------------	--	--------------------	----------------------------

--	--	--	--	--

Aiz dokumentu tabulas tiek pievienota saite uz pilnu un aktuālu normatīvo aktu sarakstu, kur apkopoti gan dabas aizsardzības normatīvie akti, gan arī citu nozaru – vides, meža apsaimniekošanas, lauksaimniecības, būvniecības, kultūras pieminekļu aizsardzības u. c. – normatīvie akti, kas attiecas vai var attiekties uz ĪADT aizsardzību un izmantošanu. Par šāda saraksta sagatavošanu, regulāru aktualizēšanu un publicēšanu savā mājaslapā ir atbildīga vai nu VARAM, vai arī DAP.

10¹. tabula

Teritorijas plānojuma risinājumi, kas ir pretrunā vai var nonākt pretrunā ar sugu un biotopu aizsardzības prasībām

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Dokumenta nosaukums		Text [200]	Obligāti aizpildāms
Saite uz dokumentu		Text [200]	Obligāti aizpildāms
Teritorijas plānošanas funkcionālās zonas nosaukums		Text [200]	Obligāti aizpildāms
Pretrunas ar sugu un biotopu aizsardzības prasībām		Text [1000]	Obligāti aizpildāms
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

11. tabula

Institūcijas

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Institūcijas nosaukums		Text [200]	Obligāti aizpildāms
Reģionālās struktūrvienības nosaukums		Text [200]	
Saite uz institūcijas mājaslapu		Text [200]	Obligāti aizpildāms
Būtiskākās institūcijas funkcijas konkrētajā ĪADT		Text [1000]	
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

12. tabula

ĪADT aizsardzības un izmantošanas nosacījumi, esošais funkcionālais zonējums un tā vērtējums

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Funkcionālās zonas nosaukums		Klasifikators 0 – nav iedalījuma zonās 1 – dabas rezervāta 2 – stingrā režīmā 3 – regulējamā režīmā 4 – dabas lieguma 5 – dabas parka 6 – ainavu aizsardzības	Obligāti aizpildāms

		7 – neitrālā 8 – sezonas lieguma	
Nosacījumi, kas attiecas uz visu ĪADT		Text[2000] Klasifikators ar iespēju izvēlēties vairākus variantus tiks sagatavots A.3 aktivitātē	
Nosacījumi meža izmantošanai		Text[2000] Klasifikators ar iespēju izvēlēties vairākus variantus tiks sagatavots A.3 aktivitātē	
Nosacījumi apmeklētājiem		Text[2000] Klasifikators ar iespēju izvēlēties vairākus variantus tiks sagatavots A.3 aktivitātē	
Citi nosacījumi		Text [10000]	
Nosacījumu atbilstība sugu un biotopu aizsardzības prasībām		Text [1000]	
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

2.1.4. Sugu un biotopu novērtējums

Natura 2000 teritorijas plānā obligāti apkopojama informācija par tām sugām un biotopiem, kuru aizsardzībai izveidota *Natura 2000* teritorija, piesaistot visus attiecīgo sugu vai biotopu grupu aizsardzības jomas ekspertus. Ja DAP ieskatā kādas jomas eksperta iesaiste nav nepieciešama vai nav lietderīga, pamatojums šādam lēmumam minams *Natura 2000* teritorijas plāna ievaddaļā.

Sugu un biotopu novērtējumu sagatavo sertificēti sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperti, apkopojot datus par saviem novērojumiem, izpētēm un inventarizācijām, kas veiktas *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes laikā, iepriekš sagatavotos ekspertu atzinumus un pētījumus, Ozolā iekļauto informāciju un pieejamo informāciju citos avotos. Eksperts sagatavo atzinumu, aizpildot eksperta atzinuma sadaļas, kas norādītas [5. pielikumā](#), (turpmāk – slēdziens) plānu e-formā tiek iekļauta saite uz eksperta slēdzienu. Iepriekš veiktās inventarizācijas un datus attiecīgās sugu vai biotopu grupas eksperts pārvērtē un, ja nepieciešams, aizpilda jaunas sugu atradņu vai biotopu inventarizācijas anketas un aktualizē ierakstus sugu atradņu un biotopu datu slāņos. Informācija apkopojama atbilstoši 13. un 14. tabulā norādītajam aprakstam, kuram pamatā ir pašreizējais Ozola attiecīgo datu slāņu apraksts.

13. tabula

Sugu atradnes

Nosaukums	Sugu atradnes Sugu atradnes (punkti), Sugu atradnes (laukumi)
DB nosaukums	Species_point / Species_poly

Apraksts	ES nozīmes un Latvijas īpaši aizsargājamo sugu atradnes
Veids	Point / Polygon
Versionēšana	X
Vēsture	X
Auditēšana	X
Web labošana	X
Topoloģija	
Pielikumi (attachm.)	

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Atradnes iemītne	SPOT_HOST	DM10_SPOTHOST Short integer 0 – nav definēts 1 – aļģes 2 – sēnes 3 – ķērpji 4 – sūnas 5 – paparžaugi un ziedaugi 6 – bezmugurkaulnieki 7 – zivis 8 – abinieki 9 – rāpuļi 11 – zīdītāji 10 – putni	Sugu atradņu sākumdalījums. Obligāti aizpildāms
Biotopu grupa	HABITAT_G ROUP	DM40_HABITATGROUP A – A. Jūras biotopi B – B. Jūras krasta biotopi C – C. Stāvoši ūdeņi D – D. Upes (ūdensteces) E – E. Pļavas F – F. Meži G – G. Purvi H – H. Iežu atsegumi, sufozijas, karsta un pseidokarsta biotopi I – I. Tīrumi un dārzi J – J. Parki un apstādījumi K – K. Ruderālie biotopi L – L. Pilsētu un apdzīvotu vietu apbūve M – M. Mākslīgas ūdenstilpes un regulētas ūdensteces	LV klasifikators lielā grupa (tikai burti). Obligāti aizpildāms
Mikrobiotops/ dzīvotne	HABITAT_M ICRO	DM37_HABITATS Short integer 0 – nav definēts 1 – augsne 2 – akmens 3 – dzīvs koks 4 – nokaltis koks 5 – kritāla 6 – uz cita objekta 7 – ala 8 – pagrabs 9 – cits 10 – ēka 11 – fortifikācijas	Obligāti aizpildāms
Atradnes veids	SPOT_TYPE	DM24_SPOTTYPE Short integer 0 – atradne	Obligāti aizpildāms

		1 – vairošanās vieta 2 – ziemošanas vieta 3 – barošanās vieta 4 – slēptuve 5 – gadījuma novērojums 6 – pārošanās vieta 7 – spietošanas vieta 8 – tēviņu mītne 9 – detektornovērojums (siksp.) 12 – B - Iespējama ligzdošana 13 – C - Ticama ligzdošana 14 – D - Pierādīta ligzdošana 88 – A – Neligzdo	
Atradnes stāvoklis	STATE	DM32_SPOTSTATE Short integer 0 - nav definēts 2 - D (zems) 3 - iznīcināts 5 - nav identificēts 1 - B (labs) 4 - C (vidējs) 6 - A (izcils) 8 – Pārkartēts	Ja konkrētā sugas atradnē, suga apsekojuma laikā nav konstatēta, taču biotops vēl aizvien tai ir piemērots, atribūtu laukā “Atradnes stāvoklis” ievada “Nav identificēts”. Ja suga ir iznīcināta/iznīcināta sugai piemērota dzīvotne (t.sk. uzsākta lietvedība u.c.), atribūtu laukā “Atradnes stāvoklis” ievada “Iznīcināts”. Atribūtu laukā “Apraksts”, norāda iemeslu, kāpēc sugu nav iespējams konstatēt, piemēram – izrakta, iznīcināta dzīvotne (kailcirte, bebru uzpludinājums, izrakts grāvis u.c.). Obligāti aizpildāms
Sugas epitets latv.	SPECIES_LV	Text[100] Vēlams ieviest klasifikatoru	Obligāti aizpildāms
Ģints latv.	GENUS_LV	Text[100] Vēlams ieviest klasifikatoru	Obligāti aizpildāms
Ģints latīn.	GENUS_LATIN	Text[100] Vēlams ieviest klasifikatoru	Obligāti aizpildāms
Sugas epit. latīn.	SPECIES_LATIN	Text[100] Vēlams ieviest klasifikatoru	Obligāti aizpildāms
Novērojuma datums	OBS_DATE	Date	Obligāti aizpildāms
Novērotājs	OBSERVER	Text[50]	Obligāti aizpildāms
Apraksts	DESCRIPTION	Text[1000]	
Sugas cenotiskā loma	COMPETITIVE_ROLE	Text[200]	
Daudzums	ABUNDANCE	Double	Obligāti aizpildāms
Daudzuma vienība	ABUND_UNIT	DM08_UNITS eks – eksemplāri par – pāri kvm – kvadrātmetri lig – ligzda skh – skaits stundā	Obligāti aizpildāms
Indikatīvs indivīdu skaits		Long integer	
Aizsardzības statuss	PROTECTION_STATUS	DM09_PROTECTION Short integer 0 – nav definēts 1 – jāveido ML 2 – ir ML:mērķa suga/biotops 3 – ir ML: pavadošā suga/biotops	Obligāti aizpildāms
Apdraudējuma veids	RISK_TYPE	Klasifikators	Tagad un nākotnē, nozīmīgākais no apdraudējumiem.

		Skat. Art17 ietekmju klasifikatoru 4.pielikumā	
Apdraudējuma pakāpe	RISK_DEGR	Klasifikators L – zema M – vidēja H – augsta	Obligāti aizpildāms, ja aizpildīts apdraudējuma veids
Nepieciešamā apsaimniekošana	MANAGEMENT	Apsaimniekošanas pasākumu klasifikators, skat. pie atribūta “Pasākuma tips” 18. tabulā	Šis atribūts varētu aizpildīties automātiski pēc tam, kad ir sagatavots apsaimniekošanas pasākumu slānis
Līdzšinējās apsaimniekošanas efektivitātes vērtējums	MAN_EFF	Text[1000]	Apraksts par līdz šim veiktās apsaimniekošanas efektivitāti vai saite uz attiecīgu pētījumu
Pazīme par ĪADT mērķa objektu	TARGET_OBJECT	Klasifikators 0 – nav izveidošanas mērķis 1 – ir izveidošanas mērķis	Obligāti aizpildāms Izveidošanas mērķis saskaņā ar ĪADT likuma pielikumu.
Pazīme par PNV raksturojošo putnu sugu ¹³		Klasifikators 0 – nav PNV suga 1 – ir PNV suga	
Sugas ID*	SPECIE_ID	Long integer	
Attiecīgā mikrolieguma ID*	MR_ID	Long integer	
Augu DB ID	LIETA_SUGA_ID	Text[10]	Nav jāaizpilda
Datu avots	REC_SOURCE	Text[200]	Obligāti aizpildāms
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

13¹. tabula

Plānotie papildinājumi sugu atradņu slānim atbilstoši SDF realizācijas specifikas priekšlikumam

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/Piezīmes
Sensitīva	SPECIES_SENSITIVE	short integer[6]	Izmaiņu iemesls – SDF. Ir/ Nav
Nav sastopams	SPECIES_NP	short integer[6]	Izmaiņu iemesls – SDF. Ir/ Nav
Tips	SPECIES_TYPE	text[1]	Izmaiņu iemesls – SDF. Klasifikators ref population_type (skatīt tehniskās specifikācijas Error! Reference source not found.)
Mīn.lielums	SPECIES_SIZE_MIN	long integer [11]	Izmaiņu iemesls – SDF
Maks.lielums	SPECIES_SIZE_MAX	long integer [11]	Izmaiņu iemesls – SDF
Mērvienība	SPECIES_UNIT	text[32]	Izmaiņu iemesls – SDF. Klasifikators ref unit (skatīt tehniskās specifikācijas Error! Reference source not found.)

¹³ Račinskis E. 2004. Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgās vietas Latvijā. Rīga, LOB.: <http://www.lob.lv/lv/pnv/gramata.php>

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/Piezīmes
Kategorija	SPECIES_CATEGORY	text[1]	Izmaiņu iemesls – SDF. Klasifikators ref_category (skatīt tehniskās specifikācijas Error! Reference source not found.)
Datu kvalitāte	SPECIES_DATA_QUALITY	text[2]	Izmaiņu iemesls – SDF. Klasifikators ref_data_quality (skatīt tehniskās specifikācijas Error! Reference source not found.)
Saglabāšana	SPECIES_CONSERVATION	text[1]	Izmaiņu iemesls – SDF
Izolācija	SPECIES_ISOLATION	text[1]	Izmaiņu iemesls – SDF
Vispārējais novērtējums	SPECIES_GLOBAL	text[1]	Izmaiņu iemesls – SDF
Pamatojums	SPECIES_MOTIVATION	text[50]	Izmaiņu iemesls – SDF
Iesaldēts	FROZEN	short integer	Izmaiņu iemesls – SDF. Ir/ Nav
SDF statuss	SDF_STATUSS	text[64]	Izmaiņu iemesls – SDF. Klasifikators ref_sdf_statuss (skatīt tehniskās specifikācijas Error! Reference source not found.)
Izmaiņu pamatojums	CHANGE_REASON	XX	
Teritorijas izveides mērķis	N2000_PURPOSE		Klasifikators: * jā; * nē; * nav noteikts; Izmaiņu iemesls NP8 (N2000 izveides mērķis)
Saistītais ĪADT	IADT_ID	long integer	Saite ar Teritoriju (Protected_sites.ID) Izmaiņu iemesls NP16
Kods, DDPS Ozols	CODE_DDPS_OZOLS	Integer[5]	Izmaiņu iemesls - Sugu klasifikators
Suga LV	SPECIES_NAME_LV	Text[200]	Sugas epitets + ģints, Izmaiņu iemesls - Sugu klasifikators
Suga LAT	SPECIES_NAME_LATIN	Text[200]	Izmaiņu iemesls - Sugu klasifikators

14. tabula

Biotopi

Nosaukums	Biotopi (laukumi)
DB nosaukums	Habitat_poly
Apraksts	ES nozīmes un Latvijas īpaši aizsargājamie biotopi

Veids	Polygon
Versionēšana	
Vēsture	X
Auditēšana	X
Web labošana	X
Topoloģija	
Pielikumi (<i>attachm.</i>)	X
Templates	

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
Biotopa ID	ID	Long integer	
ES klasif. kods	CODE_EC	HABITAT_CODE Atbilstoši SDF realizācijas priekšlikuma 9.19.16. sadaļā iekļautajam klasifikatoram. Papildus – potenciālo un atjaunoto biotopu kodi, ja nav iespējams noteikt konkrēto potenciālā biotopa veidu (atbilstoši datu plūsmai citos Ozola uzlabojumos): 1000 – potenciāls ES nozīmes jūras biotops 2000 – potenciāls ES nozīmes piejūras biotops 3000 – potenciāls ES nozīmes saldūdens biotops 4000 – potenciāls ES nozīmes virsāju biotops 6000 – potenciāls ES nozīmes zālāju biotops, 6100 – atjaunots ES nozīmes zālāju biotops, 7000 - potenciāls ES nozīmes purvu biotops 8000 – potenciāls ES nozīmes atsegumu biotops 9000 – potenciāls ES nozīmes mežu biotops	Obligāti aizpildāms
Nosaukums	NAME_EC	HABITAT_NAME Atbilstoši SDF realizācijas priekšlikuma 9.19.16. sadaļā iekļautajam klasifikatoram.	Obligāti aizpildāms
Variants (tikai ES biotopiem)	VARIANT_ES	Text[1]	Avots: LDF standarts Obligāti aizpildāms biotopiem, kuriem ir variants
Biotopa statuss		Klasifikators B – atbilst vismaz ES nozīmes biotopa minimālajām prasībām P – potenciāls	Obligāti aizpildāms
LV aizs.klasif. kods	CODE_LVP ROT	Text[7]	No klasifikatora tabulas, skat. 1. pielikuma 1. tabulu
Nosaukums	NAME_LV PROT	Text[200]	No klasifikatora tabulas, skat. 1. pielikuma 1. tabulu
LV klasif. kods	CODE_LV	Text[12]	
Nosaukums	NAME_LV	Text[200]	No klasifikatora tabulas
VMD kods	CODE_VM D	Text[10]	Piemēram, dabiskie meža biotopi
VMD nosaukums	NAME_VM D	Text[100]	
Stāvoklis	STATE	DM32_SPOTSTATE Short integer 0 - nav definēts 2 - D (zems) 3 - iznīcināts 5 - nav identificēts 1 - B (labs) 4 - C (vidējs) 6 - A (izcils)	Ja biotops nav konstatēts (nepareiza biotopu interpretācija u.c.), atribūtu laukā “Stāvoklis” ievada “Nav identificēts”. Atribūtu laukā “Apraksts”, pievieno vietas (t.sk. mežaudzei AAT, kokaudzes formulu, struktūru, hidroloģisko aspektu, tieši piegulošās teritorijas

		8 - Pārkartēts	raksturojumu) aprakstu un pamatojumu, kāpēc teritorija nav uzskatāma par biotopu. Ja biotops ir iznīcināts (t.sk. uzsākta lietvedība u.c.), atribūtu laukā “Stāvoklis” ievada “Iznīcināts”. Atribūtu laukā “Apraksts”, norāda kā biotops iznīcināts, piemēram, kailcirte, bebru uzpludinājums, uzāršana u.c. Obligāti aizpildāms
Platums (m)	WIDTH	Double	Avots: LDF standarts
Augstums (m)	HEIGHT	Double	Avots: LDF standarts
Pārklāšanās	OVERLAP	Short integer DM25_HABITOVERLAP 0 - nepārklājas 1 – pilnībā ietilpst cits ES nozīmes biotops 2 – pilnībā iekļaujas citā ES nozīmes biotopā 3 – daļēji pārklājas ar citu ES nozīmes biotopu	Avots: LDF standarts (tikai laukumveida objektiem) Obligāti aizpildāms
Problēma (P)	PROBLEM_FLAG	Text[1]	Avots: LDF standarts
Novērojuma datums	OBS_DATE	Date	Obligāti aizpildāms
Novērotājs	OBSERVER	Text	Obligāti aizpildāms
Apraksts	DESCRIPTION	Text[1000]	Apraksts tiek migrēts uz piezīmēm Vajadzīgs pie migrācijas!
Aizsardzības statuss	PROTECT_STATUS	Short integer DM09_PROTECTION 0 - nav definēts 1 - jāveido ML 2 - ir ML: mērķa suga/biotops 3 - ir ML: pavadošā suga/biotops	Obligāti aizpildāms
Apdraudēju ma veids	RISK_TYPE	klasifikators Skat. Art17 ietekmju klasifikatoru 4. pielikumā	
Apdraudēju ma pakāpe	RISK_DEGREE	klasifikators L – zema M – vidēja H – augsta	Obligāti aizpildāms, ja aizpildīts apdraudējuma veids
Nepieciešamā apsaimniekošana	MANAGEMENT	Apsaimniekošanas pasākumu klasifikators, skat. pie atribūta “Pasākuma tips” 18. tabulā	
Nepieciešams uzlabot struktūras		0 – nav nepieciešams 1 – ir nepieciešams	
Nepieciešams uzlabot funkcijas		0 – nav nepieciešams 1 – ir nepieciešams	
Nepieciešams uzlabot sugu sastāvu		0 – nav nepieciešams 1 – ir nepieciešams	
Pazīme par ĪADT mērķa obj.	TARGET_OBJECT	Short integer DM00_YESNO 0 – nē / nav	Default: 0

		1 – jā / ir	Parāda, ka atslēgas objekts, dēļ kā ir izveidota konkrētā aizsargājamā teritorija
Platība, ha (dokumentos)	AREA_DOC	Double	Aprēķinātā
Attiecīgā mikrolieguma ID	MR_ID	Long Integer	
Anketas nr.	FORM_NUMBER	Text [50]	Obligāti aizpildāms
BVZ_Conclusion	BVZ_Conclusion	Long Integer DM_101_BVZ_Conclusion 1 – Botāniskais BVZ 2 – Putnu BVZ 3 – Botāniskais un Putnu BVZ 5 – Kontrole 10 – Notiek datu apstrāde 11 – Neatbilst putnu platībai 12 – Nav apsekots 20 - Biotops bez klases 60 - Meadows dublikāts	Neaizpilda
Klase	Klase	Text [5]	Neaizpilda
POLYGON_NUMBER	POLYGON_NUMBER	Text [15]	Obligāti aizpildāms
job_notes	job_notes	Text [50]	
UNI_CODE	UNI_CODE	Text [20]	
Datu avots	REC_SOURCE	Text[200]	Obligāti aizpildāms.
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

14¹. tabula

Plānotās izmaiņas biotopu slānī atbilstoši SDF realizācijas specifikas priekšlikumam

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/Piezīmes
Prioritāte	HABITAT_PRIORITY	short integer[6]	Izmaiņu iemesls – SDF. Ir/ Nav
Nav sastopams	HABITAT_NP	short integer[6]	Izmaiņu iemesls – SDF. Ir/ Nav
Datu kvalitāte	HABITAT_DATA_QUALITY	text[2]	Izmaiņu iemesls – SDF. Klasifikators ref_data_quality (skatīt tehniskās specifikācijas Error! Reference source not found.)
Reprezentivitāte	HABITAT_REPRESENTATIVITY	text[1]	Izmaiņu iemesls – SDF.
Saglabāšanās	HABITAT_CONSERVATION	text[1]	Izmaiņu iemesls – SDF.
Vispārējais novērtējums	HABITAT_GLOBAL	text[1]	Izmaiņu iemesls – SDF.
Iesaldēts	FROZEN	short integer	Izmaiņu iemesls – SDF. Ir/ Nav

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/Piezīmes
<u>Izmaiņu pamatojums</u>	<u>CHANGE_REASON</u>	<u>XX</u>	
Saistītais ĪADT	IADT_ID	long integer	Saite ar Teritoriju (Protected_sites.ID) Izmaiņu iemesls NP16
Teritorijas izveides mērķis	N2000_PURPOSE		Klasifikators: * jā; * nē; * nav noteikts; Izmaiņu iemesls NP8 (N2000 izveides mērķis)
Biotopa kvalitāte (eksperts)	HABITAT_QUALITY	short integer	Izmaiņu iemesls NP9 (Eksperta kvalitātes vērtējums)
Biotopa kvalitāte (aprēķins)	EVAL_RESULT	short integer	Izmaiņu iemesls NP9 (Aprēķinātā kvalitātes vērtība)
Biotopa kvalitāte (pēc punktiem)	EVAL_QUALITY	short integer	Izmaiņu iemesls NP9 (Aprēķinātā kvalitātes vērtības atšifrējums (Alias))
Biotopa kvalitāte, datums (aprēķins)	EVAL_DATE	Date	Izmaiņu iemesls NP9 (Datums (aprēķinātā kvalitātes vērtība))

Sugu atradņu un biotopu slāņi plāna izdruku veidā tiek sagatavoti gan karšu veidā, gan arī kā diagramma par biotopu platību īpatsvaru. Tiek sagatavotas kopsavilkuma tabulas par sugu un biotopu izplatību un par to aizsardzības stāvokli (skat. 15., 16. un 16.¹ tabulas).

Pamatojoties uz *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes ietvaros apkopoto informāciju par ES nozīmes sugu un biotopu sastopamību un kvalitāti, atbilstoši SDF realizācijas specifikācijai un vadlīnijām SDF aizpildīšanai¹⁴ DAP vai tās pilnvarots plāna izstrādātājs precizē, papildina un labo SDF formas ierakstus. SDF rediģēšanas forma pieejama Ozolā. Pie katra labojuma norāda atšķirību iemeslus (piemēram, sugas populācija vai biotopa platība vai kvalitāte samazinājusies negatīvu faktoru ietekmē (norāda iemeslus), konstatēta jauna suga vai biotops, iepriekš norādīta neprecīza biotopa aizņemtā platība, jo nebija veikts biotopu kartējums par katru sugu vai biotopu, par kuru tiek precizēta informācija).

Sugu un biotopu novērtējuma sadaļā tiek iekļauta saite uz aizsargājamo koku un ģeoloģisko veidojumu datu slāņiem, ja nepieciešams, aktualizējot datus Ozolā.

Sugu un biotopu novērtējuma sadaļā tiek iekļauta saite uz Invazīvo sugu pārvaldnieku, lai būtu iespējams plānot atbilstošus apsaimniekošanas pasākumus invazīvo sugu izskaušanai atbilstoši Invazīvo sugu pārvaldniekā dokumentētajām invazīvo sugu atradnēm. Sugu un biotopu jomas eksperti, kas ir iesaistīti *Natura 2000* plāna izstrādē, datus par konstatētajām invazīvajām sugām reģistrē Invazīvo sugu pārvaldniekā.

¹⁴
<https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-bd/activities/building-the-natura-2000-network>

15. tabula

Kopsavilkums par ES nozīmes biotopu aizsardzības stāvokli un aizsardzības mērķiem¹⁵ *Natura 2000* teritorijā

Nr. p. k.	ES nozīmes biotopa kods ¹	ES nozīmes biotopa nosaukums ¹	Pašreizējā biotopa platība (ha) ¹	Pašreizējā biotopa kvalitāte (%) izcilā/ labā/vidējā/zemā kvalitātē (* – eksperta vērtējums vai ** - aprēķināts) ¹	Biotopa platības mērķis (ha)	Potenciālā ES nozīmes biotopa platība (ha) ¹	Biotopa kvalitātes mērķi						Ietekmes un draudi (kodi atbilstoši klasifikatoram 4. pielikumā) ¹	Rīcību veidi aizsardzības mērķa sasniegšanai			
							Uzlabot struktūras (ha) ¹	Mērķa struktūra	Uzlabot funkcijas (ha) ¹	Mērķa funkcijas	Uzlabot sugu sastāvu (ha) ¹	Mērķa sugu sastāvs		ĪADT maiņa	kategorijas	Izmaiņas funkcionālajā zonējumā un aizsardzības un izmantošanas noteikumos	Apsaimniekošanas pasākumi (pasākumu kodi atbilstoši klasifikatoram 18. tabulas atribūtā “pasākuma tips”) ¹

¹ Šie atribūti aizpildās automātiski, sasummējot atbilstoši 14. tabulai sagatavotos ģeodatubāzes ierakstus.

16. tabula

Kopsavilkums par ES nozīmes sugu (izņemot putnu sugas) aizsardzības stāvokli un aizsardzības mērķiem *Natura 2000* teritorijā

Nr. p.k .	Sugas nosaukums latviski ¹	Sugas zinātniskais nosaukums ¹	Populācijas lieluma mērvienība ¹	Populācijas pašreizējais lielums ¹	Populācijas mērķa lielums	Populācijas pašreizējais lielums nosacītajos indivīdos ¹	Populācijas mērķa lielums nosacītajos indivīdos	Ietekmes un draudi (kodi atbilstoši klasifikatoram 4. pielikumā) ¹	Rīcību veidi aizsardzības mērķa sasniegšanai			Eksperta skaidrojumi
									ĪADT kategorij as maiņa	Izmaiņas funkcionālajā zonējumā un aizsardzības un izmantošanas noteikumos	Apsaimniekošanas pasākumi (pasākumu kodi atbilstoši klasifikatoram 18. tabulas atribūtā “pasākuma tips”) ¹	

¹ Šie atribūti aizpildās automātiski, sasummējot atbilstoši 13. tabulai sagatavotos ģeodatubāzes ierakstus. Datus par populācijas lielumu ir iespējams koriģēt, pievienojot eksperta skaidrojumu.

16.¹ tabula

ES nozīmes putnu sugas teritorijā, to aizsardzības statuss Latvijā, stāvoklis un aizsardzības mērķi *Natura 2000* teritorijā

Nr. p.k.	Sugas nosaukums latviski ¹	Sugas zinātniskais nosaukums (atbilstoši Putnu direktīvas ziņojumam 2013.-2018.) ¹	Sugas aizsardzības statuss valstī		Putniem nozīmīgās vietas kvalificējoša suga teritorijā ¹	Populācijas lieluma mērvienība ¹	Populācijas pašreizējais lielums teritorijā (min.-maks. intervāls) ¹	Populācijas mērķa lielums (min.-maks. intervāls)	Ietekmes un draudi (kodi atbilstoši klasifikatoram 4. pielikumā) ¹	Rīcību veidi aizsardzības mērķa sasniegšanai			Eksperta skaidrojumi
			Īpaši aizsargājama suga atbilstoši MK 14.11.2000. noteikumiem Nr. 396	Mikroliegumu suga atbilstoši MK 18.12.2012. noteikumiem Nr. 940)						ĪADT kategorijas maiņa	Izmaiņas funkcionālajā zonējumā un aizsardzības un izmantošanas noteikumos	Apsaimniekošanas pasākumi (pasākumu kodi atbilstoši klasifikatoram 18. tabulas atribūtā “pasākuma tips”) ¹	

¹ Šie atribūti aizpildās automātiski, sasummējot atbilstoši 13. tabulai sagatavotos ģeodatubāzes ierakstus. Datus par populācijas lielumu, ietekmēm un draudiem, apsaimniekošanas pasākumiem ir iespējams koriģēt, pievienojot eksperta skaidrojumu.

¹⁵ Šajā un divās nākamajās kopsavilkuma tabulās *Natura 2000* teritorijas līmeņa sugu un biotopu mērķu noteikšanai izmantojamas: Vadlīnijas sistemātiskai sugu un biotopu aizsardzības mērķu noteikšanai. Versija 2.0. Latvijas Universitāte un Dabas aizsardzības pārvalde. Rīga, 2022.gads. Autori: Ainārs Auniņš un Otars Opermanis. [Vadlīnijas sistemātiskai sugu un biotopu aizsardzības mērķu noteikšanai - LatViaNature \(daba.gov.lv\)](#)

2.1.5. Apsaimniekošanas pasākumi

Šajā *Natura 2000* teritorijas plāna sadaļā tiek iekļauta informācija par plānotajiem sugu un biotopu apsaimniekošanas pasākumiem, kā arī par sugu un biotopu aizsardzībai un apsaimniekošanai nepieciešamo infrastruktūru un plānoto dabas tūrisma infrastruktūru.

Šobrīd Ozola slānī “apsaimniekošanas pasākumi” tiek iekļauti gan plānotie, gan īstenotie apsaimniekošanas pasākumi, katram no tiem veidojot jaunu ierakstu datubāzē. Arī gadījumos, ja tas pats apsaimniekošanas pasākums ir regulāri jāatkārto, atbilstoši ģeodatu bāzes struktūrai katru reizi ir jāzīmē jauns poligons. LIFE-IP LatViaNature iepriekš veiktajās aptaujās un diskusijās tas norādīts kā trūkums, jo vairāki apsaimniekošanas pasākumu poligoni klājas viens virs otra un tas apgrūtina kartes uztveri. Apsaimniekotāji arī norādīja, ka iepriekš minēto iemeslu dēļ regulāri veicamus pasākumus visbiežāk reģistrē tikai vienu reizi, pasākumu uzsākot, līdz ar to nav datu par pasākuma īstenošanas regularitāti. Kā trūkums norādīts arī tas, ka apsaimniekošanas pasākumu klasifikators ir pārāk detalizēts, kā arī vairāki pasākumu tipi atkārtojas dažādos pasākumu veidos, kas padara neviennozīmīgu konkrētā pasākuma izvēli.

Par pamatu priekšlikumiem slāņa izmaiņām izmantota pašreizējā Ozola datubāzes projektējuma aprakstā esošā tabula “apsaimniekošanas pasākumi”, precizējot vai svītrojot esošos un pievienojot jaunus atribūtus un klasifikatorus. Būtiskākās izmaiņas:

- 1) pievienots apsaimniekošanas pasākuma mērķis – nosaukums un kods atbilstoši apsaimniekošanas pasākumu klasifikatoram, kas iekļauts SDF;
- 2) pievienots atribūts “regularitāte”, kur norāda, vai pasākums ir vienreizējs (realizējams viena gada laikā) vai regulārs (regulāri atkārtojams katru gadu vai ik pēc noteikta gadu skaita);
- 3) pievienoti atribūti “mērķa suga” un “mērķa biotops”, kur norāda sugu un/vai biotopu, kuru aizsardzības stāvokli plānotā pasākuma īstenošana visvairāk pozitīvi ietekmēs;
- 4) pievienoti atribūti, kur jānorāda, vai pasākums uzlabos mērķa biotopa struktūras, funkcijas un/vai sugu sastāvu, vai arī sugas populācijas lielumu;
- 5) pievienots atribūts “citi mērķi”, kur iespējams norādīt vēl citas sugas un/vai biotopus, kuru aizsardzībai ir nepieciešama pasākuma īstenošana, vai arī citus pasākuma mērķus, piemēram, ainaviskās kvalitātes paaugstināšana;
- 6) dzēsts apsaimniekošanas pasākumu veidu klasifikators, jo:
 - a. vairākos pasākumu veidos, piemēram, pie biotopu grupas un pie sugu grupas, atkārtojas vieni un tie paši pasākumi, kas padara neviennozīmīgu konkrētā pasākuma tipa izvēli,
 - b. izvērtējot līdzšinējos DA plānos sagatavotās ģeodatu bāzes, konstatēts, ka nereti pasākuma tips neatbilst aprakstā norādītajam pasākuma veidam;
 - c. būs iespējams norādīt mērķa sugas un/vai biotopus;
- 7) vienkāršots apsaimniekošanas pasākumu tipu klasifikators:
 - a. saglabāti līdz šim DA plānos lietotie pasākumu tipi vai arī tiek piedāvāts atbilstošs precizēts pasākuma tipa nosaukums,
 - b. saglabāti sugu un biotopu aizsardzībai nozīmīgākie pasākumu tipi, precizējot to nosaukumus,
 - c. vispārināti un precizēti pārāk detalizētie pasākumu tipi,
 - d. svītroti pasākumu tipi, kas attiecas uz apmeklētāju plūsmu virzīšanu un infrastruktūras veidošanu, kurus paredzēts ietvert atbilstošajos plānotās infrastruktūras slāņos,
 - e. pievienoti jauni apsaimniekošanas pasākumu tipi ainavas un kultūrvēsturisko objektu/elementu apsaimniekošanai;
- 8) pievienots klasifikators atribūtam “nepieciešamais biežums”, kas aizpildāms tādā gadījumā, ja pasākums ir regulārs;

- 9) pievienoti atribūti “izpildes apraksts” un “apsaimniekošanas efektivitāte”, kur iespējams pievienot piezīmes par pasākuma izpildi, norādīt uz pasākuma izpildes īpatnībām un īpašiem apstākļiem, kā arī pievienot aprakstu par pasākuma izpildes efektivitāti. Ja tiek sagatavots un publicēts plašāks pārskats vai pētījums par pasākuma izpildi un par apsaimniekošanas efektivitāti, tad pievienojama saite uz šādu pārskatu vai pētījumu;
- 10) izstrādājot plānu, katram apsaimniekošanas pasākumiem pievienojama saistītā tabula, kurā norāda plānoto pasākuma izpildes gadu vai gadus un katrā gadā izpildāmā pasākuma platību. Katra gada beigās DAP vai pasākuma izpildītājs pievieno datubāzei informāciju par reālo pasākuma izpildes apjomu un aktuālo pasākuma izpildes statusu. Par apsaimniekošanas pasākumu izpildi uzkrājamo datu struktūra var tikt precizēta plānu e-formas izstrādes un testēšanas laikā.

Pirms jaunu apsaimniekošanas pasākumu plānošanas *Natura 2000* teritorijas plānā, ja iepriekš apsaimniekošanas pasākumi ir tikuši plānoti un to izpilde ir dokumentēta atbilstoši 18. un 18.¹ tabulā norādītajiem atribūtiem, tiek apkopota informācija par iepriekš plānoto apsaimniekošanas pasākumu izpildi un to efektivitāti sugu un biotopu aizsardzības mērķu sasniegšanā. Ja apsaimniekošanas pasākums tiek novērtēts kā veiksmīgi ieviests, bet to ir nepieciešams regulāri turpināt, tad pasākums tiek saglabāts aktuālo pasākumu kopā un to ir iespējams turpināt, neveicot jaunu ierakstu ģeodotubāzē. Ja pasākums ir bijis vienreizējs un ir izpildīts, vai arī tas nav izpildīts, bet vairs nav aktuāls, tad, pamatojoties uz atzīmi par izpildes statusu, pasākums tiek pārvietots uz neaktuālo pasākumu kopu. Atzīmi par apsaimniekošanas pasākumu efektivitāti ieteicams pievienot arī attiecīgajai sugas atradnei vai biotopa poligonam (skat. 13. un 14. tabulu).

Apsaimniekošanas pasākumiem nosakāma to prioritāte skalā no 1 līdz 3. Pirmā prioritāte piešķirama tiem pasākumiem, kas nepieciešami sugu un biotopu *Natura 2000* teritorijas līmeņa aizsardzības mērķu sasniegšanai, šie pasākumi individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu vai citu normatīvo vai administratīvo aktu projektu sagatavošanas kontekstā uzskatāmi par obligātiem pasākumiem. Otrā prioritāte piešķirama pasākumiem citu ĪADT mērķu sasniegšanai, piemēram, Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, kas nav ES nozīmes sugas un biotopi, aizsardzības mērķu vai ainavas kvalitātes mērķu sasniegšanai. Trešā prioritāte piešķirama ieteicamiem pasākumiem, kas varētu uzlabot sugu un biotopu stāvokli, ainavas vai vides kvalitāti.

Tajās *Natura 2000* teritorijās, kuru aizsardzības mērķos ietilpst ES nozīmes zālāju biotopu vai zālāju kā ES nozīmes putnu sugu dzīvotņu (putnu BVZ) saglabāšana, jo sevišķi tas attiecas uz *Natura 2000* teritorijām upju ielejās, ieteicams izvērtēt pašreizējo zālāju statusu un apsaimniekošanu. Izmantojot datus par lauku bloku un pastāvīgo pļavu un ganību platībām (skat. 6. un 7. tabulu), kā arī datus par ES nozīmes zālāju biotopiem (skat. 14. tabulu) un pastāvīgajām pļavām un ganībām ārpus ES nozīmes zālāju biotopiem, tiek sagatavots datu slānis par zālāju pašreizējo apsaimniekošanu, kur tiek izdalīti:

- 1) atbilstoši apsaimniekoti zālāji – ES nozīmes zālāju biotopi vai citi bioloģiski vērtīgi zālāji (potenciālie un atjaunotie ES nozīmes zālāju biotopi, putnu, t. sk. ķikutu, BVZ, citi zālāji upju ielejās, kurus aizliegts pārveidot), kas tiek pieteikti kā pastāvīgās pļavas un ganības (kods 710),
- 2) neatbilstoši apsaimniekoti vai iznīcināti zālāji – ES nozīmes zālāju biotopi vai citi bioloģiski vērtīgi zālāji, kas pieteikti ar citu kultūru kodu kā 710¹⁶,

¹⁶ Kultūru kodi, https://www.lad.gov.lv/files/kulturu_kodi.pdf

- 3) neapsaimniekoti zālāji vai arī zālāji, par kuru apsaimniekošanu nav informācijas – ES nozīmes zālāju biotopi vai citi bioloģiski vērtīgi zālāji, kas nav iekļauti lauku blokos,
- 4) pastāvīgās pļavas un ganības ārpus ES nozīmes zālāju biotopiem vai citiem bioloģiski vērtīgiem zālājiem.

17. tabula

Zālāju statuss un to apsaimniekošana

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
ES nozīmes zālāju biotopa vai cita bioloģiski vērtīga zālāja pazīme		0 – nav definēts 1 – ES nozīmes biotops 2 – potenciāls ES nozīmes biotops 3 – atjaunots ES nozīmes biotops 4 – putnu BVZ 5 – ķikutu BVZ 6 – citi zālāji upju ielejās, kurus aizliegts pārveidot	
ES nozīmes zālāju biotopa kods		Atbilstoši biotopu klasifikatoram	Obligāti aizpildāms, ja ES nozīmes biotops
ES nozīmes zālāju biotopa nosaukums		Atbilstoši biotopu klasifikatoram	Obligāti aizpildāms, ja ES nozīmes biotops
Zālāja platība		Long integer	Obligāti aizpildāms
Apsaimniekošana pēc LAD datiem		Klasifikators 0 – nav definēts 1 – pastāvīgās pļavas un ganības 2 – cita lauksaimniecības kultūra 3 – lauksaimniecības kultūra nav pieteikta 3 – atrodas ārpus lauku blokiem	Obligāti aizpildāms
Poligona nozīme konkrētajā ĪADT		Text[500]	
ĪADT nosaukums			Obligāti aizpildāms
LAD datu aktualitāte (gads)		Short integer	Obligāti aizpildāms
Datu avots		Text[200]	Obligāti aizpildāms

18. tabula

Apsaimniekošanas pasākumi

Nosaukums	Apsaimniekošanas pasākumi
DB nosaukums	Activity_poly
Apraksts	Dabas vērtību apsaimniekošanas pasākumi Tiek uzturēta vēsture, iespējas iegūt vēsturiskos datus.
Veids	Polygon
Versionēšana	
Vēsture	X
Auditešana	X
Web labošana	X
Topoloģija	
Pielikumi (attachm.)	X

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Pasākuma regularitāte	REGULARITY	Short integer 0 – regulārs 1 – vienreizējs	Obligāti aizpildāms
Pasākuma numurs plānā	ACTID_INPLAN	Text	Obligāti aizpildāms
Pasākuma veids		Apsaimniekošanas katalogs Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumam, skat. 6. pielikumā	
Mērķa biotops	HAB_GOAL	Atbilstoši biotopu klasifikatoram	Norāda galveno mērķa biotopu
Pasākums uzlabos biotopa struktūru		Short integer DM00_YESNO 0 – nē 1 – jā	
Pasākums uzlabos biotopa funkcijas		Short integer DM00_YESNO 0 – nē 1 – jā	
Pasākums uzlabos biotopa sugu sastāvu		Short integer DM00_YESNO 0 – nē 1 – jā	
Mērķa suga	SPEC_GOAL	Atbilstoši sugu klasifikatoram	Norāda galveno mērķa sugu
Populācijas lielums pasākuma rezultātā		Klasifikators 0 – nesamazināsies 1 – palielināsies	
Citi mērķi	OTH_GOAL	Text (200)	Norāda pārējās sugas un biotopus, kuru aizsardzībai nepieciešams šis pasākums, vai arī citus mērķus
Pasākuma tips	ACTIVITY_TYPE	Klasifikators 1. dabisko procesu saglabāšana/neiejaukšanās biotopu attīstībā 2. kopšanas cirte ar nosacījumiem 3. pameža/paaugas ciršana 4. paaugas/pameža ciršana ap liela izmēra kokiem 5. nemeža aizsargājamo biotopu atjaunošana (atmežošana) 6. mozaīkveida mežaudzes veidošana 7. otrā stāva koku ciršana 8. koku ciršana ainavas veidošanai 9. minerālaugšnes laukumu veidošana īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanai 10. meža atjaunošana, stādot vai sējot 11. dendroloģisko stādījumu un parku kopšana 12. aleju apsaimniekošana 13. visas atmirstošās/atmirušās koksnes saglabāšana	Obligāti aizpildāms

		14. atmirstošās/atmirušās koksnes daudzuma palielināšana 15. pļaušana ar zāles novākšanu, pieļaujama ganīšana 16. pļaušana ar zāles novākšanu 17. ganīšana 18. ganīšana, pieļaujama pļaušana ar zāles novākšanu 19. ganīšana, ganību applaušana 20. parkveida audzēm raksturīgu koku atbrīvošana 21. koku stādīšana parkveida zālāju atjaunošanai 22. augsnes virskārtas noņemšana auglības mazināšanai 23. augsnes virskārtas, ciņu, celmu frēzēšana 24. zālāja mēslošana 25. kalķošana 26. velēnas, augsnes virskārtas uzirdināšana (ecēšana, nobradāšana, nobraukāšana) 27. dziļa aršana un graudaugu sēšana augsnes auglības mazināšanai 28. ciņu nolīdzināšana (pievelšana, šķīvjošana) 29. zālāja atjaunošana, izmantojot dažādus paņēmienus 30. zālāja atjaunošana, piesējot dabisko zālāju augu sugas/stādot velēnas vai augus 31. zālāja atjaunošana, stādot velēnas vai augus 32. zālāja atjaunošana, noņemot velēnu vai augsnes virskārtu 33. zālāja atjaunošana, uzarot un sējot sēklas 34. zālāja atjaunošana, uzarot un izkliešot sienu 35. pļaušana ne zemāk par 10 cm abinieku un rūpuļu aizsardzībai mitrās pļavās 36. bebru veidoto eju un ūdensteču likvidēšana 37. ūdensteces gultnes maiņa 38. aizsprostu būve ūdenstecēs 39. aizsprostu un sliekšņu nojaukšana 40. straujteču veidošana 41. sedimentācijas dīķu izveide 42. zivju ceļu izveidošana pie aizsprostiem 43. gultnes padziļināšana 44. sedimentu (dūņu) izvākšana 45. sedimentu imobilizācija ūdenstilpēs 46. bebru aizsprostu nojaukšana 47. bebru aizsprostu regulēšana ar caurteku 48. koku sagāzumu izvākšana 49. oļu ieklāšana nārsta vietās 50. ezeru mākslīga aerācija ziemā 51. niedru pļaušana ziemā 52. niedru pļaušana vasarā 53. sliekšņu aizauguma likvidēšana 54. ūdensaugu izpļaušana vasarā 55. ezeru izteku un ieteku izpļaušana 56. ūdensaugu sakņu sistēmas irdināšana/izvākšana 57. koku vai krūmu stādīšana ūdensmalās 58. krastu stiprināšana (ar akmeņiem u.c.) 59. zālāju joslas izveide vai atjaunošana ūdensmalā 60. upju grīvu atbrīvošana un nostiprināšana (pārrokot kāpas, sanesumus) 61. vecupju savienošana ar upi 62. atsevišķu koku un krūmu izciršana un izvākšana ūdensmalās 63. sīkkrūmu pļaušana 64. izstrādātu kūdras purvu renaturalizācija 65. augāja veidošana, stādot smiltāju kāpuniedri 66. augāja veidošana, stādot kārkļus 67. augāja veidošana, stādot citus vietējus augus 68. augāja veidošana, sējot vietējus augus 69. augāja veidošana, izvietojot pinumus no dabīga materiāla 70. augāja veidošana, izvietojot žogus no dabīga materiāla	
--	--	---	--

		71. augāja veidošana, izvietojot mākslīgas barjeras (arī žogus) 72. augāja veidošana, izklājot priežu zarus 73. augāja veidošana, izklājot citus kāpu augus 74. augāja veidošana, izvietojot mulču 75. jūras krasta nostiprināšana 76. labvēlīgu traucējumu radīšana pelēkajās kāpās 77. nogāzes procesu aktivizēšana 78. augsnes un apauguma noņemšana no iežu atsegumiem 79. mākslīgo konstrukciju izvākšana no avotiem 80. meliorācijas sistēmas (ar atklātiem grāvjiem) izveide 81. meliorācijas sistēmas rekonstrukcija 82. dabiska hidroloģiskā režīma atjaunošana 83. aizsprostu būvēšana uz grāvjiem 84. grāvju aizbēršana 85. caurteku ievietošana 86. urbumu tamponēšana 87. grāvju atbērtņu novākšana 88. sliekšņu veidošana grāvjos vai ūdenstecēs ūdens līmeņa regulēšanai 89. kontrolēta dedzināšana 90. īpaši aizsargājamo koku kopšana 91. koku un krūmu izciršana un izvākšana 92. koku un krūmu izciršana un sakņu frēzēšana vai izraušana 93. atsevišķu koku un krūmu izciršana un izvākšana 94. koku sējeņu izraušana ar saknēm 95. izvāktās biomasas īslaicīgas novietnes (krautuves) veidošana 96. atkritumu savākšana 97. sanešu novākšana 98. nogāzes nostiprināšana 99. minerālaugsnes atsegšana 100. derīgo izrakteņu ieguves vietu rekultivācija 101. cits darbības veids biotopa apsaimniekošanai 102. invazīvo augu sugu izskaušana 103. ekspansīvo augu sugu ierobežošana 104. invazīvo dzīvnieku sugu ierobežošana 105. mākslīgo ligzdvieta uzstādīšana 106. dzīvnieku piebarošanas vietu likvidēšana 107. dzīvnieku piebarošana 108. būru izvietošana un regulāra tīrīšana 109. zīdītājdzīvnieku skaita ierobežošana ar lamatām 110. nelielu stāvošu ūdenstilpņu izveide vai atjaunošana 111. zivju mazuļu ielaišana 112. zivju nārsta vietu uzturēšana 113. zivju nārsta vietu veidošana 114. migrācijas kāpļu izveide caurtekās 115. zivju slēptuvju izveide 116. iedzelmju veidošana 117. taču nojaukšana/izņemšana 118. biomanipulācija – mērķtiecīga zivju sugu nomaina 119. dobumu veidošana augošos kokos 120. mākslīgu dobumu izveidošana un uzstādīšana 121. jaunu bezmugurkaulnieku mikropopulāciju veidošana 122. specifisku bezmugurkaulnieku mikrobiotopu veidošana 123. sugu reintrodukcija 124. migrācijas koridoru veidošana 125. sugu izplatīšanās koridoru veidošana 126. populāciju atjaunošana 127. populāciju papildināšana 128. populāciju pārvietošana 129. cita darbība sugu dzīvotnes apsaimniekošanai 130. ainavas elementu saglabāšana	
--	--	--	--

		131. skatu perspektīvu veidošana un uzturēšana 132. cits darbības veids ainavas struktūras saglabāšanai	
Nepieciešamais biežums	RECCUR_PERIOD	1- katru gadu 2- reizi 2 gados 3- reizi 3-5 gados 4- reizi 6-12 gados 5- 2-3 reizes gadā	Obligāti aizpildāms, ja regularitāte noteikta "regulārs"
Nosaukums	NAME	Text[200]	Norāda precizētu apsaimniekošanas pasākuma nosaukumu atbilstoši pasākuma tipam Obligāti aizpildāms
Vispārējs apraksts		Text[100]	Saite uz biotopu apsaimniekošanas vadlīnijām, sugas vai biotopa apsaimniekošanas plānu u.tml.
Apraksts	DESCRIPTION	Text[1000]	Apsaimniekošanas pasākuma apraksts atbilstoši vietas īpatnībām Obligāti aizpildāms
Prioritāte	PRIORITY	Text	Klasifikators: 1-3
Reālās izmaksas, EUR	COST	Double	
Atbildīgā persona vai institūcija	RESPONS_AUTH	Klasifikators 0 – DAP 1 – cits	Obligāti aizpildāms
Piezīmes par atbildīgo personu un darbu izpildītāju	CONTRACTOR	Text[200]	
Darbu finansētājs	FUNDER	Text[200]	
Platība kopā, ha	AREA_DO C	Double	Obligāti aizpildāms
Izpildes apraksts	DESCRIPTION	Text[10000]	Apraksts par pasākuma izpildes īpatnībām, atšķirībām no plānotā, pasākuma pārcelšanu uz citu gadu, neizpildes vai daļējas izpildes iemesliem. Apraksts tiek papildināts pēc nepieciešamības, kamēr vien pasākums ir aktuāls.
Apsaimniekošanas efektivitāte	MAN_EFF	Text[5000]	Apraksts vai saite uz pētījumu vai pasākuma efektivitātes monitoringa anketu
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

Saistītā tabula par apsaimniekošanas pasākuma izpildi

Plānotais gads	Plānotā platība (ha)	Izpildes gads	Apsaimniekotā platība (ha)	Izpildes statuss*	Piezīmes

*** Izpildes statuss:**

P – plānots

Vienreizējiem pasākumiem:

VIP – izpildīts pilnībā, pabeigts

VID – izpildīts daļēji, aktuāls, daļēji pārcelts uz citu gadu

VNA – nav izpildīts, aktuāls, pārcelts uz citu gadu

VNN – nav izpildīts, nav aktuāls, atcelts

Regulāri atkārtojamiem pasākumiem:

RIA – izpildīts visā platībā vai vairāk kā pusē no plānotās platības, aktuāls, regulāri jāturpina

RNA – nav izpildīts vai izpildīts mazāk kā pusē no platības, aktuāls, regulāri jāizpilda nākamajos gados

RNN – nav izpildīts, nav aktuāls, atcelts

Šobrīd Ozola slānī “infrastruktūras objekti” tiek attēloti gan esošie, gan arī plānotie infrastruktūras objekti punktu, līniju un laukumu formā. LIFE-IP LatViaNature iepriekš veiktajās aptaujās un diskusijās kā trūkums ir norādīts tas, ka ir sarežģīti atšķirt esošos infrastruktūras objektus no plānotajiem objektiem, kā arī tas, ka objektu tipu klasifikators ir pārāk detalizēts tai plānošanas stadijai un pieejamajai informācijai konkrētu objektu izbūvei, kāda tā ir DA plāna izstrādes laikā.

Jaunajā plānu ietvarā sadaļā “Teritorijas izmantošana” ir iekļauts esošo infrastruktūras objektu slānis, bet apsaimniekošanas pasākumu sadaļā paredzēts iekļaut divus jaunus slāņus: plānotie infrastruktūras objekti (punkti un līnijas) un plānotā infrastruktūras intensitāte (laukumi).

Plānojot jaunus infrastruktūras objektus, vispirms jānosaka to detalizācijas pakāpe. Ja *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes laikā ir iespējams norādīt konkrētu objekta atrašanās vietu, tad objekts pievienojams plānoto infrastruktūras objektu slānim, norādot objekta centru (punktveida) vai ass līniju (līnijveida). Ja tiek plānota tikai aptuvenā infrastruktūras objektu atrašanās vieta, tad tas pievienojams slānim “Plānotā infrastruktūras intensitāte”, norādot teritoriju, kurā ir iespējams izvietot noteiktās intensitātes infrastruktūras objektus vai arī teritorijas, kurās infrastruktūras objektu izvietošana nav pieļaujama. Piemēram, plānotās infrastruktūras intensitātes slānī tiek iezīmēta 10-20 m plata josla, kurā iespējams plānot laipu, neiezīmējot konkrēto laipas ass līniju.

Par pamatu **plānoto infrastruktūras objektu** slānim izmantots Ozola slāņa “infrastruktūras objekti” apraksts, būtiskākās izmaiņas (skat. 19. tabulu):

- 1) svītroti atribūti “novērtējums”, “statuss”, “ekspl. no (gads)”, “info nesēja materiāls”, “segums (ir/nav)”, “seguma materiāls”, “garums, m”, “platums, m”, “augstums, m”, “grāmatvedības invent. Nr.”,

- 2) atribūts “uzturēšanas izmaksas, EUR” precizēts kā “plānotās uzturēšanas izmaksas, EUR”,
- 3) atribūtam “veida klase” pievienota izvēle “SLcelš – Slēgts ceļa posms”,
- 4) atribūtam “materiāls” palielināts zīmju skaits līdz 200 zīmēm, svītrotā atzīme par šī atribūta obligātu aizpildīšanu,
- 5) jāizvērtē atribūtu “objekta nosaukums” un “kadastra Nr.” obligātas aizpildīšanas nepieciešamība.

19. tabula

Plānotie infrastruktūras objekti

Nosaukums	Infrastruktūra
DB nosaukums	Planned infrastructure_point Planned infrastructure_line Planned infrastructure_polygon
Apraksts	Plānotie infrastruktūras objekti (punkti) Plānotie infrastruktūras objekti (līnijas) Plānotie infrastruktūras objekti (laukumi)
Veids	Point / Line
Versionēšana	
Vēsture	X
Auditēšana	X
Web labošana	X
Topoloģija	
Pielikumi (<i>attachm.</i>)	X

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Piederība	OWNERSHIP	DM50_ONWERTYPE 0 - nedefinēts 1 - DAP infrastruktūra 2 - AS LVM infrastruktūra 3 - cita infrastruktūra 4 – Pašvaldība	Default: 1 Obligāti aizpildāms
Veids	GROUPING	SUBTYPEFIELD Short integer 1 - Informācijas infrastruktūra 2 – Atpūtas infrastruktūra 3 – Labiekārtojuma elementi 4 – Biotopu apsaimniekošanas infrastruktūra 5 – Cita infrastruktūra	No Pārvaldes izstrādātā infrastruktūras objektu klasifikatora, 1. līmenis Obligāti aizpildāms
Objekta apraksts	TYPE_DETAIL	Text[100]	Obligāti aizpildāms
Plānotā objekta izveide (gads)	PLANED_YEAR	Short integer	Norāda plānoto izveides gadu vai DA plāna darbības perioda pēdējo gadu. Obligāti aizpildāms
Plānotās izmaksas, EUR	EST_COST	Double	Aptuvenas, indikatīvas izmaksas
Plānotās uzturēšanas izmaksas, EUR	MAINT_COST	Double	

Atbildīgā institūcija vai persona	RESPONS_AUTH	Text[200]	Obligāti aizpildāms
Vides pieejamība	ACCESSIBILITY	DM52_ACCESSIBILITY 0 - nedefinēts 1 - pieejams 2 - nav pieejams 3 – pieejams atsevišķām grupām (piem., cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām, neredzīgajiem, vājdzirdīgajiem, intelektuālās attīstības traucējumi u.c.)	Cilvēkiem ar īpašām vajadzībām Obligāti aizpildāms
Grupas, kurām infrastruktūra ir pieejama		Grupas, kurām infrastruktūra ir pieejama	
Atbilstība vienotajam stilam	ACCORDING_STYLE	DM53_UNISTYLE 0 - nedefinēts 1 - atbilst 2 - daļēji atbilst 3 – neatbilst	
Nepieciešamie materiāli	MATERIALS	Text[200]	
Piezīmes	NOTES		
Veida klase	FIGURATION	SUBTYPE „1” DM120_INFO_infra StL1 -Informācijas stends lielais vertikāls viendabīgs StL2 -Informācijas stends lielais vertikāls divdabīgs StL3 -Informācijas stends lielais vertikāls trīsdabīgs StMv -Informācijas stends mazais, vertikāls StMk -Informācijas stends mazais, katedras tipa Robz -Robežzīme (ozollapa) NorL -Norāde - lielā (autobraucējiem) virziena dēlis NorM -Norāde - virziena dēlis INos -Informācijas zīme (teritorijas nosaukums, aizsardzības kategorija, teritorijas Mark -Taku marķējuma zīme Pikt -Piktogramma Cz -Ceļazīme SUBTYPE „2” DM121_RECREAT_infra AtUL -Atpūtas vieta kompleksa (nojume,galds, soli, ugunsкура vieta, atkritumu urna) AtUM -Atpūtas vieta kompleksa (galds, soli, ugunsкура vieta, atkritumu urna) AtM -Atpūtas vieta galds un soli Noj -Nojume NojL -Nojume lapene NojP -Nojume pusvīgvama tipa PltA -Skatu platforma takas līmenī PltH -Skatu platforma augstāk par takas līmeni Torn -Skatu tornis Skat -Skatu vieta SUBTYPE „3” DM122_UPGRADE_infra	Obligāti aizpildāms

		TuWC -Tualetes slapjā Tual -Tualetes sausā VelN -Velonovietne Atkr -Atkritumu tvertne VUg -Ugunsкура vieta Sols -Atsevišķs sols Aka - aka, urbums SUBTYPE „1” DM123_ROAD_infra Ceļi Cels -Autoceļš Taka -Taka GTaka -Mežtaka JTaka -Jūrtaka Laip -Laipas Tilt -Tilts, tiltiņš Parc - pārceltuve Kapn -Kāpnes CLai -Ceļi laivu novilkšanas ceļš Caur -Caurteka SLcels – Slēgts ceļa posms SUBTYPE „2” DM124_BARRI_infra Barj -Barjera Apl -Aploks Zogs -Žogs StgA -Stiga (apsaimniekojamā) StgM -Stiga (apsaimniekojamā) ar mineralizētu virsmu JosM -Mineralizētās joslas gar ceļiem, objektiem – ugunsdrošībai Aizspr – Aizsprosts Sluzas – slūžas Dambis – aizsargdambis, valnis Mols - mols SUBTYPE „1” DM125_POLIG_infra Apgr -Apgriešanās vieta Stav -Stāvlaukums Telt -Telts vietu laukums Trei -Treileru laukums Plai -Laivu piestātne Lug -Ugunsкура laukums Dzvn -Dzīvnieku aploks Cits – cits, iepriekš neminēts objekts	
Materiāls	BASE_MATH	Text [200]	
Virziens (1-12)	DIRECTION	Short	
Finanšu avots	MONEY_SOURCE	Text[200]	
Objekta nosaukums	OB_NAME	Text[150]	
Kadastra Nr.	KAD_NR	Text[16]	
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

Būtiskākās izmaiņas **plānotās infrastruktūras intensitātes** slāņa aprakstā, salīdzinot ar pašreizējo aprakstu tabulā “infrastruktūras objekti” (skat. 20. tabulu):

- 1) sagatavojam tikai viens slānis - laukumveida objekti,
- 2) pievienots atribūts "infrastruktūras intensitātes zona" ar zonu klasifikatoru un atribūts "infrastruktūras veids",
- 3) svītroti atribūti "veids", "novērtējums", "statuss", "izveides izmaksas", "uzturēšanas izmaksas", "ekspl. no (gads)", "atbilstība vienotajam stilam", "nepieciešamie materiāli", "veida klase", "materiāls", "info nesēja materiāls", "virziens", "segums (ir/nav)", "seguma materiāls", "garums, m", "platums, m", "augstums, m", "kadastra Nr.", "grāmatvedības invent. Nr.",
- 4) atribūts "objekta apraksts" precizēts kā "plānotās infrastruktūras apraksts",
- 5) atribūts "plānotā objekta izveide (gads)" precizēts kā "plānotais izveides gads",
- 6) atribūts "objekta nosaukums" precizēts kā "intensitātes zonas nosaukums", nenorādot to kā obligāti aizpildāmu.

20. tabula

Plānotā infrastruktūras intensitāte

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Piederība	OWNERSHIP	DM50_ONWERTYPE 0 - nedefinēts 1 - DAP infrastruktūra 2 - AS LVM infrastruktūra 3 - cita infrastruktūra 4 – pašvaldības infrastruktūra	Default: 1 Obligāti aizpildāms
Infrastruktūras intensitātes zona		klasifikators Short integer 0 – apmeklēšana nav pieļaujama un teritorijā nav infrastruktūras 1 – saskaņota un kontrolēta apmeklēšana tikai gida/pavadoņa pavadībā, nav infrastruktūras 2 – ekstensīva infrastruktūra - kājāmgājēju takas un laipas, laivu maršruti, informācijas stendi. IADT iekšienē ierobežota pieeja ar motorizētu transportu. 3 – intensīva infrastruktūra – atpūtas vietas, telšu vietas, skatu torņi, veloceļi, stāvlaukumi u.tml. IADT iekšienē ir pieejamība ar motorizētu transportu. 4 - teritorijā ietilpst blīvi apdzīvotas teritorijas (vismaz 50 cilvēki dzīvo vai strādā pēc CSP ¹⁷)	Obligāti aizpildāms
Infrastruktūras veids		Klasifikators 0 – nedefinēts 1 – Ierašanās infrastruktūra: stāvlaukums WC Informācijas centrs, apmeklētāju centrs, dabas izglītības centrs 2 – Rekreācijas infrastruktūra Dabas takas, laipas kājāmgājēju/velosipēdistu tilts	Obligāti aizpildāms

¹⁷ <https://data.gov.lv/dati/lv/dataset/bat>

		Kāpnes piknika vietas nojumes 3 - Izziņas infrastruktūra dabas klase skatu torņi brīvdabas ekspozīcija izziņas stendi 4 - Tūristu mītnes un ēdināšana Papildu pakalpojumi	
Plānotās infrastruktūras maksimālais apjoms		Text[500]	Obligāti aizpildāms Norāda infrastruktūras maksimālo augstumu, piemēram, skatu torņem, laipas garumu u.tml.
Plānotais izveides gads	PLANED_YEAR	Short integer	Norāda plānoto izveides gadu vai DA plāna darbības perioda pēdējo gadu. Obligāti aizpildāms
Plānotās izmaksas, EUR	EST_COST	Double	Aptuvenas, indikatīvas izmaksas
Atbildīgā institūcija vai persona	RESPONS_AUTH	Text[200]	
Vides pieejamība	ACCESSIBILITY	DM52_ACCESSIBILITY 0 - nedefinēts 1 - pieejams 2 - nav pieejams 3 – pieejams atsevišķām grupām (piem., cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām, neredzīgajiem, vājdzirdīgajiem, intelektuālās attīstības traucējumi u.c.)	Cilvēkiem ar īpašām vajadzībām
Grupas, kurām infrastruktūra ir pieejams		Text[200]	
Piezīmes	NOTES		
Finanšu avots	MONEY_SOURCE	Text[200]	
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

Plānu e-formā tiek sagatavota plānoto apsaimniekošanas pasākumu, infrastruktūras objektu un infrastruktūras intensitātes karte. Pamatojoties uz apsaimniekošanas pasākumu datu slānī reģistrētajiem plānotajiem apsaimniekošanas pasākumu apjomiem un norādīto pasākuma mērķa biotopu un/vai sugu, e-formā tiek sagatavots pārskats par kopējo katra apsaimniekošanas pasākuma tipa apjomu, kā arī par apjomu pa mērķa sugām un/vai biotopiem. (skat. 21. tabulu).

21. tabula

Pārskats par plānoto sugu un biotopu apsaimniekošanas pasākumu apjomiem

Nr. p.k.	Apsaimniekošanas pasākuma tips	Kopējā platība (ha)	norāda mērķa	norāda mērķa	norāda mērķa
			biotopu un/vai sugu,	biotopu un/vai sugu,	biotopu un/vai sugu,

			apsaimniekošanas pasākuma platību (ha)	apsaimniekošanas pasākuma platību (ha)	apsaimniekošanas pasākuma platību (ha)

2.2. Izmaiņu Natura 2000 teritorijas aizsardzības un izmantošanas noteikumos plānošana

Ja, izstrādājot *Natura 2000* teritorijas plānu, tiek konstatēts, ka esošais ĪADT aizsardzības un izmantošanas režīms nenodrošina sugu un biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa sasniegšanu, tad plānā iekļaujams individuālo ĪADT aizsardzības un izmantošanas noteikumu vai esošo individuālo noteikumu grozījumu projekts, kas ietver arī plānotā funkcionālā zonējuma priekšlikumu. Noteikumu projekts noformējams kā ģeodatu bāzes slānis (skat. 22. tabulu), pievienojot kopsavilkumu, kas var kalpot kā normatīvā akta projekta anotācija.

22. tabula

ĪADT plānotais funkcionālais zonējums

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Funkcionālās zonas nosaukums		klasifikators 0 – nav iedalījuma zonās 1 – dabas rezervāta 2 – stingrā režīma 3 – regulējamā režīma 4 – dabas lieguma 5 – dabas parka 6 – ainavu aizsardzības 7 – neitrālā 8 – sezonas lieguma	Obligāti aizpildāms
Izveidošanas mērķis		Text[500]	Obligāti aizpildāms
Nosacījumi, kas attiecas uz visu ĪADT		Text[2000] Klasifikators ar iespēju izvēlēties vairākus variantus tiks sagatavots A.3 aktivitātē	
Nosacījumi meža izmantošanai		Text[2000] Klasifikators ar iespēju izvēlēties vairākus variantus tiks sagatavots A.3 aktivitātē	
Nosacījumi apmeklētājiem		Text[2000] Klasifikators ar iespēju izvēlēties vairākus variantus tiks sagatavots A.3 aktivitātē	
Obligātie apsaimniekošanas pasākumi		Klasifikators ar iespēju izvēlēties vairākus variantus tiem apsaimniekošanas pasākumiem, kas var tikt	

		noteikti par obligātiem konkrētajā zonā Skat. klasifikatoru "pasākuma tips" 1.1.5. sadaļā	
Citi nosacījumi		Text[1000]	
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

Tabulai pievienojams kopsavilkums, kur norādīts, kādas funkcionālās zonas un ar kādu mērķi ir paredzēts izveidot. Aprakstāmi katras zonas mērķi un pamatojums paredzētajiem ierobežojumiem un obligātajiem apsaimniekošanas pasākumiem. Kopsavilkums izmantojams MK noteikumu projekta anotācijas sagatavošanai.

2.3. Kompensācijas un atbalsta maksājumi

Natura 2000 teritorijas plāna ietvaros tiek apkopota informācija par jau noteiktajiem aprobežojumiem un obligātajiem apsaimniekošanas pasākumiem, par kuriem ir iespējams saņemt kompensācijas vai atbalsta maksājumus (skat. 23. tabulu). Ja plāna izstrādes laikā ar zemes īpašniekiem vai apsaimniekotājiem ir iespējams vienoties par sugu un biotopu aizsardzībai nepieciešamo aprobežojumu vai obligāto apsaimniekošanas pasākumu noteikšanu, noslēdzot attiecīgu līgumu, vai arī obligātie apsaimniekošanas pasākumi tiek noteikti ar administratīvo aktu vai vispārējo administratīvo aktu, tad minētos aprobežojumus un apsaimniekošanas pasākumus iekļauj plāna e-formā un Ozola datubāzē, informācija tiek nodota par kompensāciju vai atbalsta maksājumu saņemšanu atbildīgajai institūcijai, un zemes īpašnieks par tiem var saņemt atbilstošās kompensācijas vai atbalsta maksājumus.

23. tabula

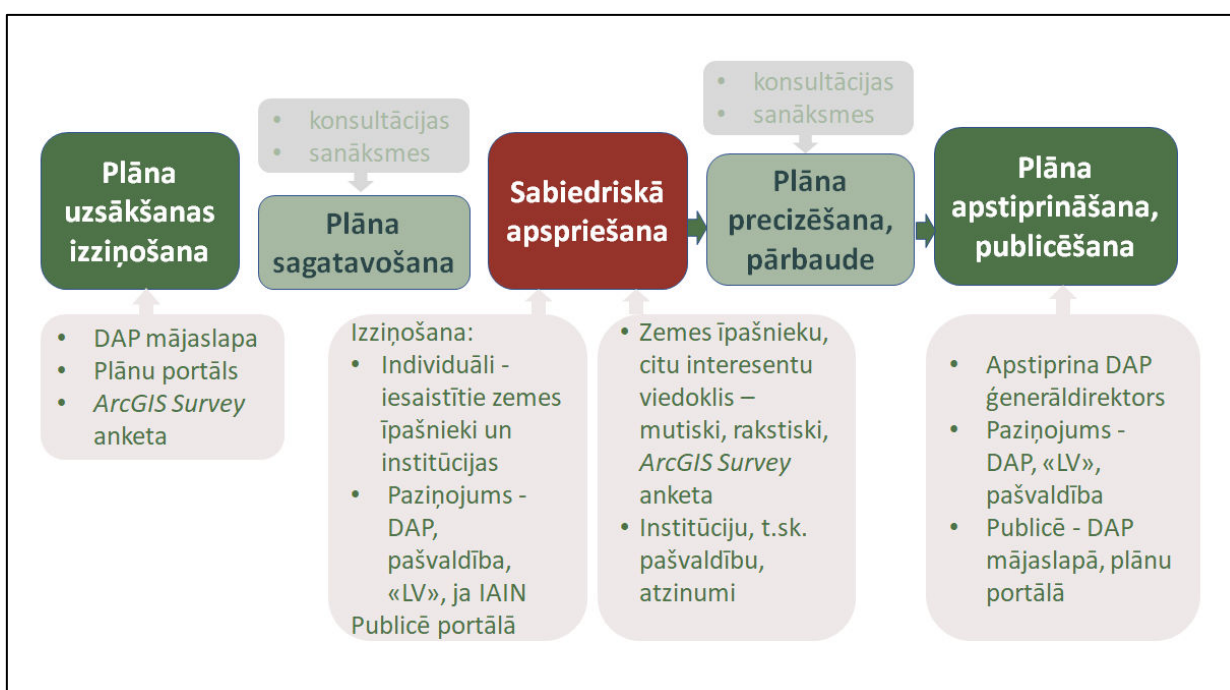
Kompensācijas un atbalsta maksājumi

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Aprobežojuma nosaukums		Klasifikators 0 – nav noteikts 1 – aizliegta mežsaimnieciskā darbība 2 – aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte 3 – aizliegta galvenā cirte 4 – aizliegta kailcirte 5 – aizliegts uzart	Obligāti aizpildāms
Aprobežojuma juridiskais statuss		Klasifikators 0 – nav definēts 1 – noteikts plānā 2 – noteikts ar normatīvo aktu 3 – noteikts ar administratīvo aktu 4 – noteikts ar vispārējo administratīvo aktu 5 – noteikts līgumā 6 – noteikts citā dokumentā	

Aprobežojuma darbības periods		Klasifikators 0 – beztermiņa 1 – norādīts dokumentā	
Datu avots		Text[500]	Saite uz normatīvo aktu vai citu dokumentu
Poligona numurs līgumu datubāzē			Nodrošina saiti ar līgumu datubāzi
Aprobežojumam atbilstošā kompensācija		Text[1000]	
Informācija par kompensācijas saņemšanas nosacījumiem		Text[1000]	Saite vai saites uz atbilstošiem dokumentiem
Par kompensāciju izmaksu atbildīgā institūcija		Text[500]	
Obligātā apsaimniekošanas pasākuma nosaukums		Apsaimniekošanas pasākumu klasifikators Skat. klasifikatoru “pasākuma tips” 2.1.5. sadaļā	
Obligātā apsaimniekošanas pasākuma juridiskais statuss		Klasifikators 0 – nav definēts 1 – noteikts plānā 2 – noteikts ar normatīvo aktu 3 – noteikts ar administratīvo aktu 4 – noteikts ar vispārējo administratīvo aktu 5 – noteikts līgumā 6 – noteikts citā dokumentā	
Obligātā apsaimniekošanas pasākuma darbības periods		Klasifikators 0 – beztermiņa 1 – norādīts dokumentā	
Datu avots		Text[500]	Saite uz normatīvo aktu vai citu dokumentu
Poligona numurs līgumu datubāzē			Nodrošina saiti ar līgumu datubāzi
Obligātajam apsaimniekošanas pasākumam atbilstošais atbalsta maksājums		Text[1000]	
Informācija par atbalsta maksājuma saņemšanas nosacījumiem		Text[1000]	Saite vai saites uz atbilstošiem dokumentiem
Pat atbalsta maksājuma administrēšanu atbildīgā institūcija		Text[500]	
Saite uz ĪADT (vietas kods)			
Saistītās ĪADT nosaukums			

2.4. Sabiedrības un institūciju iesaiste, plāna apstiprināšana

Natura 2000 teritorijas plāns tiek sagatavots, apkopojot būtiskāko informāciju par konkrēto ĪADT un plānojot ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzības pasākumus. Sabiedrības un institūciju iesaiste ir nepieciešama, lai novērstu neprecizitātes plāna izklāstā un lai informētu zemes īpašniekus, institūcijas un sabiedrību par nepieciešamajiem dabas aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumiem. ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzības pasākumi tiek plānoti atbilstoši noteiktajiem *Natura 2000* teritorijas līmeņa sugu un biotopu aizsardzības mērķiem, biotopu apsaimniekošanas vadlīnijām, sugu apsaimniekošanas plāniem un biotopu apsaimniekošanas plāniem. Konkrēto pasākumu nepieciešamību izvērtē eksperti. Sabiedrības un institūciju aktīva iesaiste, uzsākot plāna izstrādi, nav lietderīga, jo plāna uzsākšanas brīdī nav sagatavoti risinājumi, kurus apspriest, bet informācijas savākšanai par līdzšinējo apsaimniekošanu pielietojamas citas, salīdzinājumā ar informatīvo sanāksmi efektīvākas metodes.



5. attēls. Sabiedrības un institūciju iesaistes shēma.

Sabiedrības un institūciju iesaiste plānota tad, kad ir jau izstrādāti plāna risinājumi sugu un biotopu apsaimniekošanai. Plāns tiek nosūtīts institūcijām atzinuma sniegšanai, kā arī plāna sabiedriskā apspriešana tiek izziņota konkrētās ĪADT zemes īpašniekiem, iedzīvotājiem, nevalstiskajām organizācijām, vietējām interešu grupām un citiem interesentiem. Ja plāna izstrādātājs nav DAP, tad plāna izstrādes termiņi un informācijas apmaiņas kārtība starp DAP un plāna izstrādātāju tiek noteikta savstarpējā līgumā starp DAP un plāna izstrādātāju.

Sabiedrības un institūciju iesaistes shēma un galvenie *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes posmi attēloti 5. attēlā. Turpmāk aprakstīti *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes posmi un atbilstošie pasākumi sabiedrības un institūciju iesaistei:

- 1) uzsākot plāna izstrādi, DAP publicē paziņojumu tīmekļa vietnē <https://www.daba.gov.lv/> un speciālā tīmekļa vietnē, ja tāda ir izveidota ĪADT plānu izstrādei un apspriešanai, kā arī nosūta paziņojumu publicēšanai vietējās pašvaldības tīmekļa vietnē, ieteicams izvietot ziņu par plāna izstrādes uzsākšanu

- arī TAPIS (tiek informēti lietotāji, kas norādījuši savu e-pastu jaunumu saņemšanai),
- 2) uzsākot plāna izstrādi, tiek izveidota iespēja visiem interesentiem iesniegt savus priekšlikumus, aizpildot *ArcGIS Survey 123* sagatavotu anketu (saite uz anketu tiek pievienota paziņojumam par plāna izstrādes uzsākšanu), kas fiksē arī vietas, kur priekšlikums tiek iesniegts, koordinātes,
 - 3) teritorijas izpētes, informācijas apkopošanas un plāna risinājumu izstrādes laikā DAP vai tās pilnvarots plāna izstrādātājs sazinās ar pašvaldībām, citām institūcijām, zemes īpašniekiem un apsaimniekotājiem un, ja nepieciešams, rīko darba grupas vai konsultatīvas sanāksmes,
 - 4) jebkurš interesents, kurš vēlas iesaistīties plāna izstrādes procesā un saņemt informāciju par aktualitātēm, rakstiski vai elektroniski iesniedz savu kontaktinformāciju DAP vai tās pilnvarotajam pārstāvim – turpmākajā plāna izstrādes gaitā informācija par visām plānotajām sanāksmēm un citām aktualitātēm tiek nosūtīta tiem interesentiem, kuri izteikuši šādu vēlmi un norādījuši savu kontaktinformāciju (zemes īpašnieku vai apsaimniekotāju kontaktinformācija tiek reģistrēta datu slānī “Nekustamā īpašuma formas”),
 - 5) brīdī, kad plāna sagatavošanai nepieciešamā informācija ir apkopota un ir sagatavota apsaimniekošanas sadaļa, tiek uzsākta plāna sabiedriskās apspriešanas procedūra, plānu publicējot tīmekļa vietnē <https://www.daba.gov.lv/> un speciālā tīmekļa vietnē, ja tāda ir izveidota ĪADT plānu izstrādei un apspriešanai:
 - a) uzsākot sabiedrisko apspriešanu, paziņojums par sabiedrisko apspriešanu tiek publicēts tīmekļa vietnē <https://www.daba.gov.lv/>, speciālā tīmekļa vietnē, ja tāda ir izveidota ĪADT plānu izstrādei un apspriešanai, un vietējās pašvaldības mājaslapā un informatīvajā izdevumā, ja tāds pastāv, kā arī ir ieteicams informēšanai izmatot TAPIS, sociālo tīklu platformas un citus informācijas kanālus,
 - b) plāna sabiedriskās apspriešanas termiņš ir viens mēnesis, kura laikā iespējams iesniegt rakstiskus priekšlikumus DAP vai tās pilnvarotam plāna izstrādātājam, priekšlikumus var iesniegt, izmantojot arī *ArcGIS Survey 123* sagatavotu anketu,
 - c) sabiedriskās apspriešanas laikā ne ātrāk kā divas nedēļas pēc tās uzsākšanas un ne vēlāk kā trīs darba dienas pirms sabiedriskās apspriešanas beigu termiņa tiek organizēta sabiedriskās apspriešanas sanāksme, sagatavojot sanāksmes protokolu un apkopojot visus priekšlikumus un iebildumus, kas izteikti sanāksmes laikā,
 - d) uzsākot sabiedrisko apspriešanu, informācija par sabiedriskajai apspriešanai sagatavoto plānu un par sabiedriskās apspriešanas sanākumi elektroniski tiek nosūtīta sekojošām institūcijām:
 - tām vietējām pašvaldībām, kuru teritorijā atrodas konkrētā ĪADT,
 - Valsts vides dienesta attiecīgajai reģionālajai pārvaldei,
 - Valsts meža dienestam,
 - AS “Latvijas Valsts meži”, ja konkrētajā teritorijā ir minētās AS apsaimniekoti meži,
 - visām citām institūcijām, kuras ir bijušas iesaistītas informācijas sniegšanā un plāna risinājumu izstrādē;

- e) institūcija, ja tai ir precizējumi plānā apkopotajai informācijai vai arī iebildumi un priekšlikumi plāna risinājumiem, sniedz atzinumu par izstrādāto plānu viena mēneša laikā no informācijas saņemšanas brīža vai arī izsaka savu viedokli mutiski, piedaloties sabiedriskās apspriešanas sanāksmē,
 - f) informācija par sabiedriskajai apspriešanai sagatavoto plānu un par sabiedriskās apspriešanas sanāksmi uz deklarēto dzīvesvietas pasta adresi vai elektroniski, ja ir pieejama e-pasta adrese, tiek nosūtīta tiem zemes īpašniekiem, kuru īpašumos tiek plānoti sugu un biotopu apsaimniekošanas pasākumi vai infrastruktūras objekti,
 - g) ja zemes īpašniekam ir precizējumi plānā apkopotajai informācijai vai arī iebildumi un priekšlikumi plāna risinājumiem, viņš sniedz rakstiskus priekšlikumus un/vai iebildumus par izstrādāto plānu viena mēneša laikā no informācijas saņemšanas brīža vai arī izsaka savu viedokli mutiski, piedaloties sabiedriskās apspriešanas sanāksmē, kā arī, ja vēlas uzzināt par savu priekšlikumu vai iebildumu ņemšanu vērā, norāda savu kontaktinformāciju turpmākai saziņai,
- 6) noslēdzoties sabiedriskajai apspriešanai, DAP vai tās pilnvarots plāna izstrādātājs viena mēneša laikā precizē plānu un sagatavo pārskatu par plāna sabiedrisko apspriešanu, kurā tiek iekļauts pārskats par rakstiski un mutiski saņemtajiem iebildumiem un priekšlikumiem, norādot to, kā un kur priekšlikums ir iekļauts plānā vai arī pamatojumu tam, ka priekšlikums nav ņemts vērā (skat. 24. tabulu),
 - 7) pārskats par plāna sabiedrisko apspriešanu tiek publicēts tīmekļa vietnē <https://www.daba.gov.lv/> un speciālā tīmekļa vietnē, ja tāda ir izveidota ĪADT plānu izstrādei un apspriešanai, kā arī par to tiek informētas plāna izstrādē iesaistītās institūcijas, zemes īpašnieki un citi interesenti, kas norādījuši savu kontaktinformāciju turpmākai saziņai,
 - 8) ja nepieciešams, tiek rīkotas konsultācijas vai darba sanāksmes ar institūcijām, zemes īpašniekiem un citiem interesentiem par labākajiem plāna risinājumiem,
 - 9) precizēto plānu pārbauda un, ja nepieciešams, precizē DAP izveidota komisija vai struktūrvienība, kuras sastāvā iekļauj DAP darbiniekus, kas tieši nav piedalījušies plāna izstrādē,
 - 10) plānu apstiprina DAP ģenerāldirektors,
 - 11) paziņojums par plāna apstiprināšanu viena mēneša laikā tiek publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis",
 - 12) viena mēneša laikā pēc plāna apstiprināšanas paziņojums par tā apstiprināšanu un plāns tiek publicēts tīmekļa vietnē <https://www.daba.gov.lv/> un speciālā tīmekļa vietnē, ja tāda ir izveidota ĪADT plānu izstrādei un apspriešanai.

Ja, uzsākot *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādi, tiek konstatēts, ka ir nepieciešama jaunas dabas tūrisma infrastruktūras izveide, izņemot informācijas infrastruktūru, tad plāna izstrādes gaitā DAP vai tās pilnvarots plāna izstrādātājs konsultējas ar vietējo pašvaldību un ar tiem zemes īpašniekiem un apsaimniekotājiem, kuru īpašumus skar iecerētā infrastruktūra. Saņemtos priekšlikumus un iebildumus DAP vai tās pilnvarots plāna izstrādātājs apkopo tabulā, kas pievienojama plānam (skat. 24. tabulu).

24. tabula

**Plāna sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie iebildumi un priekšlikumi un
pārskats par to ņemšanu vērā plāna risinājumos**

Nr. p. k.	Iesniegšanas datums un veids	Iesniedzējs	Iebilduma vai priekšlikuma saturs, iesniedzēja pamatojums izmaiņām	Iebildums vai priekšlikums ir ņemts vērā plānā, norādot, kādas izmaiņas plānā ir veiktas	Iebildums vai priekšlikums nav ņemts vērā plānā, norādot pamatojumu

Ja *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes procesā tiek konstatēts, ka ir nepieciešamas izmaiņas *Natura 2000* teritorijas aizsardzības un izmantošanas noteikumos, tad:

1) par plānotajiem noteikumu grozījumiem vai jauniem noteikumiem posmā līdz plāna sabiedriskajai apspriešanai DAP vai tās pilnvarots plāna izstrādātājs konsultējas ar:

- tām vietējām pašvaldībām, kuru teritorijā atrodas konkrētā ĪADT,
- VVD attiecīgo reģionālo pārvaldi,
- VMD, ja paredzētas izmaiņas meža apsaimniekošanā,
- VARAM Dabas aizsardzības departamentu;

2) paziņojums par plāna sabiedrisko apspriešanu tiek publicēts arī laikrakstā “Latvijas Vēstnesis”,

3) plānā, kas tiek nodots sabiedriskajai apspriešanai un nosūtīts institūcijām atzinumu sniegšanai, jābūt iekļautai 2.2. sadaļā aprakstītajai informācijai, kā arī aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektam,

4) pirms plāna sabiedriskās apspriešanas informācija par plānotajām izmaiņām ĪADT aizsardzības un izmantošanas noteikumos vai par jaunu noteikumu sagatavošanu, un par sabiedriskās apspriešanas sanākumi uz deklarēto dzīvesvietas pasta adresi vai elektroniski, ja ir pieejama e-pasta adrese, tiek nosūtīta tiem zemes īpašniekiem, kuru īpašumus tieši varētu skart izmaiņas ĪADT aizsardzības un izmantošanas noteikumos,

5) zemes īpašnieki viena mēneša laikā no informācijas saņemšanas brīža var iesūtīt savus iebildumus vai priekšlikumus par sagatavoto noteikumu projektu vai arī izteikt savu viedokli mutiski, piedaloties sabiedriskās apspriešanas sanāksmē,

6) zemes īpašnieks atbildes vēstulē vai sabiedriskās apspriešanas sanāksmes laikā var norādīt e-pasta adresi, uz kuru nosūtīt informāciju par tālāko noteikumu projekta virzības procesu,

7) pirms plāna sabiedriskās apspriešanas informācija par plānotajiem noteikumu grozījumiem vai jauniem noteikumiem papildus iepriekš norādītajām institūcijām elektroniski tiek nosūtīta arī citām institūcijām, kuras konsultācijās norāda pašvaldība, VVD, VMD vai VARAM,

8) institūcija vai tās pārstāvis var sniegt iebildumus vai priekšlikumus par sagatavoto noteikumu projektu viena mēneša laikā no informācijas saņemšanas brīža vai arī izteikt savu viedokli mutiski, piedaloties sabiedriskās apspriešanas sanāksmē,

9) par noteikumu projektu saņemtos iebildumus un priekšlikumus DAP vai tās pilnvarots plāna izstrādātājs apkopo 25. tabulā.

Pēc plāna sabiedriskās apspriešanas DAP vai tās pilnvarots plāna izstrādātājs izvērtē 25. tabulā apkopotos iebildumus un priekšlikumus par sagatavoto aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektu un atbilstoši izvērtējumam sagatavo noteikumu projekta jaunu redakciju. Sagatavotā noteikumu projekta redakcija tiek elektroniski nosūtīta visām institūcijām, kuras ir iesūtījušas vai izteikušas iebildumus vai priekšlikumus, kā arī tiem zemes īpašniekiem, kuri ir norādījuši e-pasta adresi turpmākai informācijas saņemšanai. Ja nedēļas laikā pēc informācijas nosūtīšanas tiek saņemti jauni iebildumi par sagatavoto noteikumu projekta redakciju, tad DAP vai tās pilnvarots pārstāvis organizē sanāksmi, uz kuru uzaicina tās institūcijas un zemes īpašniekus, kuri ir izteikuši iebildumus, kā arī VARAM Dabas aizsardzības departamenta pārstāvjus. Sanāksme tiek protokolēta. Ja sanāksmes laikā izdodas vienoties par visiem pieņemamu risinājumu, tad tas tiek dokumentēts 25. tabulā un tiek sagatavota noteikumu projekta gala redakcija. Ja pēc sanāksmes saglabājas jautājumi, par kuriem netiek panākta vienošanās, tie tiek atspoguļoti sanāksmes protokolā un VARAM Dabas aizsardzības departaments tos risina tālākajā noteikumu virzības procesā līdz apstiprināšanai MK.

25. tabula

**Pārskats par ĪADT aizsardzības un izmantošanas noteikumu izmaiņu
priekšlikuma saskaņošanu**

Nr. p. k.	Iesniegšanas datums un veids	Iesniedzējs	Iebilduma vai priekšlikuma saturs, iesniedzēja pamatojums izmaiņām	Iebildums vai priekšlikums ir ņemts vērā noteikumu projektā, norādot, kādas izmaiņas plānā ir veiktas	Iebildums vai priekšlikums nav ņemts vērā noteikumu projektā, norādot pamatojumu

Natura 2000 teritorijas plāna izstrādes laikā DAP var vienoties ar zemes īpašniekiem par brīvprātīgu sugu un biotopu aizsardzībai nepieciešamu aprobežojumu noteikšanu vai apsaimniekošanas pasākumu veikšanu, noslēdzot attiecīgu līgumu. Līguma platība fiksējama kompensāciju un atbalsta maksājumu slānī (skat. 23. tabulu).

Ja *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes ietvaros ir plānots izdot vispārēju administratīvo aktu par atsevišķu aprobežojumu vai obligātu apsaimniekošanas pasākumu noteikšanu, tad par plānotajiem aprobežojumiem vai obligātajiem apsaimniekošanas pasākumiem sabiedriskās apspriešanas laikā ir nepieciešams rakstiski informēt visus zemes īpašniekus vai apsaimniekotājus, kuru zemes vienībās tie plānoti. No zemes īpašniekiem vai apsaimniekotājiem saņemtie iebildumi apkopojami tabulā (skat. 26. tabulu) un izskatāmi pēc būtības pirms vispārējā administratīvā akta izdošanas.

Pārskats par vispārējā administratīvā akta, ar kuru tiek noteikti aprobežojumi vai obligāti apsaimniekošanas pasākumi, projekta saskaņošanu

Nr. p. k.	Iesniegšanas datums un veids	Iesniedzējs	Iebilduma vai priekšlikuma saturs	Iebildums vai priekšlikums ir ņemts vērā vispārējā administratīvā akta projektā, norādot, kur un kā	Iebildums vai priekšlikums nav ņemts vērā vispārējā administratīvā akta projektā, norādot pamatojumu

2.5. Priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem

Lai *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes nepieciešamību iekļautu normatīvajos aktos, nepieciešami sekojoši grozījumi likumos un MK noteikumos:

- grozījumi likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”,
- grozījumi Plānu noteikumos,
- grozījumi MK 2010. gada 30. septembra noteikumos Nr. 925 “Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības”. Minētajos noteikumos iekļaujams nosacījums, ka, sagatavojot eksperta atzinumu DA plānam, t. sk. šajā ziņojumā aprakstītajam *Natura 2000* teritorijas plānam un ĪADT pārvaldības plānam, sertificētam sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertam:
 - 1) nav jā sagatavo visas minēto noteikumu punktos noteiktās atzinuma sadaļas,
 - 2) ģeotelpiskā informācija jā sagatavo atbilstoši Ozola datubāzes struktūrai un nosacījumiem.

Minēto normatīvo aktu grozījumu projekti sagatavojami pēc testa plānu izstrādes atbilstoši jaunajam plānu ietvaram un pēc testēšanas rezultātu izvērtēšanas.

Testa plāni tiek sagatavoti pēc šajā ziņojumā aprakstītā satura un procedūras un tie pēc apstiprināšanas neiegūst DA plāna statusu atbilstoši Plānu noteikumiem. Pēc *Natura 2000* plāna apstiprināšanas ir ieteicams īstenot tajā plānotos apsaimniekošanas pasākumus un dokumentēt to īstenošanu. Izvēloties testa ĪADT, ieteicams izvērtēt, vai pirms apsaimniekošanas pasākumu veikšanas šajā *Natura 2000* teritorijā saskaņā ar ĪADT likuma 43. pantu būs nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras, un pēc iespējas testēšanai izvēlēties tādas ĪADT, kurās nebūtu nepieciešams veikt šādu novērtējumu.

Lai ieviestu iespēju noslēgt līgumu ar zemes īpašnieku par aprobežojumu ievērošanu vai apsaimniekošanas pasākumu veikšanu, saņemot atbilstošu kompensāciju, kā arī lai būtu iespējams izdot administratīvo aktu vai vispārējo administratīvo aktu par aprobežojumu un/vai

obligātu apsaimniekošanas pasākumu noteikšanu, nepieciešams attiecīgs pilnvarojums normatīvajos aktos.

3. ĪADT PĀRVALDĪBAS PLĀNA IZSTRĀDES PROCEDŪRA

Ja DAP vai VARAM vērtējumā *Natura 2000* teritorijas plāns nenodrošina visu ĪADT vērtību aizsardzību atbilstoši 1. nodaļā aprakstītajiem izvērtējumiem un/vai sabiedrības un institūciju iesaiste plāna izstrādē ir nepietiekama, tad nepieciešams izstrādāt ĪADT pārvaldības plānu. Pārvaldības plāna kodols ir *Natura 2000* teritorijas plāns. Ja *Natura 2000* teritorijas plāns ir jau izstrādāts, tas integrējams ĪADT pārvaldības plānā.

Raksturīgākās situācijas, kad ir nepieciešama ĪADT pārvaldības plāna izstrāde:

- 1) ĪADT nav *Natura 2000* teritorija,
- 2) daudzveidīga ĪADT – gan sugu un biotopu ziņā, gan antropogēnās ietekmes intensitātes ziņā,
- 3) dažādas interešu grupas un atšķirīgs redzējums uz turpmāko ĪADT attīstību,
- 4) bez ES nozīmes sugām un biotopiem ĪADT ir nozīmīgas Latvijā īpaši aizsargājamo sugu atradnes un/vai biotopi,
- 5) ĪADT ir nepieciešams plānot tūrismu, ainavas un/vai kultūras mantojuma saglabāšanu.

3.1. Sabiedrības un institūciju iesaiste

Sabiedrības un institūciju iesaistei ĪADT pārvaldības plāna izstrādē jābūt vismaz tādā līmenī, kāds paredzēts *Natura 2000* teritorijas plānam (skat. 2.4. sadaļu). Atbilstoši ĪADT specifikai un pārstāvētajām interešu grupām, kā arī ĪADT pārvaldības plāna izstrādes mērķiem DAP darba uzdevumā var noteikt papildu prasības sabiedrības un institūciju iesaistei, piemēram:

- izveidot pastāvīgu konsultatīvo grupu, kas darbotos visā plāna izstrādes laikā,
- noteikt institūcijas, ar kurām obligāti nepieciešams konsultēties,
- noteikt papildu prasības zemes īpašnieku iesaistei plāna izstrādē,
- noteikt papildu prasības sabiedrības informēšanai.

Ņemot vērā to, ka DAP sagatavo darba uzdevumu ĪADT pārvaldības plāna izstrādei, DAP var nonākt interešu konflikta situācijā tādā gadījumā, ja pati izstrādā ĪADT pārvaldības plānu. Ieteicams ĪADT pārvaldības plāna izstrādi organizēt, piesaistot ārpalpojumu.

3.2. Priekšlikumi normatīvajam regulējumam

Lai ĪADT pārvaldības plāna izstrādes nepieciešamību iekļautu normatīvajos aktos, nepieciešami sekojoši grozījumi likumos un MK noteikumos:

- grozījumi likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”,
- grozījumi Plānu noteikumos,

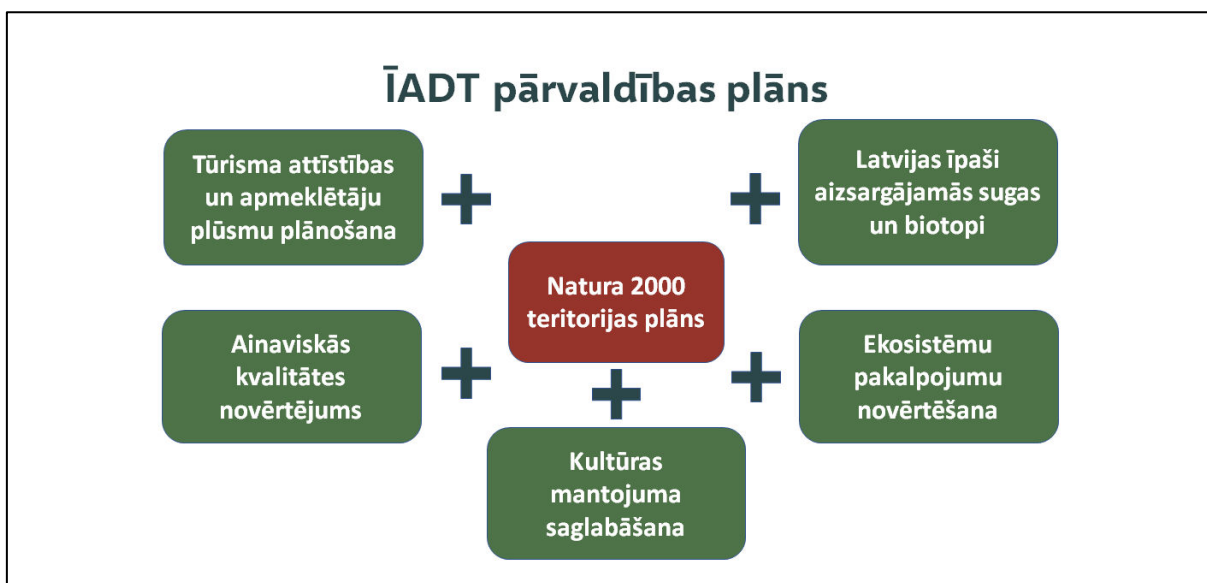
- grozījumi MK 2010. gada 30. septembra noteikumos Nr. 925 “Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības”.

Minēto normatīvo aktu grozījumu projekti sagatavojami pēc testa plānu izstrādes atbilstoši jaunajam plānu ietvaram un pēc testēšanas rezultātu izvērtēšanas.

Testa plāni LIFE-IP LatViaNature projektā tiek sagatavoti pēc šajā ziņojumā aprakstītā satura un procedūras, un tie pēc apstiprināšanas neiegūst DA plāna statusu atbilstoši Plānu noteikumiem.

4. DAP DARBA UZDEVUMS ĪADT PĀRVALDĪBAS PLĀNAM

Tiek paredzēts, ka katram ĪADT pārvaldības plānam DAP sagatavo individuālu darba uzdevums tajās jomās, kurās saskaņā ar 1. nodaļā aprakstītajiem izvērtējumiem ir nepieciešama plānošana, bet ĪADT pārvaldības plānā, ja vien tā ir *Natura 2000* teritorija, tiek ietverts *Natura 2000* teritorijas plāns (skat. 6. attēlu). Turpmāk apkopoti uzdevumi, kādus ir iespējams noteikt, un vadlīnijas šo uzdevumu izpildei.



6. attēls. ĪADT pārvaldības plāna uzbūve.

4.1. Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas plānošana

Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas plānošanai DAP darba uzdevumā norāda, par kuriem biotopiem un/vai par kurām sugām vai sugu grupām ir nepieciešama informācijas apkopošana un plānošana.

Informācijas apkopošanai par Latvijas īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem izmantojami tie paši datu slāņi, kas izmantojami ES nozīmes aizsargājamo sugu un biotopu novērtēšanai (skat. 2.1.4. sadaļu), ES nozīmes sugu un biotopu klasifikatoru vietā izmantojot Latvijā īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu klasifikatorus (skat. 1. pielikumu). Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu apsaimniekošanas pasākumi reģistrējami datu slānī “Apsaimniekošanas pasākumi” (skat. 18. tabulu), sagatavojot kopsavilkumu. Ja Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzībai ir nepieciešama apsaimniekošanas vai apmeklētāju infrastruktūras izveide, plānotā infrastruktūra reģistrējama datu slāņos “Plānotie infrastruktūras objekti” vai “Plānotā infrastruktūras intensitāte” (skat. 2.1.5. sadaļu).

4.2. Ainaviskās kvalitātes novērtējums

Ja atbilstoši 1.2. sadaļā noteiktajam ĪADT ir nepieciešams ainaviskās kvalitātes novērtējums, tad DAP izstrādā darba uzdevumu, kura ietvaros ainavisko novērtējumu var veikt visai ĪADT vai atsevišķām tās zonām vai ĪADT daļām. Ainaviskais novērtējums sastāv no vairākiem etapiem (skat. 7. attēlu).

Novērtēšanas etapi		Uzdevumi
I	Ainavas raksturojums vispārīgs	Sniegt vispārīgu informāciju par ainavu veidojošām struktūrām un elementiem (noteikt ainavas rakstura tipu/us un to galvenos raksturlielumus, ainavas funkciju, tipiskumu / unikalitāti, dabiskumu, ainavas uztveri) Raksturot un analizēt ainavas ainavekoloģiskās, vēsturiskās un kultūras, vizuāli estētiskās, socioekonomiskās kvalitātes Analizēt pozitīvās un negatīvās ietekmes uz II daļā noteiktajām ainavas vērtībām (kvalitātēm). Sniegt ieteikumus negatīvās ietekmes mazināšanai un pozitīvās ietekmes izmantošanai teritorijas attīstībai, izvirzīt nosacījumus ainavu aizsardzībai vai /un ainavas aizsardzības zonu izdalīšanai
II	Ainavas (kvalitātes) vērtības	
III	Pozitīvās un negatīvās ietekmes uz ainavu, ieteikumi attīstībai un ietekmju mazināšanai. Nosacījumi ainavu aizsardzībai	

7. attēls. ĪADT Ainaviskā novērtējuma etapi

Detalizēti katrs ainaviskā novērtējuma posms aprakstīts LLU sagatavotajā Metodikā ainaviskās kvalitātes novērtēšanai ĪADT, kas atrodama šī ziņojuma 2. pielikumā.

4.3. Tūrisms un rekreācija: apmeklētāju plūsmas plānošana

Natura 2000 teritorijas plānā tiek analizēta tikai esošā tūrisma infrastruktūra un izvērtēta tās ietekme uz ĪADT dabas vērtībām, kā arī atbilstoši izvērtējumam tiek plānoti atsevišķi apmeklētāju infrastruktūras objekti, jo sevišķi informācijas infrastruktūra – ĪADT robežzīmes, informācijas zīmes, informācijas stendi (skat. 2.1.5. nodaļu).

Savukārt ĪADT pārvaldības plānā tiek izvērtēta apmeklētāju plūsma gan kvantitatīvi (dažādos laikos: sezonāli, brīvdienas salīdzinājumā ar darba dienām, ūdens tūrisms palu laikā u.tml.), gan kvalitatīvi (pēc apmeklētāju segmentu rakstura, galvenās motivācijas vietas apmeklēšanai, vajadzībām un izturēšanās paradumiem). Tiek analizēta esošā tūrisma un atpūtas infrastruktūra (skat. 2.1.2. nodaļu) un galvenās problēmu vietas, kur identificējama negatīva antropogēnās slodzes ietekme, arī vietas ar potenciālu dabas interpretācijai, dabas vērtību

izzināšanai. Pamatojoties uz analītiskajā daļā konstatētajām vajadzībām un nepieciešamajiem risinājumiem, atbilstoši apmeklētāju plūsmas visaptverošas vadības izpratnei, tiek plānoti apmeklētāju infrastruktūras objekti. Plānojums ietver galvenokārt tādus dabas tūrisma un atpūtas infrastruktūras objektus, kas vajadzīgi antropogēnās slodzes mazināšanai uz ĪADT dabas vērtībām, plānojot infrastruktūru lokālā līmenī, taču ņemot vērā arī kontekstu tiešā ĪADT robežas tuvumā (piemēram, atrašanās blīvi apdzīvotas vietas ikdienas rekreācijas zonā, populāru tūrisma vietu izvietojums u.tml.). Vairāk par tūrisma un rekreācijas plānošanas mērķu salāgošanu ar dabas aizsardzības mērķiem skat. [3. pielikumā](#).

Ja atbilstoši 1.3. nodaļā, 3. un 8. pielikumā aprakstītajiem kritērijiem konkrētajā ĪADT ir vajadzīga tūrisma un rekreācijas, apmeklētāju plūsmas vadības plānošana, tad DAP, izstrādājot darba uzdevumu šai ĪADT pārvaldības plāna sadaļai, ņem vērā turpmāk aprakstītos ieteikumus ĪADT izvērtēšanai.

- 1) Veic visaptverošu ĪADT rekreācijas iespēju telpisko analīzi.
- 2) Nosaka apmeklētāju skaitu un segmentus, motivāciju apmeklēt teritoriju un identificē apmeklētāju radītās antropogēnās slodzes negatīvās ietekmes veidus un vietas.
- 3) Izvērtē esošās tūrisma un rekreācijas infrastruktūras kapacitāti un kvalitāti, novērtē dabas interpretācijas un informatīvo nodrošinājumu; aktualizē vajadzības infrastruktūras atjaunošanai vai jaunu infrastruktūras elementu izveidei.
- 4) Plāno tūrisma un rekreācijas attīstību, nosaka vajadzības apmeklētāju plūsmas vadībai, pieļaujamo pārmaiņu robežas, precizē formulējumus normatīvo aktu vajadzībām.
- 5) Plānošanas procesā nodrošina tūrisma un rekreācijas organizēšanā iesaistīto pušu līdzdalību, kā arī visu to zemes īpašnieku iesaisti, kuru īpašumos atrodas vai tiek plānota tūrisma un rekreācijas infrastruktūra.

Atbilstoši iepriekš aprakstītā izvērtējuma rezultātiem veic tūrisma un atpūtas infrastruktūras un apmeklētāju plūsmas plānošanu, nosakot potenciālos tūrisma veidus (ūdenstūrisms, velotūrisms, dabas tūrisms u.c.), tiem nepieciešamo infrastruktūru (ietilpība, veids, maksimāli universālais dizains) un apmeklētāju plūsmas. Dati par plānoto tūrisma infrastruktūru reģistrējami apsaimniekošanas pasākumu, plānotās infrastruktūras un plānotās infrastruktūras intensitātes datubāzēs (skat. 2.1.5. sadaļu). Detalizēti ĪADT tūrisma un rekreācijas, apmeklētāju plūsmas vadības plānošana ir aprakstīta šī ziņojuma [3. pielikumā](#).

4.4. Ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana

Ja nepieciešama ĪADT novērtēšana ne tikai no dabas aizsardzības, bet arī no sabiedrības interešu viedokļa, tad piemērots instruments ir ekosistēmu pakalpojumu novērtējums. Saskaņā ar projekta “Ekosistēmu un to sniegto pakalpojumu novērtējuma pieejas pielietojums dabas daudzveidības aizsardzībā un pārvaldībā” sagatavotajām rekomendācijām¹⁸ ekosistēmu novērtēšanas pieeja izmantojama gan ĪADT sociāli ekonomiskajā izvērtējumā, gan

¹⁸ Rekomendācijas ekosistēmu pakalpojumu pieejas izmantošanai, izstrādājot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānus. Dabas parka “Piejūra” un Ķemeru Nacionālā parka piemērs. Projekts “Ekosistēmu un to sniegto pakalpojumu novērtējuma pieejas pielietojums dabas daudzveidības aizsardzībā un pārvaldībā” (LIFE EcosystemServices, LIFE13 ENV/LV/000839). Dabas aizsardzības pārvalde, biedrība “Baltijas krasti” un Saulkrastu novada pašvaldība, 2019.

apsaimniekošanas mērķu un pasākumu noteikšanā, gan arī priekšlikumu grozījumiem pašvaldības teritorijas plānojumā un ĪADT aizsardzības un izmantošanas kārtībā pamatošanā.

Saskaņā ar minētajām rekomendācijām izvērtējamās ekosistēmu pakalpojumu grupas, projekta pilotteritorijās (mežu un kāpu ekosistēmas un apbūves teritorijas) prioritārā secībā ir:

- regulācijas pakalpojumi – pamats sabiedrības drošībai un kultūras pakalpojumu izmantošanai,
- kultūras pakalpojumi – iespēja ekonomiskajai attīstībai, respektējot vides kapacitāti,
- apgādes pakalpojumi – papildus pievienotā vērtība, izmantojot kultūras pakalpojumus.

Konkrētie uzdevumi ĪADT vai tās teritorijas daļas ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanā izstrādājami, ņemot vērā minētās teritorijas īpatnības un mērķi, kādēļ ekosistēmu pakalpojumu novērtējums nepieciešams. Darba uzdevuma izstrādē jāņem vērā iepriekš minētās rekomendācijas, kā arī dabas parka “Piejūra” (plāns apstiprināts 2021. gadā) un Ķemeru nacionālā parka (plāns 2022. gadā bija izstrādes stadijā) DA plānos atrodamie piemēri šāda novērtējuma veikšanā.

Ekosistēmu pakalpojumu pieeja tiek izmantota arī Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāna izstrādē, 1 km² heksagonu tīklā sagatavojot kartes gan dažādiem atsevišķiem ekosistēmu pakalpojumiem, piemēram, virszemes ūdeņi, vēja enerģija, biomasas krāja u.c., gan sagatavojot ekosistēmu pakalpojumu kopsavilkuma kartes¹⁹. Šādu pieeju ieteicams izmantot teritoriāli lielu un sarežģītu aizsargājamo teritoriju plānošanā un aizsardzības režīma noteikšanā. Līdzīga pieeja, sagatavojot kartes par ekosistēmu pakalpojumu veidiem, tikai izmantojot kvadrātu 1 km² tīklu, pielietota arī pētījumā “Sagatavot priekšlikumus aizsargāto teritoriju tīklam Latvijā atbilstoši ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 2030 mērķiem, paplašinot aizsargāto dabas teritoriju pārkļājumu līdz 30% no Latvijas sauszemes teritorijas”, kura rezultāti tiks prezentēti informatīvā sanāksmē, kas notiks VARAM 2022. gada 7. novembrī.

Sagatavojot darba uzdevumu ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanai ĪADT pārvaldības plāna ietvaros, DAP izvēlas konkrētajai situācijai piemērotāko variantu, lai novērtējumā pēc iespējas tiktu izmantotas iepriekš aprobētās pētījumu metodes, tehnoloģisko risinājumu iespējas un jau sagatavotie dati.

4.5. Kultūras mantojuma saglabāšanas plānošana

Kultūras mantojuma saglabāšanas plānošanai sagatavojams pārskats par esošajām kultūrvēsturiskajām vērtībām, t.sk. par valsts un vietējas nozīmes kultūras pieminekļiem. Sadarbībā ar Nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi un vietējo pašvaldību jāizstrādā speciālās prasības kultūras pieminekļu teritorijas apsaimniekošanai, ja tajās ir nepieciešami sugu un biotopu apsaimniekošanas pasākumi. Iespējams norādīt arī specifiskus kultūras mantojuma aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumus.

¹⁹ Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāna sabiedriskā apspriešana, https://environment.lv/assets/upload/GNP_DAP_uz_SA/Pielik/18_pielikums_Ekosistemu_pakalpojumi.pdf, <https://environment.lv/lv/gnp#dabas-aizsardzibas-plana-projekta-sabiedriska-apsriesana>

Kultūras mantojums

Nosaukums	DB nosaukums	Tips	Apraksts/piezīmes
ID	ID	Long integer	
Kultūras mantojuma objekta statuss		klasifikators 1 – valsts nozīmes kultūras piemineklis 2 – vietējas nozīmes kultūras piemineklis 3 – kultūras pieminekļa aizsardzības zona 4 – citas kultūrvēsturiskas vērtības	Obligāti aizpildāms
Kultūras pieminekļa tips		klasifikators 1 – māksla 2 – arhitektūra 3 – arheoloģija 4 – industriālais 5 – vēsture 6 – vēsturiska notikuma vieta 7 - pilsētbūvniecība	Obligāti aizpildāms kultūras pieminekļiem
Nosaukums		Text [200]	
Raksturojums		Text [1000]	
Objekta nozīme tūrisma infrastruktūrā		Text [500]	
Sugu un biotopu apsaimniekošanas pasākumi kultūras pieminekļa vai tā aizsardzības zonas teritorijā		Text [50]	Apsaimniekošanas pasākumu kodi atbilstoši klasifikatoram
Speciālās prasības kultūras mantojuma aizsardzībai		Text [500]	
Kultūrvēsturiskā mantojuma objekta apsaimniekošanas apraksts		Text [1000]	
ĪADT nosaukums		Text [200]	Obligāti aizpildāms

5. TESTA PLĀNU IZSTRĀDE

Nākamais C.2 aktivitātes uzdevums ir jaunās dabas plānošanas sistēmas, izmantojot DA plānu jauno ietvaru, testēšana vismaz divās pilotteritorijās. Minēto uzdevumu plānots veikt sekojošos posmos:

- 1) testa teritoriju izvēle,
- 2) iepirkums ārpakalpojumā izstrādājamajam ĪADT pārvaldības plānam,
- 3) DAP darba grupas izveide *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādei,
- 4) testa plānu izstrādes process.

Testēšanai jāizvēlas vismaz viena ĪADT, kurai ir izstrādājams ĪADT pārvaldības plāns un vismaz viena ĪADT, kurai izstrādājams *Natura 2000* teritorijas plāns. ĪADT izvērtēšanas kritēriji sniegti šī ziņojuma 1. nodaļā. Izmantojot šos kritērijus, DA plānu izstrādes prioritātes un informāciju par *Natura 2000* teritorijām, kurām ir sagatavoti teritorijas līmeņa sugu un biotopu aizsardzības mērķi (A.1 un A.2 aktivitāšu starprezultāti), sagatavojams priekšlikums par vairākām ĪADT, kurām ir izstrādājams tikai *Natura 2000* teritorijas testa plāns un vairākām ĪADT, kurām ir nepieciešama ĪADT pārvaldības testa plāna izstrāde pēc DAP sagatavota individuāla darba uzdevuma. Konkrēto testa teritoriju izvēlei jānotiek, LIFE-IP C.2 aktivitātes partneriem savstarpēji vienojoties par testēšanai piemērotākajām ĪADT. Ieteicams izvēlētajās teritorijas sakārtot prioritārā secībā.

Gan *Natura 2000* teritorijas plāna, gan arī ĪADT pārvaldības plāna pamatā ir plānu e-forma, kuras testa versija sadarbībā ar LIFE-IP datu nodaļu un C.9. aktivitāti tiek izstrādāta orientējoši līdz 2023. gada janvārim. Plānu e-formā ietveramā informācija, t. sk. ģeotelpiskā informācija, aprakstīta šī ziņojuma 2. nodaļā, bet uzkrājamo datu struktūra ir precizējama plānu e-formas testa versijas sagatavošanas laikā.

ĪADT pārvaldības plānam DAP izstrādā individuālu darba uzdevumu tajās jomās, kas saskaņā ar 1. nodaļā aprakstīto izvērtējumu ir risināmas konkrētās ĪADT pārvaldības plānā papildus plānu e-formā apkopojamajai un analizējamajai informācijai, plānojot *Natura 2000* teritorijas sugu un biotopu mērķu sasniegšanai atbilstošus apsaimniekošanas pasākumus. Darba uzdevuma sagatavošanai izmantojamas šī ziņojuma 4. nodaļā ietvertās rekomendācijas un vadlīnijas. Atsaucoties uz DAP sagatavoto darba uzdevumu un uz plānu e-formu, VARAM sagatavo iepirkuma dokumentāciju ĪADT pārvaldības plāna izstrādei un izsludina konkursu, pēc kura rezultātiem tiek izvēlēts ārpakalpojuma ĪADT plāna izstrādātājs.

DAP izveido darba grupu testa plāna izstrādei, kuras sastāvā ir arī attiecīgie sertificētie sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperti. Iespējama arī ārpakalpojuma ekspertu piesaiste. DAP darba grupa sagatavo darba plānu un atbilstoši tam izstrādā izvēlētajās ĪADT *Natura 2000* teritorijas plānu, izmantojot plānu e-formu.

Ja DAP rīcībā ir papildu resursi testa plānu izstrādei, tad ir iespējams izstrādāt papildu testa plānus – gan *Natura 2000* teritorijas plānus, gan arī ĪADT pārvaldības plānus, – izmantojot iepriekš ar projekta partneriem saskaņoto plānu izstrādes prioritāšu sarakstu.

Gan *Natura 2000* teritorijas plāna, gan ĪADT pārvaldības plāna izstrādes laikā par C.2 aktivitātes ieviešanu atbildīgie eksperti dokumentē plānu izstrādes procesu, konstatētās nepilnības plānu e-formā vai DAP darba uzdevumā, uzklausa plāna izstrādātājus, meklē

risinājumus konstatētajām problēmām. Dokumentētās problēmas un to risināšanas process tiks izmantots testēšanas rezultātu izvērtēšanai un plānu e-formas pilnveidošanai.

Testa plānu izstrādes laikā tiek dokumentētas visas izmaksas, kas saistītas ar plānu izstrādi un digitālo nodrošinājumu:

- Plānu e-formas tehniskās specifikācijas sagatavošanas, e-formas programmēšanas un plānu portāla izveidošanas izmaksas,
- Plānu portāla uzturēšanas izmaksas,
- Plāna darba uzdevuma sagatavošanas izmaksas,
- Plāna izstrādes izmaksas un darba apjoms (cilvēkstundas), izmantojot ārpalpojumu, atsevišķi izdalot *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes izmaksas (vēlams – pa pozīcijām),
- Plāna izstrādes izmaksas (pa pozīcijām), ja to dara DAP personāls (cilvēkstundas).

Pēc testa plānu izstrādes pabeigšanas tiek izvērtēta izmaksu efektivitāte un, ja nepieciešams, koriģēta plānu e-forma, izslēdzot no tās pozīcijas, kas prasa salīdzinoši būtiskus resursus, nedodot būtisku ieguldījumu *Natura 2000* teritorijas plāna galvenā uzdevuma sasniegšanai – saplānot sugu un biotopu teritorijas līmeņa aizsardzības mērķu sasniegšanai nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus. Pamatojoties uz testēšanas rezultātiem, var tikt precizēta plānu e-formā un Ozolā uzkrājamo datu struktūra. Sadarbībā ar datu nodaļu un C.9 aktivitāti koriģētā plānu e-forma kā jūdzakmens ir sagatavojama līdz 2025. gada 30. decembrim.

Pamatojoties uz testa plānu izstrādes laikā iegūtajiem datiem par plānu portāla uzturēšanai nepieciešamajiem resursiem, tiek indikatīvi aprēķināts plānu portāla uzturēšanai turpmāk nepieciešamais finansējums.

6. NEPIECIEŠAMĀS IZMAIŅAS DABAS DATU PĀRVALDĪBAS SISTĒMĀ "OZOLS"

Vairāki ieteikumi nepieciešamajām izmaiņām Ozolā tika aprakstīti A.4 aktivitātē sagatavotajā ziņojumā "Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" pielietošana dabas aizsardzības plānu izstrādē un ieviešanā". Minētais ziņojums tika sagatavots, pamatojoties uz DA plānu izstrādē iesaistīto personu aptauju un interviju rezultātiem, par to ir informēta LIFE-IP datu nodaļa.

C.2 aktivitātē sagatavotais un šajā ziņojumā aprakstītais DA plānu jaunais ietvars ir cieši saistīts ar Ozolu. Ozols kalpo gan kā datu avots ĪADT plānošanai, gan arī Ozolā ir publicējami plānošanas rezultāti. Jaunais plānu ietvars paredz gan jaunu Ozola datu slāņu ieviešanu, piemēram, ieviešot plānotās infrastruktūras intensitātes datu slāni, gan arī vairākas izmaiņas pašlaik Ozolā iekļautos datu slāņos, piemēram, vienkāršojot apsaimniekošanas pasākumu tipu klasifikatoru, ieviešot papildu atribūtus apsaimniekošanas pasākumu slānī, īpaši aizsargājamo sugu un biotopu datu slāņos.

C.2 aktivitātē sadarbībā ar C.9 aktivitāti sākotnēji ir paredzēts izveidot testa ĪADT plānošanas portālu, kurš ietvertu plānu testa e-formu un pārskata karti. Pēc testa plānu izstrādes un izvērtēšanas plānu e-forma tiktu pilnveidota, sagatavojot plānu e-formas gala versiju. Pēc testēšanas rezultātu izvērtēšanas DAP izlemtu, vai un kādas izmaiņas ir nepieciešams ieviest Ozola struktūrā un datu slāņu aprakstos, sagatavojot arī atbilstošas pārejas tabulas vēsturisko DB ierakstu pārveidošanai atbilstoši jaunajam aprakstam.

Ieteicams arī testēt sadarbības iespējas ar TAPIS, piemēram, publicējot TAPIS portālā pārskata karti par ĪADT, kurās tiek veikta sugu un biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas plānošana, un/vai importējot no TAPIS datus par pašvaldību teritorijas plānojumos iekļauto teritorijas plānoto funkcionālo zonējumu, ja attiecīgie dati ir publicēti TAPIS portālā.

7. KOPSAVILKUMS/SECINĀJUMI

Ziņojumā ietverta un apkopota informācija, kura atbilstoši projekta iesniegumā norādītajam atbilst sekojošiem, C.2. aktivitātes ietvaros izstrādājamajiem, dokumentiem: “Ziņojums par DA plāna jauno ietvaru” un “Ziņojums par nepieciešamajiem uzlabojumiem dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols””. Nodevumu apvienošana vienā dokumentā veikta ar mērķi novērst informācijas dublēšanos, kā arī tam par pamatu kalpo DA plānu jaunā ietvara ciešā saistība ar Ozolu. Nepieciešamās izmaiņas Ozolā atsevišķi aprakstītas dokumenta 6. nodaļā, tomēr, ņemot vērā plānu e-formas izstrādes sasaisti ar nepieciešamajiem uzlabojumiem Ozolā, arī citas dokumenta nodaļas tiešā vai pastarpinātā veidā attiecināmas uz abiem augstāk minētajiem dokumentiem.

Vairāki ieteikumi nepieciešamajām izmaiņām Ozolā tika aprakstīti A.4 aktivitātē sagatavotajā ziņojumā “Dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols” pielietošana dabas aizsardzības plānu izstrādē un ieviešanā”. Minētais ziņojums tika sagatavots, pamatojoties uz DA plānu izstrādē iesaistīto personu aptauju un interviju rezultātiem. Piemēram, tika konstatēta datu slāņu pārklāšanās un apgrūtināta kartes uztvere. Līdz ar to, lai nodrošinātu uzlabojumus un atvieglotu sistēmas lietošanu, šī ziņojuma ietvaros izstrādāti soļi un rīcības, precizējot un vai svītrojot esošos, kā arī pievienojot jaunus atribūtus un klasifikatorus.

Dokumentā aprakstīta un noteikta kārtība, atbilstoši kurai ĪADT tiek izstrādāts *Natura 2000* teritorijas plāns vai ĪADT pārvaldības plāns. Par *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes galveno uzdevumu tiek noteikta teritorijas apsaimniekošanas pasākumu plāna sagatavošana, tādējādi nodrošinot to ES nozīmes sugu un biotopu, kuru aizsardzībai izveidota *Natura 2000* teritorija, teritorijas līmeņa aizsardzības mērķu sasniegšanu. *Natura 2000* teritorijas plāna izstrādes testēšanai tiks sagatavota plāna e-forma, kuras pamatā ir plānošanas gaitā rediģējama ģeodatatubāze un kura tiks publicēta uz ArcGIS bāzes izveidotā portālā. Līdz ar to, koncentrēta e-forma ģeodatatubāzes formātā kopā ar vienkāršotu *Natura 2000* plāna saskaņošanas un apstiprināšanas procedūru nodrošinās, ka tiek sasniegts projekta pieteikumā izvirzītais efektivitātes uzstādījums: saīsināts plāna izstrādei, saskaņošanai un apstiprināšanai nepieciešamais laiks, apsaimniekošanas pasākumu plānošanu padarot mērķtiecīgāku, jo tā tiktu tieši saistīta ar sugu un biotopu, kuru aizsardzībai izveidota *Natura 2000* teritorija, aizsardzības mērķu sasniegšanu.

Savukārt tām ĪADT, kuras neietilpst *Natura 2000* teritoriju tīklā vai arī kuras tiek apzinātas kā sarežģītas un/vai kompleksas, paredzēts izstrādāt ĪADT pārvaldības plānu. Tomēr, pirms izstrādāt plašāku ĪADT pārvaldības plānu, kurā tiktu iekļautas sadaļas par Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzību, tūrisma attīstību, ainavu saglabāšanu vai ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanu, tiktu veikts izvērtējums, vai šādu sadaļu sagatavošana konkrētajai teritorijai ir nepieciešama. Tādējādi šādas sadaļas netiktu izstrādātas visām ĪADT, kā tas paredzēts pašreizējos DA plānos, bet gan tikai tajos gadījumos, kad tas ir nepieciešams, sagatavojot individuālu darba uzdevumu ĪADT pārvaldības plānam. Tas samazinātu tādu apsaimniekošanas pasākumu, kuri netiek ieviesti, skaitu, jo nereti, piemēram, tiek plānota teorētiski iespējama tūrisma infrastruktūra, kuras izbūve konkrētajā ĪADT nav nepieciešama. Līdz ar to, piemēram, ĪADT pārvaldības plānā tūrisma attīstība tiktu plānota tikai tajās ĪADT, kur tā tiešām ir nepieciešama atbilstoši šī ziņojuma 1. nodaļā aprakstītajam izvērtējumam.

Gan *Natura 2000* teritorijas plāna, gan arī ĪADT pārvaldības plāna pamatā paredzēta plānu e-forma, kuras testa versija sadarībā ar LIFE-IP datu nodaļu un C.9. aktivitāti tiek

izstrādāta orientējoši līdz 2023. gada janvārim, atbilstoši projekta pieteikumā (C.2. aktivitātes 2.uzdevums) noteiktajam jūdžakmens termiņam, DA plānu testēšanai paredzēto pilotteritoriju izvēle tiek veikta līdz 2023. gada 30. janvārim. Pēc testēšanas rezultātu izvērtēšanas DAP izlemtu, vai un kuras no iepriekš plānotajām izmaiņām ir nepieciešams ieviest Ozola struktūrā un datu slāņu aprakstos, sagatavojot arī atbilstošas pārejas tabulas vēsturisko DB ierakstu pārveidošanai atbilstoši jaunajam aprakstam.

Lai nodrošinātu efektīvu DA plānu jaunā ietvara ieviešanu, gan *Natura 2000* teritorijas plāna, gan ĪADT pārvaldības plāna izstrādes laikā par C.2 aktivitātes ieviešanu atbildīgie eksperti dokumentētu plānu izstrādes procesu, resursu patēriņu, konstatētās nepilnības plānu e-formā vai DAP darba uzdevumā, vienlaikus uzklusot plāna izstrādātājus un meklējot risinājumus konstatētajām problēmām. Dokumentētās problēmas un to risināšanas process tiks izmantots testēšanas rezultātu izvērtēšanai un plānu e-formas pilnveidošanai.

1. pielikums

1. tabula

Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu, kas nav iekļauti Biotopu direktīvas I pielikumā, saraksts

1.1. Grīņi
1.2. Lapkoku meži ar parasto skābardi <i>Carpinus betulus</i>
1.3. Parastās purvmirtes <i>Myrica gale</i> audzes
1.4. Primārie meži (mežs, kas izveidojies dabiskā veidā pēc augsnes izveidošanās un kurā nav notikusi mežsaimnieciskā darbība) upju meandru lokos
1.18. Veci un dabiski purvaini meži
2.2. Avoksnāji ap sēravotiem
2.8. Zāļu purvi ar strupo doni <i>Juncus subnodulosus</i>
3.19. Lakstaugu pioniersabiedrības seklās kaļķainās augsnēs
4.4. Ezeri un to piekrastes ar dižās aslapes <i>Cladium mariscus</i> audzēm
4.7. Ezeri ar šaurlapu ežgalvītes <i>Sparganium angustifolium</i> un zālainās ežgalvītes <i>Sparganium gramineum</i> audzēm
4.9. Mezotrofi ezeri
4.10. Ezeri ar najādu <i>Najas</i> audzēm
4.11. Neaizauguši plaši ezeru liedagi
4.12. Ezeri ar pamīšziedu daudzlapas <i>Myriophyllum alterniflorum</i> audzēm
4.13. Ezeri ar peldošā ezerrieksta <i>Trapa natans</i> audzēm
4.14. Piejūras ezeri un to piekrastes ar daudzstublāju pameldra <i>Eleocharis multicaulis</i> , brūnganā baltmeldra <i>Rhynchospora fusca</i> un parastās purvmirtes <i>Myrica gale</i> augu sabiedrībām
4.15. Semidistrofi (oligodistrofi) ezeri
4.16. Ezeri ar sīkās lēpes <i>Nuphar pumila</i> audzēm
4.18. Ezeri ar mieturaļģu <i>Charophyta</i> augāju
4.19. Ezeri ar piekrastē dominējošu minerālgrunti
5.4. Sārtaļģu batrahospermu <i>Batrachospermum</i> audzes upēs
5.5. Hildenbrandijas <i>Hildenbrandia rivularis</i> audzes upēs
5.6. Kāples un ūdenskritumi
5.7. Avotsūnu <i>Fontinalis</i> un krasta garknābītes <i>Rhynchostegium riparioides</i> audzes upēs
5.8. Mieturaļģu tolipellu <i>Tolypella prolifera</i> audzes upēs
5.11. Purva diedzenes <i>Zannichellia palustris</i> audzes upēs
5.13. Stāvās berulas <i>Berula erecta</i> audzes upēs un to piekrastēs
5.15. Ūdensgundegu <i>Batrachium</i> audzes upēs
5.16. Upju grīvas
5.17. Visgarās glīvenes <i>Potamogeton praelongus</i> un alpu glīvenes <i>Potamogeton alpinus</i> audzes upēs
6.1. Mitrās pludmales ar avotiem
6.7. Daudzgadīgs augājs akmeņainās pludmalēs
7.1. Akmeņaina grunts jūrā
7.2. Brūnaļģu fuku <i>Fucus</i> audzes jūrā
7.3. Dolomītu grunts jūrā

7.4. Jūraszāles <i>Zostera marina</i> audzes
7.5. Oļaina grunts jūrā
7.6. Purva diedzenes <i>Zannichellia palustris</i> , jūras rupijas <i>Ruppia maritima</i> un jūras ūdensgundegas <i>Batrachium baudotii</i> audzes lagūnās un ieličos
7.7. Sārtaļģu <i>Rhodophita</i> audzes jūrā
8.8. Glaciokarsta kritenes un ieplakas
8.10. Karsta ezeri
8.14. Upīšu un strautu saugultnes

2. tabula

Latvijas īpaši aizsargājamās sugas²⁰, kas nav iekļautas Biotopu direktīvas pielikumos un Putnu direktīvas I pielikumā

1.19. Susuris, dārza / <i>Eliomys quercinus</i>
1.21. Susuris, lielais / <i>Glis glis</i>
2.3. Apogs, mājas / <i>Athene noctua</i>
2.4. Balodis, meža / <i>Columba oenas</i>
2.6. Baltirbe / <i>Lagopus lagopus</i>
2.8. Bārdzīlīte / <i>Panurus biarmicus</i>
2.9. Cīrulis, cekulainais / <i>Galerida cristata</i>
2.12. Čakste, lielā / <i>Lanius excubitor</i>
2.16. Dižpīle, Sāmsalas / <i>Tadorna tadorna</i>
2.17. Dūkuris, mazais / <i>Tachybaptus ruficollis</i>
2.18. Dūkuris, melnkakla / <i>Podiceps nigricollis</i>
2.27. Dzilna, zaļā / <i>Picus viridis</i>
2.34. Gaura, garknābja / <i>Mergus serrator</i>
2.35. Gaura, lielā / <i>Mergus merganser</i>
2.42. Kuitāla / <i>Numenius arquata</i>
2.45. Ķauķis, Seivi / <i>Locustella luscinioides</i>
2.49. Ķīris, lielais / <i>Larus ridibundus</i>
2.51. Laukirbe / <i>Perdix perdix</i>
2.52. Lietuvainis / <i>Numenius phaeopus</i>
2.59. Paipala / <i>Coturnix coturnix</i>
2.60. Piekūns, lauka / <i>Falco tinnunculus</i>
2.65. Pupuķis / <i>Upupa epops</i>
2.66. Puskuitāla, melnā / <i>Limosa limosa</i>
2.67. Somzīlīte / <i>Remiz pendulinus</i>
2.71. Stērste, lielā / <i>Emberiza calandra</i>
2.72. Šņibītis, Šinca / <i>Calidris alpina schinzii</i>
2.74. Tārtniš, smilšu / <i>Charadrius hiaticula</i>
2.75. Tilbīte, dīķa / <i>Tringa stagnatilis</i>
2.76. Tilbīte, pļavas / <i>Tringa totanus</i>
2.78. Tītniš / <i>Jynx torquilla</i>
2.79. Ūdensstrazds / <i>Cinclus cinclus</i>
2.83. Vistilbe / <i>Limnocryptes minimus</i>
2.86. Zīriņš, baltspārnu / <i>Chlidonias leucopterus</i>

²⁰ Atbilstoši MK 2000. gada 14. novembra noteikumu Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 1. pielikumam, tabulā norādīts sugas nosaukuma kārtas numurs minētajā MK noteikumu pielikumā.

5.1. Adatgliemezis, gludais / <i>Acicula polita</i>
5.4. Airvabole, sarkankāju / <i>Deronectes latus</i>
5.5. Akmengliemezis, upes / <i>Lithoglyphus naticoides</i>
5.7. Briežvabole, bērzu / <i>Ceruchus chrysomelinus</i>
5.8. Briežvabole, blāvā / <i>Dorcus parallelipedus</i>
5.10. Celmgrauzis, sešplankumu / <i>Anoplodera sexguttata</i>
5.11. Celmmuša, kuprainā / <i>Laphria gibbosa</i>
5.15. Dižkoksngrauzis, lielais / <i>Ergates faber</i>
5.16. Dižkoksngrauzis, priežu / <i>Prionus coriarius</i>
5.17. Dižkoksngrauzis, skujkoku / <i>Tragosoma depsarium</i>
5.18. Dižmakstene, lielā / <i>Sembris phalaenoides</i>
5.20. Dižspāre, karaliskā / <i>Anax imperator</i>
5.22. Dižspāre, zaļā / <i>Aeschna viridis</i>
5.28. Gludgliemezis, lielais / <i>Cochlicopa nitens</i>
5.30. Kailgliemezis, tumšais / <i>Limax cinereoniger</i>
5.31. Kamene, lielacu / <i>Bombus confusus</i>
5.32. Karmīnpūcīte, ozolu / <i>Catocala sponsa</i>
5.33. Kokskrējējs, zaļganais / <i>Calosoma inquisitor</i>
5.40. Krāšņvabole, lielā / <i>Chalcophora mariana</i>
5.41. Lācītis, gāršas / <i>Pericallia matronula</i>
5.43. Lācītis, melnais / <i>Arctia villica</i>
5.46. Līķvabole, četrpunktu / <i>Dendroxena quadrimaculata</i>
5.49. Micīšgliemezis, upes / <i>Ancylus fluviatilis</i>
5.51. Peldvabole, divkupru / <i>Brychius elevatus</i>
5.58. Praulgrauzis, blāvais / <i>Gnorimus variabilis</i>
5.60. Praulgrauzis, spīdīgais / <i>Gnorimus nobilis</i>
5.61. Pūcīte, tragantzirņu / <i>Heliophobus kitti</i>
5.68. Purvraibenis, lielais / <i>Clossiana frigga</i>
5.69. Purvraibenis, mazais / <i>Clossiana freija</i>
5.73. Racējlapsene, garlūpas / <i>Bembix rostrata</i>
5.76. Raibgliemezis, upes / <i>Theodoxus fluviatilis</i>
5.77. Raibspārnis, esparsetu / <i>Zygaena carniolica</i>
5.78. Resngalvītis, sārmeņu / <i>Carcharodus flocciferus</i>
5.79. Rožvabole, marmora / <i>Liocola marmorata</i>
5.81. Samtenis, purva / <i>Erebia embla</i>
5.84. Sīkraibenis, gaiļbiksišu / <i>Hamearis lucina</i>
5.86. Sīkspāre / <i>Nehalennia speciosa</i>
5.87. Silsamtenis, lielais / <i>Hipparchia alcyone</i>
5.88. Skrejvabole, purvāju / <i>Carabus menethriesi</i>
5.89. Skudra, spožā / <i>Lasius fuliginosus</i>
5.90. Slaidkoksngrauzis, vītolu / <i>Necydalis major</i>
5.91. Smiltājsisenis, raibspārnu / <i>Oedipoda coerulescens</i>
5.94. Spāre, mainīgā / <i>Libellula fulva</i>
5.95. Sprakšķis, dižais / <i>Stenagostus rufus</i>
5.96. Sprakšķis, sarkanais / <i>Denticollis rubens</i>
5.98. Strautspāre / <i>Cordulegaster annulata</i>
5.99. Sveķotāj-koksngrauzis, priežu / <i>Nothorina punctata</i>
5.100. Torņgliemezis, lielais / <i>Ena montana</i>
5.101. Torņgliemezis, mazais / <i>Ena obscura</i>
5.102. Tuntulgliemezis, cilindriskais / <i>Truncatellina cylindrica</i>
5.103. Ūdensspolīte, mirdzošā / <i>Segmentina nitida</i>

5.106. Upjtīklspārnis, Eiropas / <i>Osmylus chrysops</i>
5.109. Vairogyviendienīte / <i>Prosopistoma foliaceum</i>
5.110. Vārpstīngliemezis, asribu / <i>Clausilia cruciata</i>
5.111. Vārpstīngliemezis, divzobu / <i>Clausilia bidentata</i>
5.112. Vārpstīngliemezis, graciozais / <i>Ruthenica filigrana</i>
5.115. Vārpstīngliemezis, margainais / <i>Clausilia dubia</i>
5.116. Vārpstīngliemezis, pelēkais / <i>Bulgarica cana</i>
5.117. Vārpstīngliemezis, skrajribu / <i>Macrogaster latestriata</i>
5.118. Vārpstīngliemezis, taisnmates / <i>Cochlodina orthostoma</i>
5.119. Vārpstīngliemezis, vāļšveida / <i>Clausilia pumila</i>
5.121. Vilkzirneklis, kāpu / <i>Arctosa cinerea</i>
5.122. Vīngliemezis, lēcveida / <i>Helicigona lapicida</i>
5.123. Vīngliemezis, liellūpas / <i>Isognomostoma isognomostoma</i>
5.126. Zaigspāre, zaļganā / <i>Lestes virens</i>
5.128. Zilenītis, esparsetu / <i>Agrodiadetus damon</i>
5.131. Bišustropiņš, mazais / <i>Spermodea lamellata</i>
5.134. Kapučķirmis, slaidais / <i>Stephanopachys substriatus</i>
5.136. Koksngrauzis, austrumu / <i>Mesosa myops</i>
5.139. Pūcīte, tumšā / <i>Xylomoia strix</i>
5.140. Sisenis, īsspārnu / <i>Podisma pedestris</i>
5.141. Skrejvabole, spožā / <i>Carabus nitens</i>
5.142. Skrejvabole, ziemeļu / <i>Pelophila borealis</i>
6.1. Āboliņš, zemeņu / <i>Trifolium fragiferum</i> L.
6.3. Alise, Gmelina / <i>Alyssum gmelinii</i> Jord.
6.4. Āmulis, baltais / <i>Viscum album</i> L.
6.5. Armērija, jūrmalas / <i>Armeria maritima</i> (Mill.) Willd.
6.6. Asinszāle, pūkainā / <i>Hypericum hirsutum</i> L.
6.7. Aslape, dižā / <i>Cladium mariscus</i> (L.) Pohl.
6.8. Augstiņš, jūrmalas / <i>Centaurium littorale</i> (Turner) Gilmour
6.9. Augstiņš, skaistais / <i>Centaurium pulchellum</i> (Sw.) Druce
6.10. Auzene, meža / <i>Festuca altissima</i> All.
6.11. Āžloks, jūrmalas / <i>Triglochin maritimum</i> L.
6.12. Balodene, skaistaugļu / <i>Atriplex calotheca</i> (Rafn) Fr.
6.13. Baltmeldrs, rūsganais / <i>Rhynchospora fusca</i> (L.) W. T. Aiton
6.14. Bezdelīgactiņa / <i>Primula farinosa</i> L.
6.15. Bezgale, prūšu / <i>Laserpitium prutenicum</i> L.
6.16. Bitene, sarmatainā / <i>Geum hispidum</i> Fr.
6.17. Blizme, rūsganā / <i>Blysmus rufus</i> (Huds.) Link
6.18. Brūngalvīte, lielziedu / <i>Prunella grandiflora</i> (L.) Scholler
6.19. Brūnkāte, bālziedu / <i>Orobancha pallidiflora</i> Wimm. et Grab.
6.20. Brūnkāte, lielā / <i>Orobancha elatior</i> Sutton
6.21. Brūnvālīte, ārstniecības / <i>Sanguisorba officinalis</i> L.
6.22. Cefalantēra, sarkanā / <i>Cephalanthera rubra</i> (L.) Rich.
6.23. Cekuliņš, piramidālais / <i>Ajuga pyramidalis</i> L.
6.24. Cekuliņš, Ženēvas / <i>Ajuga genevensis</i> L.
6.25. Ceļteka, jūrmalas / <i>Plantago maritima</i> L.
6.26. Cietpaparde, Brauna / <i>Polystichum braunii</i> (Spenn.) Fee
6.27. Cietpaparde, daivainā / <i>Polystichum aculeatum</i> (L.) Roth.
6.29. Cietpiene, krūmu / <i>Crepis praemorsa</i> (L.) Tausch.
6.30. Cietpiene, mīkstā / <i>Crepis mollis</i> (Jacq.) Asch.
6.31. Cietsēkle, ārstniecības / <i>Lithospermum officinale</i> L.

6.33. Cīrulītis, dobais / <i>Corydalis cava</i> (L.) Schweigg. et Körte
6.34. Cīrulītis, vidējais / <i>Corydalis intermedia</i> (L.) Mérat
6.35. Cīrvēne, šaurlapu / <i>Alisma lanceolatum</i> With.
6.36. Cīrvēne, zālainā / <i>Alisma gramineum</i> Lej.
6.37. Cūknātre, spārnainā / <i>Scrophularia umbrosa</i> Dumort.
6.38. Čūža, krūmu / <i>Pentaphylloides fruticosa</i> (L.) O. Schwarz
6.39. Daudzlapē, pamīšziedu / <i>Myriophyllum alterniflorum</i> DC.
6.40. Dedestīņa, jūrmalas / <i>Lathyrus maritimus</i> (L.) Bigelow
6.41. Dedestīņa, kalnu / <i>Lathyrus linifolius</i> (Reichard) Bässler
6.42. Dedestīņa, melnā / <i>Lathyrus niger</i> (L.) Bernh.
6.43. Dedestīņa, zirņveida / <i>Lathyrus pisiformis</i> L.
6.44. Diedzene, purva / <i>Zannichellia palustris</i> L.
6.45. Dievkrēsliņš, purva / <i>Euphorbia palustris</i> L.
6.46. Divlapē, sirdsveida / <i>Listera cordata</i> (L.) R. Br.
6.47. Diždadzis, birtalas / <i>Arctium nemorosum</i> Lej.
6.48. Dižmēldrs, brūnais / <i>Cyperus fuscus</i> L.
6.49. Dobziede, zaļā / <i>Coeloglossum viride</i> (L.) Hartm.
6.50. Donis, kūdrāja / <i>Juncus stygius</i> L.
6.51. Donis, sīpoliņu / <i>Juncus bulbosus</i> L.
6.52. Donis, skrajais / <i>Juncus squarrosus</i> L.
6.53. Donis, strupais / <i>Juncus subnodulosus</i> Schrank
6.54. Donis, Žerāra / <i>Juncus gerardii</i> Loisel.
6.55. Drudzene, krustlapu / <i>Gentiana cruciata</i> L.
6.56. Drudzene, tumšzilā / <i>Gentiana pneumonanthe</i> L.
6.57. Drudzenīte, rūgtā / <i>Gentianella amarella</i> (L.) Börner
6.59. Dzegužpirkstīte, asinssarkanā / <i>Dactylorhiza cruenta</i> (O. F. Müll.) Soó
6.60. Dzegužpirkstīte, Baltijas / <i>Dactylorhiza baltica</i> (Klinge) N. I. Orlova
6.61. Dzegužpirkstīte, Fuksa / <i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) Soó
6.62. Dzegužpirkstīte, plankumainā / <i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soó
6.63. Dzegužpirkstīte, Rusova / <i>Dactylorhiza russowii</i> (Klinge) Holub
6.64. Dzegužpirkstīte, stāvlapu / <i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Soó
6.65. Dzegužpuķe, bruņcepuru / <i>Orchis militaris</i> L.
6.66. Dzegužpuķe, deguma / <i>Orchis ustulata</i> L.
6.67. Dzegužpuķe, vīru / <i>Orchis mascula</i> (L.) L.
6.68. Dzegužpuķe, zalkšu / <i>Orchis morio</i> L.
6.69. Efeja, Baltijas / <i>Hedera helix</i> var. <i>baltica</i> Rehder
6.70. Embotiņš, ķiploku / <i>Teucrium scordium</i> L.
6.71. Ēnpararde, vārpu / <i>Blechnum spicant</i> (L.) Roth.
6.72. Epipogija, bezlapainā / <i>Epipogium aphyllum</i> Sw.
6.73. Esparsete, smiltāju / <i>Onobrychis arenaria</i> (Kit.) DC.
6.74. Ezerene, dzeloņsporu / <i>Isoetes echinospora</i> Durieu
6.75. Ezerene, gludsporu / <i>Isoetes lacustris</i> L.
6.76. Ezerrieksts, peldošais / <i>Trapa natans</i> L.
6.77. Ežgalvīte, kamolainā / <i>Sparganium glomeratum</i> (Laest.) Neuman
6.78. Ežgalvīte, šaurlapu / <i>Sparganium angustifolium</i> Michx.
6.79. Ežgalvīte, zālainā / <i>Sparganium gramineum</i> Georgi
6.80. Gaiļpiesis, augstais / <i>Delphinium elatum</i> L.
6.81. Gimnadēnija, odu / <i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R. Br.
6.82. Gladiola, jumstiņu / <i>Gladiolus imbricatus</i> L.
6.83. Glīvēne, matveida / <i>Potamogeton trichoides</i> Cham. et Schltdl.
6.84. Glīvēne, smaillapu / <i>Potamogeton acutifolius</i> Link

6.85. Grīslis, akotainais / <i>Carex atherodes</i> Spreng.
6.86. Grīslis, Buksbauma / <i>Carex buxbaumii</i> Wahlenb.
6.87. Grīslis, Devela / <i>Carex davalliana</i> Sm.
6.88. Grīslis, divsēklu / <i>Carex disperma</i> Dewey
6.89. Grīslis, knābja / <i>Carex rhynchophysa</i> C. A. Mey.
6.90. Grīslis, kūdrāja / <i>Carex heleonastes</i> Ehrh.
6.91. Grīslis, Ligeras / <i>Carex ligerica</i> J. Gay
6.92. Grīslis, Makenzija / <i>Carex mackenziei</i> V. I. Krecz.
6.93. Grīslis, matainais / <i>Carex pilosa</i> Scop.
6.94. Grīslis, palu / <i>Carex paupercula</i> Michx.
6.95. Grīslis, pēdveida / <i>Carex rhizina</i> Blytt ex Lindblom
6.96. Grīslis, pleznveida / <i>Carex ornithopoda</i> Willd.
6.97. Grīslis, Reihenbaha / <i>Carex reichenbachii</i> Bonnet
6.98. Grīslis, Skandināvijas / <i>Carex scandinavica</i> E. W. Davies
6.99. Grīslis, ūdeņu / <i>Carex aquatilis</i> Wahlenb.
6.100. Grīslis, vizuļu / <i>Carex brizoides</i> L.
6.101. Gundega, sīpoliņu / <i>Ranunculus bulbosus</i> L.
6.102. Gundega, villainā / <i>Ranunculus lanuginosus</i> L.
6.103. Ģipsene, garkātu / <i>Gypsophila fastigiata</i> L.
6.104. Hermīnija, vienguma / <i>Herminium monorchis</i> (L.) R. Br.
6.105. Hidrilla, mieturu / <i>Hydrilla verticillata</i> (L.f.) Royle
6.106. Īve, parastā / <i>Taxus baccata</i> L.
6.107. Jāņegļīte, dižā / <i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i> L.
6.108. Jāņegļīte, meža / <i>Pedicularis sylvatica</i> L.
6.109. Kailpaparde, Roberta / <i>Gymnocarpium robertianum</i> (Hoffm.) Newman
6.110. Kāpumiezis, Eiropas / <i>Hordelymus europaeus</i> (L.) Harz.
6.111. Kārklis, mellenāju / <i>Salix myrtilloides</i> L.
6.113. Kaulīnija, mazā / <i>Najas minor</i> All.
6.114. Kazroze, pakalnu / <i>Epilobium collinum</i> C. C. Gmel.
6.115. Kazroze, tumšzaļā / <i>Epilobium obscurum</i> Schreb.
6.116. Klintene, melnā / <i>Cotoneaster niger</i> (Wahlb.) Fr.
6.117. Klintene, Skandināvijas / <i>Cotoneaster scandinavicus</i> B. Hylmō
6.118. Knīdija, mānīgā / <i>Cnidium dubium</i> (Schkuhr) Thell.
6.119. Koraļsakne, trejdaivu / <i>Corallorrhiza trifida</i> Châtel
6.120. Kosa, lielā / <i>Equisetum telmateia</i> Ehrh.
6.121. Kosa, meldru / <i>Equisetum scirpoides</i> Michx.
6.122. Krastene, vienziēda / <i>Littorella uniflora</i> (L.) Asch.
6.123. Kreimule, Alpu / <i>Pinguicula alpina</i> L.
6.124. Kreimule, parastā / <i>Pinguicula vulgaris</i> L.
6.125. Krustābele, šķībkausa / <i>Crataegus plagiosepala</i> Pojark.
6.126. Kurpīte, dzeltenā / <i>Aconitum lasiostomum</i> Rchb.
6.127. Ķekarpaparde, plūksnu / <i>Botrychium multifidum</i> (S. G. Gmel.) Rupr.
6.129. Ķekarpaparde, Virdžīnijas / <i>Botrychium virginianum</i> (L.) Sw.
6.130. Ķekarpaparde, zarainā / <i>Botrychium matricariifolium</i> A. Braun ex W. D. J. Koch
6.131. Ķērsa, izlocītā / <i>Cardamine flexuosa</i> With.
6.132. Ķērsa, pūkainā / <i>Cardamine hirsuta</i> L.
6.133. Ķiverene, šķēplapu / <i>Scutellaria hastifolia</i> L.
6.134. Lakacis, šaurlapu / <i>Pulmonaria angustifolia</i> L.
6.135. Laksis / <i>Allium ursinum</i> L.
6.136. Linlape, Alpu / <i>Thesium alpinum</i> L.
6.139. Lobēlija, Dortmaņa / <i>Lobelia dortmanna</i> L.

6.140. (svītrots ar MK 27.07.2004. noteikumiem Nr.627)
6.141. Madara, Šultesa / <i>Galium schultesii</i> Vest
6.142. Madara, trejziedu / <i>Galium triflorum</i> Michx.
6.143. Mārsmilga, dienvidu / <i>Hierochloe australis</i> (Schrad.) Roem. et Schult.
6.145. Mazmeldrs, ciņu / <i>Trichophorum cespitosum</i> (L.) Hartm.
6.146. Melncere, rūsganā / <i>Schoenus ferrugineus</i> L.
6.148. Mēnesene, daudzgadīgā / <i>Lunaria rediviva</i> L.
6.149. Miešķis, krāsu / <i>Galium tinctorium</i> (L.) Scop.
6.150. Miķelīte, jūrmalas / <i>Aster tripolium</i> L.
6.151. Mugurene, mieturu / <i>Polygonatum verticillatum</i> (L.) All.
6.152. Najāda, jūras / <i>Najas marina</i> L.
6.153. Naktsvijole, smaržīgā / <i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich.
6.154. Naktsvijole, zaļziedu / <i>Platanthera chlorantha</i> (Custer) Rchb.
6.155. Nārbulis, sekstainais / <i>Melampyrum cristatum</i> L.
6.156. Neļķe, Fišera / <i>Dianthus fischeri</i> Spreng.
6.157. Neļķe, krāšņā / <i>Dianthus superbus</i> L.
6.159. Neotiante, cepurainā / <i>Neottianthe cucullata</i> (L.) Schltr.
6.160. Ofrīda, mušu / <i>Ophrys insectifera</i> L.
6.161. Pagaurs, jūrmalas / <i>Spergularia salina</i> J. et C.Presl
6.162. Pameldrs, daudzstublāju / <i>Eleocharis multicaulis</i> (Sm.) Desv.
6.163. Pameldrs, sīkais / <i>Eleocharis parvula</i> (Roem. et Schult.) Bluff, Nees et Schauer
6.164. Pienene, purva / <i>Taraxacum palustre</i> Lam. et DC.
6.165. Pienzāle, jūrmalas / <i>Glaux maritima</i> L.
6.166. Plakanstaipeknis, parastais / <i>Diphasiastrum complanatum</i> (L.) Holub
6.167. Plakanstaipeknis, trejvārpu / <i>Diphasiastrum tristachyum</i> (Pursh.) Holub
6.168. Plaukšķene, ausainā / <i>Silene otites</i> (L.) Wibel
6.169. Plaukšķene, sīkziedu / <i>Silene borysthena</i> (Gruner) Walters
6.170. Plaukšķene, zaļziedu / <i>Silene chlorantha</i> (Willd.) Ehrh.
6.171. Pukcinellija, matveida / <i>Puccinellia capillaris</i> (Lilj.) Jansen
6.172. Pūķgalve, Ruiša / <i>Dracocephalum ruyschiana</i> L.
6.173. Pundurbērzs / <i>Betula nana</i> L.
6.174. Pundurgrimonis, Zviedrijas / <i>Chamaepericlymenum suecicum</i> (L.) Asch. et Graebn.
6.175. Pūslene, gaišdzeltenā / <i>Utricularia ochroleuca</i> R. W. Hartm.
6.176. Raganzālīte, lielā / <i>Circaea lutetiana</i> L.
6.177. Rasene, vidējā / <i>Drosera intermedia</i> Hayne
6.178. Retējs, Kranca / <i>Potentilla crantzii</i> (Crantz) Beck ex Fritsch
6.180. Rūgtene, ārstniecības / <i>Gratiola officinalis</i> L.
6.182. Rupija, jūras / <i>Ruppia maritima</i> L.
6.183. Sārtene, grīņa / <i>Erica tetralix</i> L.
6.184. Saulrietenis, atvašu / <i>Jovibarba sobolifera</i> (L.Sims) Opiz
6.185. Saulrozīte, naudiņu / <i>Helianthemum nummularium</i> (L.) Mill.
6.186. Septiņvīre, apaļā / <i>Phyteuma orbiculare</i> L.
6.187. Sīkeglīte, ūdenspiparu / <i>Elatine hydropiper</i> L.
6.188. Sīkpaparde, mūru / <i>Asplenium ruta-muraria</i> L.
6.189. Sīkpaparde, plūksnu / <i>Asplenium trichomanes</i> L.
6.191. Silpurene, pļavas / <i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Mill.
6.192. Skābardis, parastais / <i>Carpinus betulus</i> L.
6.193. Skalbe, Sibīrijas / <i>Iris sibirica</i> L.
6.194. Skarene, skrajziedu / <i>Poa remota</i> Forselles
6.195. Smiltēnīte, zālāju / <i>Arenaria procera</i> Spreng.
6.196. Staipeknītis, palu / <i>Lycopodiella inundata</i> (L.) Holub.

6.197. Subulārija, ūdeņu / <i>Subularia aquatica</i> L.
6.198. Sūnene, purva / <i>Hammarbya paludosa</i> (L.) Kuntze
6.199. Suņburkšķis, spožais / <i>Anthriscus nitida</i> (Wahlenb.) Hazsl.
6.200. Sūrene, vairvasiņu / <i>Polygonum viviparum</i> L.
6.201. Tofīldija, kauslapu / <i>Tofieldia calyculata</i> (L.) Wahlenb.
6.202. Tragantzirnīs, nokarenaīs / <i>Astragalus penduliflorus</i> Lam.
6.203. Ūdensgundega, jūras / <i>Batrachium baudotii</i> (Godr.) F. W. Schultz
6.204. Ūdenszāle, Lietuvas / <i>Glyceria lithuanica</i> (Gorski) Gorski
6.205. Ūdenszāle, svītrainā / <i>Glyceria striata</i> (Lam.) Hitchc.
6.206. Vairoglape, parastā / <i>Hydrocotyle vulgaris</i> L.
6.207. Vārpata, doņu / <i>Elytrigia junceiformis</i> Ā. et D. Löve
6.208. Veronika, kalnu / <i>Veronica montana</i> L.
6.209. Vienlape, purvāja / <i>Malaxis monophyllos</i> (L.) Sw.
6.210. Vijolīte, augstā / <i>Viola elatior</i> Fr.
6.211. Vijolīte, dumbbrāja / <i>Viola persicifolia</i> Schreb.
6.213. Zaķauza, Benekena / <i>Bromopsis benekenii</i> (Lange) Holub.
6.214. Zeltlape, krāsu / <i>Serratula tinctoria</i> L.
6.215. Zeltstarīte, iesārtā / <i>Gagea erubescens</i> (Besser) Schult. et Schult. f.
6.216. Ziemciete, vidējā / <i>Pyrola media</i> Sw.
6.217. Zilpodze, jūrmalas / <i>Eryngium maritimum</i> L.
6.218. Zobainīte, sīpoliņu / <i>Dentaria bulbifera</i> L.
6.219. Zvaigznīte, lielā / <i>Astrantia major</i> L.
6.220. Asinszāle, kalnu / <i>Hypericum montanum</i> L.
6.221. Brūnkāte, zilganā / <i>Orobancha coerulescens</i> Stephan
6.222. Dzegužpīrkstīte, iedzeltenā / <i>Dactylorhiza ochroleuca</i> (Wüstnei ex Boll) Holub
6.223. Kārklis, divkrāsu / <i>Salix phylicifolia</i> L.
6.224. Kārklis, ložņu / <i>Salix repens</i> L.
6.225. Krustābele, divvirbuļu / <i>Crataegus laevigata</i> (Poir.) DC.
6.226. Krustābele, Lindmaņa / <i>Crataegus lindmanii</i> Hrabet.-Uhr.
6.227. Roze, ādlapainā / <i>Rosa coriifolia</i> Fr.
6.228. Roze, mīkstā / <i>Rosa mollis</i> Sm.
6.229. Roze, smaržlapu / <i>Rosa rubiginosa</i> L.
6.230. Sausserdis, Pallasa / <i>Lonicera caerulea</i> var. <i>pallasii</i> (Ledeb.) Cin.
6.231. Segliņš, kārpainais / <i>Euonymus verrucosus</i> Scop.
7.3. Andreja, klints / <i>Andreaea rupestris</i> Hedw.
7.4. Apaļlape, iegarenā / <i>Odontoschisma elongatum</i> (Limpr.) Evans
7.5. Apaļlape, kailā / <i>Odontoschisma denudatum</i> (Nees) Dum.
7.6. Apaļlape, sfagnu / <i>Odontoschisma sphagni</i> (Dicks.) Dum.
7.7. Apaļvācelīte, spurainā / <i>Aphanorhegma patens</i> (Hedw.) Lindb.
7.8. Avoksne, tūbainā / <i>Philonotis tomentella</i> Mol.
7.9. Avotsūna, Dalekarlijas / <i>Fontinalis dalecarlica</i> B., S. et G.
7.10. Avotsūna, hipnu / <i>Fontinalis hypnoides</i> Hartm.
7.11. Bacānija, trejdaivu / <i>Bazzania trilobata</i> (L.) S. Gray
7.12. Bārdaine, alveju / <i>Pogonatum aloides</i> (Hedw.) P. Beauv.
7.13. Bārdlape, Kunces / <i>Barbilophozia kunzeana</i> (Hüb.) Gams
7.14. Bārdlape, sašaurinātā / <i>Barbilophozia attenuata</i> (Mart.) Loeske
7.15. Bārdlape, staipekņu / <i>Barbilophozia lycopodioides</i> (Wallr.) Loeske
7.16. Bārkstlape, tūbainā / <i>Trichocolea tomentella</i> (Ehrh.) Dum.
7.17. Bartrāmija, gludā / <i>Bartramia ithyphylla</i> Brid.
7.19. Cepurene, bārkstainā / <i>Encalypta ciliata</i> Hedw.
7.21. Divzobe, Dramonda / <i>Dicranum drummondii</i> C. Müll.

7.22. Divzobe, gluddzīslas / <i>Dicranum leioneuron</i> Kindb.
7.24. Dižspārne, avota / <i>Octodiceras fontanum</i> (B. Pyl.) Lindb.
7.25. Dumbrene, apaļlapu / <i>Calliergon trifarium</i> (Web. et Mohr) Kindb.
7.26. Dumbrene, dižlapu / <i>Calliergon megalophyllum</i> Mik.
7.27. Dzīparene, spurainā / <i>Paludella squarrosa</i> (Hedw.) Brid.
7.28. Fosombronija, dobuļu / <i>Fossombronina foveolata</i> Lindb.
7.29. Frulānija, tamariska / <i>Frullania tamarisci</i> (L.) Dum.
7.30. Garkaklīte, šaubīgā / <i>Trematodon ambiguus</i> (Hedw.) Hornsch .
7.31. Garknābīte, mūru / <i>Rhynchostegium murale</i> (Hedw.) B., S. et G.
7.32. Gredzenvācelīte, tievā / <i>Gyroweisia tenuis</i> (Hedw.) Schimp.
7.33. Grubuļlape, diegveida / <i>Pterigynandrum filiforme</i> Hedw.
7.34. Īslaicīte, zobainā / <i>Ephemerum serratum</i> (Hedw.) Hampe
7.35. Īsvācelīte, uzpūstā / <i>Brachythecium turgidum</i> (Hartm.) Kindb.
7.36. Īvlape, Visgrilla / <i>Taxiphyllum wissgrillii</i> (Garov.) Wijk et Marg.
7.37. Jungermannija, apaļvācelītes / <i>Jungermannia sphaerocarpa</i> Hook.
7.38. Jungermannija, gludkausiņa / <i>Jungermannia leiantha</i> Grolle
7.40. Kaļķenīte, avota / <i>Gymnostomum calcareum</i> Nees et Hornsch.
7.41. Kaļķenīte, zilganzaļā / <i>Gymnostomum aeruginosum</i> Sm.
7.42. Krāčsūna, Donavas / <i>Cinclidotus danubicus</i> Schiffn. et Baumg.
7.43. Krūmīte, lapsastu / <i>Thamnobryum alopecurum</i> (Hedw.) Gang.
7.44. Krūmīte, tufa / <i>Eucladium verticillatum</i> (Brid.) B., S. et G.
7.45. Ķīļlape, Hellera / <i>Anastrophyllum hellerianum</i> (Lindenb.) Schust.
7.46. Ķīļlape, mazā / <i>Anastrophyllum minutum</i> (Schreb.) Schust.
7.48. Lāpstīte, birztalu / <i>Scapania nemorea</i> (L.) Grolle
7.49. Lāpstīte, īssmailes / <i>Scapania mucronata</i> Buch.
7.50. Lāpstīte, mēlveida / <i>Scapania lingulata</i> Buch.
7.51. Lāpstīte, purva / <i>Scapania paludicola</i> Loeske et K. Müll.
7.52. Lāpstīte, viļņainā / <i>Scapania undulata</i> (L.) Dum.
7.53. Leženeja, doblapu / <i>Lejeunea cavifolia</i> (Ehrh.) Lindb.
7.54. Mannija, smaržīgā / <i>Mannia fragrans</i> (Balbis) Frye et Clark
7.55. Merkija, Īrijas / <i>Moerckia hibernica</i> (Hook.) Gott.
7.56. Mēslsūna, Pensilvānijas / <i>Splachnum pensylvanicum</i> (Brid.) Grout ex Crum
7.57. Mēslsūna, sarkanā / <i>Splachnum rubrum</i> Hedw.
7.58. Mēslsūna, šaurpūslīšu / <i>Splachnum sphaericum</i> Hedw.
7.60. Mēzija, garsetas / <i>Meesia longiseta</i> Hedw.
7.62. Mēzija, trīsriindu / <i>Meesia triquetra</i> (Richter) Ängstr.
7.63. Mietvācelīte, greizknābīša / <i>Hymenostylium recurvirostrum</i> (Hedw.) Dix.
7.64. Mirīnija, palienes / <i>Myrinia pulvinata</i> (Wahlenb.) Schimp.
7.65. Nardija, zemessomiņu / <i>Nardia geoscyphus</i> (De Not.) Lindb.
7.66. Nekera, viļņainā / <i>Neckera crispa</i> Hedw.
7.67. Pārzobe, Baumgartnera / <i>Zygodon baumgartneri</i> Malta
7.68. Pārzobe, košzaļā / <i>Zygodon viridissimus</i> (Dicks.) Brid.
7.69. Plagiope, Ēdera / <i>Plagiopus oederiana</i> Crum et Anderson
7.70. Porenīte, Korda / <i>Porella cordaeana</i> (Hüb.) Moore
7.71. Porenīte, plakanlapu / <i>Porella platyphylla</i> (L.) Pfeiff.
7.73. Pūkcepurene, Laiela / <i>Orthotrichum lyellii</i> Hook. et Tayl.
7.74. Pūkcepurene, lēverzobu / <i>Orthotrichum striatum</i> Hedw.
7.77. Rebūlija, puslodes / <i>Reboulia hemisphaerica</i> (L.) Raddi
7.78. Ričija, Hībenera / <i>Riccia huebenerana</i> Lindb.
7.79. Ričija, skropstainā / <i>Riccia ciliata</i> Hoffm.
7.80. Ričija, tīklotā / <i>Riccia cavernosa</i> Hoffm. em. Raddi

7.81. Ričijvācelīte, peldošā / <i>Ricciocarpos natans</i> (L.) Corda
7.82. Rikardija, daudzaru / <i>Riccardia multifida</i> (L.) S. Gray
7.83. Rikardija, ieliektā / <i>Riccardia incurvata</i> Lindb.
7.84. Rikardija, jomainā / <i>Riccardia chamaedryfolia</i> (With.) Grolle
7.85. Rikardija, pirkstainā / <i>Riccardia palmata</i> (Hedw.) Carruth.
7.86. Rožgalvīte, Ontario / <i>Rhodobryum ontariense</i> (Kindb.) Kindb.
7.87. Samtīte, apaļlapu / <i>Bryum cyclophyllum</i> (Schwaegr.) B. et S.
7.88. Samtīte, Blinda / <i>Bryum blindii</i> B., S. et G.
7.89. Samtīte, garenlapu / <i>Bryum oblongum</i> Lindenb.
7.90. Samtīte, Neidamas / <i>Bryum neodamense</i> Itzigs. ex C. Müll.
7.91. Samtīte, Noltona / <i>Bryum knowltonii</i> Barnes
7.93. Sarmenīte, vilnainā / <i>Racomitrium lanuginosum</i> (Hedw.) Brid.
7.94. Selānija, zilganā / <i>Saelania glaucescens</i> (Hedw.) Broth.
7.98. Sīkstrupknābe, jungermanniju / <i>Platydictya jungermannoides</i> (Brid.) Crum
7.99. Sīkvācelīte, melnējošā / <i>Catoscopium nigrum</i> (Hedw.) Brid.
7.100. Sirpjlapē, staipekņū / <i>Drepanocladus lycopodioides</i> (Brid.) Warnst.
7.101. Sirpjlapē, tievdzīslas / <i>Drepanocladus tenuinervis</i> T. Kop.
7.102. Smaillapē, bantrijas / <i>Lophozia bantriensis</i> (Hook.) Steph.
7.103. Smaillapē, astīšu / <i>Lophozia ascendens</i> (Warnst.) Schust.
7.104. Smaillapē, Bādenes / <i>Lophozia badensis</i> (Gott. ex Rabenh.) Schiffn.
7.105. Smaillapē, galvainā / <i>Lophozia capitata</i> (Hook.) Macoun
7.106. Smaillapē, Rutes / <i>Lophozia rutheana</i> (Limpr.) Howe
7.107. Somenīte, sfagnu / <i>Calypogeia sphagnicola</i> (H. Arn. et J. Perss.) Warnst. et Loeske
7.109. Somenīte, Zviedrijas / <i>Calypogeia suecica</i> (H. Arn. et J. Perss.) K. Müll.
7.110. Spārnene, Arnolda / <i>Fissidens arnoldii</i> Ruthe
7.111. Spārnene, resnsetas / <i>Fissidens crassipes</i> Wils. ex B., S. et G.
7.112. Spulgsūna, alu / <i>Schistostega pennata</i> (Hedw.) Web. et Mohr
7.113. Stardzīslene, nokarenā / <i>Antitrichia curtipendula</i> (Hedw.) Brid.
7.114. Stāvaine, ēnāja / <i>Hylocomium umbratum</i> (Hedw.) B., S. et G.
7.115. Strupzobe, bālganā / <i>Amblyodon dealbatus</i> (Hedw.) B. et S.
7.116. Stumbrsomenīte, Flotova / <i>Harpanthus flotovianus</i> (Nees) Nees
7.117. Stumbrsomenīte, vairogveida / <i>Harpanthus scutatus</i> (Web. et Mohr) Spruce
7.118. Suņzobe, kārpainā / <i>Cynodontium strumiferum</i> (Hedw.) Lindb.
7.119. Suņzobe, mīkstā / <i>Cynodontium tenellum</i> (B., S. et G.) Limpr.
7.120. Svītraine, sprogainā / <i>Rhabdoweisia crispata</i> (With.) Lindb.
7.121. Svītraine, trauslību / <i>Rhabdoweisia fugax</i> (Hedw.) B., S. et G.
7.122. Šķeltcepurene, Agasica / <i>Schistidium agassizii</i> Sull. et Lesq.
7.123. Šķeltzobe, spurainā / <i>Dryptodon patens</i> (Hedw.) Brid.
7.124. Šķītbvācelīte, nemanāmā / <i>Plagiothecium latebricola</i> B., S. et G.
7.125. Teilorija, tievā / <i>Tayloria tenuis</i> (With.) Schimp.
7.126. Trejsmailīte, līdzīgā / <i>Tritomaria exsectiformis</i> (Breidl.) Löske
7.127. Trejsmailīte, pieczobu / <i>Tritomaria quinquentata</i> (Huds.) Buch
7.128. Trejsmailīte, šķeltā / <i>Tritomaria exsecta</i> (Schrad.) ex Loeske
7.129. Tumšradze, gludā / <i>Phaeoceros laevis</i> (L.) Prosk.
7.130. Vienādvācelīte, peļastes / <i>Isothecium myosuroides</i> Brid.
7.131. Vijzobe, mēlītes / <i>Tortula lingulata</i> Lindb.
7.132. Vijzobe, platlapu / <i>Tortula latifolia</i> Bruch ex Hartm.
7.133. Vijzobīte, trauslā / <i>Tortella fragilis</i> (Drumm.) Limpr.
7.134. Zaļastīte, gludā / <i>Myurella julacea</i> (Schwaegr.) B., S. et G.
7.135. Zeligērija, struplapu / <i>Seligeria campylopoda</i> Kindb.
7.136. Zemessomenīte, smaržīgā / <i>Geocalyx graveolens</i> (Schrad.) Nees

7.137. Zobainīte, blīvā / <i>Conardia compacta</i> (C. Müll.) Robins.
7.138. Nekera, gludā / <i>Neckera complanata</i> (Hedw.) Hüb.
7.139. Šķītvācelīte, viļņainā / <i>Plagiothecium undulatum</i> (Hedw.) B., S. & G.
8.1. Alektorija, atvasainā / <i>Alectoria sarmentosa</i> (Ach.) Ach.
8.2. Artonija, cinobrsarkanā / <i>Arthonia cinnabarina</i> (DC.) Wallr.
8.3. Artonija, kaķpēdiņu / <i>Arthonia leucopellea</i> (Ach.) Almq.
8.4. Artonija, kastaņbrūnā / <i>Arthonia spadicea</i> Leight.
8.5. Artonija, pelnupelēkā / <i>Arthonia cinereopruinosa</i> Schaer.
8.6. Artonija, sīkpunktainā / <i>Arthonia byssacea</i> (Weigel) Almq.
8.7. Artonija, vīnkrašas / <i>Arthonia vinosa</i> Leight.
8.8. Bacīdija, bālā / <i>Bacidia rosella</i> (Pers.) De Not.
8.9. Baktrosporas / <i>Bactrospora</i> spp.
8.10. Biatora, lodveida / <i>Biatora sphaeroides</i> (Dicks.) Körb.
8.11. Briorija, divkrāsainā / <i>Bryoria bicolor</i> (Ehrh.) Brodo et D. Hawksw.
8.12. Cetrēlija, olīvzaļā / <i>Cetrelia olivetorum</i> (Nyl.) W. L. Culb. et C. F. Culb.
8.13. Cifēlija, sēdošā / <i>Cyphelium sessile</i> (Pers.) Frevis
8.14. Cistokoleja, melnā / <i>Cystocoleus ebeneus</i> (Dillwyn) Thwaites
8.15. Dermatokarpons, brūnganais / <i>Dermatocarpon luridum</i> (With.) J. R. Laudon
8.16. Evernija, izplestā / <i>Evernia divaricata</i> (L.) Ach.
8.17. Evernija, vidējā / <i>Evernila mesomorpha</i> Nyl.
8.18. Flavoparmēlija, krokainā / <i>Flavoparmelia caperata</i> (L.) Hale
8.19. Gialekta, gobu / <i>Gyalecta ulmi</i> (Sw.) Zahlbr.
8.20. Henotēka, brūngalvainā / <i>Chaenotheca phaeocephala</i> (Turner) Th. Fr.
8.21. Henotēka, zaļganā / <i>Chaenotheca chlorella</i> (Ach.) Müll. Arg.
8.22. Hipogimnija, lentveida / <i>Hypogymnia vittata</i> (Ach.) Parrique
8.23. Kalīcija, apsarmotā / <i>Calicium adpersum</i> Pers.
8.26. Kliostoma, dzeltenīgā / <i>Cliostomum corrugatum</i> (Ach.:Fr.) Fr.
8.27. Kollemas / <i>Collema</i> spp.
8.28. Ksantoparmēlija, Mužo / <i>Xanthoparmelia mougeotii</i> (Schaer. ex D. Dieter) Hale
8.29. Leptogija, piesātinātā / <i>Leptogium saturninum</i> (Dicks.) Nyl.
8.30. Leptogija, zilganā / <i>Leptogium cyanescens</i> (Rabenh.) Körb.
8.31. Melanelija, brūnmelnā / <i>Melanelia fuliginosa</i> (Fr. ex Duby) Essl. in Egan
8.32. Melanelija, smalkā / <i>Melanelia elegantula</i> (Zahlbr.) Essl.
8.33. Menegacija, caurumainā / <i>Menegazzia terebrata</i> (Hoffm.) A. Massal.
8.34. Mikoblasts, asinssārtais / <i>Mycoblastus sanguinarius</i> (L.) Norman
8.35. Nefroma, gludā / <i>Nephroma laevigatum</i> Ach.
8.36. Nefroma, vienādā / <i>Nephroma parile</i> (Ach.) Ach.
8.37. Opegrafa, izlocītā / <i>Opegrapha vermicellifera</i> (Kunze) J. R. Laundon
8.38. Opegrafa, zaļā / <i>Opegrapha viridis</i> (Pers. ex Ach.) Behlen et Desberger
8.39. Parmeliella, koraļveida / <i>Parmeliella triptophylla</i> (Ach.) Müll. Arg.
8.40. Parmelīna, liepu / <i>Parmelina tiliacea</i> (Hoffm.) Hale
8.41. Parmēlija, nabveida / <i>Parmelia omphalodes</i> (L.) Ach.
8.42. Peltigera, dzīslainā / <i>Peltigera venosa</i> (L.) Hoffm.
8.43. Pertuzārija, caurumainā / <i>Pertusaria pertusa</i> (Weigel) Tuck.
8.44. Pertuzārija, dzeltenīgā / <i>Pertusaria flavida</i> (DC.) J. R. Laundon
8.45. Pertuzārija, puslodes / <i>Pertusaria hemisphaerica</i> (Flörke) Erichsen
8.46. Piknotēlija, knupjveida / <i>Pycnothelia papillaria</i> (Ehrh.) Dufour
8.47. Plaušķērpis, dobumainais / <i>Lobaria scrobiculata</i> (Scop.) DC.
8.48. Plaušķērpis, parastais / <i>Lobaria pulmonaria</i> (L.) Hoffm.
8.49. Pleurostikta, kausveida / <i>Pleurosticta acetabulum</i> (Neck.) Elix et Lumbsch in Lumbsch
8.50. Ramalīna, trauslā / <i>Ramalina thrausta</i> (Ach.) Ach.

8.51. Skleroformas / <i>Sclerophora</i> spp.
8.52. Solorina, maisveida / <i>Solorina saccata</i> (L.) Ach.
8.53. Stereokaulons, blīvais / <i>Stereocaulon condensatum</i> Hoffm.
8.54. Telotrēma, zvīņainā / <i>Thelotrema lepadinum</i> (Ach.) Ach.
8.55. Umbilikārija, daudzlapu / <i>Umbilicaria polyphylla</i> (L.) Baumg.
8.56. Usneja, dāsnā / <i>Usnea florida</i> (L.) Weber ex F. H. Wigg.
8.57. Kalīcija, ozolu / <i>Calicium quercinum</i> Pers.
8.58. Kladonija, parazitiskā / <i>Cladonia parasitica</i> (Hoffm.) Hoffm.
8.59. Akrokordija, dobumainā / <i>Acrocordia cavata</i> (Ach.) R. Harris
8.60. Artonija, artonijveida / <i>Arthonia arthonioides</i> (Ach.) A. L. Sm.
9.1. Aknene, parastā / <i>Fistulina hepatica</i> Schaeff.
9.2. Ausene, ēzeļu / <i>Otidea onotica</i> (Pers.) Fuck.
9.3. Baltmietene, trīskrāsu / <i>Leucopaxillus compactus</i> (Fr.) Neuh.
9.4. Beka, pārslainā / <i>Boletus erythropus</i> Fr.
9.5. Beka, velna / <i>Boletus satanas</i> Lenz
9.6. Cietpiepe, melnsvītras / <i>Phellinus nigrolimitatus</i> (Rom.) Bourd.
9.7. Cietpiepe, tumšbrūnā / <i>Phellinus ferrugineofuscus</i> (P. Karst.) Bourd.
9.8. Cietpore, melnējošā / <i>Rigidoporus crocatus</i> (Pat.) Ryvarden
9.9. Cūkausis, violetais / <i>Gomphus clavatus</i> (Pers.:Fr.) S. F. Gray
9.10. Čemurene, čemurainā / <i>Grifolia umbellata</i> (Pers.:Fr.) Pil.
9.11. Čemurene, daivainā / <i>Grifolia frondosa</i> (Dicks.:Fr.) S. F. Gray
9.13. Dižadatene, zarainā / <i>Hericium coralloides</i> (Scop.:Fr.) Pers.
9.14. Dižsardzene, meiteņu / <i>Macrolepiota puellaris</i> (Fr.) Mos.
9.15. Dižvālene, milzu / <i>Clavariadelphus pistillaris</i> (Fr.) Donk.
9.16. Dižvālene, nošķeltā / <i>Clavariadelphus truncatus</i> (Quél.) Donk.
9.17. Kātpūpēdis, skropstainais / <i>Tulostoma fimbriatum</i> Fr.
9.18. Kātpūpēdis, ziemas / <i>Tulostoma brumale</i> Pers.:Pers.
9.19. Kaussēne, smiltāju / <i>Peziza ammophila</i> Dur. et Mont.
9.20. Kazbārde, krokainā / <i>Sparassis crispa</i> (Fr.) Fr.
9.21. Korallene, zeltainā / <i>Ramaria aurea</i> (Fr.) Quél.
9.22. Kserula, sakņkāta / <i>Xerula radicata</i> (Relhan:Fr.) Dorfelt
9.23. Makstssēne, zīdainā / <i>Volvariella bombycina</i> (Schaeff.:Fr.) Sing.
9.24. Mušmire, bārkstainā / <i>Amanita strobiliformis</i> (Vitt.) Bert.
9.25. Mušmire, Elija / <i>Amanita eliac</i> Quél.
9.26. Piepe, rožainā / <i>Fomitopsis rosea</i> (Alb. et. Schw.:Fr.) P. Karst.
9.27. Plakanpiepe, lakas / <i>Ganoderma lucidum</i> (Curt.:Fr.) P. Karst.
9.28. Pūkaine, milzu / <i>Tricholoma colossus</i> (Fr.) Quél.
9.29. Rūsassēne, sarainā / <i>Asterodon ferruginosus</i> Pat.
9.30. Rūtainē, plaisājošā / <i>Xylobolus frustulatus</i> (Pers.:Fr.) Boidin
9.31. Samtbeka, parazitiskā / <i>Xerocomus parasiticus</i> (Bull.:Fr.) Quél.
9.33. Samtbeka, sarkanā / <i>Xerocomus rubellus</i> (Krombh.) Mos.
9.34. Sarkosoma, toverīšu / <i>Sarcosoma globosum</i> (Fr.) Rehm
9.35. Sārtaine, vēdekļa / <i>Rhodotus palmatus</i> (Bull.:Fr.) Maire
9.36. Tintene, kāpu / <i>Coprinus dunarum</i> Stoll
9.37. Tumšbeka, raupjā / <i>Porphyrellus pseudoscaber</i> (Secr.) Sing.
9.38. Turzene, gredzenotā / <i>Tubaria confragosa</i> (Fr.) Kühner
9.39. Virpainīte, baltrobainā / <i>Stropharia albocrenulata</i> (Peck) Kreisel
9.40. Zeltpore, košā / <i>Hapalopilus croceus</i> (Pers.:Fr.) Murr.
9.41. Zemestauki, Hadriāna / <i>Phallus hadriani</i> Vent.:Pers.
9.42. Zemeszvaigzne, apmalotā / <i>Geastrum coronatum</i> Pers.
9.43. Zemeszvaigzne, biezstaru / <i>Geastrum triplex</i> Jungh.

9.45. Zemeszvaigzne, rūsganā / <i>Geastrum rufescens</i> Pers .
9.46. Zemeszvaigzne, sekstainā / <i>Geastrum pectinatum</i> Pers.
9.47. Zemeszvaigzne, sīkā / <i>Geastrum minimum</i> Schw.
9.48. Zemeszvaigzne, svītrainā / <i>Geastrum striatum</i> Pers.
9.49. Zemeszvaigzne, vainagotā / <i>Geastrum quadrifidum</i> Pers.
9.51. Zvīņbeka, melnā / <i>Strobilomyces floccopus</i> (Vahl:Fr.) P. Karst.
9.52. Gliemezene, bērslapju / <i>Hygrophorus russulata</i> (Schaeff.:Fr.) Quél.
9.53. Jumene, ēnainā / <i>Pluteus umbrosus</i> (Pers.:Fr.) P. Kumm.
9.54. Ksilārija, daudzveidīgā / <i>Xylaria polymorpha</i> (Pers.) Grev.
9.55. Makstsēne, alkšņu / <i>Amanita friabilis</i> (P. Karst.) Bas
9.56. Piltuvene, koksnes / <i>Clitocybe lignatilis</i> (Pers.:Fr.) P. Karst.
9.57. Pūkaine, sarainā / <i>Tricholoma apium</i> Pilat & Svrček
9.58. Sārtlapīte, violetā / <i>Entoloma euchroum</i> (Pers.:Fr.) Donk
9.59. Skaistgalve, vijolišu / <i>Calocybe ionides</i> (Bull.:Fr.) Kühner & Donk.
9.60. Skrimslene, sarkanā / <i>Tremiscus helvelloides</i> (DC.:Fr.) Donk
9.61. Smilšbeka, kastaņu / <i>Gyroporus castaneus</i> (Bull.:Fr.) Quél.
9.62. Stiklene, rožainā / <i>Hygrocybe calyptraeformis</i> (Berk & Broome) Fayod
9.63. Sviestbeka, purva / <i>Suillus flavidus</i> (Fr.:Fr.) J. S. Presl
9.64. Vītene, Vinneja / <i>Marasmius wynnei</i> Berk & Broome
9.65. Zeltpore, laškrāsas / <i>Hapalopilus salmonicolor</i> (Berk & M. A. Kurtis) Pouzar
9.66. Zvīņene, smaržīgā / <i>Pholiota heteroclita</i> (Fr.:Fr.) Quél
1. Kamolīte, ligzdainā / <i>Tolypella nidifica</i> (O. F. Müller) A. Braun
2. Mieturīte, Baltijas / <i>Chara baltica</i> Bruzelius
3. Mieturīte, pavedienu / <i>Chara filiformis</i> Hertzsach
4. Nitella, blāvā / <i>Nitella opaca</i> (Bruzelius) Agardh
5. Nitella, caurspīdīgā / <i>Nitella translucens</i> (Persoon) Agardh
6. Nitella, lokanā / <i>Nitella flexilis</i> (L.) Agardh

3. tabula

Ierobežoti izmantojamās īpaši aizsargājamās sugas²¹, kas nav iekļautas Biotopu direktīvas pielikumos un Putnu direktīvas I pielikumā

2.4. Zoss, meža / <i>Anser anser</i>
4.4. Purvmirte, parastā / <i>Myrica gale</i> L.
5.8. Taimiņš / <i>Salmo trutta</i>
5.9. Kaze / <i>Pelecus cultratus</i>

²¹ Atbilstoši MK 2000. gada 14. novembra noteikumu Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 2. pielikumam, tabulā norādīts sugas nosaukuma kārtas numurs minētajā MK noteikumu pielikumā.

2. pielikums

Metodika ainaviskās kvalitātes novērtēšanai ĪADT

Dr.arch. Daiga Skujāne
Dr.arch. Kristīne Vugule
Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte,
Ainavu arhitektūras un plānošanas katedra

Metodikas sadaļas:

1. Normatīvais konteksts
2. Metodoloģiskā ietvara raksturojums
3. ĪADT vai to zonu atlase ainaviskās kvalitātes novērtēšanai
4. Ainaviskās kvalitātes novērtēšana ĪADT vai to zonās
Novērtēšanas etapi un tajos veicamie uzdevumi
I Ainavas vispārējā raksturojums izstrāde
II Ainavas vērtību (kvalitāšu) novērtēšana
III Pozitīvās un negatīvās ietekmes uz ainavu, ieteikumi attīstībai un ietekmju mazināšanai. Nosacījumi ainavu aizsardzībai

1. Normatīvais konteksts

Dažādās valstīs un pētījumos ainavas izpratne tiek skaidrota nedaudz atšķirīgi. **Vārds “ainava” Latvijā tiek lietots kā sinonīms vārdam “aina” vai “skats”, uzsverot ainavas vizuālo būtību.** Latvijas ainavu zinātnē līdz Eiropas Ainavu konvencijas ratificēšanai bieži tika lietota ainavas definīcija: “Ainava ir objektīva realitāte, zemes virsmas nogabals ar raksturīgiem dabas apstākļiem un veidojumu, kā arī cilvēku radīto elementu sakopojumu”.

Līdz ar **Eiropas Ainavu konvencijas** pieņemšanu, ko 2007.gadā ratificējusi arī Latvija, aktuālāk iezīmējās cilvēka uztveres aspekts ainavu novērtēšanā, kā arī ainava kā cilvēka un vietas mijiedarbības rezultāts, kurā tiek respektēti gan dabas procesi, gan cilvēka vajadzības. **EAK ainava definēta kā teritorija tādā nozīmē, kā to uztver cilvēki, un kas ir izveidojusies dabas un/vai cilvēku darbības un mijiedarbības rezultātā.** Ainavu novērtēšana ir arī nozīmīgs etaps Eiropas Ainavu konvencijas ieviešanas struktūrā, jo veido pamatu tālāku rīcību noteikšanai ainavu aizsardzībā, plānošanā un pārvaldībā. Eiropas Ainavu konvencija nenosaka kopīgu pieeju visām Eiropas valstīm, norādot uz katras valsts specifiskajām iezīmēm un nepieciešamību tām pašām identificēt savus mērķus saistībā ar ainavu kā resursu.

Jebkuras teritorijas, bet jo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kontekstā nozīmīgas rsināmās jomas ir bioloģiskās daudzveidības nodrošināšana, ekosistēmu pakalpojumi, klimata

pārmaiņām adaptīvi risinājumi u.c., kas akcentēti tādos stratēģiskajos dokumentos kā *ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam*²²; *ES Zaļās infrastruktūras stratēģija*²³ u.c.

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība, tai skaitā nacionālās identitātes stiprināšana, iekļauta arī vairākos Latvijas stratēģiskajos dokumentos, kā *Nacionālās attīstības plāns 2021. – 2027. gadam (NAP2027)*²⁴, Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030 u.c. Viens no stratēģijas “*Latvija 2030*”²⁵ mērķiem ir “Saglabāt Latvijas savdabību – daudzveidīgo dabas un kultūras mantojumu, tipiskās un unikālās ainavas.” Viens no attīstības virzieniem stratēģijā ir “Izcili dabas, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju areāli. Lai saglabātu bioloģisko daudzveidību un Latvijai tipiskās unikālās dabas un kultūrvēsturiskās ainavas, kas veido priekšnoteikumus iedzīvotāju dzīves vides kvalitātei, jāīsteno pasākumi lauku teritoriju dzīvotspējas saglabāšanai, jānodrošina valsts atbalsts daudzfunkcionālām un produktīvām lauku teritorijām, kultūrainavas saglabāšanai un veidošanai.”

Lai nodrošinātu stratēģijā “*Latvijas 2030*” izvirzīto uzstādījumu un EAK definēto pasākumu īstenošanu, tika izstrādātas *Ainavu politikas pamatnostādnes 2013.–2019. gadam*²⁶, kas iekļāva rīcības un uzdevumus ainavu politikas jomā, īstenojot Latvijas ainavu politikas mērķi: “Daudzfunkcionālas un kvalitatīvas ainavas, kas visā Latvijā uzlabo cilvēku dzīves kvalitāti, veicina vietu, reģionu un valsts ekonomisko aktivitāti un atpazīstamību, kā arī bioloģisko daudzveidību”.

Savukārt *Latvijas Republikas likumā par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām* (ĪADT)²⁷ 2.pantā atzīmēts, ka viens no aizsargājamās dabas teritoriju izveides, aizsardzības un apsaimniekošanas mērķiem ir “aizsargāt un saglabāt dabas daudzveidību (retas un tipiskas dabas ekosistēmas, aizsargājamo sugu dzīves vidi, *savdabīgas, skaistas un Latvijai raksturīgas ainavas*, ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos veidojumus utt.)”. Viena no ĪADT veidiem ir Aizsargājamo ainavu apvidi – “teritorijas, kas izceļas ar savdabīgu vai daudzveidīgu ainavu. To mērķis ir aizsargāt un saglabāt raksturīgo ainavu un tos ainavas elementus, kas ir būtiski aizsargājamo sugu un biotopu ekoloģisko funkciju nodrošināšanai, Latvijai raksturīgajai kultūrvidei un ainavas daudzveidībai, kā arī nodrošināt sabiedrības atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu un dabu saudzējošu apsaimniekošanu.)”.

Atbilstoši likumam par ĪADT Ministru kabineta noteikumu Nr.686 “*Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību*”²⁸ 9.4.2.apakšpunkts nosaka, ka *dabas aizsardzības plānā ir jāiekļauj “ainaviskais novērtējums* (estētiskajā, ekoloģiskajā, sociāl-ekonomiskajā aspektā, kā arī pozitīvo un negatīvo ietekmju analīze aizsargājamā teritorijā esošai ainavai kopumā)”.

Kopumā ar ĪADT saistītie normatīvie dokumenti ietver galvenos uzdevumus saistībā ar ainavu kā vērtīga resursu aizsardzību, plānošanu un pārvaldību, tomēr nedetalizē, kā šie uzdevumi būtu sasniedzami. Ņemot vērā iepriekš minēto, ainavas multidisciplināro raksturu un

²² ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam (2020) Pieejams: https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_lv

²³ The EU Strategy on Green Infrastructure. Pieejams: https://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/strategy/index_en.htm

²⁴ Nacionālās attīstības plāns 2021.-2027. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/315879-par-latvijas-nacionalo-attistibas-planu-20212027-gadam-nap2027>

²⁵ Par Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2030 (2010) Pieejams: https://pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/Latvija_2030_6.pdf

²⁶ Latvijas Ainavu politikas pamatnostādnes 2013-2019 (2013) Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/ainavu-politikas-pamatnostadnu-2013-2019gadam-izstrade>

²⁷ LR likums Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (1993) Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/59994-par-ipasi-aizsargajamam-dabas-teritorijam>

²⁸ Ministru kabineta noteikumu Nr.686 “*Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību*” (2007) Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/164588-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamas-dabas-teritorijas-dabas-aizsardzibas-plana-saturu-un-izstrades-kartibu>

ainavas definīciju, kas akcentē ainavas uztveres lomu, šajā dokumentā aprakstītā ainaviskās kvalitātes novērtēšanai ĪADT balstās uz sekojošiem tematiskajiem blokiem:

- **Ainava kā visaptveroša sistēma**, kas ietver ekoloģiskos, socioekonomiskos un kultūras aspektus (Eiropas Ainavu konvencija, Eiropas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija u.c.)
- **Ainava kā dabas resurss** ekoloģiskās un cilvēku dzīves vides kvalitātes nodrošināšanai (Eiropas Zaļais kurss, ES Zaļās infrastruktūras stratēģija, ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija u.c.)
- **Ainava kā kultūrvide, nacionālās identitātes un simbolisma veidotāja** (UNESCO Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, Konvencija Eiropas arhitektūras mantojuma aizsardzībai u.c.)

Projekta LIFE-IP LatViaNature **A4 aktivitātes “Dabas aizsardzības plānu izstrādes tiesiskā regulējuma analīze”** ietvaros veiktā iesaistīto pušu aptaujā²⁹ par dabas aizsardzības plānu izstrādi, apstiprināšanas kārtību un paredzēto pasākumu ieviešanu norāda uz vairākām esošās dabas aizsardzības plānu izstrādes pieejas pilnveides iespējām. Aptaujātie norāda, ka ir nepieciešama skaidra ainavas novērtēšanas metodika un zinātniski pamatoti kritēriji, kurus būtu iespējams analizēt ar skaitliskām vērtībām, tādējādi norādot prioritātes un ietekmju intensitāti. Vienota metodika arī novērstu piesaistīto ainavu ekspertu atšķirīgu ainavu novērtēšanas pieeju izmantošanu, kas neļauj veikt iegūto datu salīdzināšanu starp dažādām ĪADT. Aptaujātie norāda uz nepieciešamību teritoriju plānojumos vairāk iestrādāt dabas aizsardzības plānos izstrādātās rekomendācijas, lai tās kļūtu saistošas.

Līdz ar to **izstrādātās metodikas mērķis** ir apzināt ainaviskās kvalitātes ĪADT, lai nodrošinātu ainavisko, dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu, izcelšanu un dinamisku (pārmaiņām adaptīvu) turpmākās attīstības plānošanu ĪADT, respektējot dabas aizsardzības mērķus un nodrošinot sabiedriskā labuma gūšanu no ĪADT pieejamajiem ainavu resursiem.

Izstrādātā metodikas pielietojums - dokuments izmantojams kā vadlīnijas ainaviskā novērtējuma izstrādei dabas aizsardzības plāna ietvaros, kā arī ainavu tematisko plānu izstrādei pašvaldībās un plānošanas reģionos. Tāpat metodika izmantojama teritoriju un ainavu plānotājiem, ainavu arhitektiem ainaviskā novērtējuma veikšanai atsevišķām teritorijām.

2. Metodoloģiskā ietvara raksturojums

Līdz šim Latvijā nav izstrādāta vienota metodika ainaviskā novērtējuma veikšanai. Atsevišķu projektu ietvaros ir izmantotas dažādas ārvalstīs aprobētas pieejas, pielāgojot tās konkrētam mērķim un teritorijas specifikai. Arī projekta LIFE-IP LatViaNature **A4 aktivitātes “Dabas aizsardzības plānu izstrādes tiesiskā regulējuma analīze” ietvaros veiktajā iesaistīto pušu aptaujā** par dabas aizsardzības plānu izstrādi, apstiprināšanas kārtību un paredzēto pasākumu ieviešanu izvirzītas sekojošas atziņas, kas cieši saistītas ar **nepieciešamību pēc vienotas metodikas un kritērijiem**, kuriem būtu piemērojamas arī skaitliskas vērtības, lai veiksmīgāk noteiktu prioritātes un ietekmes, atbilstoši tām izstrādāt teritorijas zonējumu. Tāpat vienota metodika ļauj veikt iegūto datu un rezultātu salīdzināšanu starp vairākām teritorijām, kā arī monitoringa nolūkos atkārtot novērtēšanas procedūru pēc noteikta laika.

²⁹ Iesaistīto pušu aptaujas par dabas aizsardzības plānu izstrādi, apstiprināšanas kārtību un paredzēto pasākumu ieviešanu rezultāti (2022) Pieejams: https://latvianature.b-cdn.net/wp-content/uploads/2021/12/A4_Dabas-aizsardzibas-plani_aptauja_parskats_LatViaNature.pdf

Nemot vērā, ka Latvijā vēl nav vienotas metodikas, tad ĪADT ainaviskā novērtējuma metodikas izstrādē ir izmantotas un pielāgotas vairākas Latvijā un Eiropā jau iepriekš praksē aprobētas pieejas. Ainavas vispārējam raksturojumam izmantota **Ainavas rakstura novērtējuma pieeja** (*Landscape character assessment, LCA*³⁰), kas izstrādāta Lielbritānijā, un ko ir izmantojušas ainavu novērtēšanai arī daudzas citas valstis, pielāgojot kritērijus saviem mērķiem un ainavu specifikai. Ainavu rakstura novērtējums (LCA) ir kā instruments, kas integrē dabas un kultūras ainavas un cilvēku uztveri, apraksta telpisko ietvaru Eiropas Ainavu konvencijas (EAK) īstenošanai. Pēc šīs metodes ainavas tiek raksturotas kā viena no otras atšķirīgs, noteikts elementu kopums, uzsverot mijiedarbību starp cilvēku un vietu, starp dabisko (zemes formas, augsne, klimats, flora un fauna) un cilvēka veidoto (zemes izmantošanas vēsturiskā un mūsdienu ietekme, apdzīvotība u.c. cilvēku darbības). Ainavas tiek aprakstītas un raksturotas, bet ne kvantitatīvi vērtētas. **LCA ietver divus atsevišķus procesus - ainavu raksturošanu** (ainavisko elementu identificēšana, klasificēšana, kartēšana un aprakstīšana) un **lēmumu pieņemšanas procesu**, kas cieši saistīts ar teritoriju turpmākās izmantošanas mērķiem.

Skatoties uz Eiropas valstu pieredzi, gan Latvijas pieredzi ainavu novērtēšanā, ir iespējams izdalīt galvenās ainavu kvalitāšu grupas, kuru novērtēšanai tiek izmantotas jau specifiskas metodes un kritēriji:

- biofizikālie parametri (ainava kā ģeogrāfiskās telpas kopums);
- ainavekoloģiskie rādītāji (ainavu struktūra kā bioloģiskās daudzveidības nodrošinātāja);
- socio-ekonomiskie un tehniskie parametri;
- vēsturiskā attīstība un kultūras mantojums;
- cilvēka vizuāli estētiskās uztveres parametri;
- ainavas lietotāju līdzdalība un ainavu politika un pārvaldība³¹.

Vērtējot dažādas Eiropā pielietotās ainavu novērtēšanas pieejas, tajās visās kā atskaites vai bāzes slānis izmantota reljefa formu, ainavas struktūras un elementu analīze³².

Valsts pētījumu programmas "Ilgtspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana" pētnieciskā **projekta "Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi"** (LandLat4Pol)³³ ietvaros tiek veikts Latvijas ainavu raksturojums, kas balstīts uz LCA metodi un modificēts, piemērojot Latvijas apstākļiem. Šajā projektā sagatavotā un aprobētā **pieeja un kritēriji ainavu raksturošanai pielāgota ĪADT ainavu vispārējā raksturojuma izstrādei**. Tā tiek pielāgota īpaši aizsargājamo dabas teritoriju mērogam, raksturam, aizsardzības un pārvaldības mērķiem.

ĪADT Ainavas kvalitāšu noteikšanai un novērtēšanai pielāgoti un izmantoti **kritēriji, kas izvirzīti Zemgales reģionālajā ainavas un zaļās infrastruktūras plāna 2020-2027**³⁴ ietvaros, kurš tapis Interreg V-A Latvijas – Lietuvas programmas projekta "Zaļās infrastruktūras pilnveidošana zemieņu upju ainavā/ ENGRAVE" ietvaros. Kopumā dokumentā atspoguļoti normatīvie akti, vadlīnijas, pamatnostādnes un skaidrojumi saistībā ar ainavu tematisko plānojumu, ainavu reģionāli tipoloģiskais dalījums un raksturojums, zemes lietojuma veids un tā ainavas ekoloģiskais, dabas vērtību un īpaši aizsargājamo

³⁰ Landscape Character Assessment approach. Pieejams: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/691184/landscape-character-assessment.pdf

³¹ Simensen T., Halvorsen R., Erikstad L. (2018) Methods for landscape characterisation and mapping: A systematic review. Land Use Policy, No 75, pp. 557–569

³² Routledge Handbook of Landscape Character assessment. Current Approaches to Characterisation (2018) G.Fairclough, I.Sarlöv Herlin, C.Swanwick (eds.). London and New York: Routledge. 294 p.

³³ Projekta "Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi" (LandLat4Pol) <https://www.arei.lv/lv/projekti/2020/ilgtspejiga-zemes-resursu-un-ainavu-parvaldiba>

³⁴ Zemgales reģionālais ainavas un zaļās infrastruktūras plāns (2019)

teritoriju telpiskais, hidroloģiskais, ūdens resursu kvalitātes raksturojums, kultūrvēsturiskā mantojuma izvērtējums un telpiskā analīze, kā arī teritorijas sociāli ekonomiskais raksturojums ainavas kontekstā, atspoguļots ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājuma potenciāls. Ekosistēmu pakalpojumu kontekstā izstrādāts kritēriju kopums, kas sniedz iespēju skaitliski analizēt konkrētā kritērija ietekmes līmeni uz konkrēto teritoriju. Izvirzīto kritēriju raksturojums un skaitliskās vērtības izmantotas un pielāgotas ĪADT ainavekoloģisko, vēsturisko un kultūras, soci-ekonomisko un vizuāli estētisko kvalitāšu noteikšanai un novērtēšanai. Vairāki kritēriji ainavas kvalitāšu novērtēšanai ir papildināti, pielāgojot citās Eiropas valstīs izstrādāto ainavu novērtēšanas metodiku un kritērijus, kas balstīta uz LCA pieeju, piemēram, Velsas ainavu vizuālās kvalitātes novērtēšanas kritēriji.

3. ĪADT vai to zonu atlase ainaviskās kvalitātes novērtēšanai

Šobrīd Ministru kabineta noteikumi Nr.686 “Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” paredz, ka ***dabas aizsardzības plānā ir jāiekļauj “ainaviskais novērtējums*** (estētiskajā, ekoloģiskajā, sociāl-ekonomiskajā aspektā, kā arī pozitīvo un negatīvo ietekmju analīze aizsargājamā teritorijā esošai ainavai kopumā)”. Atbilstoši likumam „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” aizsargājamo teritoriju vienotais mērķis ietver savdabīgu, skaistu un Latvijai raksturīgu ainavu aizsardzību un saglabāšanu. Tomēr no astoņām aizsargājamo teritoriju kategorijām tikai 4 kategoriju iedalīšanas pamatā ņemti vērā ar ainavām saistīti aspekti:

- Ainavu kontekstā nacionālajiem parkiem raksturīgas cilvēka darbības neskartas un maz pārveidotas ainavas un kultūrainavas, biotopu daudzveidība, kultūras un vēstures pieminekļu bagātība un kultūrvides īpatnības. Nacionālo parku galvenais uzdevums ietver dabas aizsardzību, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, zinātniskās izpētes, izglītošanas un atpūtas organizēšanu, kuru ierobežo dabas un kultūrvides aizsardzības mērķi;
- Biosfēras rezervātos atrodas starptautiski nozīmīgas ainavas un ekosistēmas. To izveidošanas mērķis ir nodrošināt dabas daudzveidības saglabāšanu un veicināt ilgtspējīgu teritorijas sociāloun ekonomisko attīstību;
- Dabas parki pārstāv noteikta apvidus dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un ir piemēroti sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai. Atpūtas organizēšana un saimnieciskā darbība dabas parkos veicama, nodrošinot tajos esošo dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu;
- Aizsargājamo ainavu apvidi izceļas ar savdabīgu un daudzveidīgu ainavu. To mērķis ir aizsargāt un saglabāt raksturīgo ainavu un tos ainavas elementus, kas ir būtiski aizsargājamo sugu un biotopu ekoloģisko funkciju nodrošināšanai, Latvijai raksturīgajai kultūrvidei un ainavas daudzveidībai, kā arī nodrošināt sabiedrības atpūtai un tūrismam piemērotas videssaglabāšanu un dabu saudzējošu apsaimniekošanu.

Pamatojoties uz to, ka pārējās aizsargājamo teritoriju kategorijas (dabas rezervāti, dabas pieminekļi, dabas liegumi un aizsargājamās jūras teritorijas) ***nav tiešā veidā orientētas uz ainavu aizsardzību, tad ir iespējams izvērtēt, kurām no šīm teritorijām ir nepieciešams ainaviskais novērtējums***. Tāpat ir teritorijas, kurās aizsargājamo sugu atradnes un aizsargājamie biotopi aizņem tikai noteiktu daļu teritorijas, kamēr atlikusī aizsargājamo teritoriju daļa ir bez konstatētām aizsargājamām dabas vērtībām. Līdz ar to aktualizējas jautājums par ***ĪADT zonējumu, un ainaviskā novērtējuma piemērošanu tikai***

noteiktām teritorijas zonām. To, vai ĪADT vai tās zonām ir vai nav nepieciešams veikt ainavisko novērtējumu, galvenokārt, ietekmē noteiktais teritorijas izveides un aizsardzības mērķis, ainavas raksturs un struktūra, kā arī ainavas pieejamība.

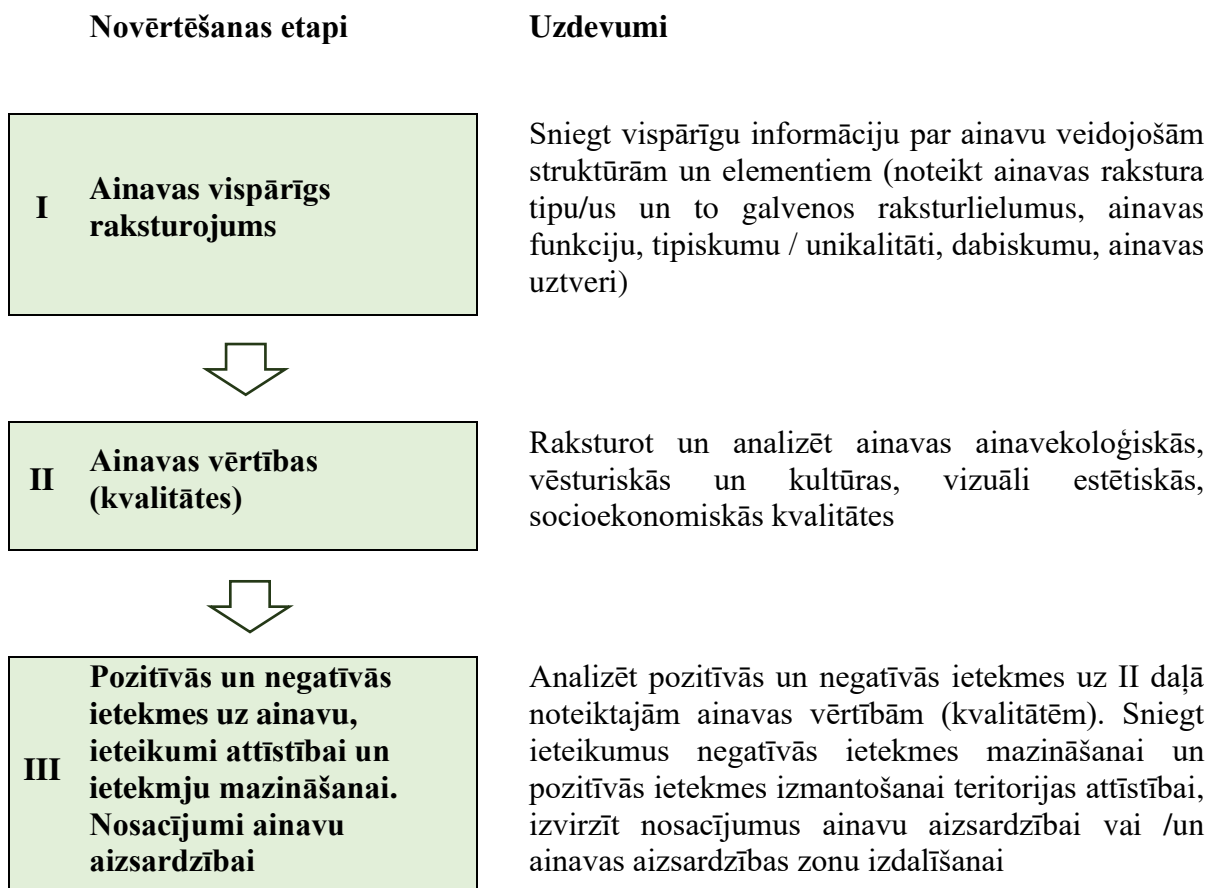
Līdz ar to ir iespējams veikt ĪADT atlasī, atbilstoši zemāk norādītajiem kritērijiem nosakot teritorijas vai to zonas, kurām nav nepieciešams veikt ainaviskās kvalitātes novērtēšanu. **Galvenais nosacījums kritēriju izvēlē šādu teritoriju atlasei, ir datu pieejamība bez teritoriju apsekojuma dabā.** Līdz ar to zemāk atspoguļotajā shēmā (*attēls*) ir norādīti kritēriji ĪADT atlasei, kurām nav nepieciešams piemērot ainavisko novērtējumu, balstoties uz teritorijas izveides un aizsardzības mērķi, ainavas struktūru un ainavas kā resursa pieejamību.

Kritēriju grupa	Kritērijs	Datu un informācijas avots
ĪADT izveides un aizsardzības mērķis	Aizsardzība noteikta tikai bioloģiskajām un ekoloģiskajām vērtībām	<i>Dabas aizsardzības pārvaldes dati</i>
Pieejamība un infrastruktūra	ĪADT izveides un aizsardzības mērķis neparedz apmeklētāju brīvu piekļuvi teritorijai VAI Teritoriju nav iespējams izmantot tūrismam un rekreācijai (teritorijā nav ceļu tīkla, nav esošu vai plānotu tūrisma infrastruktūras elementi, nenotiek aktivitātes)	<i>Dabas aizsardzības pārvaldes dati</i> <i>Dabas aizsardzības pārvaldes dati (ĪADT robežu shēma)</i>
Ainavas struktūra	Ne mazāk kā 85% no teritorijas veido noslēgta, viendabīga viena veida ainavas struktūra (vai nu mežs vai purvs vai mitrājs)	<i>Dabas aizsardzības pārvaldes dati (ĪADT robežu shēma)</i>
Ainavu elementi	Teritorijā nav aizsargājamo kultūras un dabas pieminekļu	<i>Dabas aizsardzības pārvaldes dati</i> <i>Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes dati</i> https://mantojums.lv/ <i>Kultūras pieminekļu karte</i> https://karte.mantojums.lv/

Kritēriji un tiem nepieciešamo datu avoti ĪADT atlasei, kurām nav nepieciešams piemērot ainavisko novērtējumu

4. Ainaviskais novērtējums

Atbilstoši iepriekš veiktajai ĪADT ainaviskā novērtējuma mērķu un uzdevumu analīzei normatīvo dokumentu kontekstā, Eiropas Ainavu konvencijā noteiktajam, ka ***ainava ir teritorija tādā nozīmē, kā to uztver cilvēks***; kā arī citu valstu pieredzes un piemēru apkopojumam, zemāk pievienotajā shēmā attēloti ainaviskā novērtējuma etapi un tajos veicamie uzdevumi. Ainavisko novērtējumu iespējams veikt visai ĪADT vai lielākām teritorijām - atsevišķām zonām.



Attēls. ĪADT Ainaviskā novērtējuma etapi

I etaps. Ainavas vispārējā raksturojuma izstrāde

Ainavas vispārējā raksturojuma uzdevums ir raksturot galvenās ainavu veidojošās struktūras un raksturlielumus, lai atspoguļotu ainavas galvenās vizuāli telpiskās iezīmes, funkciju un izmantošanu, tipiskumu vai unikalitāti, kā arī ainavas uztveri. Vispārējo raksturojumu izstrādā, izmantojot gan datus no brīvi pieejamām datu bāzēm (piemēram, ozols.lv; mantojums.lv; lvmgeo.lv; corine land cover u.c.), gan veicot lauka pētījumu (*anketas piemērs ainavas apsekošanai pievienots metodikas pielikumā*).

Ainavu vispārējais raksturojums nepieciešams, lai veiktu ainavas novērtējumu, konstatētu ainavas kvalitātes un sniegtu ieteikumus ainavu pārvaldībai atbilstoši ainavu

kvalitātes mērķiem.

Ainavas vispārējais raksturojums ietver sekojošas sadaļas:

➤ **Ainavas rakstura tipa/u noteikšana un raksturošana**

Teritorijā nosaka atšķirīgas vizuāli telpiskās vienības, kuras veido ainavas rakstura tipi. Ainavas rakstura tipus nosaka tādi raksturlielumi kā reljefs un veģetācija, vai arī kāds specifisks ainavas elements vai struktūra (piemēram, upe, ezers, purvs, apdzīvota vieta u.c.). Atbilstoši iepriekš veiktajiem Latvijas ainavu pētījumiem³⁵³⁶, iespējams noteikt ainavas rakstura tipu grupas un tipus, kuri detālāk raksturotas *tabulā*.

Tabulā sniegtie ainavas rakstura tipu skaidrojumi izmantojami konkrētā tipa noteikšanai un atpazīšanai dabā, bet noteiktā tika detālākam raksturojumam un aprakstam nepieciešams sniegt precīzāku informāciju jau konkrētās vietas un teritorijas kontekstā.

Tabula

Ainavas rakstura tipu grupas un tipi

Ainavas rakstura tips	Raksturojums
Līdzenuma ainavas	
Līdzenuma agrārā ainava	<i>Ainavu rakstura tips, kur dominē agroainavas – lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Reljefs līdzens. Agrārās ainavas struktūru veido lielu un plašu tīrumu, pļavu mija ar atsevišķiem nelieliem, savrupiem meža masīviem un koku puduriem, raksturīgas meliorācijas sistēmas. Nozīmīgi ainavas elementi ar lielu vizuālo un ekoloģisko vērtību ir lauku apdzīvotās vietas – viensētas un ciemi, kā arī atsevišķi koki, koku puduri un alejas. Ainavu veidojošs ir arī meliorācijas grāvji. Dominē atklāti un plaši skati.</i>
Līdzenuma meža ainava	<i>Ainavu rakstura tips, kas raksturīgs ar plakanu reljefu un augstu mežainumu. Ainavas daudzveidība saistīta ar koku sugu un vecuma maiņu. Mežu ainavas struktūru veido lieli meža masīvi, kuros kā “salas” var atrasties lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Ainavas kontrastainību nosaka mežu augšanas apstākļu daudzveidība. Apvidus raksturu nosaka stigas, ceļi un grāvju sistēmas. Dominē tuvi un noslēgti skati.</i>
Līdzenuma meža mozaīkainava	<i>Ainavu rakstura tips, kur novērojama mežu masīvu un koku puduru mija ar lauksaimniecībā izmantojamām zemēm. Meža nogabalu īpatsvars salīdzinoši ar lauksaimniecībā izmantojamām teritorijām ir virs 50%. Reljefs līdzens. Ļoti svarīgi ainavas elementi ir viensētas, dabiskās pļavas un koku puduri. Dominē tuvi un vidēji tuvi skati, kas noslēdzas meža masīvā vai viensētu pudurī. Nozīmīga loma ainavā ir mežmalām.</i>
Līdzenuma agrārā mozaīkainava	<i>Ainavu rakstura tips, kur novērojama lauksaimniecībā izmantojamo zemju mija ar mežu masīviem un koku puduriem, mozaīku veido lauksaimniecības teritorijas, kas mijas ar mežu nogabaliem, kuru īpatsvars salīdzinoši ar lauksaimniecības teritorijām ir zem 50%. Reljefs līdzens. Ļoti svarīgi ainavas elementi ir viensētas, dabiskās pļavas un koku puduri. Dominē tuvi un vidēji tuvi skati, kas noslēdzas meža masīvā vai viensētu pudurī. Nozīmīga loma ainavā ir mežmalām.</i>
Viļņota reljefa ainavas	
Viļņota reljefa agrārā ainava	<i>Ainavu rakstura tips, kur dominē agroainavas – lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Raksturīga vaļņu un pauguru, kuriem ir lēzenas nogāzes un nelieli relatīvie augstumi (<25m), mija ar reljefa pazeminājumiem. Ainavai raksturīgs viendabīgums un plašums. Vaļņus parasti aizņem tīrumi un ganības, bet</i>

³⁵ Valsts pētījumu programmas “Ilgtspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana” projekts Nr. VPP-VARAM-ITAZRI-2020/1-0002 “Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi” (LandLat4Pol)

³⁶ Ainavu aizsardzība. Nozares pārskats rajona plānojuma izstrādāšanai (2000) Rīga: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. 92 lpp.

Ainavas rakstura tips	Raksturojums
	<i>pazeminājumos sastopamas pļavas un kokaugu puduri (līdz 10% no kopējās teritorijas). Daļa teritoriju ir meliorētas. Sastopamas viensētas un ciemi. Atsevišķām ainavām raksturīgs savstarpēji paralēli tekošu upju tīkls. Dominē atklāti un plaši skati, īpaši tālas skatu līnijas no pauguru augstākajiem punktiem.</i>
Vilņota reljefa meža ainava	<i>Ainavu rakstura tips, kur dominē teritorijas ar augstu mežainumu. Raksturīga vaļņu un pauguru, kuriem ir lēzenas nogāzes un nelieli relatīvie augstumi (<25m), mija ar reljefa pazeminājumiem. Mežainuma ietekmē viļņotais reljefs nolasās tikai atvērumos (izcirtumos, dabiskās laucēs u.c.) vai ceļu asīs. Ainavas kontrastainību nosaka mežu augšanas apstākļu daudzveidība. Apvidus raksturu nosaka stigas, ceļi un grāvju sistēmas. Sastopamas viensētas un ap tām nelielas lauksaimniecības zemes. Dominē tuvi un noslēgti skati.</i>
Vilņota reljefa meža jaukta tipa mozaīkainava	<i>Ainavu rakstura tips, kur novērojama mežu masīvu un koku puduru mija ar lauksaimniecībā izmantojamām zemēm. Meža nogabalu īpatsvars salīdzinoši ar lauksaimniecībā izmantojamām teritorijām ir virs 50%. Reljefam raksturīgi lēzeni vaļņi un pauguri ar nelieliem relatīvajiem augstumiem (<25m). Nozīmīga loma ainavā ir mežmalām, viensētām, dabiskām pļavām un koku puduriem. Dominē tuvi un vidēji tuvi skati, kas noslēdzas meža masīvā vai viensētu pudurī, īpaši no atvērtajām un augstākajām teritorijas daļām.</i>
Vilņota reljefa agrārā mozaīkainava	<i>Ainavu rakstura tips, kur novērojama lauksaimniecībā izmantojamo zemju mija ar mežu masīviem un koku puduriem. Lauksaimniecībā izmantojamo teritoriju īpatsvars ir virs 50%. Reljefam raksturīgu lēzeni vaļņi un pauguru ar nelieliem relatīvajiem augstumiem (<25m), kas labi nolasās atvērtajās teritorijas daļās. Ļoti svarīgi ainavas elementi ir viensētas, dabiskās pļavas un koku puduri. No atvērtajām un augstākajām teritorijas daļām raksturīgi vidēji un plaši skati, ko ietekmē mozaīkas mērogs. Nozīmīga loma ainavā ir mežmalām.</i>
Pauguraines ainavas	
Pauguraines meža ainava	<i>Ainavu rakstura tips, kur sastopams augstienēm raksturīgais pauguru un pauguru grēdu reljefs ar meža apaugumu. Paugurus un paugurgrēdas savstarpēji atdala ieplakas un plaši pazeminājumi. Stāvās pauguru nogāzes ir apaugušas ar mežu, bet pārmitrās starppauguru ieplakās bieži vien atrodas nelielas pļavas, purvi un krūmāju teritorijas. Reti sastopamas viensētas ar tām piegulošu lauksaimniecības zemi. Dominē noslēgtas skatu līnijas, kas atduras meža masīvā. Tālas skatu līnijas izteiktā reljefa dēļ veidojas ceļu asīs.</i>
Paugurainas meža mozaīkainava	<i>Ainavu rakstura tips, kam raksturīga sīkontūrainā mozaīkainava ar lielu bioloģisko un ainavisko daudzveidību. Dažādas uzbūves pauguru un ieplaku mija nosaka ļoti lielu augšņu, mitruma, mikroklimata un veģetācijas kontrastainību. Mozaīku veido meža nogabali (kuru īpatsvars salīdzinot ar atvērtajām teritorijām ir virs 50%), kas mijas ar atvērtām lauksaimniecības teritorijām, galvenokārt pļavām un ganībām. Stāvās pauguru nogāzes ir apaugušas ar mežu, bet pārmitrās starppauguru ieplakās atrodas pļavas, purvi un meži. Viensētas paugurainā reljefa un meža īpatsvara dēļ iekļaujas ainavā un neizceļas. No vizuālās uztveres viedokļa plaši un atklāti skati mijas ar tuviem un noslēgtiem skatiem.</i>
Pauguraines agrārā mozaīkainava	<i>Ainavu rakstura tips, kam raksturīga sīkontūrainā mozaīkainava ar lielu bioloģisko un ainavisko daudzveidību. Dažādas uzbūves pauguru un ieplaku mija nosaka ļoti lielu augšņu, mitruma, mikroklimata un veģetācijas kontrastainību. Mozaīku veido meža nogabali, kas mijas ar atvērtām lauksaimniecības teritorijām, kuru īpatsvars salīdzinoši ar meža teritorijām ir virs 50%. Atvērtā teritoriju izmantošanu zemkopībā ierobežo smagie tehnoloģiskie apstākļi – lieli nogāžu slīpumi, sīkontūrainība un mainīgie mitruma apstākļi. Parasti paceltās lēzenās reljefa daļas, pateicoties relatīvi labiem mitruma apstākļiem, tiek izmantotas lauksaimniecībā. Stāvās pauguru nogāzes ir apaugušas ar mežu, bet pārmitrās starppauguru ieplakās atrodas pļavas, purvi un meži. Viensētas izvietojušās galvenokārt lauksaimniecības zemju tuvumā, bet paugurainā reljefa dēļ, iekļaujas ainavā un īpaši neizceļas. No vizuālās uztveres viedokļa plaši un atklāti skati mijas ar tuviem un noslēgtiem skatiem. Liela loma ir ainavas siluetam pret apvārsni.</i>

Ainavas rakstura tips	Raksturojums
Citi ainavas rakstura tipi	
Ezeru ainava, ieskaitot mitrājus	<i>Ainavu rakstura tips, kurā dominē ezers vai funkcionāli un vizuāli sasaistītas ezeru virknes.</i> Augstienēs raksturīga pauguru un ieplaku mija, kur starppauguru ieplakās atrodas ezeri ar tiem piegulošām pļavām, mežiem vai kokaugu puduriem. Līdzenumos un zemienēs reljefs ir plakans, un ezeru krasti ir zemi un plaši. Tie bieži vien ir pārpurvoti vai arī meliorēti. Atsevišķos gadījumos ezeru krastos ierīkotas polderu sistēmas, veidojot polderu ainavas. Ezeri bieži vien ir ieslēpti meža masīvos vai ar blīvu krasta apaugumu un grūti saskatāmi ainavā. No atsevišķām vietām paveras tālas un izteismīgas skatu līnijas uz ezeru ainavu.
Upju ainava (t.sk. senlejas, ielejas)	<i>Ainavu rakstura tips, kurā dominē upes un to ielejas.</i> Upju ainava ar lēzeniem, neizteiktiem krastiem – upēm raksturīga lēzena ieleja, kuras platums daudzkārt pārsniedz dziļumu. Līdzēnā reljefā, kur upēm piekļaujas lauksaimniecības zemes vai pļavas, labi izceļas upes meandrējums. Upju ainava ar izteiktu terasējumu un krasta līniju – upēm raksturīgas virspalu terases. Ielejas dibenu veido paliene, kurā tikai nelielu daļu aizņem upes gultne. Upju krastos galvenokārt ir blīvs apaugums, kuru veido meža masīvi un kokaugu puduri, un atsevišķas atvērtas teritorijas, no kurām paveras tāli skati pa šauro, reljefa un veģetācijas ietverto upes gultnes asi.
Purvu ainava	<i>Ainavu rakstura tips, kur dominē purvi.</i> Nepārveidoti, dabiskie purvi - raksturīgs pastāvīgs vai ilgstošs periodisks mitrums, specifiska veģetācija, kas nosaka ainavas īpašo un unikālo raksturu. Purviem ir līdzens reljefs vai purva kupols. Purviem raksturīgi unikāli ainavu elementi: purva ezeriņi un salas, akači, ciņi, pārmitros apstākļos auguši koki, galvenokārt priedes un bērzi, dažādas grīšu sugas, sūnas un citi augi. Purva raksturu veido skrajš un caurredzams kokaugu apaugums, kas ietekmē skatu līnijas. Pārveidoti, izstrādāti purvi - Purviem, kuros notiek vai ir pabeigta kūdras izstrāde, ir līdzens reljefs (var būt dažādos līmeņos). Ainava atvērta, struktūru veido meliorācijas grāvji un tehniskie pievedceļi un atsevišķas būves, vietām spontāna veģetācija. Atsevišķi purvi pēc to izstrādes tiek izmantoti lauksaimniecībai (piemēram, melleņu audzēšanai). Dominē tālas un atvērtas skatu līnijas, kas noslēdzas ietverošā meža masīvā.
Kāpu ainava	<i>Ainavu rakstura tips, kam raksturīgi vēja sanestu smilšu pauguri vai pauguru grēdas. Mežainas jūrmalas kāpas – ar mežu klātas jūrmalas kāpas ir nozīmīga dabiska barjera, kas aizsargā piekrasti no jūras vējiem un viļņiem. Tipiskākā koku suga ir priede. Pelēkās kāpas – attīstās no vecām priekškāpām un, pakāpeniski aizaugot, pārvēršas par kāpu mežu. Pelēkajās kāpās vairs nenotiek aktīva smilšu pārpūšana. Iekšzemes kāpas ir nozīmīgs reljefa vidējformu kopums, kas veido plašu un garu joslu, tās klāj meži. Kāpu ainavai raksturīgi noslēgti, tuvi vai vidēji skati.</i>
Urbanizētā ainava (PILSĒTA)	<i>Atbilstoši Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumam pilsētu un ciemu teritorijas. Mazciemi un viensētas iekļaujas citos ainavas rakstura tipos kā to elementi.</i>

Ja, apsekojot ĪDAT dabā, noteikti **vairāki ainavas rakstura tipi, tad tos atspoguļo kartē, aprakstam pievieno katru tipu raksturojošu vizuālo materiālu (fotogrāfiju).**

➤ **Ainavas galvenie raksturlielumi (Key Characteristics)**

Kad raksturotas ĪADT veidojošās atšķirīgās vizuāli telpiskās struktūras (nosakot ainavas rakstura tipus), tiek sniegta informācija par katra noteiktā ainavas rakstura tipa **galvenajiem raksturlielumiem, kas atšķir konkrēto tipu no citiem, tā īpašās iezīmes un**

atpazīstamības elementi.

Ainavas raksturlielumus var veidot:

- reljefa formas (līdzens / līdzens ar atsevišķiem pauguriem / viegli viļņots / paugurains / kāpas / ieleja, ieplaka / aiza, krauja, stāva nogāze
- ainavas struktūra (piemēram, vienveidīga / mozaīkainava)
- kokaugi, kokaugu grupas, meži (piemēram, priežu mežs / egļu mežs / lapu skuju koku mežs / aizauguši lauki/krūmi / Augļu dārzi)
- zemes lietošanas veids un ainavas sega (lauksaimniecības zeme (piemēram, sētas pļavas, ganības, tīrumi/ bioloģiski vērtīgie zālāji / purvs / kāpas / pludmale)
- specifiski un īpaši ainavas elementi, piemēram, ūdens elementi (piemēram, ūdenstece / ūdenstilpe / jūra / meliorācijas grāvju sistēma)
- apbūves raksturs (kultūrvēsturiskā apbūve / ciems / viensēta / industriālās/tehniskās būves / graustu paliekas / dievnams
- vertikālie elementi (elektrolīnijas, torņi, skursteņi, balsti, vēja ģen.)
- rekreācijas būves un elementi (kempingi, golfa laukumi)
- dominējošie ceļu tipi un segumi (asfaltēts autoceļš / grants seguma ceļš / zemes ceļš / gājēju taka, laipa / ceļu nav, ainavisks ceļš)
- skati (atvērti, tāli vai tuvi un noslēgti)

➤ **Ainavas funkcija / izmantošana**

Ainavas funkcija un izmantošana lielā mērā var ietekmēt teritorijas ainaviskās kvalitātes- gan pozitīvi, veicinot vietas attīstību, gan arī negatīvi – ar savu ietekmi mazinot ainavisko kvalitāšu vērtību. Tāpēc šajā vispārējā ainavas raksturojuma punktā tiek **raksturota teritorijas izmantošana, nosakot zemes lietošanas veidu, raksturojot izmantošanas ietekmi uz ainavas raksturu** (piemēram, plašas un atvērtas lauksaimniecībā izmantotas teritorijas)

➤ **Ainavas tipiskums / unikalitāte**

Lai **noteiktu konkrētās ainavas īpašo un atšķirīgo, raksturo ainavas retumu** – vai tā ir parasta, tipiska šai vietai, vai arī savdabīga, reta, unikāla.

➤ **Ainavas uztvere**

Atbilstoši EAK noteiktajam ainavas definējumam, būtiska ainaviskā novērtējuma daļa ir ainavas uztvere, kādu to uztver cilvēks. **Ainavas uztvere šajā definējumā ir saistīta ne tikai ar vizuālo uztveri, bet arī sensoro** (smaržas, skaņas, citas sajūtas) **un kognitīvo** (uztvere, kas balstīta uz iepriekš pieredzēto, pieredzi un zināšanām). Ainavas uztveres raksturošanai izmanto sekojošas kritēriju grupas:

- Daudzveidība (elementu dažādība) (Vienveidīga (tikai lauki vai tikai meži) / vienkārša / dažāda / kompleksa, sarežģīta)
- Sajūtas (garlaicīga / neitrāla / patīkama / droša / nomierinoša / interesanta / iedvesmojoša / izaicinoša / nepatīkama / uzbāzīga / nedroša)
- Kustība (statiska / klusa / dzīva / trakojoša)
- Skaņa (klusa / skaļa / patīkama / nepatīkama / neitrāla / traucējoša)
- Smarža (neizteikta / neitrāla / patīkama/ izteikta /nepatīkama)
- Ainavas aura/ mistika (Sense of place) (nenolasās / atsevišķos elementus/ atsevišķos skatupunktos / nolasās izteiksmīgi / vairāku līmeņu uztverē (arhitektūrā, atmosfērā, dabā u.c.))

Var atzīmēt, cik labi ainava tiek pārvaldīta, kā pamestie, neapsaimniekotie vai traucējošie elementi ietekmē ainavu. Ārējo faktoru, piemēram, laikapstākļu, ietekme.

Vizuālie ainavu elementi:

- Uztveres mērogs un vizuālā pieejamība (mazs, tuvs, intīms / vidējs, ierobežots / liels, plašs, atklāts)
- Krāsa (monohroma (neņemot vērā īslaicīgas krāsas, piemēram, rapsis) / Ainava ar atsevišķiem spilgtiem elementiem / Kontrastaina, raiba)
- Forma (Kas veido ainavas raksturu, struktūru) (zemes formas / lauku un mežu formas / ūdens objektu formas (upe vai ezers) / ceļu formas (līkumoti vai taisni))
- Tekstūra (gluda (smooth, piemēram, jūra, lielas, pļautas teritorijas, smiltis) / tekstūrēta (augstāks, zemāks) / Raupja (rough) / Ļoti raupja (wild))
- Vizuālā pieejamība (šaura / ierobežota (framed) / atklāta)
- Dabiskums (dabiska / dabiska ar atsevišķiem cilvēku veidotiem elementiem / antropogēna vide ar atsevišķiem dabiskiem elementiem / antropogēna)

Ainavas galveno raksturlielumu noteikšanai un ainavas uztveres raksturošanai izmanto apsekojuma anketu, kas pievienota pielikumā “Metodikai ainaviskās kvalitātes novērtēšanai ĪADT”.

II Ainavas vērtības (kvalitātes)

Pēc vispārīgā ainavas raksturojuma nepieciešams identificēt ainavas kvalitātes un to ietekmi uz ĪADT, ko nosaka Ministru kabineta noteikumu Nr.686 “Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” 9.4.2.apakšpunkts - dabas aizsardzības plānā ir jāiekļauj “ainaviskais novērtējums (estētiskajā, ekoloģiskajā, sociāl-ekonomiskajā aspektā, kā arī pozitīvo un negatīvo ietekmju analīze aizsargājamā teritorijā esošai ainavai kopumā)”. Līdz ar to ĪADT kontekstā ainavas kvalitātes vērtējamās vairākos aspektos – ainavekoloģiskās, vēsturiskās un kultūras, vizuāli estētiskās, socio-ekonomiskās kvalitātes, kas ļauj precīzāk identificēt turpmākās teritorijas attīstības iespējas, kā arī iespējamās negatīvās ietekmes un to mazināšanas iespējas.

➤ Ainavekoloģiskās kvalitātes

ĪADT ainavas struktūras un elementi jāvērtē ne tikai no vizuāli estētiskā, kultūras un socio-ekonomiskā aspekta, bet būtiska ir arī to loma ainavekoloģiskās kvalitātes nodrošināšanā. Ainavekoloģisko kvalitāšu noteikšanai un novērtēšanai izmanto zemāk tabulā iekļautos kritērijus, *analizējot gan kartogrāfiskos materiālus un dažādus pieejamos datus* (ozols.lv, mantojums.lv, lvm.geo.lv, iepriekš izstrādātie dabas aizsardzības plāni ĪADT (ja ir), gan arī *veicot apsekojumu dabā*. Novērtējuma rezultāti atspoguļojami kartogrāfiski un papildināmi ar aprakstu, iekļaujot arī novērtējumu (atbilstoši izvirzītajām kritēriju vērtībām).

Kritēriji ainavekoloģisko kvalitāšu aprakstīšanai un novērtēšanai^{37;38;39;40}

Kvalitāte un to raksturojošie kritēriji	Kritērija raksturojums un novērtējums	Izmantojamie datu avoti
Ainavu struktūras, kas nodrošina nozīmīgu ainavekoloģisko funkciju		
Ekoloģiskās saites ar apkārtējām dabas teritorijām ārpus ĪADT	sasaiste ar apkārtējo ainavu un tuvumā esošajām dabas teritorijām	<i>Topogrāfiskais karšu slānis</i>
Zaļais tīklojums visā ĪADT	starp dabas elementiem, veģetācijas grupām, mežmalu esamība	<i>Topogrāfiskais karšu slānis</i> <i>Apsekojums dabā</i>
Biotopu daudzveidība un blīvums	bioloģiskā daudzveidība – dažādas augu un dzīvnieku sugas	<i>Ozols.lv</i>
Ainavas struktūras daudzveidība	dažāda vecuma, lieluma koku audzes; daudzveidīgi meža stāvi; daudzveidīga teritorijas iekšējā struktūra (atvērtas lauces mijas ar noslēgtām; nelielas un plašas atvērtas lauces, kuras iekļauj dabiskā veģetācija, upju krasti); daudzveidīgas reljefa formas	<i>Apsekojums dabā</i> <i>Ģeotelpiskie dati,</i> <i>aerofotogrāfijas</i> <i>Ozols.lv</i>
Fragmentācija (vizuāli redzama)	Vizuāli nolasāmi pārrāvumi dabiskās struktūrās (galvenokārt, meži) Elementi, arī barjeras, kas fragmentē ainavas dabiskās struktūras – ceļi ar augstu satiksmes intensitāti, vienklaus apbūve (apdzīvotas vietas), žogi vai citas veida barjeras	<i>Topogrāfiskais karšu slānis</i> <i>Apsekojumi dabā</i> <i>Fragmentāciju konkrētām</i> <i>aizsargājamām sugām nosaka</i> <i>biotopu un sugu eksperts vai</i> <i>atbilstošās sugas eksperts</i>
Ainavu elementi, kas nodrošina nozīmīgu ainavekoloģisko funkciju		
Veci koki (dižkoki, vecas kokaudzes)	1 – ļoti maz ainavas mazo elementu (dominē meža ainava)	<i>Ozols.lv</i>
Koki ar vairākiem stumbriem	2 – ir atsevišķi, nozīmīgi ainavas elementi (vējlauzes, alejas)	<i>Apsekojumi dabā</i>
Koki ar dobumiem	3 – ir nozīmīgi ainavas elementi (vējlauzes, alejas) daudz, bet maza to dažādība	<i>Apsekojumi dabā</i>
Krituši lieli koki	4 – ir vidēji daudz un dažādi mazie ainavas elementi, tomēr atsevišķās vietās to sastopamība ir neliela	<i>Apsekojumi dabā</i>
Retu sugu koki	5 – daudz un dažādi mazie ainavas elementi visā apvidū (to nosaka augsts apdzīvojuma, ūdenstilpju, ūdensteču, ceļu blīvums)	<i>Ozols.lv</i>
Alejas		<i>Ozols.lv; apsekojumi dabā</i>
Mežmalas		<i>Apsekojumi dabā</i>
Dzīvžogi		<i>Apsekojumi dabā</i>
Alas		<i>Ozols.lv; apsekojums dabā</i>
Drupas, vecas ēkas		<i>Mantojums.lv; apsekojums dabā</i>
Akmens krāvumi un sienas		<i>Apsekojums dabā</i>
Citi		

³⁷ Zemgales reģionālais ainavas un zaļās infrastruktūras plāns (2019)

³⁸ Bennett A.F. (2003) Linkages in the Landscape. The Role of Corridors and Connectivity in Wildlife Conservation. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK. 254 p.

³⁹ Dramstad W.E., Olson J.D., Forman R.T.T. (1996) Landscape Ecology Principles in Landscape Architecture and Land-Use Planning. Washington. 80 p.

⁴⁰ Visual and Sensory LANDMAP Methodology (2016) Pieejams: <https://cdn.naturalresources.wales/media/677816/visual-sensory-landmap-methodology-2016-v2.pdf?mode=pad&rnd=131472708500000000>

Kvalitāte un to raksturojošie kritēriji	Kritērija raksturojums un novērtējums	Izmantojamie datu avoti
Reljefa elementi	pakalni un ielejas, kāpas utt.	Topogrāfiskais datu slānis, apsekojums dabā
Ūdenstilpes	0 – ūdenstilpju faktiski nav vispār 1 – ūdenstilpnes ir reti sastopamas 3 – vidējs ūdenstilpju blīvums), ir atsevišķas lielas ūdenstilpnes 5 – ļoti liels ūdenstilpju blīvums	Topogrāfiskais datu slānis, apsekojums dabā
Ūdenstece	1 – rets upju tīkls 3 – vidēji blīvs upju tīkls 5 – blīvs upju tīkls	Topogrāfiskais datu slānis, apsekojums dabā
Dabiskums		
Dabiskums	dabiska / dabiska ar atsevišķiem cilvēku veidotiem elementiem / antropogēna vide ar atsevišķiem dabiskiem elementiem / antropogēna)	Topogrāfiskais datu slānis, ozols.lv, lvmgeo.lv, apsekojums dabā
Meliorēto teritoriju īpatsvars	1 – lielākā daļa teritorijas ir meliorēta (atklātie novadgrāvji, slēgtā meliorācija) 3 – meliorācijas sistēmas ir tikai daļā teritorijas (nelielās platībās dažādās vietās vai koncentrēti lielākās platībās), aizņem aptuveni pusi apvidus 5 – meliorācijas sistēmas ir tikai atsevišķās vietās (apvidus ir ar labu dabisko drenāžu vai tajā dominē mitrzesmes)	Meliorācijas kadastrs www.merlioracija.lv
Dabisko zemes seguma veidu (meži, purvi) Īpatsvars	1 – lauksaimniecības zemes (t.sk., industriālas teritorijas) 3 – ainavu veido lauku/mežu/purvu mija 5 – ainavā dominē meži un/vai purvi	CORINE land cover dati
Bioloģiski vērtīgi zālāji	0 – nav BVZ 1 – ir atsevišķi nelieli BVZ nogabali 3 – BVZ sastopami tikai specifiskās apvidus vietās (piem., upju palienēs) 5 – BVZ aizņem vismaz ¼ apvidus teritorijas, tie ir izplatīti vienmērīgi visā apvidū	Ozols.lv. LAD reģistrs
Piesārņojums		
Troksnis	Troksnis no ceļiem, apdzīvotām vietām, ražošanas objektiem	Apsekojums dabā
Gaisma	Ceļu apgaismojums, dažādu kultūrvēsturisko objektu izgaismošana	Apsekojums dabā

* kritēriju vērtības dotas no 1-5, kur 1 ir zemākā vērtība, bet 5 - augstākā

➤ Vēsturiskās un kultūras kvalitātes

Ainavas vēsturiskās un kultūras kvalitātes ir cieši *saistītas ar vietas identitāti un atpazīstamību*, līdz ar to šajā grupā ietilpst gan materiālās, gan nemateriālās vērtības, tādās kā *tautsaimniecība, procesi un tradīcijas (lauksaimniecības tradīcijas, mežsaimniecība, cilvēku veidotas mākslīgas struktūras*, kūdras izstrāde/karjeri (piemēram, seno dzelzceļa līniju elementi- tagad zaļie ceļi), kara / militārais mantojums (piemēram, ierakumi, bunkuri)). Kritēriji vēsturisko un kultūras kvalitāšu noteikšanai un novērtēšanai pievienoti tabulā.

Kritēriji vēsturisko un kultūras kvalitāšu aprakstīšanai un novērtēšanai^{41,42}

Kvalitāte un to raksturojošie kritēriji	Kritērija raksturojums un novērtējums	Izmantojamie datu avoti
Vēsturiskums		
Vēsturiskās telpiskās struktūras (vēsturiskie ceļi vai to posmi, senie ciemi, viensētu teritoriālais izvietojums) klātesamība	1 – maza dažādu vēsturisku elementu daudzveidība (vēsturiskās struktūras ir stipri pārveidotas, piem., iznīcināti ceļi, lauku sētas, pārveidoti vēsturiskie centri), to izplatība ir koncentrēta atsevišķās vietās 3 – vidēja vēsturisko elementu daudzveidība, to izplatība ir nevienmērīga 5 – liela dažādu vēsturisku elementu daudzveidība (mazpārveidota tradicionālā ainava) un to vienmērīga izplatība visā apvidū	<i>Vēsturiskās kartes</i>
Ainavā vizuāli ievērojami vēsturiskie elementi – enkurobjekti (muižu ēkas, baznīcas, dzirnavas, tilti, pilskalni u.c.)	Uzskaitīt un raksturot elementus 1 – maza dažādu vēsturisku enkurobjektu izplatība, tie koncentrējas vai ir sastopami tikai atsevišķās vietās 3 – vidēja vēsturisko elementu daudzveidība, to izplatība ir nevienmērīga 5 – liela dažādu vēsturisku enkurobjektu daudzveidība (mazpārveidota tradicionālā ainava) un to vienmērīga izplatība visā apvidū	<i>Kultūras pieminekļu un tūrisma objektu tematiskās kartes</i>
Unikalitāte un atpazīstamība		
Nacionāla mēroga unikālas ainavu telpas un vietas (“Ainavu dārgumi”, nacionālas nozīmes ainavas)	1 – nav ainavu vai vietu, kas būtu unikālas Latvijas mērogā 3 – ir vismaz viena ainavas telpa un vieta, kas ir unikāla nacionālā mērogā 5 – ir vairākas ainavas un vietas, kas ir unikālas nacionālā mērogā	<i>VARAM dati, digitālais ainavu atlants?</i>
Ainavas aizsargājamās teritorijas (AAA, NP, DR, DP)	1 – neietilpst AAA, NP, DR, DP grupā 3 – ietilpst AAA, NP, DR, DP grupā 5 – ietilpst AAA, NP, DR, DP grupā un ir nozīmīgs reģiona atpazīstamības un identitātes elements	<i>DAP dati Teritoriju plānojumi</i>
Kultūras pieminekļi		
Kultūras pieminekļu blīvums	0 – nav kultūras pieminekļu 1 – zems KP blīvums, tie koncentrējas vai ir sastopami tikai atsevišķās vietās 3 – vidējs KP blīvums (nevienmērīga izplatība), lielākoties tie koncentrējas atsevišķās vietās 5 – augsts KP blīvums un to vienmērīga izplatība visā apvidū	<i>Mantojums.lv; kultūras pieminekļu karte</i>
Kultūras pieminekļu tips	0 – nav kultūras pieminekļu 1 – zema KP dažādība, jo sastopami tikai daži KP 3 – vidēja KP dažādība (sastopami vismaz	<i>Mantojums.lv; kultūras pieminekļu karte</i>

⁴¹ Zemgales reģionālais ainavas un zaļās infrastruktūras plāns (2019)

⁴² Visual and Sensory LANDMAP Methodology (2016) Pieejams: <https://cdn.naturalresources.wales/media/677816/visual-sensory-landmap-methodology-2016-v2.pdf?mode=pad&rnd=131472708500000000>

Kvalitāte un to raksturojošie kritēriji	Kritērija raksturojums un novērtējums	Izmantojamie datu avoti
	2 KP tipi, t.sk., dažādi to veidi), 5 – augsta KP dažādība (sastopami vismaz 3 KP tipi un to veidi ir daudzveidīgi)	
Kultūras pieminekļu stāvoklis	labs, iespējams attīstīt ; vidējs, nepieciešami pasākumi tā konservācijai vai uzlabošanai; slikts, nepieciešami nozīmīgi pasākumi stāvokļa pasliktināšanās novēršanai; drupas	<i>Apsekojums dabā, informācija mantojums.lv</i>
Sakrālais mantojums		
Svētvietu (kulta) vietu blīvums	1 – nav apzinātu seno svētvietu vai ir tikai viena 3 – vismaz 3 svētvietas apvidū 5 – apvidū ir vairāk kā 6 apzinātas svētvietas	<i>Topogrāfiskais datu slānis</i>
Baznīcu blīvums	0 – apvidū nav baznīcu 1 – apvidū ir viena baznīca 3 – ir vismaz 3 baznīcas, izplatītas dažādās vietās (gan ciemos, gan lauka teritorijās) 5 – apvidū ir vairāk kā 5 baznīcas, to novietojums ir daudzveidīgs	<i>Topogrāfiskais datu slānis</i>
Kapsētu blīvums	0 – apvidū nav kapsētu 1 – apvidū ir 1-2 kapsētas baznīca 3 – kapsētu skaits ir liels, taču to izplatība ir nevienmērīga 5 – kapsētas ir blīvi izplatītas pa visu apvidu	<i>Topogrāfiskais datu slānis</i>
Tradīcijas un procesi		
Zemes lietošanas veidu tipiskums konkrētam reģionam	Uzskaitīt un raksturot elementus	<i>CORINE Land Cover</i>
Citi vietas identitāti veidojoši elementi / aktivitātes	Uzskaitīt un raksturot elementus	<i>Teritoriju plānojumi</i>

➤ Vizuāli estētiskās kvalitātes

Vizuāli estētiskās vērtības (kvalitātes) tiek analizētas cilvēka uztveres (skatījuma) kontekstā, izmantojot skatu analīzi. Ainavas ir vizuāli jūtīgākas, ja tās redz un vēro vairāk cilvēku. Tie var būt gan vietējie iedzīvotāji, kas pārvietojas caur teritoriju vai tūristi. Jo intensīvāka cilvēku plūsma, jo ainava jūtīgāka. Lai veiktu ainavu raksturojumu un noteiktu teritorijas ar augstāku vizuāli estētisko kvalitāti, tiek veikta **ainavas redzamības un skatu analīze**. Ainavas redzamības novērtēšanu atkarībā no teritorijas platības var veikt teritoriju apsekojot vai izmantojot ĢIS rīkus ainavas redzamības analīzei. Skatu analīzes ietvaros skatu vietas, skati, kā arī ainavas struktūras un elementi, kas nosaka skata vizuāli estētisko kvalitāti (augsta, zema), **tiek kartētas un aprakstītas**.

Pamatojoties uz ainavu redzamību no ceļiem, tūristu maršrutiem vai skatu punktiem var izdalīt 3 zonas: priekšplāns/vidusplāns, fons un reti saskatāmā zona.

- Priekšplāna/vidusplāna zona ir līdz 5 km attālumā un tajā ietilpst apgabali, kas redzami no galvenajiem ceļiem, upēm vai skatu punktiem.
- Fons – zona no 5 līdz 25km attālumā
- Reti saskatāmā zona, kas atrodas aiz fona.

Lielākā uzmanība ainavu plānošanā un apsaimniekošanā pievēršama teritorijām, kas atrodas priekšplāna/ vidusplāna zonā. Ja teritorijā ir blīvs ceļu vai tūristu maršrutu tīkls, tas priekšplāna/ vidusplāna zonas var pārklāties un šīs teritorijas ainavu vizuālajā novērtējumā

ir visjūtīgākās. Teritorijās ar izteiksmīgu reljefu uzmanība pievēršama arī fona zonai, kura var veidot izteiksmīgu ainavas siluetu.

Veicot ainavu novērtējumu tiek izdalīti atsevišķi skati no skatu punktiem teritorijā, skati uz teritoriju un skati no ceļiem.

Skatu punkti tiek izvēlēti vietās, kur paveras tāli un plaši skati uz nozīmīgiem dabas vai kultūrvēsturiskiem objektiem. Skatu punktu izvēli ietekmē reljefs. Līdzienā reljefā tāli izteiksmīgi skati ir retāk sastopami nekā paugurainā reljefā, kur tie var pavērties no pauguru virsotnēm. Dabas teritorijās skatus visbiežāk ierobežo vai aizsedz veģētācija. Redzamību no skatu punktiem ietekmē arī sezonālitate. Skatu vasarā var ierobežot koku un krūmu lapotne, bet citos gadalaikos skats var būt atvērtāks. No katra skatu punkta izmantojot ĢIS rīkus var veikt redzamības analīzi nosakot, cik liela zona ir saskatāma. Ja teritorijā ir vairāki izteiksmīgi skatu punkti vai skatu vietas, tad šīs saskatāmības zonas var pārklāties un norādīt uz īpaši vizuāli jūtīgu teritoriju.

Dabas teritorijās, kur ir attīstīta tūrisma infrastruktūra, kā, piemēram, nacionālajos parkos, īpaša uzmanība pievēršama ieejas zonām teritorijā un skatiem uz teritoriju, jo tie kalpo kā teritorijas vizītkarte.

Skati no ceļiem un upju koridoriem. Dabas teritorijās visnozīmīgākie no ainavas viedokļa ir galvenie ceļi un maršruti, pa kuriem pārvietojas visvairāk tūristu. Vispirms veicams ceļa ainavas novērtējums, izdalot vērtīgākos ainavas elementus un skatus. Ceļa ainavas vērtējums jāveic divos pārvietošanās virzienos. Iespējams, ka vienā no virzieniem paveras vairāk vizuāli augstvērtīgi skati un tas var ietekmēt tūristu plūsmas virziena plānošanu. Ceļu ainavās uzmanība pievēršama skatu daudzveidībai. Ir jāveido un jā saglabā atvērti skati uz kultūrvēsturiskiem un raksturīgiem ainavas elementiem, kā viensētas, baznīcas, tradicionāli zemes lietojuma veidi, jāatver skati uz ūdens tilpnēm, jāveido atvērumi meža ainavā, palielinot skatu daudzveidību. Kailcirtes jāveido atbilstoši meža ainavas dizaina principiem, saglabājot koku grupas. Izcirtumu robežas jāplāno atbilstoši reljefam, pievēršot uzmanību meža malu dizainam, blīvumam, koku sastāvam, kā arī ņemot vērā pārvietošanās ātrumu.

Skata izteiksmīguma un vizuālās kvalitātes raksturojums. Ir jāatzīmē ne tikai skatu punkti, no kuriem paveras skati un skatu līnijas (nosakot, vai tās ir atvērtas vai noslēgtas), bet arī raksturot skatu. Skatu iespējams raksturot kā vizuāli pievilcīgu, ja tas paveras uz plašu, savdabīgu ainavu ar daudzveidīgu telpisko struktūru, vai arī uz kādu elementu, kas izceļas ainavā (dabas elementi – reljefs, ūdens, veģētācija - mežu masīvi, kokaugu puduri, atsevišķi koki, pļavas, purvi utt.; kultūrvēsturiskie un citi cilvēka veidotie elementi – apbūve, t.sk. baznīcas, ainaviskie ceļi, tehniskas būves (piemēram, dambji, tilti, torņi). Atsevišķos gadījumos skati var veidoties arī uz vizuāli nepievilcīgām vai pat degradētām teritorijām vai elementiem. Tāpēc būtiski ir tos atzīmēt, lai izstrādātu risinājumus šo teritoriju vai elementu negatīvās ietekmes mazināšanai. Tāpat šādi elementi var izvietoties ārpus ĪADT robežām, bet būt ļoti pārredzami. Tādējādi svarīgi veikt skatu analīzi arī no ĪADT uz apkārtējām teritorijām.

Tabula

Kritēriji vizuāli estētisko kvalitāšu aprakstīšanai un novērtēšanai⁴³

Kritērijs	Kritērija raksturojums un novērtējums	Izmantojamie datu avoti
Skatu ainavas (potenciāls)	1 – ainava ir slēgta (meži aizņem lielāko apvidus daļu) 2 – dominē slēgta meža ainava ar atsevišķu skatu daudzveidību	Topogrāfiskais datu slānis, karte ar skatu analīzi pēc apsekojuma dabā

⁴³ Zemgales reģionālais ainavas un zaļās infrastruktūras plāns (2019)

Kritērijs	Kritērija raksturojums un novērtējums	Izmantojamie datu avoti
	3 – viendabīgi atvērti skati, atsevišķi nozīmīgi skatu elementi 4 – skati ir daudzveidīgi, tomēr iztrūkst izcili vizuāli estētisku skatu 5 – skatu daudzveidība, ko ietekmē daudzveidīgs reljefs, vizuāli estētisku skatu iespējas un cilvēka veidotie ainavas mazie elementi	
Ainaviski pievilcīgu ceļu īpatsvars	1 – ainaviski pievilcīgu ceļu nav vai tie šķērso ainavu tikai īsos posmos (neliels ainavisku ceļu potenciāls) 3 – ir vairāki ainaviski ceļu posmi 5 – daudzveidīgi ainaviski ceļi un to posmi (augsts ainavisku ceļu potenciāls), tie nosedz lielāko daļu apvidus	<i>Tūrisma kartes, ceļveži, lauku apsekojuma dati</i>

➤ Socio-ekonomiskās kvalitātes

Ainavas socio-ekonomiskās kvalitātes saistās ar tās **izmantošanas iespējām un sabiedriskā labuma gūšanu** no ainavas kā nozīmīga resursa. Ainavas pamatresursus (zeme, meži, ūdensteces un ūdenstilpes, vēja un saules enerģija, utt.) iespējams izmantot saimnieciskās darbības veikšanai. Ņemot vērā, ka ne visās ĪADT ir atļauta saimnieciskā darbība, un prioritāte ir dabas un ainavu aizsardzība, tad **socio-ekonomiskās kvalitātes ĪADT tiek vērtētas kontekstā ar to izmantošanas iespējām, galvenokārt, tūrismam un rekreācijai.**

Tabula

Kritēriji socio-ekonomisko kvalitāšu aprakstīšanai un novērtēšanai^{44;45}

Kvalitāte un to raksturojošie kritēriji	Kritērija raksturojums un novērtējums	Izmantojamie datu avoti
Funkcija un izmantošanas mērķi		
Zemes lietošanas veidu daudzveidība	1 – zema (dominē viens ZLV, citu ZLV īpatsvars ir minimāls) 2 – zema, bet ir atsevišķas teritorijas, kur koncentrējas dažādi ZLV 3 – vidēja (vienlīdz dominē vismaz divi ZLV, ir vairāki dažādu ZLV koncentrācijas areāli) 4 – vidēji augsta (ir ZLV dažādība) 5 – augsta (vienlīdz dominē vairāki ZLV, ir relatīvi daudz dažādu ZLV koncentrācijas areālu)	<i>CORINE Land Cover</i>
ĪADT izveides un aizsardzības mērķis	Dabas parks, nacionālais parks, dabas pieminekļu blīvums un izvietojums	<i>DAP dati, ozols.lv</i>
Sasniedzamība		
Apdzīvotu vietu blīvums	1 – apdzīvojums koncentrējas atsevišķās vietās (ciemos, pilsētās) 3 – apdzīvojums apvidū ir nevienmērīgi izplatīts (piem., gar ūdenstecēm, transporta koridoros), t.sk., koncentrējas atsevišķās vietās (ciemos, pilsētās) 5 – apdzīvojums ir relatīvi vienmērīgi	<i>Topogrāfiskais datu slānis</i>

⁴⁴ Zemgales reģionālais ainavas un zaļās infrastruktūras plāns (2019)

⁴⁵ Visual and Sensory LANDMAP Methodology (2016) Pieejams: <https://cdn.naturalresources.wales/media/677816/visual-sensory-landmap-methodology-2016-v2.pdf?mode=pad&rnd=131472708500000000>

Kvalitāte un to raksturojošie kritēriji	Kritērija raksturojums un novērtējums	Izmantojamie datu avoti
	izplatīts visā apvidū, t.sk., ar lielāku blīvumu ciemos, pilsētās.	
Attālums līdz valsts nozīmes pilsētām		<i>Topogrāfiskais datu slānis</i>
Sasniedzamība	Valsts ceļu tuvums, sabdriskā transporta pieturas	<i>Topogrāfiskais datu slānis</i>
Velomaršruti	1 – nav velomaršrutu 3 – teritoriju šķērso 1-2 velomaršruti 5 – teritorijā ir vairāki velomaršruti, tie klāj lielāko daļu ainavu apvidus	<i>Velomaršrutu kartes</i> https://www.bicycle.lv/
Rekreācija un tūrisms		
Tūrisma objektu izvietojums un blīvums	1 – zems tūrisma objektu blīvums, ir tikai atsevišķi objekti 3 – vidējs tūrisma objektu blīvums, tie koncentrējas atsevišķās vietās 5 – augsts tūrisma objektu blīvums, to koncentrācija dažādās vietās	<i>Tūrisma objektu tematiskā karte</i>
Rekreācijas elementu blīvums un izvietojums	1 – atsevišķi rekreācijas elementi, atsevišķās vietās 3 – rekreācijas elementu ir samērā daudz, taču to izplatība ir koncentrēta 5 – rekreācijas elementi ir samērā vienmērīgi izplatīti visā apvidū	<i>Pašvaldību teritoriju plāni</i>
Rekreācijas infrastruktūras daudzveidība	1 – nav rekreācijas elementu daudzveidības, jo to nav vai ir tikai daži rekreācijas objekti 3 – vidēja rekreācijas infrastruktūras daudzveidība (līdz 3-4 to veidi) 5 – augsta tūrisma infrastruktūras daudzveidība (dažādās vietās un dažādi to veidi)	<i>Pašvaldību teritoriju plāni</i>
Peldvietu (pašvaldības) blīvums	1 – oficiālu peldvietu nav 3 – ir vairākas oficiālas (labiekārtotas) peldvietas, taču tās koncentrējas ap vienu ūdensteci vai ūdenstilpni 5 – ir daudz oficiālo peldvietu, ir liela rekreācijas dažādība	<i>Veselības inspekcijas peldvietu dati, pašvaldību teritoriju plāni</i>
Sezonālā izmantošana	Raksturot izmantošanu	<i>Tūrisma objektu tematiskā karte, pašvaldību teritoriju plāni</i>
Sabiedrības līdzdalība	Tūrisma un rekreācijas aktivitātes (organizētas, ar infrastruktūru, iedzīvotāju iniciatīva)	

III Pozitīvās un negatīvās ietekmes uz ainavu, ieteikumi attīstībai un ietekmju mazināšanai. Nosacījumi ainavu aizsardzībai

Atbilstoši iegūtajam ainavas kvalitāšu novērtējumam, kas apkopots gan kartogrāfiskā materiāla, gan apraksta formātā, tālāk tiek veikta pozitīvo un negatīvo ietekmju uz ainavu analīze un izstrādāti ieteikumi pozitīvo ietekmju izmantošanai teritorijas attīstībai, un negatīvo ietekmju – mazināšanai.

Katrā no novērtētajām ainavas kvalitāšu grupām (ainavekoloģiskās, vēsturiskās un

kultūras, vizuāli estētiskās un soci-ekonomiskās) apraksta:

- Kritērijus, kuri ieguvuši ***augstāko novērtējumu***, un sniedz ieteikumus šo kvalitāšu ***saglabāšanai un izmantošanai teritorijas attīstībā***
- Kritērijus, kuri ieguvuši ***vidējo novērtējumu***, un sniedz ieteikumus šo kvalitāšu ***pilnveidei un ietekmes uz tām mazināšanai***
- Kritērijus, kuri ieguvuši ***zemāko vērtējumu***, un sniedz ieteikumus ***iztrūkstošo kvalitāšu aizvietošanai ar līdzvērtīgām***⁴⁶

Identificētās ainavas vērtības nepieciešams kartēt un aprakstīt, atsevišķos gadījumos nosakot “karstos punktus” (*hot spots*) un zonas ar lielāku konkrēto vērtību blīvumu (piemēram, vizuāli estētiski augstvērtīgi ainavu areāli, ainavu areāli ar ainavekoloģiski vērtīgām ainavu struktūrām un elementiem). Atbilstoši izdalītajām zonām iespējams noteikt specifiskus ainavu aizsardzības un apsaimniekošanas nosacījumus.

⁴⁶ Visual and Sensory LANDMAP Methodology 2016. Pieejams: <https://cdn.naturalresources.wales/media/677816/visual-sensory-landmap-methodology-2016-v2.pdf?mode=pad&rnd=131472708500000000>

Apsekojuma anketa ainavas raksturlielumu noteikšanai un ainavas uztveres raksturošanai

Ainavas raksturīgie elementi

Kokaugi, kokaugu grupas, meži

priežu mežs	
egļu mežs	
lapu koku mežs	
jaukts mežs (lapu, skuju)	
aizauguši lauki/krūmi	
Augļu dārzi	
Cits	

Sega

lauksaimniecības zeme (sētas pļavas, ganības, tīrumi)	
Dabiskās pļavas (bioloģiski vērtīgie zālāji)	
Purvs	
Kāpas	
pludmale	
Cits	

Ūdens elementi

ūdenstece	
ūdenstilpe	
Jūra	
meliorācijas grāvju sistēma	
Cits	

Reljefs

līdzens	
līdzens ar atsevišķiem pauguriem	
viegli viļņots	
paugurains	
Kāpas	
ieleja, ieplaka	
aiza/ krauja/ stāva nogāze	

Apbūve

kultūrvēsturiskā apbūve	
Ciems	
viensēta	
industriālās/tehniskās būves	
graustu paliekas	
dievnams	
vertikālie elementi – (elektrolīnijas, torņi, skursteņi, balsti, vēja ģen.)	
rekreācijas būves (kempingi, golfa laukumi)	
Cits	

Celi (dominējošie)

asfaltēts autoceļš	
grants seguma ceļš	
zemes ceļš	
gājēju taka, laipa	
ceļu nav	

Ainavas raksturīgo elementu apraksts (Uzrakstiet fizisko aprakstu, pamatojoties uz iepriekš identificēto elementu kombināciju)

Ainavas uztvere

Daudzveidība (elementu dažādība)

Vienveidīga (tikai lauki vai tikai meži)	
Vienkārša (lauku sēta)	
Dažāda	
Kompleksa, sarežģīta	

Retums

Parasta (tipiska šai vietai)	
Savdabīga (piemēram, pilskalns)	
Reta	
Unikāla (piemēram, stāvkrasts)	

Sajūtas

garlaicīga	
neitrāla	
patīkama	
Droša	
nomierinoša	
interesanta	
iedvesmojoša	
izaicinoša	
nepatīkama	
uzbāzīga	
nedroša	

Kustība

statiska (mirusi)	
Klusa	
Dzīva	
trakojoša	

Skaņa

Klusa	
Skaļa	
patīkama	
nepatīkama	
neitrāla	
traucējoša	

Smarža (Aprakstā jāuzraksta sīkāk)

neizteikta	
neitrāla	
patīkama	
izteikta	
nepatīkama	

Ainavas aura/ mistika (Sense of place)

nenolasās	
atsevišķos elementos	
atsevišķos skatupunktos	
nolasās izteiksmīgi	
vairāku līmeņu uztverē (arhitektūrā, atmosfērā, dabā u.c.)	

Ainavas uztveres apraksts (Papildus apraksta ainavas skaņas, smaržas un pat garšas. Ievērojiet, cik labi ainava tiek pārvaldīta, kā pamestie, neapsaimniekotie vai traucējošie elementi ietekmē ainavu. Laikapstākļi.)

Vizuālie ainavas elementi

Uztveres mērogs un vizuālā pieejamība

mazs/ tuvs/intīms	
Vidējs. ierobežots	
liels/ plašs/ atklāts	
<u>Krāsa</u>	
Monohroma (neņemot vērā īslaicīgas krāsas, rapsis)	
Ainava ar atsevišķiem spilgtiem elementiem	
Kontrastaina, raiba	
<u>Forma (Kas veido ainavas raksturu, struktūru)</u>	
zemes formas	
lauku un mežu formas	
ūdens objektu formas (upe vai ezers)	
ceļu formas(līkumoti vai taisni)	
<u>Tekstūra</u>	
Gluda (smooth, jūra, lielas, pļautas teritorijas, smiltis)	
Teksturēta (augstāks, zemāks)	
Raupja (rough)	
Ļoti raupja (wild)	
<u>Vizuālā pieejamība</u>	
Šaura	
ierobežota (framed)	
Atklāta	
<u>Dabiskums</u>	
dabiska	
dabiska ar atsevišķiem cilvēku veidotiem elementiem	
antropogēna vide ar atsevišķiem dabiskiem elementiem	
antropogēna	
<u>Vizuālo ainavas elementu apraksts (Uzrakstiet ainavas vizuālo / pieredzes aprakstu no skatu punkta)</u>	

3. pielikums

GALA VARIANTS 16.06.2023. Sagatavoja Andris Klepers un Agita Līviņa

Metodoloģiskais ietvars tūrisma plānošanas nepieciešamības noteikšanai un tūrisma un apmeklētāju plūsmu plānošanai ĪADT pārvaldības plānos

LIETOTO JĒDZIENU SKAIDROJUMS

Apmeklējums – jebkāda motīva vadīts apmeklējums noteiktā vietā vai objektā, kas tiek attiecināts uz vienu cilvēku.

Apmeklētājdienas – veids, kā mēra apmeklētāju veikto konkrētas vietas vai objekta izmantošanu 12 cilvēk-stundu ietvaros, ko viena vai vairākas personas izmantojušas nepārtraukti vai vairāku apmeklējumu laikā. Dēvētas arī par atpūtas apmeklētāju dienām.

Apmeklētājs – cilvēks, kura ceļojuma motīvs atbilst tūrismam un vai atpūtai, bet nav noteikts uzturēšanās laiks. Turpmāk tekstā tiks lietots termins apmeklētājs, iekļaujot gan vietējos iedzīvotājus, ārvalstu un vietējos tūristus, gan vienas dienas apmeklētājus.

Dabā balstīts tūrisms – cilvēku darbības, kas notiek apmeklējot dabas teritorijas ārpus pastāvīgās dzīves vietas. Ietver dažādus tūrisma veidus, piemēram, dabas tūrisms, mežonīgais (neskartais) tūrisms, piedzīvojumu tūrisms, vides tūrisms, ģeotūrisms, āra dzīves tūrisms, ekotūrisms, krastošana, speleo tūrisms, ūdenstūrisms, parku tūrisms, pārgājieni u.c.

Eiropas Ilgtspējīga tūrisma hartas sertifikāts – praktisks pārvaldības rīks, kas ļauj aizsargājamajām teritorijām ilgtspējīgi attīstīt tūrismu (Eiropas ilgtspējīga tūrisma harta, 1995).

Ilgtspējīga tūrisma attīstība – tūrisms, kurā pilnībā ņemta vērā tā pašreizējā un turpmākā ietekme uz ekonomiku, sociālo un vides jomu, ņemot vērā apmeklētāju, nozares, vides un uzņēmošās kopienas vajadzības (UNWTO, 2020).

IUCN Zaļais saraksts aizsargājamām un saudzējamām teritorijām – ir starptautisks standarts, kas nodrošina starptautisku kvalitātes salīdzinājumu, motivē uzlabot veiktspēju un sasniegt dabas saglabāšanas mērķus. Apņemoties ievērot IUCN aizsargājamo un saudzējamo teritoriju zaļā saraksta standartu, teritoriju apsaimniekotājiem ir jāpierāda un jāuztur veiktspēja un jāsasniedz reāli dabas aizsardzības rezultāti.

Pieejams tūrisms – tūrisms, kas apmierina visu patērētāju, tostarp personu ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēku, ģimeņu ar maziem bērniem u.c. vajadzības (ENAT, 2013).

Rekreācija – indivīda fizisko, garīgo un emocionālo spēju atjaunošana brīvā laikā, sabiedriski atzītas un organizētas darbības (Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca, 2008).

Sociālais tūrisms ir tūrisms, kas nepārprotami veicina ekonomiski vāju vai citādi nelabvēlīgā situācijā esošu personu līdzdalību tūrisma darbībās (Minnaert et al., 2011).

Tūrisma blīvuma indekss – tūristu skaits uz km²

Tūrisma intensitāte – tūristu nakšu skaits uz km² noteiktā tūrisma sezonā. (https://esdac.jrc.ec.europa.eu/public_path/shared_folder/projects/DIS4ME/indicator_descriptions/tourism_intensity.htm). Šāda termina izpratne ir piemērota ĪADT plānošanai; Tūrisma intensitāte – tūristu mītnēs pavadīto nakšu skaita attiecība pret kopējo patstāvīgo iedzīvotāju skaitu teritorijā. Šis termins ir atbilstošāks tūrisma galamērķa plānošanā (avots: Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Tourism_intensity#:~:text=Tourism%20intensity%20is%20the%20ratio,resident%20population%20of%20the%20area.)

Tūrists – fiziska persona, kura ceļo ārpus savas pastāvīgās dzīves vietas ne ilgāk par vienu gadu, bet ne mazāk par vienu diennakti un, kuras ceļojuma mērķis nav algota darba veikšana (Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca, 2008).

IEVADS

Cilvēki dodas dabā dažādu iemeslu dēļ. Daudzi vēlas atpūsties mierā un klusumā ainaviskā vidē, citi labprāt izpēta jaunas teritorijas, savukārt vēl citus vairāk interesē dažādas aktivitātes brīvā dabā, piemēram, peldēšana, pastaigas, riteņbraukšana, makšķerēšana, medības u. c. Neatkarīgi no motivācijas ĪADT (*Natura 2000* vietas) sniedz cilvēkiem unikālu iespēju atklāt un baudīt Eiropas bagāto dabas mantojumu. Šādas atpūtas darbības ir saderīgas ar Dzīvotņu direktīvas un Putnu direktīvas noteikumiem, **ja vien tās negatīvi neietekmē teritorijā sastopamās dzīvotnes un sugas**. Bieži vien svarīgākais ir elastīga plānošana un gudra resursu izmantošana, lai garantētu, ka šādu darbību rezultātā netiek izpostīta vide, kurā tās notiek. Jau ir pierādījies, ka *Natura 2000* tīkls ir nozīmīgs vietējās ekonomikas virzītājspēks, kas piesaista tūristus, kuru tēriņi nāk par labu vietējai ekonomikai. Turklāt aizsargājamās teritorijas var sniegt papildu ieguvumus vietējai un reģionālajai ekonomikai, piesaistot ieguldījumus un uzlabojot vietas reputāciju un dzīves kvalitāti. Ir aplēsts, ka uz *Natura 2000* teritorijām katru gadu var attiecināt 1,2–2,2 miljardus apmeklētājdienų, un tas tūrisma un atpūtas nozarei ik gadus nodrošina ieņēmumus EUR 5–9 miljardu apmērā⁴⁷. ĪADT apmeklējums ir saistāms ar vienu no Dabas aizsardzības pārvaldei tās nolikumā⁴⁸ deleģētajām funkcijām: izglīto sabiedrību dabas aizsardzības jautājumos, īpaši ņemot vērā, ka apmeklējums dabā šādam nolūkam ir ļoti iedarbīgs – kā to teicis viens no vides izglītības efektīvāko pieeju pamatlicējiem Frīmens Tildens (1957): “Ar kvalitatīvu dabas interpretāciju tiek panākta izpratne, no izpratnes rodas cieņa pret vērtībām, un no vērtībām nostiprinās dabas aizsardzības pozīcija”⁴⁹). Atbilstoši Dabas aizsardzības pārvaldes nolikumam, organizācijai ir tiesības veidot tūrisma un vides izglītības infrastruktūras objektus atbilstoši aizsargājamās teritorijas aizsardzības mērķim (kas var ietvert gan vides izglītības, gan antropogēnās slodzes negatīvās ietekmes mazināšanas u.c. mērķus).

Atbilstoši likumam “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”⁵⁰ ĪADT ir izveidotas, aizsargātas un apsaimniekotas nolūkā: aizsargāt un saglabāt dabas daudzveidību (retas un tipiskas dabas ekosistēmas, aizsargājamo sugu dzīves vidi, savdabīgas, skaistas un Latvijai raksturīgas ainavas, ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos veidojumus utt.); nodrošināt zinātniskos pētījumus un vides pārraudzību; kā arī saglabāt sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas. Tūrisma un rekreācijas funkcija (dažkārt aizstāta ar visaptverošu jēdzienu “atpūta”), kura pakārtojas dabas un kultūrvides aizsardzības mērķiem, ir definēta šādu aizsargājamo teritoriju iedalījuma kategorijām:

- (1) nacionālajiem parkiem, kuru galvenais uzdevums ir dabas aizsardzība, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, zinātniskās izpētes, izglītošanas un atpūtas organizēšana, kuru ierobežo dabas un kultūrvides aizsardzības mērķi;
- (2) biosfēras rezervātiem, kuru izveidošanas mērķis ir nodrošināt dabas daudzveidības saglabāšanu un veicināt ilgtspējīgu teritorijas sociālo un ekonomisko attīstību, tostarp rekreācijas un tūrisma darbības, kas nav pretrunā ar šīs teritorijas aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.
- (3) dabas parkiem, kas pārstāv noteikta apvidus dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un kas ir piemērotas sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai, atpūtas

⁴⁷ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/faq_lv.htm

⁴⁸ <https://likumi.lv/ta/id/193117-dabas-aizsardzibas-parvaldes-nolikums>

⁴⁹ Tilden, F. (1957). *Interpreting Our Heritage*. University of North Carolina Press.

⁵⁰ <https://likumi.lv/ta/id/59994-par-ipasi-aizsargajamam-dabas-teritorijam>

organizēšanu veicot, nodrošinot tajos esošo dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu.

- (4) aizsargājamo ainavu apvidiem, kuru mērķis ir aizsargāt un saglabāt raksturīgo ainavu un tos ainavas elementus, kas ir būtiski aizsargājamo sugu un biotopu ekoloģisko funkciju nodrošināšanai, Latvijai raksturīgajai kultūrvidei un ainavas daudzveidībai, kā arī nodrošināt sabiedrības atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu un dabu saudzējošu apsaimniekošanu.

Tomēr ne tikai ĪADT statuss nosaka to vai tūrisma un rekreācijas darbībām tajās ir nozīmīga ietekme. Īpaši ņemot vērā *Natura 2000* tīkla izveides principus, ka pieeja *Natura 2000* teritoriju saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai ir daudz plašāka, un tās centrā galvenokārt ir cilvēki, kas strādā kopā ar dabu, nevis pret to. Paredzot, ka vienlaikus ES dalībvalstīm ir jānodrošina, ka teritorijas tiek apsaimniekotas ilgtspējīgi gan ekoloģiskā, gan ekonomiskā ziņā⁵¹.

Kopumā ĪADT dabas aizsardzības plānus teritorijas līmenī izmanto, lai formulētu teritorijas aizsardzības mērķus, pamatojoties uz sugu un biotopu aizsardzības statusa analīzi teritorijā, kā arī uz tām radīto slodzi un draudiem, un pasākumiem, kas vajadzīgi šo mērķu sasniegšanai. Tūrisms un rekreācija ir viena no jomām, kas rada slodzi. Dabas aizsardzības plāni bieži tiek izmantoti kā instruments efektīvākai ĪADT vērtību saglabāšanai, iesaistot dažādas sociālekonomiskās ieinteresētās puses un iestādes, tostarp ar tūrismu un rekreāciju saistītās interešu grupas, noteikto vajadzīgo aizsardzības pasākumu īstenošanā. Tas paredz skaidri un pārredzami visām ieinteresētajām personām būt informētām par to, ko *Natura 2000* paredz sasniegt, un aktīvi iesaistīties šajā diskusijā. Dabas aizsardzības plāni var nebūt vajadzīgi vienmēr⁵², piemēram, ja teritorijā nav nozīmīgu tūrisma un rekreācijas aktivitāšu vai tās nav tik populāras, ka apmeklējums nerada slodzi, neapdraud ĪADT izveides mērķus un nozīmīgākās vērtības.

KRITĒRIJI TŪRISMA ATTĪSTĪBAS UN APMEKLĒTĀJU PLŪSMAS VADĪBAS SADAĻU IZSTRĀDES NEPIECIEŠAMĪBAI ĪADT PĀRVALDĪBAS PLĀNOS

Tūrisma un atpūtas plānošanas, kā arī apmeklētāju plūsmas vadības daļas izstrādes nepieciešamība ĪADT pārvaldības plānos, kas nosacījumu veidā iekļauta 1.3. nodaļā, šajā pielikumā skaidrota izvērstāk, sniedzot konkrētus piemērus to pielietojumam. Tas darīts ar nolūku, lai minētie kritēriji pirms attiecīgā lēmuma pieņemšanas būtu universāli pielietojami dažādās ĪADT situācijās un nepārprotami.

- 1) Ja **ĪADT kategorija** ir nacionālais parks, biosfēras rezervāts, dabas parks vai aizsargājamo ainavu apvidus, atbilstoši likumam “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (1993) un to izveides mērķiem un uzdevumiem, tad šāda sadaļa dabas apsaimniekošanas plānā ir jāizstrādā.

Ja teritorija ir:

- nacionālais parks

(1) Nacionālie parki ir plaši apvidi, kam raksturīgi nacionāli nozīmīgi izcili dabas veidojumi, cilvēka darbības neskartas un mazpārveidotas ainavas un kultūrainavas, biotopu daudzveidība, kultūras un vēstures pieminekļu bagātība un kultūrvides īpatnības.

⁵¹ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

⁵² Managing Natura 2000 sites. The provisions of Article 6 of the ‘Habitats’ Directive 92/43/EEC
https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/EN_art_6_guide_jun_2019.pdf

- (2) Nacionālo parku galvenais uzdevums ir dabas aizsardzība, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, zinātniskās izpētes, izglītošanas un atpūtas organizēšana, kuru ierobežo dabas un kultūrvides aizsardzības mērķi.
- (3) Nacionālo parku teritoriju atbilstoši aizsardzības un izmantošanas mērķiem iedala funkcionālās zonās. Nacionālajos parkos ir zonas, kurās visi dabas resursi pilnībā tiek izslēgti no saimnieciskās un citādas darbības. Pārējā nacionālo parku teritorijā atļauta tikai tāda saimnieciskā darbība, kas būtiski nemaina vēsturiski izveidojušās ainavas struktūru. (Likums)

➤ biosfēras rezervāts

- (1) Biosfēras rezervāti ir plašas teritorijas, kurās atrodas starptautiski nozīmīgas ainavas un ekosistēmas. Biosfēras rezervātu izveidošanas mērķis ir nodrošināt dabas daudzveidības saglabāšanu un veicināt ilgtspējīgu teritorijas sociālo un ekonomisko attīstību.
- (2) Biosfēras rezervātu teritoriju atbilstoši aizsardzības un izmantošanas mērķiem iedala funkcionālajās zonās atkarībā no tajā atļautās saimnieciskās, rekreācijas, izglītojošās vai cita veida darbības, kas nav pretrunā ar šīs teritorijas aizsardzības un izmantošanas noteikumiem un biosfēras rezervāta izveidošanas mērķi. (Likums)

➤ dabas parks

- (1) Dabas parki ir teritorijas, kas pārstāv noteikta apvidus dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un kas ir piemērotas sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai.
- (2) Atpūtas organizēšana un saimnieciskā darbība dabas parkos veicama, nodrošinot tajos esošo dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu. (Likums)

➤ aizsargājamo ainavu apvidus

Aizsargājamo ainavu apvidi ir teritorijas, kas izceļas ar savdabīgu vai daudzveidīgu ainavu. To mērķis ir aizsargāt un saglabāt raksturīgo ainavu un tos ainavas elementus, kas ir būtiski aizsargājamo sugu un biotopu ekoloģisko funkciju nodrošināšanai, Latvijai raksturīgajai kultūrvidei un ainavas daudzveidībai, kā arī nodrošināt sabiedrības atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu un dabu saudzējošu apsaimniekošanu. (Likums)

Starptautiski pētījumi^{53, 54, 55, 56} par tūrismu ĪADT teritorijās ilgstošā laika periodā apstiprina, ka tieši nacionālos parkus apmeklētāji (īpaši ārvalstu tūristi) uztver kā pievilcīgas vietas tūrisma apmeklējumam. Dabas parki izteiktāk ir nozīmīga teritorija rekreācijai un atpūtai gan vietējiem iedzīvotājiem, gan vietējiem tūristiem. Somijas piemērā tiem līdzīgs ir analogs ir pamatā valsts mežu pārvaldītie “nacionālie pārgājienu apvidi”⁵⁷. Visās augstāk minēto četru ĪADT veidu teritorijās izteikts ainaviskums bieži ir starp nozīmīgākajiem motivatoriem tūrisma un atpūtas aktivitāšu plānošanai.

Kritēriji citām ĪADT kategorijām:

- 2) ĪADT atrodas populāras tūristu piesaistes un atpūtas vietas, tās atbalstoša infrastruktūra vai labiekārtojums (datu avots – Dabas apmeklētāju monitorings ViA un cita uzticama informācija),
- 3) ĪADT ir regulāra apmeklētāju plūsma un novērojama sistemātiska antropogēnās slodzes ietekme (datu avots – apmeklētāju monitoringa dati un tūristu mītnu statistika vai cita uzticama informācija),

⁵³Reinius, S. W., & Fredman, P. (2007). Protected areas as attractions. *Annals of Tourism Research*, 34(4), 839–854. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2007.03.011>.

⁵⁴Wearing, S.L., Schweinsberg, S., Tower, J. (2016) Marketing National Parks for Sustainable Tourism. Channel View Publications.

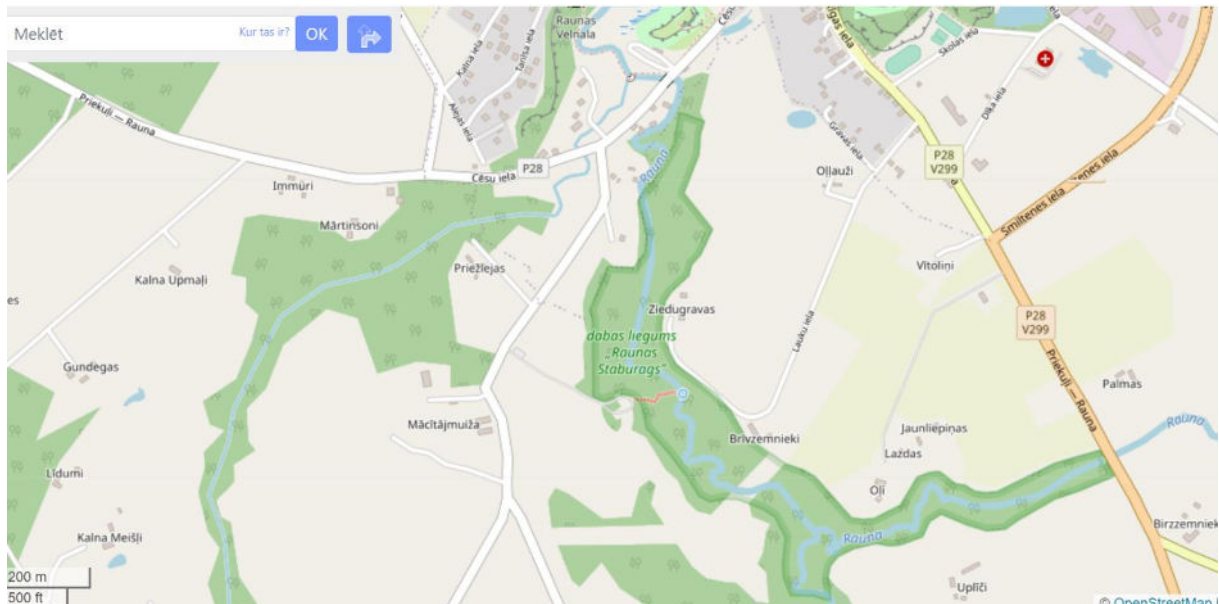
⁵⁵Bushell, R., Eagles, P.F.J. (2007) Tourism and Protected Areas benefits beyond boundaries. Cabi International.

⁵⁶Druvaskalne, I., Līviņa, A. (2008) Sustainable Tourism Development on the Basis of Cultural Heritage in North Vidzeme Biosphere Reserve, Latvia. Proceedings of WSEAS International Conference on Cultural heritage and Tourism (eds. Gekas V., Mastorakis N.E., Stamatiou E. (ISBN 978-960-6766-89-3). Published by WSEAS Press

⁵⁷<https://www.discoveringfinland.com/nature-attractions/national-hiking-areas/>

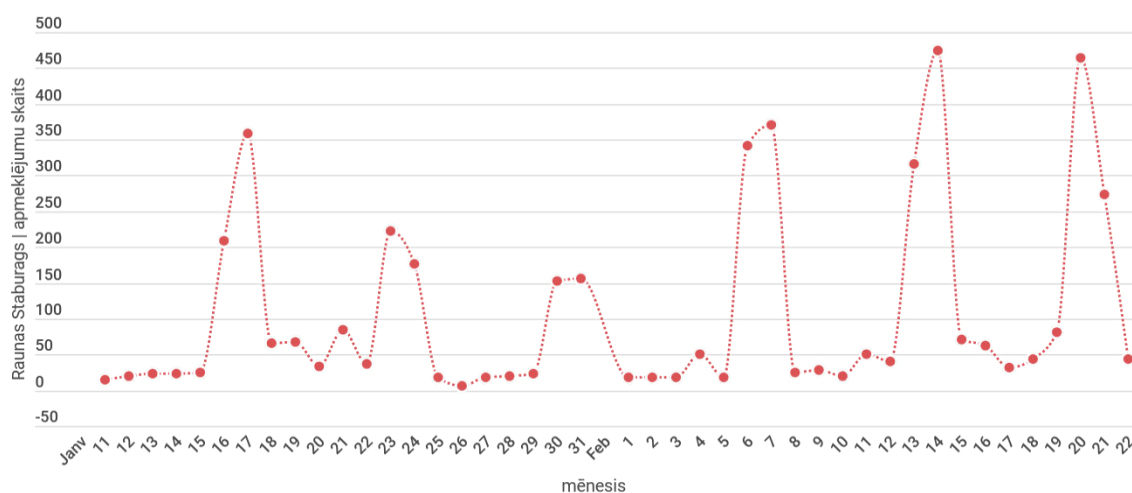
- 4) ĪADT ir viegli pieejama: tā atrodas blīvi apdzīvoto vietu tuvumā (vērtējot ikdienas rekreācijas apmeklējumu zonu līdz 2,5 km attālumam no blīvi apdzīvotas vietas) vai tās apmeklētību brīvdienās nosaka intensīvāk izmantoti koplietošanas piebraucamie ceļi.

Piemērs: dabas liegums “Raunas staburags” (skat. 3. pielikuma 1. att.).



1. attēls. Dabas lieguma “Raunas Staburags” novietojums līdzās blīvi apdzīvotai vietai, iekļaujot populāru tūristu piesaisti. Avots: OpenStreetMap, 2022

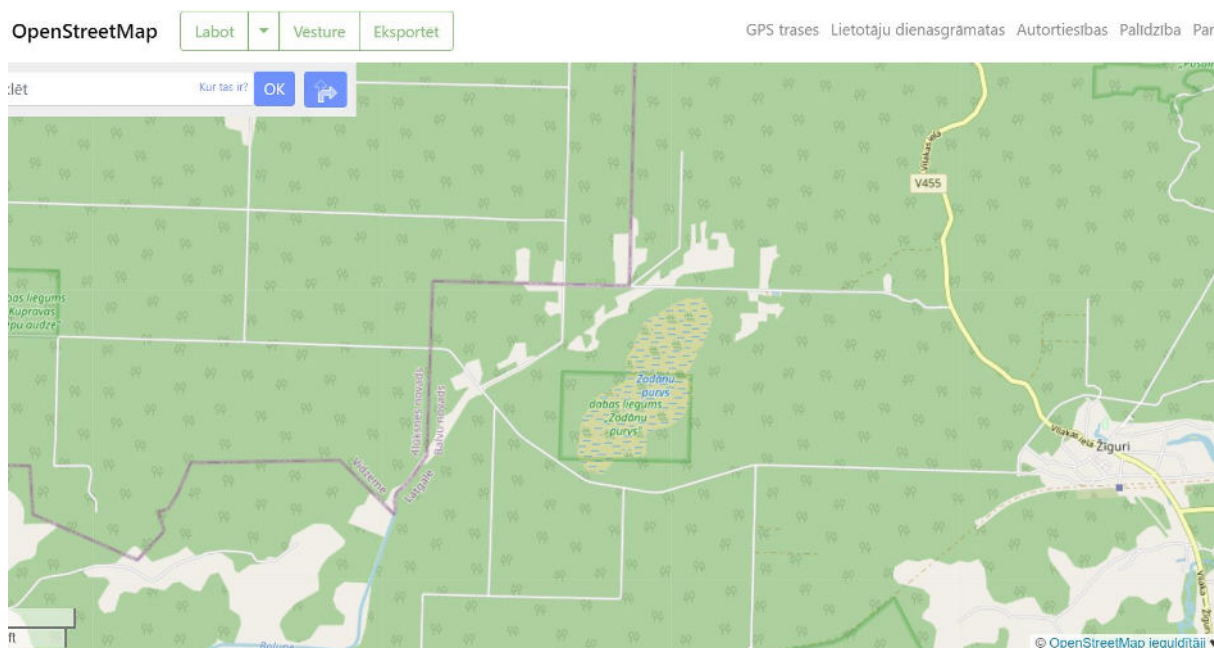
Dabas liegums “Raunas staburags” atrodas Raunas rekreācijas zonā. Pie Raunas upes ir populāra tūristu piesaiste – Raunas staburags un tā piekļuvei izveidota tūrisma un atpūtas infrastruktūra (autostāvvietas, velonovietne, kāpnes, galdi, soli, ugunsgrāvis, informācijas stendi). Raunas staburags kā simbolisks dabas piemineklis un ģeoloģisks objekts jau vēsturiski ir plaši popularizēts apmeklēšanai. Teritorija ir viegli sasniedzama ar auto vai velo transportu. Objektu apmeklē gan tūristi (specifiski iekļauts kāzu svinību viesu apmeklējamo vietu sarakstos), gan vietējie iedzīvotāji. To apliecina 2. attēlā iekļautais apmeklējumu uzskaitījums (norāda uz apmeklējumu skaita pieaugumu Covid-19 pandēmijas laikā 2021. gada ziemas periodā: janvārī un februārī). Pie objekta vērojama antropogēnās slodzes negatīva ietekme: zemsedzes nomīdījums, virzīšanās pa nogāzi paralēli labiekārtotai infrastruktūrai, reto augu dzīvotņu iznīcināšana uz saldūdens kaļķiežiem un sadzīves atkritumu problemātika. Vajadzīgs pārdomāts apmeklētāju plūsmas vadības risinājums. Dabas liegums pēc platības ir neliels, pārējo teritorijas pieejamību ietekmē stāvais upes ielejas reljefs un gravas. Lai arī tūrisma eksperta darbs nav paredzams lielā apjomā, tomēr šīs vietas vērtību saglabāšanai tas ir vajadzīgs. Slēdziens: ir jāizstrādā Tūrisma attīstības un apmeklētāju plūsmas vadības sadaļa.



2. attēls. Apmeklējumu uzskaites dati Raunas Staburagā 2021. gada janvārī un februārī.

Avots: Dabas apmeklējumu monitorings. Vidzemes Augstskola, 2021.

Piemērs: dabas liegums “Zodānu purvs” (skat. 3. pielikuma 3. attēlu.). Vieta nav plaši apmeklēta, tajā nav tūristu piesaistes un speciāli veidotas atpūtas infrastruktūras. Atrodas mazapdzīvotā apvidū, neiekļaujas nevienas blīvi apdzīvotās teritorijas ikdienas rekreācijas zonā (tuvākā blīvi apdzīvotā vieta – Žīguri – ir četrus kilometru attālumā). Dabas liegums ir tālu no maģistrālajiem ceļiem un galvenajām tūristu plūsmām. Regulārs, taču neliels apmeklētāju segments ir ogotāji, kas ir vasaras otrajā pusē. Slēdziens: tūrisma un atpūtas plānošana, apmeklētāju plūsmas vadības sadaļa nav jāizstrādā.



3. attēls. Dabas lieguma “Zodānu purvs” novietojums ārpus Žīguru ikdienas rekreācijas zonas.

Avots: OpenStreetMap, 2022.

TŪRISMA UN APMEKLĒTĀJU PLŪSMU PLĀNOŠANA ĪADT PĀRVALDĪBAS PLĀNOS

Ja atbilstoši iepriekš aprakstītajiem kritērijiem konkrētajā ĪADT ir vajadzīga tūrisma un rekreācijas, apmeklētāju plūsmas vadības plānošana, tad DAP, izstrādājot darba uzdevumu šai ĪADT pārvaldības plāna sadaļai, ņem vērā turpmāk aprakstītos ieteikumus ĪADT izvērtēšanai.

- 1) Veic visaptverošu ĪADT rekreācijas iespēju telpisko analīzi.
- 2) Nosaka apmeklētāju skaitu un segmentus, motivāciju apmeklēt teritoriju un identificē apmeklētāju radītās antropogēnās slodzes negatīvās ietekmes veidus un vietas,
- 3) Izvērtē esošās tūrisma un rekreācijas infrastruktūras kapacitāti un kvalitāti, novērtē dabas interpretācijas un informatīvo nodrošinājumu; aktualizē vajadzības infrastruktūras atjaunošanai vai jaunu infrastruktūras elementu izveidei;
- 4) Plāno tūrisma un rekreācijas attīstību, nosaka vajadzības apmeklētāju plūsmas vadībai, pieļaujamo pārmaiņu robežas, precizē formulējumus normatīvo aktu vajadzībām.
- 5) Plānošanas procesā nodrošina tūrisma un rekreācijas organizēšanā iesaistīto pušu līdzdalību, kā arī visu to zemes īpašnieku iesaisti, kuru īpašumos atrodas vai tiek plānota tūrisma un rekreācijas infrastruktūra.

Atbilstoši iepriekš aprakstītā izvērtējuma rezultātiem veic tūrisma un atpūtas infrastruktūras un apmeklētāju plūsmas plānošanu, nosakot potenciālos tūrisma veidus (ūdenstūrisms, velotūrisms, dabas tūrisms u.c.), tiem nepieciešamo infrastruktūru (ietilpība, veids, maksimāli universālais dizains) un apmeklētāju plūsmas.

ĪADT rekreācijas iespēju telpiskā analīze

Pirmajā plānošanas solī nosaka teritorijas mijiedarbību ar vietējo kopienu ikdienas atpūtas vajadzībām, ko nosaka tās atrašanās vietas tuvums blīvi apdzīvotām teritorijām. Pat bez izteikti populārām tūristu vietām, teritorija tiks regulāri izmantota atpūtai, ja tā atradīsies tuvu sasniedzamā attālumā. Izmantojot GIS datus, tiek veikta teritorijas telpiskā analīze, nosakot tūristu piesaistes lokācijas, rekreācijas iespējas un paredzamo apmeklētības intensitāti, izejot no pieejamības un vietas attāluma tuvākajām apdzīvotajām vietām un / vai intensīvi lietotiem ceļiem. Pamatā šīs sadaļas metodika balstās uz tā saukto ROS⁵⁸ pieeju.

- (1) Nosaka aktīvo ikdienas rekreācijas zonu, ko pamatā izmantos teritorijas un tās tuvākās apkārtnes iedzīvotāji):
 - a. 833 m⁵⁹ bufera zona ap visām apdzīvotajām vietām (pilsētām un ciemiem⁶⁰), kas sasniedzama līdz 10 min. gājienā un tiks lietota visdažādākajām ikdienas aktivitātēm;

⁵⁸ Ankre, R. & Emmelin, L. (2006). Zoning and Opportunity Spectrum Planning in a Discontinuous Environment. Planning for Tourism and Outdoor Recreation in the Luleå Archipelago, Sweden. Pieejams: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1377/FULLTEXT01.pdf>

⁵⁹ Poelman, H., 2016. A Walk to the Park? Assessing Access to Green Areas in Europe's Cities. (No. 01).

⁶⁰ Iekļaujami blīvākas apdzīvotības areāli. To var vislabāk iegūt no 1x1 iedzīvotāju blīvuma kartes. Jāņem arī vērā teritorija, kas tādā attālumā atrodas ārpus ĪADT robežas. Blīvi apdzīvotas teritorijas definētas šeit: <https://data.gov.lv/dati/lv/dataset/bat>

- b. tālāka 833 m – 2500 m bufera zona ap visām apdzīvotajām vietām (pilsētām un ciemiem), kas sasniedzams līdz 30 min gājienā vai īsā velo braucienā un tiks lietota fiziski aktīvākām ikdienas brīvā laika norisēm dabā;
 - c. pārējā teritorija, kas ir tālāk par 2,5 km, netiks aktīvi izmantota ikdienas rekreācijas vajadzībām (vai tiks izmantota neregulāri, tāpat arī tajos gadījumos, ja tajā ietilps viensētas ar nelielu iedzīvotāju skaitu), taču var tikt vairāk iesaistīta brīvdienās, nedēļas nogalēs, tūrisma nolūkos. Tālāko zonējumu var veikt, izmantojot pielāgotu atsauci uz ROS savvaļas zonu dalījumu (vai citu alternatīvu), taču primāri ir identificējami apvidi, kur ikdienā būs lielākā antropogēnā slodze (a un b punkts);
 - d. alternatīvai intensīvas zonas nosakāmas arī ap populārākajām tūrisma vietām (kā tūrisma “karstie punkti”), kur paredzams, ka antropogēnā slodze intensīvās apmeklētības dēļ būs lielāka. Tās ir vietas, kur apmeklējumu skaits gadā ir vismaz 10000 un vairāk (vai pielāgoti attiecīgajai teritorijai un tās mērogam).
- (2) Piekļuves tīkla telpiskā analīze (saistīta ar antropogēno slodzi, apmeklētības intensitāti, transporta trokšņa ietekmi u.c.).
- A. Autosatiksmē:
 - a. 500 m bufera zona ap visiem lielajiem ceļiem (valsts un reģionālās nozīmes: A un P kategorija);
 - b. 100 m bufera zona ap visiem V kategorijas ceļiem;
 - B. Mikro-mobilitāte:
 - a. 100 m bufera zona ap mazo ceļu un taku tīklu.
 - b. 100 m buferzona ap ūdenstūrismā izmantotām upēm.

Attālāk no apdzīvotām vietām un ārpus populārām tūrisma vietām, infrastruktūra ir minimāla, neuzkrītošāka, daudz vairāk iekļaujas dabā un ainavā, savukārt līdzās blīvi apdzīvotām vietām vai tūrisma karstajiem punktiem infrastruktūras vajadzību nedrīkst ignorēt, jo bieži tur veidojas stihisku taku tīklojums, slodze netiek koncentrēta vienuviet – vajadzīgi plūsmas vadības risinājumi.

Apmeklētāju skaita un segmentu noteikšana

Izejas pozīcija jebkādiem tālākiem aprēķiniem, kas saistīti ar antropogēno slodzi teritorijā vai tūrisma infrastruktūras kapacitāti, ir konkrēti apmeklētības rādītāji. Nezinot apmeklētāju skaitu, veidu un laiku, kad tie ierodas, galvenās vajadzības, nav iespējams veidot ilgtspējīgu tūrisma infrastruktūru. Jānošķir iespējami precīzi dažādi lietotāju segmenti un to apmeklētības sezona, uzturēšanās laiks, galvenās aktivitātes, citi saistītie rādītāji.

Apmeklētības rādītājus dabas teritorijās, kur nav ieejas biļešu uzskaišu dati, visvieglāk iespējams noteikt pēc apmeklētāju automātisko skaitītāju rādītājiem. Vairāk par to uzzināms izstrādātajās vadlīnijās.⁶¹

Lai aprēķinātu, cik no teritorijas apmeklētības attiecas uz tūrismu un cik uz viendienas ceļotājiem, iespējams izmantot nakšņojumu datus. Oficiālos statistikas pārvaldes rādītājus⁶² izmanto, lai iegūtu precīzāku nakšņojošo tūristu skaita aprēķinu:

⁶¹ Klepers, A. (2020) Apmeklējuma skaita noteikšana tūrisma un atpūtas objektos vai publiskajos pasākumos, izmantojot specializētas tehnoloģiskās iekārtas. Vadlīnijas. Valmiera: Vidzemes Augstskolas Sociālo, ekonomisko un humanitāro pētījumu institūts.

⁶² https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_NOZ_TU_TUV/TUV030/table/tableViewLayout1/

- (1) Apkopo datus par tūristu mītnēm ĪADT un tās tuvākajā apkārtnē (līdz 5 km), iekļaujot istabu skaitu un gultas vietu skaitu. Tālāko rēķina pēc formulas, par izejas pozīciju izmantojot pašvaldības (vai reģiona) vidējo tūristu mītnu (numuru) noslogotību pēdējā aktuālajā gadā:

Tūristu skaits:

$\text{Kopējais istabu skaits teritorijā un tās tuvākajā apkārtnē} \cdot 365 \text{ dienas gadā} \cdot \text{numuru noslogotība gadā (pēc CSP) (\%)} / 100\%$

Tālāk lai no noslogotajiem numuriem aprēķinātu apkalpoto personu skaitu gadā (tūristus), iegūtajam rādītāju reizina ar koeficientu 1,5, kas nozīmētu, ka vienu istabu vienu reizi rezervē viena persona, vienu reizi – divas personas (kā pieņemts vidējais rādītājs). Atkarībā no ĪADT popularitātes un tūrisma noteicošajiem faktoriem, parasti viendienas apmeklētāju skaits ir vismaz desmit reizes lielāks par nakšņojošo tūristu skaitu, ko var izmantot iegūto apmeklētāju plūsmas rezultātu aprēķinu salīdzinošai kontrolei.

- (2) Vienas dienas apmeklējumiem var izmantot papildinoši arī Latvijas Valsts ceļu veikto satiksmes intensitātes⁶³ uzskaiti / vērtējumu, kur lielākā daļa reģistrēto automašīnu braucienu attieksies uz vietējo iedzīvotāju ikdienas mobilitāti, taču apmeklētības skaits nebūs īpaši lielāks par šiem rādītājiem.
- (3) Var izmantot aptaujas (ar reprezentatīvu izlases kopu), lai iegūtu datus par Teritorijas apmeklētības biežumu, kas var palīdzēt aprēķināt vispārinātu apmeklētāju skaitu (iekļaujot arī sezonu, uzturēšanās ilgumu, motivāciju u.tml.). Dati, kas iegūti ar apmeklētāju automatisko skaitītāju palīdzību arī nebūs pilnībā interpretējami bez papildinošas šāda veida informācijas.

Veidojot kvantitatīvo aprēķinu apmeklētībai (tiek reģistrēti apmeklējumi nevis apmeklētāji, kas summējas, ja viens cilvēks gada laikā vietu apmeklē vairākkārt – no antropogēnās slodzes viedokļa tas ir jauns apmeklējums). Vērtējot apmeklētāju skaitu, jāapzinās, ka tie ir dažādi. Tāpēc apmeklētāji jāsegmentē, cenšoties noteikt to skaitu dalīti pēc (vismaz) šādiem kritērijiem:

- a) izcelsmes vieta;
- b) transporta veids, ar kādu ieradās uz galamērķi (un ar kādu pārvietojas tajā, ja atšķiras);
- c) motivācija;
- d) galvenās aktivitātes (tūrisma vai atpūtas veids, piemēram makšķernieki, publiskā pasākuma dalībnieki u.tml.);
- e) ceļošanas kompānija (kādā sastāvā ierodas Teritorijā – viens, kopā ar ģimeni u.tml.);
- f) demogrāfiskie un ekonomiskie rādītāji;
- g) uzturēšanās ilgums, sezona;
- h) apmeklētības intensitāte telpiski.

Skaits tiek novērtēts gadā (bet analītiski var tikt izmantota arī cita laika atskaite – dalījums starp brīvdienām un darba dienām, starp vasaru un pārējo gada laiku u.tml.), jānosaka apmeklētības pīķi – lielākais reģistrētais skaits noteiktā vietā vai publiskā pasākuma ietvaros u.tml.

Lai noskaidrotu apmeklētāju motīvus, piesaisti vietai (vai tā ir vienīgā, labākā, tuvākā attiecīgajam atpūtas veidam), izskaidrotu kvantitatīvi iegūtos apmeklētības rādītājus, atkarībā

⁶³ <https://lvceli.lv/celu-tikls/statistikas-dati/satiksmes-intensitate/>

no teritorijas popularitātes un apmeklētības biežuma iespējams veikt apmeklētāju aptauju. Aptaujas veikšanai būtiski veidot reprezentatīvu respondentu izlasi vai proporcionālu izlasi katram no nozīmīgākajiem segmentiem, lai būtu iespējams tos analizēt un savstarpēji salīdzināt. Aptaujas iespējams veikt, kombinējot klātienes formu (paralēli infrastruktūras apsekojumam) un attālinātu formu pēc pieredzējuma, vislabāk to reģistrējot vienotā datu masīvā ArcGIS Survey123 vai citā tiešsaistes aptauju platformā. Saturiski jānošķir aptauja mājsaimniecībām – vietējiem, kas izmanto teritoriju rekreatīviem nolūkiem no aptaujas, kas paredzēta tūristiem (papildinot ar nakšņošanas sadaļu) un viendienas apmeklētājiem. Aptauju paraugus skatīt izstrādātās ĪADT aptauju metodikas⁶⁴: iedzīvotāju aptauja pielikumā Nr. 1. un ceļotāju aptauju (ar integrētu atšķirīgu sadaļu Teritorijā vai tās tuvumā nakšņojošiem tūristiem) pielikumā Nr. 2. Veicot aptauju tiešsaistē, der vienīgi tāda apmeklējuma pieredze, ja Teritorija apmeklēta ne senāk kā viena kalendārā gada ietvaros no aptaujas veikšanas brīža. Daļu jautājumu var aizstāt ar citādi pieejamo / iegūstamo informāciju (piemēram, digitālo atsauksmju analīze par tūristu pieredzējumu un tūrisma vietu vai pakalpojumu kvalitātes vērtējumu u.tml.).

Sagatavojot šīs daļas datus, izvērtē apmeklējumu plūsmas dinamiku, dominējošos apmeklētāju segmentus, galvenos motīvus teritorijas apmeklējumam un vietējo (apkārtnes) iedzīvotāju piesaisti konkrēti apmeklētajai vietai. Kontekstā ar apmeklētību identificē apmeklētāju radītās antropogēnās slodzes negatīvās ietekmes veidus un vietas: ietekmi uz veģetāciju, zemsedzes izmīdīšanu, piesārņojumu ar sadzīves atkritumiem, cita veida konfliktsituācijas ar teritorijas dabas aizsardzības mērķiem vai traucējumu vietējiem iedzīvotājiem (negatīvu sociālo ietekmi). Tiek vērtēts gan ietekmes veids un vieta gan tā nozīmīgums (salīdzinājumā ar citiem).

Dabas tūrisma infrastruktūras kapacitātes izvērtējums

(1) Autonovietnes

Prioritāte ĪADT iepazīšanai un ceļošanai pa Teritoriju ir mikro-mobilitātes līdzekļiem – nemotorizētam transportam (pārvietojoties ar kājām, ar velo, ar laivām u.tml.), kas ļauj labāk iepazīt dabu, mazina troksni un CO₂ izmešu apjomu. Vienlaikus jārespektē, ka autotūrisms ir dominējošais veids attālāku vietu sasniegšanai Latvijā un atbilstoši plānotas autonovietnes palīdzēs risināt ar to saistītās problēmas.

- 1) Izmēra maksimālo kapacitāti ar automašīnām, kas var tikt novietotas speciāli (vai stihiski) radītās autonovietnēs, ko izmanto tūrisma vietu apmeklēšanai

To nosaka, izmērot kopējo katras autonovietnes lietderīgo platību (piemēram, izmantojot <https://www.daftlogic.com/projects-google-maps-area-calculator-tool.htm#> kartes vai satelītainas platību kalkulatoru) kvadrātmetros. Nepieciešamo platību virszemes atklātai autonovietnei aprēķina⁶⁵, pieņemot, ka vienas vieglās automašīnas izvietošanai vajadzīgi aptuveni 25 m², viena motocikla izvietošanai – 5 m², bet viena pasažieru autobusa izvietošanai – 60–75 m². No kopējās platības noņem vismaz 10 % (atkarīgs no kopējās platības un tās konfigurācijas – cik daudz tiek izmantots izbraukšanai no autonovietnes).

- 2) Lai noteiktu optimālu automašīnu vietu skaitu, tiek izmantota šāda formula:

$$N = \frac{a \times X \times u}{c \times X \times t}$$

⁶⁴ <https://va.lv/sites/default/files/Aptaujas-rezultatu-zinojums-06M2022-ViAHESPIv2.pdf>

⁶⁵ <https://likumi.lv/ta/id/256866-visparigie-teritorijas-planosanas-izmantosanas-un-apbuves-noteikumi>

kur: N = vajadzīgais automašīnu vietu skaits
a – apmeklējumu skaits dienā;
c – cilvēku skaits automašīnā;
u – uzturēšanās ilgums (vidēji viena apmeklējuma laiks stundās);
t – periods, kurā vieta ir atvērta / tiek lietota (laiks stundās).

(2) *Publiski pieejamās tualetes*

Populārās tūrisma vietās ar regulāru apmeklētību atbilstoša daudzuma tualesu (uzkoptu, tīru, ventilētu, nodrošinot atbilstību sanitārajām normām un minimālajam komfortam) atrašanās līdzās autonovietnei mazinās antropogēno slodzi.

Apsvērumi, vai tualete konkrētajā ĪADT vietā būtu jāierīko, iekļauj:

- a) novietojums un teritorijas raksturs (attālās savvaļas vietās tualesu izbūve var negatīvi ietekmēt savvaļas vietas uztveri, būt par traucēkli; tomēr, ja ir daudz apmeklētāju, tad pat vienkāršas tualetes izveide novērsīs risku, ka pārāk daudz cilvēku izmantos “aiziešanu uz krūmiem” un ietekmēs vietu daudz negatīvāk. Vietas, kas ir līdzās apdzīvotām vietām vai kur jau ir citas ēkas neradīs nekādu problēmu ierīkot tualeti);
- b) apmeklētāju skaits, īpaši nedēļas nogalēs (lielākās vietās ar lielu apmeklētību tualetes ierīkošana ir pašsaprotama);
- c) uzturēšanās ilgums (ja vietas apmeklējums ir īslaicīgs (mazāk par stundu), tad tualeti var arī neveidot; tomēr, ja vietu izmanto, lai uzturētos ilgāk vai lielāko dienas daļu, tostarp lietojot ēdienus / dzērienus, tad vajadzība pēc tualetes ir paredzama);
- d) attālums, kas ceļots līdz apmeklējamai vietai (jāpārzina vietas apmeklētāju segmenti; īss brauciens līdz attiecīgai vietai nerada vajadzību pēc tualetes, bet garāks ceļojums, īpaši ja pa ceļam nav citu alternatīvu, rada vajadzību);
- e) ja vieta saistīta ar atpūtu pie ūdens (t.sk. peldēšanās, sauļošanās, laivošana u.tml. – šādas vietas ir ļoti jutīgas pret fekālo ūdens piesārņojumu, kas var radīt veselības risku);
- f) ja vietā tiek tirgoti ēdieni un dzērieni, arī populārās piknika vietās, kurp cilvēki ierodas ar saviem ēdieniem;
- g) vietas izmantošana ziemā (ja vieta tiek aktīvi izmantota arī aukstajā sezonā, tad jāveido tāda tualete, ko var komfortabli lietot un uzturēt arī sala apstākļos).

To kapacitāti aprēķina, pieņemot apmeklētības slodzes intensitāti, automašīnu skaitu dienā attiecīgajā autonovietnē (kur V – vīriešu, S – sieviešu, I – apmeklētājiem ar kustību traucējumiem, U – universāla)

15-35 automašīnas: 1 V/S un 1 I vai 1 U

35-50 automašīnas: 1 V, 2 S un 1 I vai 3 U

50-100 automašīnas: 2 V, 4 S un 1 I

t.sk., ja vietu apmeklē ar tūristu autobusiem: 2 V, 6 S un 1 I

100+ automašīnas: 3 V, 9 S un 2 I

(3) *Dabas takas*

Dabas takas izveide nav pašmērķis jebkurā ĪADT. Tomēr, labi plānota, tās izmanto apmeklētāju plūsmas vadīšanai, antropogēnās slodzes mazināšanai plašākā teritorijā. Apsvērumi, kādi būtu jāņem vērā, plānojot vajadzību pēc dabas takām, ir saistāmi ar tās izveides mērķi:

- a. vispārīga atpūta un aktīvas nodarbes (apdzīvotu vietu tuvumā – saistībā ar ROS aprēķinu) – akcents uz multi-pieejamību;
- b. ainaviskums, vedot uz izcili skaistu skatu vietu;
- c. savvaļas dabas vērošana;
- d. ar kultūras mantojumu saistītas vietas apmeklējums;
- e. izglītojošs apmeklējums, lai iepazītu dabas vēsturi, ģeoloģiju, ģeogrāfiju, dzīvotnes;
- f. noteiktām fiziskām nodarbēm plānoti maršruti ar specifiskām prasībām.

Līdz tam analizētie apmeklētāju segmenti un to veidi noteiks plānotās takas fiziskos parametrus, tostarp virsmas materiālu, fiziskos izmērus, slīpumu un garumu:

- a) vai tā ir tikai pārgājieniem, tikai velobraukšanai vai tikai zirgu izjādēm paredzēta taka (vai distanču slēpošanai ziemas sezonā) u.tml.;
- b) integrēti lietojama taka visām augstāk nosauktajām grupām (pārgājieni, velo, zirgi), kas var izraisīt konfliktu situācijas (taču radīt mazāku teritorijas lietojumu dabas taku iekārtošanai – vajadzīgs segmentēt, prioritizēt atsevišķus posmus, ierobežot ātrumu šaurākajās un stāvākajās, grūti pārredzamajās vietās velobraucējiem u.tml.);
- c) daļēji integrētas takas, dalot plūsmu (atsevišķi zirgus vai velo) tikai tajās vietās, kur var paredzēt konfliktsituācijas;
- d) Universālā dizaina takas, kas ļauj pārvietoties pa tām arī cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

Taku iedalījums pēc grūtības pakāpes:

- (1) Universālā dizaina viegli pieejamas dabas takas (t.sk. cilvēkiem ar invaliditāti, pieejama visās sezonās, līdzena (slīpums īsos posmos nepārsniedz 11°), bez pakāpieniem, ejama vieglos apavos);
- (2) Viegla grūtības pakāpe (kopumā viegli ejama takas virsma, lēzenas nogāzes, īsi stāvi posmi vai tikai gadījuma rakstura pakāpieni, ja tas ir absolūti vajadzīgs; parasti vajadzīgi sportiski, izturīgi apavi);
- (3) Vidējas grūtības pakāpe (dažas nelīdzenas vietas, vietām slapjums, garāki posmi ar stāvām nogāzēm, kāpumiem, kāpnēm, iešanai piemērotākie būtu pārgājiena apavi vai slēgti sportiski apavi);
- (4) Sarežģītākās grūtības pakāpe (daudz nelīdzenu vietu, stāvas nogāzes, vietām apgrūtināta orientēšanās, upīšu šķērsošana u.tml.; vajadzīgi speciāli pārgājiena apavi, atšķirīga mainīgos klimata apstākļos u.tml.).

Atsevišķi raksturo taku virsmu, platumu, garumu, papildu infrastruktūru un labiekārtojumu.

Dabas taku (un tūrisma vietu) kapacitāti nosaka, vispirms nošķirot: fizisko nestspēju (kapacitāti) un reālo nestspēju (kapacitāti), starp tām veidojoties attiecībai, ka efektīvā kapacitāte ir tad, ja reālā kapacitāte nepārsniedz fizisko kapacitāti.

Fizisko kapacitāti izsaka, pieņemot, ka katram apmeklētājam ir jābūt vismaz vienam metram priekšā un aizmugurē brīvam. Novērojumi dabā liecina, ka šāda distance tiek ievērota dabiski starp pazīstamām kompānijām, bet kompānijas viena no otras turas vismaz 10 m (un vairāk) attālumā, lai saglabātu privātumu. Kvalitatīvam dabas pieredzējumam tik liels apmeklējumu skaits pat ir traucējošs, jo neļauj izbaudīt dabas ainavu nepastarpināti, traucē apstāties un vērot dzīvās dabas norises, fotografēt u.tml.

Tādat kapacitātes aprēķins būtu izsakāms ar šādu formulu:

L – dabas takas garums (aprēķinot kapacitāti vietai, tas tiek izteikts laukuma vienībā - kvadrātmetros);
 N – vienas dienas laikā iespējamais vizīšu skaits;
 A – attālums starp apmeklētājiem dabas takā.

$$\frac{L}{N} \times A$$

Bet N aprēķina:

$$\frac{P}{T}$$

T – vidējais laiks, lai izietu dabas taku;
 P – pieejamība (ja paredzēts konkrēts darba laiks vai, piemēram, tikai gaišajā diennakts laikā – aprēķinu var veikt gan uz gadu, gan uz vienu dienu).

Šādā piemērā, ja dabas takas garums (L) ir 1600 m un katram cilvēkam tiek rēķināti vismaz 10 m telpas, pieņemot, ka dabas taku var apmeklēt diennakts gaišajā laikā (piemēram 12 h) un takas iziešanai vajadzīgas 45 minūtes (0,75h), tad kapacitāte ir

$$N=12:0,75 = 16, \text{ bet } FK = (1600/16) \times 10 = 100 \times 10 = 1000 \text{ cilvēki dienā.}$$

Šī ir izrēķināta fiziskā iespējamā (maksimālā) kapacitāte, cik cilvēki var ietilpt uz pilnu slodzi konkrētajā dabas vietā. To var ietekmēt vēl citi faktori (autonovietnes kapacitāte, ilgāks uzturēšanās laiks, piknika zona, optimāla pieredzējuma vajadzība, mazāks traucējums noteiktās stundās, laikapstākļi u.tml.), kas šo dienā pieļaujamo apmeklētāju skaitu samazinās.

Tomēr tālāk būtu jānovērtē **akceptējamo izmaiņu sliekšnis** (LAC – *limits of acceptable change*), kas būtu daudz lietderīgāka pieeja. Plānot tūrismu un atpūtu, nepazeminot sociokulturālo un fizisko vidi, no kuras tas ir atkarīgs, vienlaikus gūstot ienākumus, īstenojot dabas un kultūras resursu saglabāšanas mērķus.

Fiziskas vietas (dzīvotnes u.tml.) nestspēja nav “fiksēta vērtība, kas balstīta uz tūristu klātbūtni”. Jāizvairās no situācijas, ka pārskatot apsaimniekošanas plānu, robežas tiek vājinātas, taču laika gaitā rodas pretnostatījums. Tas var neradīt būtiskas problēmas ar apmeklētāju apmierinātību un vai ietekmi uz vietējo kopienu, jo laika gaitā cilvēku tolerance pret pārpildītību var palielināties, taču fiziskā un vides ietekme var būt kritiski negatīva. Pārmaiņas ir neizbēgamas resursu izmantošanas sekas, taču vajadzīga sistēma, lai risinātu resursu pārvaldības problēmas, ņemot vērā to, cik lielā mērā pārmaiņas ir pieņemamas. Vispirms tiek noteikti vēlami apstākļi apmeklētāju aktivitātēm, kam seko pārvaldības pasākumi, kas vajadzīgi šo apstākļu aizsardzībai vai sasniegšanai.

Atšķirībā no fiziskās kapacitātes un ROS sistēmas LAC procesā uzsvērta vairāku dažādu, bet integrētu plānošanas procesu izmantošana, lai noteiktu kvantitatīvus rādītājus, kas var palīdzēt formulēt vispārēju apsaimniekošanas plānu. Tas koncentrējas uz izmērāmu ierobežojumu noteikšanu cilvēka izraisītajām izmaiņām aizsargājamo ainavu dabas un sociālajā vidē un uz piemērotu pārvaldības stratēģiju identificēšanu.

Akceptējamo izmaiņu sliekšņa procesā ir četras galvenās sastāvdaļas:

(1) pieņemamu un sasniedzamu sociālo un resursu apstākļu noteikšana;

- (2) izpratne par esošo un pieņemamo apstākļu saistību ar tiem, kas tiek uzskatīti par pieņemamiem;
- (3) tādu pārvaldības pasākumu noteikšana, kas palīdzēs sasniegt šos nosacījumus;
- (4) efektivitātes uzraudzības un novērtēšanas programma.

Tādējādi tiek noteikti konkrēti mainīgie lielumi, ko vajag inventarizēt un uzraudzīt (piemēram, veģetācijas bojājumi, augsnes erozija, infrastruktūras apjoms, pārblīvētība), kā arī nodrošināt pamatu, lai noteiktu, kādas apsaimniekošanas darbības kur ir vajadzīgas.

Dabas interpretācija un informatīvais nodrošinājums

Nonākot pieredzējuma vietā ĪADT parasti ir vajadzīga noteikta informācija, lai varētu gūt iespējami lielāko efektu no apmeklējuma. Lai arī lielākā daļa informācijas pieejama digitāli, ir vairāki elementi, kas joprojām ir vajadzīgi uz vietas. Apmeklētības vajadzības nosaka informācijas funkciju:

- (a) pirms ierašanās: digitālā informācija, lai būtu iespējams labāk sagatavoties;
- (b) ceļā uz vietu: hierarhiski veidota navigācija (galvenās norāžu zīmes, navigācija uz vietas, marķējums);
- (c) galvenie vārti: vietas nosaukums, izcēlums, vietzīme, kur apmeklētājs ir ieradies;
- (d) orientācija: palīdzēt cilvēkiem noorientēties, apstiprināt plānus – kurp doties, cik daudz iet (karte, laika plānojums, virzieni, grūtības pakāpe u.tml.);
- (e) virzieni: novirzīt satiksmi, apmeklētāju plūsmu, sadalīt to;
- (f) identifikācija: vienots vizuālās grafiskās identitātes stils, izceļot noteiktas vietas, dzīvības formas, objektus dabas takā;
- (g) praktiskā informācija: atvēršanas laiki, ērtību un labiekārtojuma pieejamība, pieejamie pakalpojumi, plānotie notikumi u.tml.;
- (h) interpretācija: atklājot konkrēto elementu vai procesu nozīmību, būtību;
- (i) regulatīvie: nosakot noteikumus un brīdinājumus;
- (j) iespēja sniegt atgriezenisko saiti, novērtējumu, komentārus par apsaimniekošanas problēmām vai stiprajām pusēm (tiešsaistē vai klātienē).

Vērtējot to, var noteikt gan tās fizisku esamību, saturisko izpildījumu (aktualitāti), gan formu (piemēram, atbilstību noteiktajam ĪADT vienotajam grafiskajam stilam). Šeit jānovērtē arī iespējas veidot dabas izglītību saturošu saturu, kas cieši saistāms ar efektīvu dabas interpretāciju – veidiem un pieejām, kā izraisīt auditorijai interesi par norisēm dabā, kā padarīt to atmiņā paliekošu, panākt lielāku iesaisti dabas aizsardzībā. Tas balstās uz vienu no dabas interpretācijas pieejas pamatlīcējiem – Frīmenu Tildenu, kurš uzsvēra kopsakarību: “ar kvalitatīvu interpretāciju tiek palielināta izpratne par norisēm dabā, kas raisa cieņu pret to un veicina dabas aizsardzības centienu atbalstīšanu”⁶⁶.

Infrastruktūras kvalitāte

Apsekojot klātienē dabā (un izvērtējot no sekundārajiem datiem iegūtās apmeklētāju atsauksmes), novērtējama dabas apmeklējuma infrastruktūras kapacitāte un kvalitāte, konstatētās konfliktsituācijas, negatīvās ietekmes izpausmes. Tas tiek strukturēti izvērtēts,

⁶⁶ Tilden, F. (1957). Interpreting our heritage.

vērtējot nolietojuma pakāpi un ikdienas lietošanas vajadzību, paralēli identificējot apmeklētāju radīto ietekmi uz dabu (iekļauts atsevišķi infrastruktūras novērtēšanas e-formā).

Kvalifikācija tūrisma un rekreācijas plānošanas izvērtējuma speciālistam

Tūrisma attīstības un apmeklētāju plūsmas plānošanai ieteicams piesaistīt speciālistus ar šādu kvalifikāciju:

- vismaz maģistra grāds,
- izglītības un zinātņu jomas: tūrisms, ģeogrāfija, ekonomika, vides pārvaldība un citas jomas, kurās ir iekļauta tūrisma un rekreācijas kompetence,
- pieredze pēdējo piecu gadu laikā pie vismaz divu tūrisma stratēģisko plānošanas dokumentu izstrādes. Nacionālo parku ekspertīzē ir nepieciešama pieredze nacionāla līmeņa tūrisma stratēģisko plānošanas dokumentu izstrādē.

Metodiskie materiāli

Tūrisma un atpūtas infrastruktūras plānošanai un apmeklētāju plūsmas vadībai izmantojami šādi Latvijā sagatavoti metodiskie materiāli:

- Aptaujas rezultātu ziņojums “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apmeklētāju monitorings” (jūnijs, 2022, ViA sadarbībā ar DAP)⁶⁷;
- “Specializētu tehnoloģisko iekārtu izmantošana apmeklējumu skaita noteikšanai tūrisma un atpūtas objektos vai publiskos pasākumos āra vidē” (vadlīnijas, jūnijs, 2020, ViA)⁶⁸;
- Digitāla apmeklētāju monitoringa datu platforma (sadarbībā ar DAP);
- “Ūdens tūrisma uzskaites metodika” (LVAF projekta ietvaros, novembris 2022), būs lejupielādējama www.hespi.lv;
- Pētījuma “Nacionālo parku mērķgrupu (apmeklētāju uzvedības) izpēte” ziņojums (decembris, 2019, ViA)⁶⁹;
- 2. ziņojums “Baltijas jūras piekrastes apmeklējuma, tā radītās slodzes uz vidi un infrastruktūras izvērtējums pašvaldību teritoriālo vienību griezumā” (maijs, 2020, SIA “Nocticus”)⁷⁰;
- Vadlīnijas “Tūrisma infrastruktūras, produktu un pakalpojumu pielāgošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām” (2018. Kurzemes plānošanas reģions un biedrība “Apeirons”)⁷¹;
- ROS telpiskās plānošanas pieejas metode Latvijā ir aprobēta Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāna izstrādē⁷².

⁶⁷ https://www.hespi.lv/sites/default/files/Aptaujas-rezultatu-zinojums-06M2022-ViAHESPIv2_0.pdf

⁶⁸ https://www.hespi.lv/sites/default/files/HESPI_Vadlinijas_apmeklejumu_skaita_noteiksanai_2020.pdf

⁶⁹ https://www.hespi.lv/sites/default/files/CRLP_P%C4%92T%C4%AAJUMA%20ZI%C5%85OJUMS_Final.pdf

⁷⁰ http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/file/2_zi%C5%86ojums_Piekrastes_p%C4%93t%C4%ABjums2020.pdf

⁷¹ https://www.kurzemesregions.lv/wp-content/uploads/2019/01/Gatavais_buklets_Unigreen2.pdf

⁷² Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāna sabiedriskā apspriešana,
<https://environment.lv/lv/gnp#dabas-aizsardzibas-plana-projekta-sabiedriski-apsriesana>

Tūrisma plānošanai ĪADT pasaulē ir izstrādāti dažādi materiāli un vadlīnijas, kas turpmāk uzskaitīti un ņemami vērā darba uzdevuma sagatavošanā:

- Eiropas Ilgtspējīga tūrisma harta (1995);
- Eiropas tūrisma indikatoru sistēma (ETIS) ilgtspējīgai tūrisma galamērķu vadībai (2016). Indikatori iedalīti četrās grupās. No tām viena ir vides ietekmes grupa, kurā, piemēram, D7 kritērijs ir ainavu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana. Mērījums tiek vērtēts kā % vietējo tūrisma jomas uzņēmēju, kas aktīvi atbalsta bioloģiskās daudzveidības un ainavu aizsargāšanu, saglabāšanu un pārvaldību;
- Konkrētāk izdalīts piekrastes un jūras tūrisms, pieejams tūrisms⁷³;
- Vadlīnijas ilgtspējai. Tūrisma un apmeklētāju vadībai aizsargājamās teritorijās (2018)⁷⁴. Šo vadlīniju nolūks ir palīdzēt plānotājiem un politikas veidotājiem, kā arī parku pārvaldītājiem un citiem iesaistītiem profesionāļiem nodrošināt, ka tūrisms aizsargājamās teritorijās ir piemērots, labi pārvaldīts un atbalsta dabas un kultūras mantojuma saglabāšanas mērķus. Četri pamatprincipi ilgtspējīgam tūrismam aizsargājamās teritorijās no politikas plānošanas līdz pārvaldībai ir:
 - aizsargāt vides un/vai kultūras kvalitātes, kas piesaista tūristus, uzturot būtiskus ekoloģiskos procesus un estētiskās un garīgās kvalitātes, kā arī palīdzot saglabāt dabas mantojumu un bioloģisko daudzveidību;
 - respektēt pamatiedzīvotāju un vietējo Kopienu tiesības un to sociokulturālo autentiskumu, saglabāt savu uzcelto un dzīvo kultūras mantojumu un tradicionālās vērtības, kā arī veicināt starpkultūru izpratni un iecietību;
 - nodrošināt dzīvotspējīgas ilgtermiņa ekonomiskās darbības, nodrošinot taisnīgi sadalītus sociālekonomiskos ieguvumus visiem tiesību turētājiem un ieinteresētajām personām, ko ietekmē tūrisms, tostarp stabilas nodarbinātības un ienākumu gūšanas iespējas un sociālos pakalpojumus vietējām kopienām, veicinot nabadzības mazināšanu;
 - nodrošināt atbilstošas iespējas, lai sekmētu saturīgu un kvalitatīvu apmeklētāju pieredzi, kas veicinās pastiprinātu dabas un aizsargājamo teritoriju pārvaldību.

⁷³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators_en

⁷⁴ IUCN. *Tourism and visitor management in protected areas. Tourism and visitor management in protected areas : guidelines for sustainability.* <https://portals.iucn.org/library/node/47918>

4. pielikums

Ietekmju un draudu klasifikators Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumam

A	Lauksaimniecība
A01	Pārveidošana lauksaimniecības zemē (izņemot nosusināšanu un dedzināšanu)
A02	Pārveidošana no viena lauksaimniecības zemes izmantošanas veida uz citu (izņemot nosusināšanu un dedzināšanu)
A03	Pārveidošana no jauktas lauksaimniecības un mežsaimniecības sistēmas uz specializētu (piemēram, atsevišķu kultūru audzēšana) ražošanu.
A04	Izmaiņas lauksaimniecības zemju reljefa un virsmas uzbūvē.
A05	Mazo ainavas objektu novākšana lauksaimniecības zemju nogabalu apvienošanai (dzīvžogi, akmens sienas, niedres, atvērti grāvji, avoti, atsevišķi koki u.c.)
A06	zālāju apsaimniekošanas pārtraukšana (piem. noganīšanas vai pļaušanas pārtraukšana)
A07	Apsaimniekošanas pārtraukšana / citu lauksaimniecības un agromežsaimniecības sistēmu izmantošana (izņemot zālājos)
A08	Zālāju pļaušana
A09	Intensīva vai pārmērīga noganīšana ar lopiem
A10	Ekstensīva, nepietiekama noganīšana ar lopiem
A11	dedzināšana lauksaimniecības vajadzībām
A12	regulētās dedzināšanas lauksaimniecībā ierobežošana
A13	pļavu un citu daļējo dabisku dzīvotņu atjaunošana
A14	Lopu audzēšana (neganot zālājus)
A15	Zemes apstrāde (piem. aršana) lauksaimniecībā
A16	Citi augsnes apsaimniekošanas veidi lauksaimniecībā
A17	Ražas novākšana un pļaušana lauksaimniecības zemēs
A18	Lauksaimniecības zemju apūdeņošana
A19	Dabisko mēslošanas līdzekļu izmantošana lauksaimniecības zemēs
A20	Sintētisko mēslošanas līdzekļu (minerālmēslu) izmantošana lauksaimniecības zemēs
A21	Ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu izmantošana lauksaimniecībā
A22	Fizisko augu aizsardzības metožu izmantošana lauksaimniecībā
A23	Citu kaitēkļu apkarošanas metožu izmantošana lauksaimniecībā (izņemot augsnes apstrādi)
A24	Atkritumu apsaimniekošana lauksaimniecībā
A25	Lauksaimnieciskās darbības, kas rada punktveida piesārņojumu virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos
A26	Lauksaimnieciskās darbības, kas rada difūzo piesārņojumu virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos
A27	Lauksaimnieciskās darbības, kas rada gaisa piesārņojumu
A28	Lauksaimnieciskās darbības, kas rada jūras vides piesārņojumu
A29	Lauksaimnieciskās darbības, kas rada augsnes piesārņojumu
A30	Aktīva gruntsūdeņu, virszemes ūdeņu vai jaukta tipa ūdens ieguve lauksaimniecības vajadzībām
A31	Meliorācija augsnes izmantošanai lauksaimniecībā
A32	Aizsprostu attīstība un darbība lauksaimniecības zemēs
A33	Ūdens objektu hidroloģiskās plūsmas pārveidošana lauksaimniecības vajadzībām (izņemot aizsprostu izbūvi un ekspluatāciju)
A34	Jaunu kultūru ieviešana un izplatīšana (ieskaitot GMO)
A35	Lauksaimniecības kultūras audzēšana atjaunojamās enerģijas ražošanai
A36	Citas lauksaimnieciskās aktivitātes
B	Mežsaimniecība
B01	Citu zemes izmantošanas veidu pārveidošana par mežu vai apmežošana (izņemot meliorāciju)
B02	Pārveidošana par cita veida mežu, ieskaitot monokultūras
B03	Cirtzemju vai netipisku sugu atkārtota stādīšana vai ieviešana (ieskaitot jaunās sugas un GMO)
B04	Atteikšanās no tradicionālās meža apsaimniekošanas
B05	Mežizstrāde bez koku stādīšanas vai dabiskā atjaunošanās
B06	Atsevišķu koku izciršana (izņemot kailcirti) nekailciršu mežsaimniecībā
B07	Mirušās koksnes izvākšana, ieskaitot mežizstrādes atliekas

B08	Veco koku izvākšana (izņemot mirušās koksnes izvākšanu)
B09	Kailcirte, visu koku nociršana
B10	Nelegālā mežizstrāde
B11	Korķa ieguve un meža izmantošana, izņemot mežizstrādi
B12	Koku stāva retināšana-kopšanas cirte
B13	Dedzināšana
B14	Ugunsdrošības pasākumi mežā
B15	Mežu apsaimniekošana, samazinot vecu mežu īpatsvaru
B16	Koksnes transportēšana
B17	Augsnes apstrādes pasākumi mežsaimniecībā un cita veida meža apsaimniekošana
B18	Dabisko mēslošanas līdzekļu izmantošana
B19	Sintētisko mēslošanas līdzekļu (minerālmēslu) izmantošana meža zemēs, ieskaitot meža augsnes kalpošanu
B20	Ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu izmantošana mežsaimniecībā
B21	Fizisko augu aizsardzības metožu izmantošana mežsaimniecībā, izņemot koku stāva retināšanu
B22	Citu kaitēkļu apkarošanas metožu izmantošana mežsaimniecībā
B23	Mežsaimniecības darbības, kas rada piesārņojumu uz virszemes ūdeņiem un gruntsūdeņiem
B24	Mežsaimniecības darbības, kas rada gaisa piesārņojumu
B25	Mežsaimniecības darbības, kas rada jūras vides piesārņojumu
B26	Mežsaimniecības darbības, kas rada augsnes piesārņojumu
B27	Ūdens objektu hidroloģisko apstākļu pārveidošana un meliorācija (ieskaitot aizsprostu izbūvi)
B28	Mežs izmantošana atjaunojamās enerģijas ražošanai
B29	Citas mežsaimniecības aktivitātes, izņemot tās, kuras saistītas ar agromežsaimniecību
C	
C01	Minerālu (piem. akmeņi, metāla rūdas, grants, smilts) ieguve
C02	Sāls ieguve
C03	Naftas un gāzes ieguve, ieskaitot infrastruktūru
C04	Oglu ieguve
C05	Kūdras ieguve
C06	Inerto materiālu izgāšana/deponēšana pēc sauszemē veiktās derīgo izrakteņu ieguves
C07	Izsmelto sanesu izgāšana/deponēšana pēc jūrā veiktās derīgo izrakteņu ieguves
C08	Sāls ieguves vietu slēgšana vai pārveidošana
C09	Ģeoloģiskā izpēte
C10	Resursu ieguve, kas rada punktveida piesārņojumu virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos
C11	Resursu ieguve, kas rada difūzo piesārņojumu virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos
C12	Resursu ieguve, kas rada jūras piesārņojumu
C13	Resursu ieguve, kas rada trokšņu, gaismas vai cita veida piesārņojumu
C14	Virszemes ūdeņu vai gruntsūdeņu izmantošana resursu ieguvei
C15	Resursu ieguves darbības, kas nav minētas iepriekš
D	
D01	Vēja, viļņu un paisuma enerģija, ieskaitot infrastruktūru tās ieguvei
D02	Hidroenerģija (dambji, HES) ieskaitot infrastruktūru
D03	Saules enerģija, tajā skaitā infrastruktūra
D04	Ģeotermālās enerģijas ražošana (tajā skaitā infrastruktūra)
D05	Enerģijas ražošanas iekārtu (ieskaitot bioenerģijas iekārtas, fosilās un kodolenerģijas iekārtas) izstrāde un darbība
D06	Elektroenerģijas un sakaru (kabeļi) pārraide
D07	Naftas un gāzes cauruļvadi
D08	Enerģijas ražošana un pārvade, kas rada virszemes ūdeņu vai gruntsūdeņu piesārņojumu
D09	Enerģijas ražošana un pārvade, kas izraisa gaisa piesārņojumu
D10	Enerģijas ražošana un pārvade kas rada jūras piesārņojumu
D11	Enerģijas ražošana un pārvade kas rada trokšņu piesārņojumu
D12	Enerģijas ražošana un pārvade kas rada gaismas, siltuma un cita veida piesārņojumu
D13	Virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu ieguve enerģijas ražošanai (izņemot hidroenerģiju)
D14	Enerģijas ražošanas un pārvades darbības, kas nav minētas iepriekš
E	Transporta sistēmas attīstība un darbība

E01	Ceļi, takas, sliedes un ar tiem saistītā infrastruktūra (piem. tilti, viadukti, tuneļi)
E02	Kuģu ceļi un prāmju satiksme
E03	Kuģu ceļi, prāmju līnijas un ostu infrastruktūra (piem. kanalizācija, bagarēšana)
E04	Lidmašīnu skrejceļi, helikopteri un citi gaisa kuģi
E05	Sauszemes, ūdens un gaisa transporta darbības, kas rada virszemes vai gruntsūdeņu piesārņojumu
E06	Sauszemes, ūdens un gaisa transporta darbības, kas rada gaisa piesārņojumu
E07	Sauszemes, ūdens un gaisa transporta darbības, kas rada jūras piesārņojumu
E08	Sauszemes, ūdens un gaisa transporta darbības, kas rada trokšņa, gaismas un cita veida piesārņojumu
E09	Sauszemes, ūdens un gaisa transporta darbības, kas netika minētas iepriekš
F	
F01	Teritorijas pārveidošana par dzīvojamo, darījumu vai atpūtas teritorijām (izņemot meliorāciju, krasta līnijas, upes grīvas un piekrastes apstākļu pārveidošanu)
F02	Pilsētas vai atpūtas teritoriju celtniecības un pārveidošanas darbi (piem. mājokļi un darījumu centri)
F03	Teritorijas pārveidošana par komerciālām vai rūpniecības zonām (izņemot meleorāciju un krasta līnijas, upes grīvas un piekrastes apstākļu pārveidošanu)
F04	Komerčiālo un rūpniecības teritoriju celtniecības un pārbūves darbi esošajās komerciālajās un rūpniecības teritorijās
F05	Sporta, tūrisma un atpūtas infrastruktūras veidošana un attīstība (ārpus pilsētas vai atpūtas zonām)
F06	Pludmales teritoriju attīstīšana un uzturēšana tūrismam un atpūtai, t.sk. ēdināšana un sakopšana
F07	Sporta, tūrisma un atpūtas aktivitātes
F08	Krasta līnijas, upju grīvas un piekrastes pārveidošana, lai attīstītu, izmantotu un aizsargātu dzīvojamo, komerciālo, ražošanas un atpūtas infrastruktūru un teritorijas (ietver jūras un krastu aizsardzību un infrastruktūras uzturēšanu)
F09	Mājsaimniecību un atpūtas vietu radīto atkritumu uzkrāšana un apstrāde
F10	Komerčiālo un rūpniecības teritoriju radīto atkritumu uzkrāšana un apstrāde
F11	Virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu piesārņojums, ko rada noplūdes no ražošanas objektiem
F12	Komunālo notekūdeņu (izņemot vētru radītos plūdus un noteci no rūpniecības objektiem) novadīšana, kuri rada virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu piesārņojumu
F13	Ražošanas iekārtu, piesārņotu vai pamestu rūpniecības teritoriju radītais virszemes ūdeņu vai gruntsūdeņu punktveida piesārņojums
F14	Citas iedzīvotāju un atpūtnieku darbības un būves, kas rada punktveida piesārņojumu virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos
F15	Citas ražošanas un komerciālas darbības un būves, kas rada punktveida piesārņojumu virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos
F16	Citas iedzīvotāju un atpūtnieku darbības un būves, kas rada difūzo piesārņojumu virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos
F17	Citas ražošanas un komerciālas darbības un būves, kas rada difūzo piesārņojumu virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos
F18	Iedzīvotāju un atpūtnieku darbības un būves, kas rada gaisa piesārņojumu
F19	Ražošanas un komerciālas darbības un būves, kas rada gaisa piesārņojumu
F20	Iedzīvotāju un atpūtnieku darbības un būves, kas rada jūras piesārņojumu (izņemot jūras piesārņojumu ar mikro un makro daļiņām)
F21	Ražošanas un komerciālas darbības un būves, kas rada jūras piesārņojumu (izņemot jūras piesārņojumu ar mikro un makro daļiņām)
F22	Iedzīvotāju un atpūtnieku darbības un būves, kas rada jūras piesārņojumu ar mikro un makro daļiņām (t.s. plastikāta maisiņi, putuplasts)
F23	Ražošanas un komerciālas darbības un būves, kas rada jūras piesārņojumu ar mikro un makro daļiņām (t.s. plastikāta maisiņi, putuplasts)
F24	Iedzīvotāju un atpūtnieku darbības un būves, kas rada trokšņa, gaismas, siltuma un cita veida piesārņojumu
F25	Ražošanas un komerciālas darbības un būves, kas rada trokšņa, gaismas, siltuma un cita veida piesārņojumu

F26	Meliorācija, augsnes atjaunošana un mitrāju, slīkšņu, purvu u.c. pārveidošana par dzīvojamām vai atpūtas teritorijām.
F27	Meliorācija, augsnes atjaunošana un mitrāju, slīkšņu, purvu u.c. pārveidošana par ražošanas/komerčiālām teritorijām.
F28	Applūšanas režīma maiņa, dzīvojamo vai atpūtas teritoriju aizsardzība pret plūdiem
F29	Aizsprostu un rezervuāru izbūve, dzīvojamo ēku apbūves un atpūtas teritoriju attīstībai
F30	Aizsprostu un rezervuāru izbūve, rūpniecības un komerciālo teritoriju attīstībai
F31	Cita veida hidroloģisko apstākļu maiņa, dzīvojamo ēku apbūves un atpūtas teritoriju attīstībai
F32	Cita veida hidroloģisko apstākļu maiņa, rūpniecības un komerciālo teritoriju attīstībai
F33	Virszemes ūdeņu (t.s. jūras ūdeņu) un gruntsūdeņu izmantošana publiskajai ūdens apgādei un rekreācijai
F34	Virszemes ūdeņu (t.s. jūras ūdeņu) un gruntsūdeņu izmantošana publiskajai komerciālām un ražošanas vajadzībām (izņemot enerģijas ražošanu)
G	
G01	Jūras zivju un vēžveidīgo ieguve (profesionālā, atpūtas), kas izraisa sugu/populāciju samazināšanos un traucējumus sugām
G02	Jūras zivju un vēžveidīgo apstrāde
G03	Jūras zivju un vēžveidīgo ieguve (profesionālā, atpūtas), kas izraisa sugu skaita samazināšanos un jūras gultnes biotopu traucējumus
G04	Jūras augu ievākšana
G05	Saldūdens zivju un vēžveidīgu ievākšana (profesionāla)
G06	Saldūdens zivju un vēžveidīgu ievākšana (atpūtas)
G07	Medības
G08	Zvejas krājumu un zivsaimniecības pārvaldība
G09	Citu savvaļas augu un dzīvnieku ieguve (izņemot medības un atpūtas makšķerēšanu)
G10	Nelegālās medības
G11	Nelegāla ievākšana
G12	Piezveja vai nejauša nonāvēšana (zvejas vai medību dēļ)
G13	Dzīvnieku saindēšana (izņemot saindēšanu ar svinu)
G14	Svina municijas vai zvejas atsvaru izmantošana
G15	Piekrastes apstākļu maiņa jūras akvakultūras attīstībai
G16	Jūras akvakultūras radītais jūras piesārņojums
G17	sugu ieviešana un izplatība (ieskaitot GMO) jūras akvakultūrās
G18	jūras akvakultūru darbības pārtraukšana
G19	citas jūras akvakultūras radītas ietekmes, tajā skaitā infrastruktūra
G20	Ūdens ieguve, plūsmas novirzīšana, aizsprosti un citas hidroloģisko apstākļu izmaiņas saldūdeņu akvakultūrā
G21	Saldūdeņu akvakultūras radītais punktveida piesārņojums virszemes ūdeņos vai gruntsūdeņos
G22	Saldūdeņu akvakultūras radītais difūzais piesārņojums virszemes ūdeņos vai gruntsūdeņos
G23	Saldūdeņu akvakultūras radītais jūras vides piesārņojums
G24	Sugu (t.s. citzemju sugu un GMO) ieviešana un izplatība saldūdeņu akvakultūrās
G25	saldūdeņu akvakultūru darbības pārtraukšana
G26	citas saldūdeņu akvakultūras radītas ietekmes, tajā skaitā infrastruktūra
G27	Citas darbības, kas saistītas ar bioloģisko resursu ieguvu un audzēšanu kas nav minētas iepriekš
H	Militārās darbības, sabiedrības drošības pasākumi un cita veida cilvēka iejaukšanās
H01	Militārās, paramilitārās vai policijas mācības un operācijas uz sauszeme
H02	Militārās, paramilitārās vai policijas mācības un operācijas saldūdens un jūras vidē
H03	Sauszemes militāro vai līdzīgu darbību pārtraukšana (atklātu biotopu zudums)
H04	Vandālisms vai dedzināšana
H05	koku apkopšana, bīstamo koku novākšana
H06	Slēgta vai ierobežota pieeja vietai/dzīvotnei
H07	iznīcinoša izpēte un monitoringa pasākumi
H08	Citi antropogēni traucējumi
I	Citzemju un problemātiskās sugas
I01	Invazīvās citzemju sugas ES

I02	Citas invazīvas citzemju sugas (ne tās par kurām teikts I01)
I03	Citas citzemju sugas (neinvazīvas)
I04	Problemātiski vietējie augi, dzīvnieki
J	Piesārņojums no dažādiem avotiem
J01	Jauktu avotu piesārņojums virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos (ūdens un sauszemes)
J02	Jūras avotu jūras piesārņojums (jūras un piekrastes)
J03	Jūras avotu gaisa piesārņojums, gaisa radītais piesārņojums
J04	jauktu avotu radītais augsnes piesārņojums un cietie atkritumi (izņemot izplūdes)
J05	pārlietu lielas enerģijas pārpalikumi
K	Cilvēka izraisītais ūdens režīma izmaiņas
K01	Gruntsūdeņu, virszemes ūdeņu un jaukta tipa ūdens avotu izmantošana
K02	meliorācija
K03	Aizsprostu attīstība un darbība
K04	hidroloģiskās pūsmas izmaiņas
K05	Ūdensobjektu fiziska pārveidošana
L	Dabiski procesi (izņemot katastrofas un cilvēka darbības izraisītus procesus vai klimata pārmaiņas)
L01	Abiotiski dabas procesi (piemēram, erozija, sasalšana izžūšana, nogrimšana, sasāļošanās)
L02	Dabiskā sukcesija, kas izmaina sugu sastāvu (izņemot tiešas izmaiņas lauksaimniecības vai mežsaimniecības praksē)
L03	Organiskā materiāla uzkrāšanās
L04	Dabiskie eitrofikācijas vai paskābināšanās procesi
L05	samazināta auglība/ ģenētiskā depresija (piem. inbrīdings vai endogāmija)
L06	Faunas un floras īpatņu starpsugu attiecības (konkurence, plēsonība, parazitisms, patogēni)
L07	Faunas un floras īpatņu starpsugu attiecību samazināšanās (piem., apputeksnētāji)
M	Ģeoloģiski procesi un dabas katastrofas
M01	Vulkānu izvirdumi
M02	Paisuma viļņi, cunami
M03	Zemestrīces
M04	Lavīnas
M05	Noslīdeņi
M06	Pazemes augsnes nogrūvumi
M07	Vētras, cikloni
M08	Applūšana (dabiska)
M09	Degšana (dabiska)
M10	Citas dabas katastrofas
N	Klimata pārmaiņas
N01	temperatūras izmaiņas
N02	sausums un nokrišņu daudzuma samazināšanās
N03	Izmaiņas vai nokrišņu daudzuma palielināšanās
N04	ūdens līmeņa celšanās jūrā un jūras viļņu iedarbības izmaiņas
N05	dzīvotņu izvietojuma, lieluma un /vai kvalitātes izmaiņas
N06	Bioloģisko/ekoloģisko procesu desinhronizācija
N07	radniecīgu sugu samazināšanās vai izžušana (piem. pārtikas avota/plēsoņas, plēsoņas/parazīta, simbiota u.c.)
N08	sugu migrācija (dabiska areālu paplašināšanās)
N09	citas abiotisko apstākļu izmaiņas
X	Nezināmas ietekmes, ietekmju neesamība un ietekmes ārpus ES dalībvalstīm
Xu	Nav zināmas ietekmes
Xxp	Nav ietekmju
Xxt	Nav apdraudējumu
Xp	Nav informācijas par ietekmēm
Xt	Nav informācijas par apdraudējumiem
Xe	Apdraudējumi un ietekmes ārpus ES teritorijas
Xo	Apdraudējumi un ietekmes ārpus dalībvalstīm

5. pielikums

Sugu un biotopu eksperta slēdziena saturs *Natura 2000* teritorijas plāna sagatavošanai

Slēdzienā, kuru paraksta sertificētais sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperts, norādot savu vārdu, uzvārdu, sertifikāta numuru un derīguma termiņu, slēdziena sagatavošanas datumu, iekļauj sekojošas sadaļas:

- 1) biotopu grupa, suga vai sugu grupa, par kuru sniedz slēdzienu;
- 2) īpaši aizsargājamā dabas teritorija (turpmāk – ĪADT), kurai tiek izstrādāts pārvaldības plāns vai *Natura 2000* teritorijas plāns (turpmāk – Teritorija);
- 3) ja eksperts veicis izpēti plāna izstrādes laikā – ĪADT apsekošanas datums un meteoroloģiskie apstākļi, apsekošanas ilgums un izpētes metodes (piemēram, transektes, randomizēta parauglaukumu izvēle, fotofiksācija, maršruta iezīmēšana ar ģeogrāfiskās pozicionēšanas sistēmu);
- 4) kopsavilkums par Teritorijā konstatētajām ES nozīmes un Latvijas īpaši aizsargājamām sugām vai sugu grupām, kā arī piezīmes vai komentāri, ja tādi nepieciešami; šajā slēdziena sadaļā eksperts norāda Teritorijā konstatēto ES nozīmes sugu populāciju īpatsvaru no kopējās Latvijas populācijas un vērtē Teritorijas nozīmi sugas saglabāšanā;
- 5) kopsavilkums par konstatētajiem ES nozīmes un Latvijas īpaši aizsargājamiem biotopiem, kā arī piezīmes vai komentāri, ja tādi nepieciešami; šajā slēdziena sadaļā eksperts norāda Teritorijā konstatēto ES nozīmes biotopu īpatsvaru daļu no kopējās biotopa platības Latvijā un vērtē Teritorijas nozīmi konkrētā biotopu veida saglabāšanā;
- 6) ES nozīmes sugu un biotopu *Natura 2000* teritorijas līmeņa aizsardzības mērķu pamatojums (eksperta apsvērumi, izmantotie dati);
- 7) kopsavilkums par nepieciešamajiem aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumiem ES nozīmes sugu un biotopu *Natura 2000* teritorijas līmeņa aizsardzības mērķu sasniegšanai, ja dati par plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem pievienoti plānu e-formai, kā arī piezīmes vai komentāri, ja tādi nepieciešami;
- 8) kopsavilkums par nepieciešamajiem aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumiem Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu saglabāšanai Teritorijā, ja dati par plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem pievienoti plānu e-formai, kā arī piezīmes vai komentāri, ja tādi nepieciešami;
- 9) eksperta izvērtējums par apsaimniekošanas pasākumu vai tūrisma infrastruktūras, kas plānota ES nozīmes biotopos vai sugu atradnēs, kas noteikti kā *Natura 2000* teritorijas izveidošanas mērķis, ietekmi uz *Natura 2000* teritoriju;
- 10) izmantotās literatūras un citu informācijas avotu saraksts, izmantojot atsaucēs tekstā atbilstoši vispārpieņemtiem zinātniska darba izstrādes principiem.

6. pielikums

Apsaimniekošanas pasākumu klasifikators *Natura 2000* standarta datu formas aprakstā

	Rīcības, kas saistītas ar lauksaimniecisko darbību un no tās atkarīgiem biotopiem	
CA01	Dabisko un daļēji dabisko biotopu un sugu dzīvotņu pārveidošanas lauksaimniecības zemēs novēršana	Tiek ierobežota dabisko un daļēji dabisko biotopu un dabas direktīvās iekļauto sugu dzīvotņu pārveidošana lauksaimniecības zemēs (piem., pļavu vai mitrāju pārvēršana par aramzemēm) vai lauksaimniecības intensifikācija.
CA02	Mazo ainavas elementu atjaunošana lauksaimniecības zemēs	Savvaļas florai un faunai svarīgu nelielu ainavas elementu atjaunošana lauksaimniecības zemēs (piem., dzīvžogi, akmens sienas, dīķi, nelielas mežu teritorijas, pārejas zonas, lauku malas, grāvji, zemes ceļi), veicinot sugu izplatīšanos un ģenētisko daudzveidību.
CA03	Ekstensīvās lauksaimniecības prakses un tradicionālas lauksaimniecības ainavas saglabāšana	Saglabāt ekstensīvās lauksaimniecības praksi, piem., ekstensīvu pļaušanu un noganīšanu vai dedzināšanu, lauksaimniecības un nelielu ainavas elementu (pārejas zonu, dzīvžogu, akmens krāvgumu, dīķu, nelielu meža puduru, laukmalu, grāvju, zemes ceļu) nodrošināšanai.
CA04	Tādas lauksaimniecības prakses uzturēšana, kas palīdz novērst pamešanu/neapsaimniekošanu, t.sk. veikt pļaušanu, ganīšanu, kontrolētu dedzināšanu vai līdzvērtīgus pasākumus	Rīcības, kas mazina lauksaimniecības zemju pamešanu vai nepietiekamu zemes izmantošanu (piem., noganīšana, pļaušana vai dedzināšana), lai apturētu vai palēninātu dabisko sukcesiju. Šie pasākumi var būt saistīti ar lauksaimnieciskām darbībām (piem., ganīšanas atjaunošana) vai aizstāšana ar metodēm, kas uztur atklātus biotopus. Ietver apsaimniekošanas metodes vai atdarina tradicionālas lauksaimniecības praksi (piem., ganīšanai izmantojot mājdzīvniekus – kazas, aitas, liellopus, zirgus) vai bez lauksaimnieciskas izmantošanas.
CA05	Pļaušanas, ganīšanas u.c. lauksaimniecības zemju apsaimniekošanas metožu un izpildes laika pielāgošana	Zālāju pļaušanas vai lopu ganīšanas metožu, biežuma un laika pielāgošana, lai saglabātu (piem., ekstensīvi izmantotas pļavas) un atjaunotu dzīvotnes (piem., samazināt zālāju apsaimniekošanas intensitāti, samazināt noganīšanas intensitāti) vai izvairīties no bojājumu nodarīšanas sugām (piem., savvaļas putnu audzēšana); citu līdzīgu darbību pielāgošana un pārvaldība (piem., dedzināšana).
CA06	Pļaušanas, noganīšanas vai citu līdzīgu lauksaimniecisko darbību pārtraukšana	Zālāju pļaušanas vai noganīšanas pārtraukšana, lai atjaunotu dabiskus vai daļēji dabiskus biotopus, vai sugu dzīvotnes, vai izvairīties no sugu traucēšanas (piem., putnu ligzdošanas laikā); citu līdzīgu darbību apturēšana.
CA07	BD 1. pielikuma daļēji dabisko, no lauksaimniecības atkarīgo biotopu atjaunošana	Iepriekš lauksaimniecībā (piem., aramzemes), mežsaimniecībā (piem., papeļu plantācijas) vai citādi izmantoto zemju atjaunošana par BD 1.pielikuma daļēji dabiskajiem biotopiem. Piem., meža plantācijas vietā atjaunots daļēji dabisks zālājs.
CA08	Augsnes apstrādes veidu pielāgošana lauksaimniecībā	Augsnes apstrādes pielāgošana (t.sk. aršana, uzrušināšana), lai samazinātu vai novērstu augsnes eroziju un augsnes bioloģiskās daudzveidības samazināšanos.
CA09	Dabisko mēslošanas līdzekļu un lauksaimniecībā izmantoto ķīmikāliju lietojuma samazināšana vai pārtraukšana	Mēslošanas līdzekļu (piem., minerālmēsli, kūsmēsli, dūņas), pesticīdu, fungicīdu, sēklu kodināšanas, herbicīdu, augšanas kavētāju, hormonu un dažādu lauksaimniecības ķīmikāliju, kā arī rodenticīdu un citi kaitēkļu apkarošanas līdzekļu, arī veterināro līdzekļu lietojuma samazināšana un ierobežošana.
CA10	Lauksaimniecības radītā virszemes un pazemes ūdeņu punktveida piesārņojuma samazināšana vai likvidēšana	Lauksaimnieciskās darbības rezultātā (liela mēroga lopu audzēšanas dēļ) radītā punktveida virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojuma samazināšana vai likvidēšana.

CA11	Lauksaimniecības radītā difūzo virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojuma samazināšana	Lauksaimniecības radītā difūzā virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojuma samazināšana.
CA12	Lauksaimniecības radītā gaisa piesārņojuma samazināšana vai novēršana	Lauksaimniecības radītā gaisa piesārņojuma samazināšana vai novēršana
CA13	Lauksaimniecības radītā jūras piesārņojuma samazināšana vai novēršana	Lauksaimniecības radītā jūras piesārņojuma samazināšana vai novēršana
CA14	Lauksaimniecības radītā augsnes piesārņojuma samazināšana vai novēršana	Lauksaimniecības radītā augsnes piesārņojuma samazināšana vai novēršana
CA15	Meliorācijas un apūdeņošanai nepieciešamās infrastruktūras ietekmes mazināšana vai likvidēšana lauksaimniecības zemēs	Meliorācijas sistēmu ietekmes mazināšana, atjaunojot nosusinātus mitrājus. Ietver iespēju pārtraukt meliorācijas un apūdeņošanas sistēmu darbību. Ietver arī saldūdens biotopu un mitrāju atjaunošanu, kurus ir ietekmējusi hidroloģiskā režīma pārveidošana, izbūvējot aizsprostus vai veicot virszemes ūdeņu ieguvu lauksaimnieciskām vajadzībām.
CA16	Citas rīcības lauksaimniecības radītu nelabvēlīgu ietekmju novēršanai vai mazināšanai	Citi pasākumi, kas saistīti ar lauksaimniecisko darbību vai ar no lauksaimnieciskās darbības atkarīgajiem biotopiem (nav klasificējami kā augšminētās CA ietekmes).
Rīcības, kas saistītas ar meža un mežam līdzīgiem biotopiem		
CB01	(Daļēji) dabisko atklāto biotopu, arī dabisko un traucējumatkarīgo meža biotopu, saglabāšana, novēršot to pārveidošanu komerciālās audzēs vai intensīvi apsaimniekotās mežu plantācijās	Novērst dabisko un daļēji dabisko dzīvotņu un dabas direktīvās ietvertu sugu mērķa biotopu pārvēršanu mežā (piem., apmežojot) vai novērt dabisko un daļēji dabisko mežu pārvēršanu intensīvi apsaimniekotos mežos vai monokultūru plantācijās.
CB02	Tradicionālās meža apsaimniekošanas pieeju saglabāšana	Saglabāt esošo tradicionālo meža apsaimniekošanas un izmantošanas praksi, lai saglabātu dabiskos un daļēji dabiskos biotopus vai sugu dzīvotnes (piem., saglabāt vai attīstīt vecus kokus un atvasājus, lai veidotos atvērumi meža vainagu klājā, lai saglabātu un atjaunotu biotopu nepārtrauktību, daudzveidotu sugu sastāvu) vai izvairītos no nelabvēlīgu traucējumu radīšanas sugām. Ietver pasākumus, lai atjaunotu vai uzturētu vecu mežu un dabisku mežu attīstības stadijas, kuri pārsniedz ciršanas vecumu. Ietver koku puduru saglabāšanu atklātos nemeža biotopos un neskartu, cilvēka darbības neskartu teritoriju saglabāšanu. Ietver sekundāro meža biotopu saglabāšanu.
CB03	Meža apsaimniekošanas pieeju atjaunošana	Atjaunot tādu meža apsaimniekošanas praksi, lai saglabātu vai atjaunotu biotopus vai sugu dzīvotnes (piem., apsaimniekošanas pasākumi, mērķtiecīgi sekmējot sugu sastāvu vai novēršot meža ugunsgrēku rašanos). Šeit neietver nosusināšanu un apūdeņošanu, kas klasificētas kā CF10.
CB04	Meža atjaunošana un meža dabiskā atjaunošanās	Meža atjaunošanas pielāgošana, lai atjaunotu biotopus un sugu dzīvotnes. Tas iekļauj, piem., pāreju no meža plantāciju izstrādes kailcirtē uz ilggadīgām dabiskām meža platībām, vai meža atjaunošanā izmantojot dabisko atjaunošanos vai kontrolētu dedzināšanu.
CB05	Meža apsaimniekošanas un izmantošanas prakses pielāgošana/maiņa	Meža apsaimniekošanas un izmantošanas metodes (prakses) pielāgošana vai maiņa, lai saglabātu vai atjaunotu biotopus un sugu dzīvotnes (piem., lai aizsargātu vecus kokus, veicinātu mirušās koksnes apjoma pieaugumu un atvērumu veidošanos, saglabātu un atjaunotu biotopu nepārtrauktību, veicinātu noteiktu sugu sastāvu, ierobežotu meža ugunsgrēkus) vai lai izvairītos no nelabvēlīgu

		traucējumu radīšanas sugām (piem., pielāgojot mežsaimniecības pasākumu veikšanas laiku un ilgumu).
CB06	Pašreizējās meža apsaimniekošanas un izmantošanas prakses pārtraukšana	Meža apsaimniekošanas un izmantošanas metožu pārtraukšana vai izvairīšanās no pārāk intensīvas meža izmantošanas, lai saglabātu un atjaunotu biotopus un sugu dzīvotnes vai novērstu nelabvēlīgus traucējumus. Iekļauj arī neiejaukšanās režīmu.
CB07	Nelikumīgas mežizstrādes novēršana	Pasākumi, lai apturētu vai novērstu nelikumīgu mežizstrādi un tās radīto nelabvēlīgo ietekmi.
CB08	BD 1. pielikuma meža biotopu atjaunošana	Platības, kas iepriekš tikušas izmantotas lauksaimniecībā (piem., aramzeme), koku plantācijām (piem., papeļu stādījumi) vai citi zemes lietojuma veidi, kas tiek atjaunoti vai izveidoti no jauna kā BD 1. pielikuma meža biotopi (piem., aluviālo mežu atjaunošana lauksaimniecības zemē). Atjaunošanās process var aizņemt vairākus gadu desmitus. Šīs darbības ietver aktīvu biotopu atjaunošanas darbu (piem., mērksugu sēklu sēšana vai stādīšana) vai pasīvu procesu (pašatjaunošanās).
CB09	Ķīmisko mēslošanas vai kaitēkļu apkarošanas līdzekļu izmantošanas mežsaimniecībā ierobežošana vai pārtraukšana	Pesticīdu un herbicīdu (ieskaitot rodenticīdu un citu kaitēkļu kontroles produktu), mēslošanas līdzekļu (minerāli, kūstmēsli, dūņas) un kalķošanas līdzekļu izmantošanas pārtraukšana vai samazināšana.
CB10	Mežsaimniecības radītā difūzā virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojuma samazināšana	Meža apsaimniekošanas rezultātā radītā difūzā piesārņojuma samazināšana virszemes un pazemes ūdeņos.
CB11	Mežsaimniecības radītā gaisa piesārņojuma samazināšana	Meža apsaimniekošanas rezultātā radītā gaisa piesārņojuma samazināšana.
CB12	Mežsaimniecības radītā jūras piesārņojuma samazināšana	Meža apsaimniekošanas rezultātā radītā jūras piesārņojuma samazināšana.
CB13	Mežsaimniecības radītā augsnes piesārņojuma samazināšana	Meža apsaimniekošanas rezultātā radītā augsnes piesārņojuma samazināšana.
CB14	Nosusināšanas un apūdeņošanas ietekmes mazināšana vai pārtraukšana	Meliorācijas un apūdeņošanas sistēmu ietekmes mazināšana nosusinātos meža biotopos (ietver pasākumus nosusinātu mežu dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošanai). Tas ietver ar nosusināšanu un apūdeņošanu saistītās infrastruktūras (t.sk. virszemes un pazemes ūdeņu ieguvu, aizsprostu būvi, tecējuma pārveidošanu) pārvaldību, pielāgošanu, arī meliorācijas un apūdeņošanas sistēmu likvidēšanu. Šeit ietver hidroloģisku pārmaiņu negatīvi ietekmētu saldūdens biotopu atjaunošanu.
CB15	Citas rīcības mežsaimniecības radītu nelabvēlīgu ietekmju novēršanai vai mazināšanai	
Rīcības, kas saistītas ar resursu ieguvu un enerģijas ražošanu		
CC01	Ar enerģijas ražošanu nesaistītu resursu ieguves pielāgošana vai pārtraukšana	Derīgo izrakteņu (smilts un grants, smilšmāls un māls, kūdra (kūdras substrāts dārzkopībai un lauksaimniecībai)) ieguves pielāgošana, pārtraukšana vai neuzsākšana. Ietver ģeoloģiskās izpētes un citu ieguves sagatavošanas darbu ietekmes samazināšanu.
CC02	Enerģijas ražošanā nepieciešamo resursu ieguves pielāgošana vai pārtraukšana	Enerģijas ražošanā būtisku derīgo izrakteņu (ogļu, dedzināmās kūdras, naftas, gāzes) izpēte un ieguve. Ietver ģeoloģiskās izpētes un citu ieguves sagatavošanas darbu ietekmes samazināšanu.

CC03	Atjaunojamās enerģijas (izņemot HES) ražošanai nepieciešamās infrastruktūras pielāgošana vai darbības pārtraukšana	Atjaunojamās enerģijas ražošanai nepieciešamās infrastruktūras (izņemot hidroenerģiju) darbības pielāgošana vai darbības pārtraukšana.
CC04	HES darbības ietekmes mazināšana	Hidroelektrostaciju infrastruktūras (aizsprosti, slūžas, ūdenskrātuves) un to darbības ietekmes samazināšana, lai mazinātu ietekmi uz saldūdens dzīvotnēm un sugām (piem., būvējot zivju ceļus, regulējot ūdens plūsmas). Ietver arī tādu saldūdens biotopu atjaunošanu, kurus ir ietekmējušas hidroloģiskās izmaiņas, piem., dambju būvniecība enerģijas ražošanai.
CC05	Fosilās enerģijas ražošanas infrastruktūras pielāgošana	Fosilās enerģijas ražošanas infrastruktūras uzstādīšana un tās darbības pielāgošana un pārvaldība.
CC06	Pārvades un komunikāciju tīklu un auto- un dzelzceļu ietekmes mazināšana	Dažādu pārvades tīklu (elektrības līnijas, telekomunikācijas līnijas, naftas un gāzes cauruļvadi, apvedceļi) radītās ietekmes mazināšana uz sugām un dzīvotnēm (piem., pārveidojot elektropārvades līnijas, lai novērstu putnu bojāeju uz elektrolīnijās, zaļās/zilās infrastruktūras izveide, lai uzlabotu sasaisti starp teritorijām).
CC07	Biotopu atjaunošana/jaunveidošana rekultivējamās derīgo izrakteņu ieguves vai atjaunojamās enerģijas ražošanas vietās	Teritoriju, kas izmantotas vai sagatavotas derīgo izrakteņu ieguvei (karjeri) vai pārveidotas atjaunojamās enerģijas infrastruktūras būvniecības un ekspluatācijas rezultātā (izņemot HES), atjaunošana/jaunveidošana par BD 1.pielikuma biotopiem vai aizsargājamu sugu dzīvotnēm. Tas ietver gan biotopa aktīvu atjaunošanu (piem., veģetācijas sastāva mērķtiecīgu veidošanu sējot vai stādot), gan dabiskās sukcesijas nodrošināšanu vai regulēšanu. Neietver no lauksaimnieciskās darbības atkarīgos un meža biotopu atjaunošanu, kurus klasificē kā CA05 un CB06.
CC08	Virszemes vai pazemes ūdeņu punktvēda piesārņojuma avotu ietekmes mazināšana vai novēršana gadījumos, ja piesārņojumu rada derīgo izrakteņu ieguve vai enerģijas ražošana	
CC09	Virszemes vai pazemes ūdeņu difūzā piesārņojuma avotu ietekmes mazināšana vai novēršana gadījumos, ja piesārņojumu rada derīgo izrakteņu ieguve vai enerģijas ražošana	
CC10	Derīgo izrakteņu ieguves vai enerģijas ražošanas radītā gaisa piesārņojuma mazināšana vai novēršana	Ietver fosilā kurināmā, arī naftas produktu dedzināšanu elektroenerģijas ražošanai.
CC11	Derīgo izrakteņu ieguves vai enerģijas ražošanas radītā jūras piesārņojuma mazināšana vai novēršana	
CC12	Derīgo izrakteņu ieguves vai enerģijas ražošanas radītā trokšņa, gaismas, termālā, elektromagnētiskā piesārņojuma mazināšana vai novēršana	
CC13	Ūdens resursu ieguves pārvaldība derīgo izrakteņu ieguvē un enerģijas ražošanā	Virszemes un pazemes ūdeņu ieguves pārvalde, kas saistīta ar ūdens izmantošanu derīgo izrakteņu ieguvei un enerģijas ražošanai. Iekļauj saldūdens biotopu atjaunošanu, kurus ir ietekmējušas hidroloģiskās izmaiņas, piem., aizsprosti virszemes ūdeņu ieguvei.

CC14	Citas rīcības, kas saistītas ar derīgo izrakteņu ieguvu un enerģijas ražošanu	Ietver pasākumus, lai samazinātu vai novērstu hidrolokatoru un ģeoloģiskās izpētes radītā trokšņa piesārņojumu.
	Rīcības, kas saistītas ar transporta sistēmas attīstību un darbību	
CE01	Transporta un ar to saistītās infrastruktūras ietekmes mazināšana	Transporta un ar to saistītās infrastruktūras (ceļi, dzelzceļi, tilti, viadukti, tuneļi, kuģu ceļi, kanāli, slūžas, ostas, lidlauki) ietekmes uz biotopiem un sugām mazināšana (piem., būvējot dzīvnieku pārejas pār ceļiem, zilās un zaļās infrastruktūras attīstīšana, jūras un upju pārvadājumu ietekmes mazināšana u.c.). Ietver skaņas un gaismas piesārņojuma mazināšanu. Satiksmes un transporta infrastruktūras radītā ķīmiskā piesārņojuma un piesārņojošo vielu daļiņu koncentrācijas mazināšana klasificējama kā CE03.
CE02	Transporta radītā virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojuma mazināšana vai novēršana	Virszemes un pazemes ūdeņu punktveida vai difūzā piesārņojumu, ko rada sauszemes, ūdens un gaisa transports (piem., automašīnas, kuģi, lidmašīnas), piesārņojuma mazināšana vai novēršana.
CE03	Transporta radītā gaisa piesārņojuma mazināšana vai novēršana	
CE04	Transporta radītā jūras piesārņojuma mazināšana vai novēršana	
CE05	Transporta radītā trokšņa, gaismas u.c. veida piesārņojuma mazināšana vai novēršana	
CE06	Biotopu atjaunošana transporta un ar to saistītās infrastruktūras ietekmētajās teritorijās	Biotopu atjaunošana, ja bojājumus radījis transports un ar to saistītā infrastruktūra, piem., atjaunot saldūdens biotopus, kurus ietekmējusi kanālu izbūve, vai jūras piekrastes biotopi, kas ir iznīcināti kuģu ceļu bagarēšanas rezultātā.
CE07	Citas rīcības transporta un ar to saistītās infrastruktūras ietekmes novēršanai vai mazināšanai	
	Rīcības, kas saistītas ar dzīvojamo, komerciālo, rūpniecības un atpūtas infrastruktūru un tās darbību	
CF01	Ietekmes mazināšana vai novēršana gadījumos, kad apbūves vai infrastruktūras attīstīšanai nepieciešama zemes lietojuma maiņa	Infrastruktūras objektu būves radītas ietekmes un ietekmes, ka rada dzīvojamās, komerciālās, rūpniecības un atpūtas teritorijas, novēršana vai mazināšana.
CF02	Biotopu atjaunošana teritorijās, kuras ir ietekmējusi dzīvojamās, komerciālās, rūpniecības un rekreācijas apbūves un infrastruktūras attīstīšana un darbība	Neietver lauksaimniecības un mežu biotopu atjaunošanu, kuru klasificē kā CA05 vai CB06.
CF03	Āra sporta, atpūtas un rekreācijas aktivitāšu ietekmes mazināšana	Ietekmes novēršana, ko rada, piem., kempingi, slēpošana, alpīnisms, laivošana) un nodrošināt šo pasākumu salāgošanu ar dabas aizsardzību vai ietekmes mazināšanu. Ietver pasākumus trokšņa un gaismas piesārņojuma samazināšanu un novēršanu. Ietilpst arī rīcības, lai samazinātu savvaļas dzīvnieku novērošanas radīto ietekmi (piem., putnu un vaļu vērošana).
CF04	Rūpniecības, komerciālo, dzīvojamo un atpūtas teritoriju radītā punktveida piesārņojuma uz virszemes un pazemes ūdeņiem ietekmes mazināšana vai novēršana	

CF05	Rūpniecības, komerciālo, dzīvojamo un atpūtas teritoriju radītā difūzā piesārņojuma uz virszemes un pazemes ūdeņiem ietekmes mazināšana vai novēršana	
CF06	Rūpniecības, komerciālo, dzīvojamo un atpūtas teritoriju un darbību radītā gaisa piesārņojuma mazināšana vai novēršana	
CF07	Rūpniecības, komerciālo, dzīvojamo un atpūtas teritoriju un darbību radītā jūras piesārņojuma mazināšana vai novēršana	
CF08	Jūras piesārņojuma ar sadzīves atkritumiem mazināšana vai novēršana	Cietie atkritumu, ieskaitot mikroskopiskas daļiņas, piemēram, plastikāta maisiņi, putuplasts, no visiem iespējamiem avotiem, ieskaitot zvejniecības nozari.
CF09	Rūpniecības, komerciālo, dzīvojamo un atpūtas teritoriju un darbību radītā trokšņa, gaismas, siltuma u.c. veida piesārņojuma mazināšana vai novēršana	Neietver pasākumus, lai samazinātu trokšņa un gaismas piesārņojumu no sporta un izklaides pasākumiem (CF03).
CF10	Apbūves attīstīšanai īstenoto hidroloģiskā režīma un krasta pārveidojumu ietekmes mazināšana vai novēršana	Ietver rīcības, lai novērstu vai mazinātu tādas ietekmes, ko apbūves teritoriju attīstībai radījusi nosusināšana, augsnes pārveidošana, mitrāju un palu režīma pārveide, dambju un ūdenskrātuvju būvniecība, krastu aizsardzība pret eroziju. Ietver saldūdeņu biotopu un mitrāju atjaunošanu, mazinot vai novēršot aizsprostu, pretplūdu būvju, kanālu ietekmi.
CF11	Publiskas ūdens apgādes radīto nelabvēlīgo ietekmju mazināšana vai novēršana	Ietver tādas rīcības, kas vērstas uz pazemes un virszemes ūdeņu rūpnieciskās, komerciālās ieguves, kā arī ieguves publiskajām vajadzībām (dzeramais ūdens, ūdens laistīšanai parkos, dārzos, golfa laukumu apūdeņošanu utt.) ietekmes. Ietver saldūdeņu biotopu un mitrāju atjaunošanu, mazinot vai novēršot aizsprostu, pretplūdu būvju, kanālu ietekmi.
CF12	Citas rīcības, kas saistītas ar tādu ietekmju mazināšanu, ko rada dzīvojamās, komerciālās, rūpnieciskās un rekreācijas apbūve un ar to saistītās aktivitātes	Ietver pasākumus, kas paredzēti, lai regulētu/pielāgotu tādu būvju rekonstrukciju, kas ir nozīmīgas ligzdošanas un patvēruma vietas (sikspārņiem un putniem), tajā skaitā darbu laika plānošanu. Ietver pesticīdu un mēslošanas līdzekļu izmantošanas samazināšanu dzīvžogiem un žogiem.
	Rīcības, kas saistītas ar bioloģisko resursu ieguves un kultivēšanas ietekmi	
CG01	Profesionālās vai komerciālās zvejas pārvaldība (ieskaitot gliemeņu un jūras zāļu ievākšanu)	profesionālās zvejas, jūras gliemju un jūraszāļu ievākšanas apjomu, metožu, laika periodu, teritoriju un sugu pārvaldība jūras, piekrastes un iekšzemes ūdeņos; zvejas kvotu un citu regulējumu izpilde un kontrole; zvejas aizliegšana vai ierobežošana.
CG02	Medību, atpūtas zvejas un atpūtas vai komerciālās augu ieguves pārvaldība	Medību, makšķerēšanas, vēžveidīgo audzēšanas, ieguves, kā arī augu (ieskaitot augļu) un sēņu atpūtas vai komerciālās ieguves metožu, laika periodu, kvotu un sugu pārvaldība; atteikšanās vai izvairīšanās no medībām, makšķerēšanas, augu ievākšanas. Ietver to dzīvotņu atjaunošanu, kuras ir ietekmētas sugu izmantošanas rezultātā, piemēram, cilvēka nomīdītas, veicot vēžveidīgo vai augu savākšanu, vai biotopi ir izpostīti medību rezultātā.

CG03	Zvejas un medību, mākslīgās piebarošanas un plēsēju kontroles pasākumu ietekmes samazināšana	samazināt ietekmi, ko rada zivju un medījamo sugu krājumu samazināšanās; samazināt mākslīgo piebarošanu; samazināt iespējamo medījamo sugu plēsēju vai konkurentu iznīcināšanu.
CG04	Malumedniecības, maluzvejniecības un cita veida nelikumīgas sugu ieguves ierobežošana un izskaušana	
CG05	Piezvejas un nejaušanas nogalināšanas ietekmes mazināšana	
CG06	Saindēšanās ar svinu ietekmes mazināšana	Svinu saturošanas municijas un makšķerēšanā izmantoto svina atsvaru lietojuma ierobežošana.
CG07	Akvakultūru ietekmes mazināšana uz jūras piekrastes ekosistēmām	Tādu ietekmju mazināšana, ko rada bagarēšana un gultnes padziļināšana, lai ierīkotu akvakultūru audzētavas. Tas ietver ietekmēto jūras piekrastes biotopu un mitrāju atjaunošanu.
CG08	Jūras akvakultūru radītā jūrā piesārņojuma ietekmes mazināšana	
CG09	Citas rīcības jūras akvakultūru un ar to saistītās infrastruktūras ietekmes mazināšanai	Dažādas rīcības, lai samazinātu jūras un piekrastes akvakultūras radīto ietekmi (piem., no svešo sugu izvešanas). Ietver pašlaik jau izveidoto akvakultūru ekstensīvu uzturēšanu. Neietver jūras piesārņojuma samazināšanu un piekrastes apstākļu uzlabošanu.
CG10	Ūdens ieguves un ar to saistīto hidroloģisko apstākļu pārveidojumu ietekmes mazināšana	Tādas ietekmes mazināšana vai novēršana, ko rada ūdens ieguves un hidroloģisko apstākļu izmaiņas (piem., kanāli, slūžas, mazi aizsprosti, ūdens novirzīšana) saldūdens akvakultūrās (zivis, vēžveidīgie, augi, alģes), ar to saistītā infrastruktūra un tās darbības nodrošināšana.
CG11	Saldūdens akvakultūru radītās punktveida piesārņojuma avotu ietekmes mazināšana vai novēršana	Samazināts vai novērsts saldūdens akvakultūru radītais punktveida piesārņojums virszemes ūdeņos, ko rada, piem., barošana, antibiotikas, mēslošana.
CG12	Saldūdens akvakultūru radītās difūzo piesārņojuma avotu ietekmes mazināšana vai novēršana	Samazināts vai novērsts saldūdens akvakultūru radītais difūzais piesārņojums virszemes ūdeņos, ko rada, piem., barošana, antibiotikas, mēslošana.
CG13	Saldūdens akvakultūru radītā jūras piesārņojuma mazināšana vai novēršana	Samazināts vai novērsts saldūdens akvakultūru radītais piesārņojumu jūras ūdenī (piem.. Barošana, antibiotikas, mēslošana)
CG14	Citas rīcības, lai mazinātu saldūdens akvakultūru un ar tām saistītās infrastruktūras radīto ietekmi	Citi pasākumi, lai samazinātu saldūdens akvakultūru radīto ietekmi (piem., jaunu sugu ieviešana). Ietver ekstensīvās akvakultūras uzturēšanu. Neietver saldūdens un jūras piesārņojuma samazināšanu/likvidēšanu un hidroloģisko apstākļu izmaiņu pārvaldību.
CG15	Citas rīcības, kas saistītas ar sugu ieguvi vai izmantošanu	
	Rīcības, kas saistītas ar militārām iekārtām un darbībām un citām specifiskām cilvēku aktivitātēm	
CH01	Militārās infrastruktūras un militāro darbību ietekmes mazināšana	Militāro objektu, infrastruktūras, darbību un procesu radītās ietekmes samazināšana.
CH02	Militāro darbību ietekmes pielāgošana vai uzturēšana	Militāro darbību uzturēšana un pielāgošana dabas aizsardzības mērķiem, militāro darbību izmantošana, lai saglabātu vai atjaunotu sugu dzīvotnes (piem.. traucējumi, kas rodas militāro mācību laikā, var tikt mērķtiecīgi izmantoti, lai saglabātu virsāju biotopus).
CH03	Citu cilvēka darbības radīto specifisko ietekmju mazināšana	Cilvēka ietekmes mazināšana, kas nav iekļauta citās kategorijās (piem., žogi ap privātīpašumiem, alu noslēgšana, ceļmalas koku ciršana, vandālisms, nemieri).
	Rīcības, kas saistītas ar svešzemju un problemātiskām vietējām sugām	

CI01	ES Regulā 1143/2014 ietverto invazīvo sugu agrīna atklāšana un nekavējoša iznīcināšana	ES Regulā Nr. 1143/2014 ietverto invazīvo sugu agrīnas noteikšanas un izskaušanas sistēmas izveide un izmantošana. Tas ietver arī invazīvo citzemju sugu ieviešanas novēršanu.
CI02	ES Regulā 1143/2014 ietverto invazīvo sugu izplatības ierobežošana vai izskaušana	
CI03	Pārējo invazīvo sugu izplatības ierobežošana vai izskaušana	
CI04	Neinvazīvu svešzemju sugu izplatības ierobežošana vai izskaušana	
CI05	Problemātisku vietējo sugu ierobežošana vai izskaušana	Vietējo sugu izplatības ierobežošana vai to izskaušana gadījumos, kad tās rada nelabvēlīgu pārmērīgu ietekmi uz apdraudētiem biotopiem vai apdraudētām vietējām. Tas ietver arī mājdzīvnieku, t.sk. savvaļā dzīvojošu mājdzīvnieku (suņu, kaķu) skaita ierobežošanu vai cita veida "apsaimniekošanu", ja tie rada apdraudējumu jutīgām vietējām sugām.
CI06	Citas rīcības, kas vērstas uz problemātisku vietējo vai svešzemju sugu ietekmes novēršanu vai ierobežošanu	
Rīcības jauktas izcelsmes piesārņojuma un cilvēka darbības izraisītu hidroloģisku pārmaiņu ietekmes mazināšanai un novēršanai		
CJ01	Jauktas izcelsmes piesārņojuma ietekmes mazināšana	Piesārņojuma ietekmes mazināšana gadījumos, kad nav iespējams identificēt piesārņojuma avotus.
CJ02	Dažāda veida hidroloģisko pārveidojumu ietekmes mazināšana	Ietver atkritumu poligону, sedimentu izvākšanas, kanālu izbūves, ūdenteču un palu režīma pārveidošanas un cita veida hidroloģisko pārveidojumu ietekmes mazināšana gadījumos, kad ietekme nav nepārprotami saistāma ar kādu konkrētu pārveidojumu vai to ietekme summējas.
CJ03	Biotopu hidroloģiskā režīma atjaunošana, ja tos ietekmējušas jaukta veida hidroloģiski pārveidojumi	Ietver saldūdeņu, mitrāju un jūras piekrastes biotopu atjaunošanu gadījumos, kad tos ietekmējuši vairāku veidu hidroloģiski pārveidojumi. Šeit nepieskaita no lauksaimnieciskas darbības atkarīgos un meža biotopus, kas tiek klasificēti kā CA10 vai CB10.
CJ04	Citas rīcības, lai novērstu jauktas izcelsmes piesārņojumu un dažāda veida jauktus hidroloģiskus pārveidojumus	
Rīcības, kas saistītas ar dabiskiem procesiem, ģeoloģiskiem procesiem un dabas katastrofām		
CL01	Biotopu apsaimniekošana (izņemot lauksaimniecības un meža zemes), lai palēninātu vai apturētu dabiskos procesus	Biotopu (biotiskie un abiotiskie faktori) apsaimniekošana, izņemot lauksaimniecības un meža biotopus. Pasākumi, kas vērsti uz to, lai palēninātu, pārtrauktu vai mainītu dabiskos procesus: abiotiskie dabas procesi (piem., erozija, sasālšana, izžūšana, sasāļošanās, eutrofikācija, paskābināšanās), dabiskā sukcesija, organiskā materiāla uzkrāšanās, kas nav cilvēka darbības vai bezdarbības rezultāts. Piem., ja izžūšana ir cilvēka darbības izraisītu hidroloģisko apstākļu izmaiņas, to nevajadzētu iekļaut šajā kategorijā. Šis ietver, piem., dabisko biotopu atjaunošanu, kuri pārveidojušies dabisko procesu rezultātā (piem., virsāju uzturēšana, lai nepieļautu to aizaugšanu ar kokiem).
CL02	Mazināt vai novērst ģeoloģisko procesu un dabas katastrofu ietekmi	Mazināt un, ja iespējams, novērst ģeoloģisko procesu un dabas katastrofu (piem., vētras, noslīdeņi, plūdi, plaši ugunsgrēki) nelabvēlīgo ietekmi uz biotopiem un sugām.

CL03	Biotopu atjaunošana pēc dabas katastrofām un ģeoloģisko procesu radītiem postījumiem	Biotopu un sugu dzīvotņu atjaunošana pēc ģeoloģisku procesu radītiem postījumiem un dabas katastrofām (piem., vētras, noslīdeņi, plūdi, plaši ugunsgrēki).
CL04	Citas rīcības, kas saistītas ar dabiskiem procesiem	
	Rīcības klimata pārmaiņu mazināšanai un adaptācijai	
CN01	Klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanas pasākumi	Klimata pārmaiņu mazināšanas vispārīga rakstura pasākumu ieviešana: tos parasti veic plašākā mērogā, ne tikai lai mazinātu ietekmes uz biotopiem un sugām. Tāpēc šo apsaimniekošanas pasākumu norāda tikai tad, ja nozīmīgākais biotopu vai sugu ietekmējošais faktors ir klimata pārmaiņu mazināšanai veiktie pasākumi.
CN02	Pasākumi, lai pielāgotos klimata pārmaiņām	Tādu specifisku ar klimata pārmaiņām saistītu pielāgošanās pasākumu ieviešana, kas tieši vērsti uz biotopiem vai sugām.
	Rīcības ārpus valsts robežām	
CX01	Atbalsts sugas/biotopa saglabāšanai citās ES dalībvalstīs	Atbalsts pasākumu ieviešanai citās ES dalībvalstīs (piem., piešķirot finansējumu, stiprinot kapacitāti).
CX02	Atbalsts sugas/biotopa saglabāšanai ārpus ES	Atbalsts pasākumu ieviešanai citās valstīs ārpus ES (piem., piešķirot finansējumu, stiprinot kapacitāti).
	Rīcības, kas saistītas ar dabas direktīvās iekļauto un citu vietējo sugu apsaimniekošanu	
CS01	Dabas direktīvās iekļauto sugu populāciju papildināšana	Dabas direktīvās iekļauto sugu populāciju papildināšana (stiprināšana). Šie pasākumi ietver, piem., indivīdu skaita palielināšanu, populācijas papildināšanu, iesējot sēklas, populāciju papildināšanas ar nebrīvē pavairotiem indivīdiem. Neietver sugu dzīvotņu (biotopu) atjaunošanu (CS03).
CS02	Dabas direktīvās iekļauto sugu reintrodukcija	Dabas direktīvās iekļauto sugu reintrodukcija, izmantojot specifiskas sugu reintrodukcijas programmas, pārvietojot indivīdus no citām populācijām vai palaižot savvaļā nebrīvē audzētus indivīdus. Neietver sugu dzīvotņu atjaunošanu (CS03).
CS03	Dabas direktīvās iekļauto sugu dzīvotņu uzlabošana un veidošana	Specifiski pasākumi, lai uzlabotu sugu dzīvotni (piem., dīķu veidošana abiniekiem, ligzdošanas sekmju veicināšana, uzstādot mākslīgās ligzdas un platformas).
CS04	Citu vietējo sugu un to dzīvotņu apsaimniekošana	Vietējo (autohtono) augu un dzīvnieku sugu dzīvotņu un populāciju apsaimniekošana (piem., biotopus raksturojošo sugu, lietussargsugu veicināšana, apsaimniekošana) vai atsevišķu sugu izdzīvošanai svarīgu citu sugu veicināšana (piem., savvaļas truši kā nozīmīgi lbērijas lūša un klinšu ērgļa barības objekti; nozīmīgu barības objektu (sugu) vai citādi svarīgu sugu reintrodukcija, piem., apputeksnētāji un specifiskas augu sugas – to barības bāze).

7. pielikums

Pārskats par plānu e-formas saturu

Sadaļa jaunā plānu ietvara aprakstā	Tabulas vai DB nosaukums	Obligāta/ izvēles	Telpisko datu esamība	DB esamība Ozolā	Rediģējama	Karte	Diagramma	Informācijas izdrukā	Funkcijas, saistība ar citām DB
2.1.1. Vispārēja informācija par ĪADT	<i>Natura 2000</i> SDF	obligāta	x	būs	-	-	-		
2.1.1. Vispārēja informācija par ĪADT	1. Fiziski ģeogrāfiskais un ainavu rajonējums	obligāta	-	-	x	-			
2.1.1. Vispārēja informācija par ĪADT	1.1. Būtiskas fiziski ģeogrāfiskās struktūras un elementi	izvēles	x	-	x				Manuāli, piem., biotopu robežu precizēšana
2.1.1. Vispārēja informācija par ĪADT	2. Administratīvās teritorijas un apdzīvotās vietas	Obligāta vismaz par administratīvajām teritorijām	x	-	x	x			Manuāli, piem., ietekmju identificēšana
2.1.1. Vispārēja informācija par ĪADT	3. Nekustamā īpašuma piederības forma	Obligāta vismaz par valsts un pašvaldību īpašumiem	x	-	x	x	x		Manuāli, atbildīgā persona par apsaimniekošanas pasākumu, pasākuma izpildītāju

Sadaļa jaunā plānu ietvara aprakstā	Tabulas vai DB nosaukums	Obligāta/ izvēles	Telpisko datu esamība	DB esamība Ozolā	Rediģējama	Karte	Diagramma	Informācijas izdrukā	Funkcijas, saistība ar citām DB
2.1.2. Teritorijas izmantošana	4. Zemes lietojuma veidi	obligāta	x	-	x	x	x		Manuāli, dažādu objektu, ietekmju identificēšana
2.1.2. Teritorijas izmantošana	5. Meži	Obligāta, ja ir nozīmīga mežsaimniecībā	x	Meža dati	x	x	x		Manuāli, piem., biotopu robežu precizēšana
2.1.2. Teritorijas izmantošana	6. Lauku bloki	Obligāta, ja ir nozīmīga lauksaimniecībā	x	Lauku bloki ?	x	Kopējā karte ar 7. DB	Kopēja diagramma ar 7. DB		Dati uz 17. tabulu
2.1.2. Teritorijas izmantošana	7. Lauksaimniecības kultūras	Obligāta, ja ir nozīmīga lauksaimniecībā	x	-	x	Kopējā karte ar 6. DB	Kopēja diagramma ar 6. DB		Dati uz 17. tabulu
2.1.2. Teritorijas izmantošana	8. Infrastruktūras objekti	Obligāta, ja ir infrastruktūras objekti, kas nozīmīgi apsaimniekošanas plānošanā	x	infrastruktūra	x	x	-		Manuāli, infrastruktūras plānošanai
2.1.2. Teritorijas izmantošana	9. Tautsaimniecības	Obligāta, ja ir būtiskas ietekmes, ko	x	-	x	x	-		Manuāli, uz ietekmēm un draudiem

Sadaļa jaunā plānu ietvara aprakstā	Tabulas vai DB nosaukums	Obligāta/ izvēles	Telpisko datu esamība	DB esamība Ozolā	Rediģējama	Karte	Diagramma	Informācijas izdrukā	Funkcijas, saistība ar citām DB
	nozares un to ietekme uz ĪADT	rada tautsaimniecības nozares							
2.1.3. Dokumenti un institūcijas	10. Normatīvie akti un plānošanas dokumenti, kas nosaka ĪADT pastāvēšanu, aizsardzību un izmantošanu	obligāta	-	-	x	-	-	x	
2.1.3. Dokumenti un institūcijas	10 ¹ . Teritorijas plānojuma risinājumi, kas ir pretrunā vai var nonākt pretrunā ar sugu un biotopu aizsardzības prasībām	izvēles	x		x	x			Manuāli, uz draudiem
2.1.3. Dokumenti un institūcijas	11. Institūcijas	obligāta	x		x			x	
2.1.3. Dokumenti un institūcijas	12. ĪADT aizsardzības un	obligāta	x	Funkcionālais	x	x	x	x	

Sadaļa jaunā plānu ietvara aprakstā	Tabulas vai DB nosaukums	Obligāta/ izvēles	Telpisko datu esamība	DB esamība Ozolā	Rediģējama	Karte	Diagramma	Informācijas izdrukā	Funkcijas, saistība ar citām DB
	izmantošanas nosacījumi, esošais funkcionālais zonējums un tā vērtējums			zonējums					
2.1.4. Sugu un biotopu novērtējums	13. Sugu atradnes	obligāta	x	ĪA sugas	x	x		x	Dati uz rediģējamo SDF, uz 15. un 16. tabulu, manuāli uz apsaimniekošanas pasākumiem
2.1.4. Sugu un biotopu novērtējums	14. Biotopi	obligāta	x	ĪA biotopi	x	x	x	x	Dati uz rediģējamo SDF, uz 15. un 16. tabulu, manuāli uz apsaimniekošanas pasākumiem
2.1.4. Sugu un biotopu novērtējums	Rediģējama SDF, kas ietverta Ozolā	izvēles	-	Būs SDF	x	-	-	-	
2.1.4. Sugu un biotopu novērtējums	Saite uz Invazīvo sugu pārvaldnieku	izvēles	x		Rediģējama pārvaldniekā	x	-	x	Manuāli, uz apsaimniekošanas pasākumiem

Sadaļa jaunā plānu ietvara aprakstā	Tabulas vai DB nosaukums	Obligāta/ izvēles	Telpisko datu esamība	DB esamība Ozolā	Rediģējama	Karte	Diagramma	Informācijas izdrukā	Funkcijas, saistība ar citām DB
2.1.4. Sugu un biotopu novērtējums	Saite uz aizsargājamo koku un ģeoloģisko veidojumu DB	izvēles	x	x	Rediģējama ozolā	x	-	x	Manuāli, uz apsaimniekošanas pasākumiem
2.1.4. Sugu un biotopu novērtējums	15. Kopsavilkums par ES nozīmes biotopu aizsardzības stāvokli un aizsardzības mērķiem <i>Natura 2000</i> teritorijā	obligāta	-	-	x	-	x	-	Dati no 14. DB + eksperta papildinājumi
2.1.4. Sugu un biotopu novērtējums	14. Kopsavilkums par ES nozīmes sugu (izņemot putnu sugas) aizsardzības stāvokli un aizsardzības mērķiem <i>Natura 2000</i> teritorijā	obligāta	-	-	x	-	x	-	Dati no 13. DB + eksperta papildinājumi

Sadaļa jaunā plānu ietvara aprakstā	Tabulas vai DB nosaukums	Obligāta/ izvēles	Telpisko datu esamība	DB esamība Ozolā	Rediģējama	Karte	Diagramma	Informācijas izdrukā	Funkcijas, saistība ar citām DB
2.1.4. Sugu un biotopu novērtējums	16 ¹ . Īpaši aizsargājamās putnu sugas teritorijā, to aizsardzības statuss un populāciju lielums	obligāta			x				Dati no 13. DB + eksperta papildinājumi
2.1.5. Apsaimniekošanas pasākumi	17. Zālāju apsaimniekošana	Izvēles	x		x				Dati no 6. (lauku bloki), 7. (pastāvīgās pļavas un ganības) un 14. (ES nozīmes zālāju biotopi) DB
2.1.5. Apsaimniekošanas pasākumi	18. Apsaimniekošanas pasākumi	obligāta	x	Apsaimniekošana	x	x		x	Dati par pasākuma tipu uz 13. un 14. DB
2.1.5. Apsaimniekošanas pasākumi	19. Plānotie infrastruktūras objekti, apmeklētāju plūsmas segmentēšana	obligāta	x	Apsaimniekošana	x	Karte kopā ar 20. DB		x	

Sadaļa jaunā plānu ietvara aprakstā	Tabulas vai DB nosaukums	Obligāta/ izvēles	Telpisko datu esamība	DB esamība Ozolā	Rediģējama	Karte	Diagramma	Informācijas izdrukā	Funkcijas, saistība ar citām DB
2.1.5. Apsaimniekošanas pasākumi	20. Plānotā infrastruktūras intensitāte	izvēles	x		x	Karte kopā ar 19. DB		x	
2.1.5. Apsaimniekošanas pasākumi	21. Pārskats par plānoto sugu un biotopu apsaimniekošanas pasākumu apjomiem	obligāta			x		x		Dati no 18. DB par pasākuma tipu, mērķa sugu un/vai biotopu
2.2. Izmaiņu <i>Natura 2000</i> teritorijas aizsardzības un izmantošanas noteikumos plānošana	22. ĪADT plānotais funkcionālais zonējums	izvēles	x		x	x	x	x	Dati no 12. DB par pašreizējo zonējumu un nosacījumiem, kas tiek rediģēti
2.3. Kompensācijas un atbalsta maksājumi	23. Kompensācijas un atbalsta maksājumi	izvēles	x		x	x		x	Dati no 12. DB par pašreizējo zonējumu un nosacījumiem u.c. dati
2.4. Sabiedrības un institūciju iesaiste, plāna apstiprināšana	24. Plāna sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie	obligāta			x			x	Priekšlikumi no ArcGIS Survey 123 anketas

Sadaļa jaunā plānu ietvara aprakstā	Tabulas vai DB nosaukums	Obligāta/ izvēles	Telpisko datu esamība	DB esamība Ozolā	Rediģējama	Karte	Diagramma	Informācijas izdrukā	Funkcijas, saistība ar citām DB
	iebildumi un priekšlikumi un pārskats par to ņemšanu vērā plāna risinājumos								
2.4. Sabiedrības un institūciju iesaiste, plāna apstiprināšana	25. Pārskats par ĪADT aizsardzības un izmantošanas noteikumu izmaiņu priekšlikuma saskaņošanu	izvēles			x			x	Priekšlikumi no ArcGIS Survey 123 anketas
2.4. Sabiedrības un institūciju iesaiste, plāna apstiprināšana	26. Pārskats par vispārējā administratīvā akta, ar kuru tiek noteikti aprobežojumi vai obligāti apsaimniekošanas pasākumi, projekta saskaņošanu	izvēles			x			x	Priekšlikumi no ArcGIS Survey 123 anketas

Sadaļa jaunā plānu ietvara aprakstā	Tabulas vai DB nosaukums	Obligāta/ izvēles	Telpisko datu esamība	DB esamība Ozolā	Rediģējama	Karte	Diagramma	Informācijas izdrukā	Funkcijas, saistība ar citām DB
4.5. Kultūras mantojuma saglabāšanas plānošana	27. Kultūras mantojums	izvēles	x		x	x			

8. pielikums

Integrētā tūrisma un ainavu plānošanas nepieciešamības novērtējuma anketa

Kritērijs	Maksimālais punktu skaits
Nacionālais ĪADT aizsardzības mērķis	
Aizsardzība noteikta tikai bioloģiskajām un ekoloģiskajām vērtībām	0
Ainavas un kultūrvēsturisko vērtību aizsardzība, kā arī sabiedrības atpūtas un izglītošanas nodrošināšana minēta ĪADT kategorijas aizsardzības mērķos (NP, DP, AAA, DPiem)	1
Ainavas un/vai kultūrvēsturisko vērtību aizsardzība noteikta IAIN un/vai DA plānā	1
Tūrisma un/vai rekreācijas nodrošināšana noteikta IAIN un/vai DA plānā	1
Piekluves un pieejamības statuss	
Normatīvie akti neparedz apmeklētāju brīvu piekļuvi teritorijai	0
Piekluve nav aizliegta	1
Pieejamības nodrošināšana noteikta ĪADT kategorijas mērķos, IAIN un/vai DA plānā	1
Pieejamība dabā	
ĪADT nav valsts vai pašvaldību ceļu tīkla	0
ĪADT robežojas ar valsts un/vai pašvaldības ceļiem vai dzelzceļu	1
ĪADT šķērso valsts un/vai pašvaldības ceļi vai dzelzceļš	1
ĪADT atrodas apdzīvoto vietu/centru (apdzīvotības centrs – telpiski nodalīta pilsētas daļa, piemēram, Ķemeri kā Jūrmalas pilsētas daļa) tuvumā:	
ĪADT atrodas vai ne vairāk kā 833 m attālumā (10 minūšu gājiens) no apdzīvotas vietas/centra ar iedzīvotāju skaitu līdz 1000 iedzīvotājiem vai no valsts galvenā autoceļa	1
ĪADT atrodas ne vairāk kā 10 km attālumā (10 minūšu brauciens) no apdzīvotas vietas/centra ar vairāk kā 1000 iedzīvotājiem	1
ĪADT atrodas ne vairāk kā 20 km attālumā no valstspilsētas	1
ĪADT atrodas ne vairāk kā 50 km attālumā no Rīgas	1
Ainavas struktūra	
Ne mazāk kā 85% no teritorijas veido noslēgta, viendabīga viena veida ainavas struktūra (mežs, purvs vai mitrājs)	0
Ainavas struktūra ir daudzveidīga (atklāti un ierobežoti skati)	1
Ir izteismīgs reljefs	1
Ir ūdens elementi, ir vai var veidot skatus uz ūdeņiem	1
Kultūras un dabas pieminekļi	
Teritorijā nav aizsargājamu kultūras un dabas pieminekļu	0
Teritorijā ir kultūras un dabas pieminekļi	1
Teritorijā ir kultūras un dabas pieminekļi, kuri ir iekļauti tūrisma maršrutos	1
Teritorijā ir kultūras un dabas pieminekļi, kuri tiek aktīvi apmeklēti	1
Teritorijā ir kultūras un dabas pieminekļi, kuri ir nozīmīgi ainavas elementi, piemēram, pilskalns, vēsturiskie muižu centri, alejas	1
Populāras tūristu piesaistes un atpūtas vietas ar atbilstošu infrastruktūru un labiekārtojumu	
Nav esošu vai plānotu tūrisma infrastruktūras elementu, nenotiek aktivitātes	0
Vietējas nozīmes infrastruktūra vai aktivitātes	1
Reģionālas nozīmes infrastruktūra un aktivitātes	2
Nacionālas nozīmes infrastruktūra un aktivitātes	3
ĪADT ir regulāra apmeklētāju plūsma un novērojama sistemātiska antropogēnās slodzes ietekme	
Makšķernieki, ogotāji un sēnotāji	1
Vienas dienas atpūtnieki	1

Tūristi (ĪADT vai tās tuvumā ir nakšņošanas iespējas vai arī ir pieejami citi dati par apmeklētājiem)	1
Antropogēnās slodzes intensitāte	2
Maksimālais punktu skaits kopā	29

Izmantotie
saīsinājumi:

AAA	aizsargājamo ainavu apvidus
DA plāns	dabas aizsardzības plāns
DL	dabas liegums
DP	dabas parks
Dpiem	dabas piemineklis
IAIN	individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi
ĪADT	īpaši aizsargājama dabas teritorija
NP	nacionālais parks